Št. 11 (2169) Leto XLII
Novo mesto, četrtek, 14. marca 1991
Cena: 18 din
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416-2242

DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST

VSAK ČETRTEK

JE Krško je vnovič na prepihu

Na izredni seji krške občinske skupščine so v torek člani vlade Republike Slovenije odgovarjali na neprijetna posavska vprašanja o JE Krško

KRŠKO — Na izredni seji krške občinske skupščine v torek pozno popoldne, ki je bila v celoti posvečena odprtim vprašanjem delovanja JE Krško in gradnje odlagališča oz. začasnega skladišča za radioaktivne odpadke (NSRAO), je bilo sicer postavljenih veliko vprašanj, a vsa niso dobila zadovoljujočega odgovora. In to kljub temu, da so na seji sodelovali podpredsedniki izvršnega sveta Republike Slovenije dr. Leo Šešerko ter sekretarja za energetiko in varstvo okolja dr. Miha Tomšič in Miha Jazbinšek, medtem ko premiera Lojzeta Peterleta in hrvaškega ministra za energetiko v Krško sploh ni bilo.

Sicer pa glede na potek razprave seja sploh ne bi zaslužila vzdevka »izredna« in tudi njeni rezultati niso presenetljivi. Kdor spremlja JE Krško, več ali manj pozna vsa vprašanja in tudi ogovore. Predsednik krške skupščine Vojko Omerzu je ponovno opozoril na to, da je občina dala samo začasno dovoljenje za skladiščenje NSRAO, vendar pa je kasneje vedno znala prisluhniti interesom skupnosti. Ta skupnost pa doslej zaradi tega ni dobila dosti, saj ostaja polega drugega nerazrešenih še cela vrsta komunalnih problemov. Republika pa se do teh vprašanj obnaša ignorantsko, saj je celo odgovore v zvezi s sejo naslonila na SO Koper. Je mogoče z geografsko nepismenostjo pojasniti, da Krško ni dobivalo pravih odgovorov na svoja osebna in pisna vprašanja? Omerzu je zahteval sprejem zakona o renti ter ostro zavračal nekontroliran scenarij zapiranja JE Krško.

Sevniška županja Breda Mijovič je spomnila republiško vlado, da je v programskih usmeritvah obljubljala zakonske podlage za zaprtje JE Krško. Nadalje je spraševala, na kakšnih strokovnih temeljih temelji odločitev vlade o zaprtju JE Krško. »Zahtevamo konkreten, strokovno argumentiran odgovor o vzrokih za odločitev o zaprtju JE v letu 1995,« je dejala. Nadalje je povedala, da v dokumentu o razvojni politiki Slovenije ni niti besede o JE Krško in se hkrati zavzela, da v Posavju glede na močno ekološko ogroženost ne bi spravljali več odpadkov, da Posavje ne bo »slovensko Kosovo«. Zeleni brežiški župan Ivan Tomše pa je predlagal vseslovenski referendum z enim samim vprašanjem, ali smo Slovenci še pripravljeni tvegati življenje skupaj z JE Krško.

Minister Jazbinšek je dejal, »da smo z JE Krško vsi skupaj dobili kukavičje jajce«, hkrati pa je potrdil, da ostaja leto 1995 kot leto zaprtja JE Krško. Seveda pod pogojem, da se zgradi odlagališče za NSRAO. Miha Tomšič je dejal, da sta v ministrstvu za energetiko zdaj v pripravi dva scenarija energetske politike Slovenije in oba z ekonomskega vidika približno enakovredna, upoštevaje zaprtje JE Krško ali njeno delovanje. Zagotovil je, da vsi postopki za gradnjo odlagališča potekajo, do jeseni pa bosta prišla v skupščino nov energetski zakon in zakon o prestrukturiranju energetike v Sloveniji ter zakon o renti. Dr. Šešerko je dejal, da bi se vlada znašla v precejšnjem precepu, če bi se Krčani odločili, da ne dajo soglasja za gradnjo začasnega skladišča za NSRAO. Hkrati pa je zagotovil, da bo vlada svoj predlog o zaprtju JE Krško do leta 1995 strokovno podkrepila in za njim stala tudi politično.

J. SIMČIČ

ZAPELI SO OSKRBOVANCEM — Ob dnevu žena so fantje ansambla Rubin pripravili že tradicionalno prireditev v Domu starejših občanov v Šmihelu. Šopek najlepših za praznik so zapeli: Tatjana Gros, Franc Novina, kvartet ansambla Spomin in Zoran Cilenšek (na sliki). Za smeh so poskrbeli Franc Pestotnik in Oštirjeva ter Toni Gašperič in Darja Damjanovič, ki sta prireditev povezovala. Pokrovitelja sta bila Foto Asja z novomeškega Glavnega trga in cvetličarna Marjetica iz Škocjana. (Foto: J. Pavlin)

Marjan Anžur direktor Revoza

Dosedanji generalni direktor Pavle Noč zapustil Revoz

NOVO MESTO — V IMV se nadaljujejo spremembe na najvišjih vodilnih mestih. Sedaj je na vrsti Revoz, kjer je upravni odbor na 2. redni seji 6. marca sprejel vlogo dosedanjega generalnega direktorja Revoza Pavla Noča za sporazumno prekinitev delovnega razmerja; na to mesto je imenoval Marjana Anžurja, ki pa bo še naprej ostal tudi predsednik poslovodnega odbora v korporaciji IMV. Hkrati je upravni odbor razrešil Marjana Anžurja funkcije predsednika upravnega odbora Revoza in na to mesto izvolil Zdravka Slaka, podpredsednika PO korporacije IMV, Marjan Anžur bo dolžnosti prevzel z 18. marcem.

Na isti seji upravnega odbora se je z mesta dosedanjega podpredsednika UO Revoz poslovil Jean-Marc Lepeau, dosedanji direktor Direkcije za mednarodne posle, ker je bil imenovan za generalnega direktorja združenja proizvajalcev avtomobilov pri EGS in je zato zapustil Renaulta. Na njegovo mesto je bil imenovan Jean-Christophe de Boutiller, ki je po uspešno izpeljanih pogajanjih o sodelovanju z avtomobilsko firmo Volvo postal tudi direktor direkcije za mednarodne posle Renaulta.

Slovenci bodo skregani in praznih žepov

SDP Trebnje je organizirala javno tribuno

MIRNA — Sedanja slovenska vlada ne zna vladati, kjer pa ji tovrstno poznavanje politične abecede ne dela preglavic, preveč prihajajo do izraza interesi strank, ki prevladujejo v slovenskem izvršnem svetu. Tako je med drugim menil Emil Milan Pintar, predsednik vlade v senci, na mirenski javni tribuni, ki jo je sklicala Stranka demokratične prenove Trebnje. Da vlada ni kos nalogam, se kaže v odprtih vprašanjih o lastnini. Z zakonom o denacionalizaciji, ki še ne bo tako kmalu sprejet, nas pelje v medsebojne prepire, v celoti vzeto pa dela vlada v zvezi z lastninjenjem tako, da bodo več dobili tisti, ki so »njeni«, kot je rekel Pintar.

Nemoč vlade se kaže tudi v pravnem neredu v gospodarstvu. Zaradi finančne nediscipline in nespoštovanja pogodb si slovenska podjetja dolgujejo za nekaj milijard mark denarja. Za povrh so podjetja neenakopravna, kar povzroča vlada, ko enim daje določene olajšave, drugim ne. Sedanja vlada tudi ni znala prekiniti stare prakse, ko je država bila zraščena s politično stranko. Ker slovenski izvršni svet ob naštetih perečih vprašanjih ne zmore poglavitne poteze, tj. pognati gospodarstvo v razvoj, se zateka v varčevalno politiko in tako med drugim znižuje pokojnine in obdavčuje reveže. Po drugi strani pa se obnaša razsipniško z velikim proračunskim deležem za slovensko vojsko, je menil Pintar, ki se je pokazal kot privrženec demilitarizacije.

Na vprašanje iz dvorane je predsednik vlade v senci odvrnil, da v bodoče ne bodo smele odločati lokalne ravni, npr. občine, o splošnih nacionalnih vprašanjih. O cesti ali pa odlagališču denimo naj bi odločila republiška ustanova, prebivalstvu pa bodo morali izplačati pošteno rento. Kakor tako pojmovana odškodnina sodi v najnovejši politični besednjak tudi levičarsko razumevanje enakosti in razlik, kot ga je na

• Opozicija vlade ne želi rušiti. Možno pa je, da bodo vlado strla notranja nesoglasja, predpostavlja Pintar, saj je rekel, da je neuspešna, ker ima kot koalicijska vlada različna stališča do omenjenih perečih vprašanj.

Mirni ponovil Pintar. Pravično je tisto, kar funkcionira. Komunizem je prisegal na absolutno pravičnost, pa se je nehal razvijati. Razlike, npr. v plačah, so potrebne in delujejo kot gonilo razvoja družbe.

M. LUZAR

Emil Milan Pintar

NOVE CENE TUDI KOMPROMIS?

NOVO MESTO — V ponedeljek je direktor javnega podjetja Komunala Novo mesto Adolf Zupan sklical tiskovno konferenco za novinarje, ki poročajo z novomeškega območja, nanjo pa je povabil tudi predstavnike občinske uprave kot ustanovitelja. Na tiskovni konferenci je bila predvsem strokovno obrazložna informacija o programu Komunale za leto 1991, o kateri je na torkovem zasedanju razpravljal tudi izvršni svet. Kakšno stališče je do programa, ki vsebuje tako fizični kot finančni načrt — se pravi obseg potrebnega dela in potrebnih denarnih sredstev, kar pa seveda prinaša tudi podražitve komunalnih in ostalih storitev — zavzel izvršni svet, za sedaj še ne moremo reči, lahko pa povemo, da je mnenje strokovnih služb, da je podjetje Komunala v preteklem letu solidno poslovalo. Hkrati je bilo poudarjeno, da je v finančnem načrtu treba upoštevati tudi socialni vidik, ob hkratnem zagotavljanju funkcioniranja sistema seveda, kar pa bo osnova za diskusijo in seveda politično odločitev, do kod je še možno zadrževati cene, da ne bi prišlo do blokad v vitalnih sistemih, kot je vodni, ali do problemov v varstvu okolja, za katerega se deklarativno sicer tako zavzemamo. Povečanja cen naj bi bila izvedena letos v treh etapah, natančnejši podatki pa bodo znani, ko bo znano stališče izvršnega sveta.

ZA VAROVANJE LASTNIKOV

STRAŽA — V nedeljo je bil v Rumanji vasi občni zbor straške podružnice SKZ — LS, na katerem so udeleženci v razgovoru z podružniškim poslancem in članom komisije za pripravo gozdarskega in lovskega zakona Jožetom Hobičem iz Kočevja obravnavali predvsem ti dve temi, poleg tega pa so se dotaknili še problematike vračanja lastnine in novih davkov. Zlasti se je razvnela diskusija ob obravnavi zakona o lovstvu, kjer so se kmetje zavzeli za stalež divjadi, kakršnega gozd lahko prenese in prehrani. Zavzeli so se tudi za pravno zaščito lastnikov zemljišč, ki naj bi jo varovali posebni zapriseženi strokovni cenilci ter neke vrste občinski sosveti, v katerih bi imeli lastniki zemljišč večino.

ALOJZ PETEK KANDIDAT?

KOČEVJE — Na ponedeljkovem sestanku občinske skupščine in vodij poslanskih klubov s predstavniki političnih organizacij je predstavnik SDP predlagal za kandidata za mandatarja občinskega izvršnega sveta Alojza Petka. Ta je zdaj edini možni kandidat, ker je predstavnik Demosa sporočil, da je njihov predlagani kandidat Dušan Oražem odstopil od kandidature.

KRŠČANSKI SKAVTI

KOČEVJE — Jutri, v petek, 15. marca, ob 18. uri bo v kočevskem župnišču ustanovni sestanek krščanskih skavtov, za katere je predlagano ime Mladi gozdovniki. V organizacijo bodo sprejemali mlade, vendar nad 12 let stare ljubitelje narave. Njihov mentor bo inž. Anton Prelesnik.

BERITE DANES!

na 2. strani:
- Malo posluha za kočevske predloge

na 4. strani:
- V Evropo z novim zaščitnim čevljem

na 6. strani:
- Trkanje po prazni občinski blagajni

na 8. do 10. strani:
- Pisma in odmevi

na 11. strani:
- Še naprej bo treba živeti z Romi

na 12. strani:
- Vidmu je treba pomagati

na 15. strani:
- Vse je zapisano v naših laseh

na 16. strani:
- Šampanjec ni teknil vsem enako

Kolesa tovorne cestne flote se vse bolj vrtijo v prazno

Tovorni prevoz Gorjancev prinaša veliko izgubo

STRAŽA — »Nič čudnega ni, če so sindikalne zahteve transportnih delavcev in zahteve podjetnikov s področja tovornega prometa postale identične,« pravi glavni direktor Gorjancev Igor Gruden. »Na opozorilnem štrajku so z začasno blokado tovornega prometa sindikalisti opozorili na nedoslednosti na svoj način, mi pa preko gospodarske zbornice poskušamo vplivati po svoje. Žal se vse skupaj končuje pri razumevanju, konkretnih izboljšav pa letos še ni.«

Dejstvo je namreč, da je Tovorni promet Gorjancev v lanskem letu na konvertibilnem območju ustvaril 90 odstotkov prometa, odstotek pa celo narašča, predvsem zaradi spreminjajočih se jugoslovanskih razmer, tako da znaša letos že 95 odst. Delna devalvacija dinarja ob koncu lanskega leta je sicer nekolikanj ublažila letošnje razmere, za bilanco v preteklem letu pa velja, da je zaključena s 15 milijoni dinarjev izgube. Poleg slabega deviznega tečaja na poslovanje neugodno vplivajo še povečanja prispevkov in davkov, rast cen, ukinitev izvoznih spodbud ter povečana konkurenca prevoznikov iz drugih republik, kjer imajo tudi do dvajsetkrat nižje cestne takse in kjer imajo večje ugodnosti pri razdelovanju dovolilnic za mednarodni promet.

Zaradi nezaupanja do jugoslovanskih partnerjev so tuji dobavitelji našim prevoznikom skrajšali rok plačila od 90 na 30 dni, medtem ko se je poravnavanje računov domačih dolžnikov zelo zavleklo ali pa je ponekod celo presahnilo. V Tovornem prometu Gorjanci, ki bi moral s poprečno 5 let starim parkom dajati sedaj največ, skupaj z drugimi slovenskimi prevozniki trenutno niso preveč optimistični. V takih razmerah so že lani uvedli več ukrepov za varčevanje. Med drugim so ustavili zaposlovanje, tako da se je po naravni poti število zaposlenih zmanjšalo za 8 odstotkov, medtem ko je fizični obseg dela porasel za 3 odstotke. Še dobro, da imajo lasten servis za Renaultova vozila.

T. JAKŠE

• V kako nezavidljivem položaju so slovenski cestni tovorni prevozniki, pove tudi dejstvo, da so imeli lani v prvih šestih mesecih izgubo 40-krat večjo od akumulacije, v devetih mesecih pa celo 70-krat, medtem ko je bilo v gospodarstvu razmerje »le« 1:5,5.

ŽE JURČKI!

TELČE — Prejšnji petek so Štamcarjevi s Telč že utrgali jurčke. Ko so grabili listje, jih je našel sin Alojz. Gobja »družinica« je štela več »članov«, dva je Alojz nesel s seboj na delo v Jugotanin in ju pokazal. Kaj obeta tovrstno prebujanje gob že pred Gregorjevim?

A. Ž.

MINISTER PRED PREDOROM PROTI DOLENJSKI — Takole je slovenski minister za promet in zveze Marjan Krajnc (v sredini) skupaj z Andrejem Levičnikom (na njegovi levi), direktorjem Republiške uprave za ceste, in ostalo družbo stopil iz predora na Malem vrhu. Mu je šampanjec ob slovesnosti, namenjeni prebitju predora, teknil predvsem zato, ker je slutil, da v vlogi ministra na trasi bodoče avtocestne povezave med Karavankami in Bregano pecljatega kozarca ne bo imel več priložnosti držati v rokah? Sam najbolje ve, zakaj. Več berite na 16. strani. (Foto: B. Budja)

VREME

V drugi polovici tedna bo suho in toplo vreme, v nedeljo pa se bo poslabšalo.

Praznik živi naprej!

Letošnji 8. marec je bil verjetno za marsikoga prvovrstno presenečenje. Pričakovati je bilo, da bo, kot marsikaj drugega, končal na smetišču zgodovine. Toliko bolj, ker so mu vsa zadnja leta mnoge ženske same odrekale potrebnost. Ene zato, ker so si, tako so vsaj hotele verjeti, že priborile dejansko enakopravnost, čeprav je bilo in je navadno še treba ženski na delovnem mestu pokazati vsaj majčkeno več, da je upoštevana enako kot njen moški kolega. Druge zato, ker se jim je praznik zdel kot posmeh, saj na račun priborjene enakopravnosti in res zlata vredne ekonomske samostojnosti večinoma opravljajo dva šihta.

Tudi v prihodnje se ženskam ne obeta nič dobrega, pod vsakršno politiko se vse bolj spet podpisujejo moški, mnogi z idejami, za katere današnja delavka ali intelektualka in mati in žena in gospodinja kar ne more verjeti, da še živijo in da si jih še kdo upa na glas razpredati. Zaradi drugošihtnih obveznosti ženske so in bodo prve na spiskih odvečne delovne sile, nazaj za štedilnik jih potiska tudi evropski delovni čas. Sicer pa bi jih mnogi iz naše nove oblasti, od katere smo vsi toliko pričakovali, tam, torej za štedilnikom, očitno tudi najraje videli, s kopico otrok, ki jim še jesti ne bodo imele kaj dati, da ne govorimo o tem, da so obdavčenje plenic, cuclov, otroških čeveljčkov in oblačil poslanci po javni burji mirno razložili s svojo nepozornostjo. Morda pa je to eden od razlogov, da letos polemik o potrebnosti dneva žena skoraj ni bilo in da praznik živi.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

SEDEM DNI

Milošević žanje vihar

V Srbiji se je začela državljanska vojna oziroma revolucija, Slobodan Milošević, ki je po vsej Jugoslaviji sejal veter, zdaj doma žanje vihar. Bilo je samo vprašanje časa in naključja, kdaj se bo združena srbska opozicija na ulici (v parlamentu za to nima možnosti) odkrito uprla v socialiste prepleskanim komunistom. Vzvod, ki so ga za svoje dejanje izbrali vodja SPO Vuk Drašković in čelni ljudje drugih opozicijskih strank, je zelo močan: zahtevali so zamenjave vodilnih v tovarnah laži, predvsem pa beograjski televiziji. S to zahtevo se v Srbiji ne glede na strankarsko pripadnost potihem ali na glas strinja vsak, ki ima v glavi vsaj zametek samostojnega razmišljanja in presoje.

Takih ljudi je veliko predvsem v Beogradu, kjer je opozicija na zadnjih volitvah kljub neznanskim oviram celo zmagala, vendar to ni spremenilo razmerja moči v parlamentu, ki ga polnijo predvsem podeželani, tradicionalno naklonjeni tršim, Miloševičevim vrednotam. Druga značilnost srbske revolucije je, da so se komunistom zoperstavili predvsem mladi delavci, študentje in intelektualci. Črta ločnica med za ali proti Miloševiću so torej mladost in razum. Več kot 1500 srbskih igralcev je zaradi izrednih razmer v republiki razglasilo kulturni molk, kar je ta čas edini primer te vrste izražanja političnega prepričanja v Evropi. Če je prihodnost tudi v Srbiji sestavljena iz mladosti in pameti, potem lahko (vsaj dolgoročno) že danes napovemo, čigava bo zmaga.

Slobodanu Miloševiću še naprej pomagata dr. Borisav Jović, zvezna policija in JLA. Če ne bi bilo vojaških oklepnikov, je vprašanje, kako bi se končali sobotni dogodki v srcu Beograda. Jović se je s tem, ko je poklical na pomoč generale in neuradno, vendar dejansko vzpostavil izredne razmere, postavil nad Predsedstvo SFRJ, katerega prvi človek je do tako bližnjega 15. maja, JLA pa je znovič pokazala, da je samo še v službi Srboslavije in propadle komunistične ideologije. Armada lahko povzroči tej državi še veliko gorja in solz, vendar je tudi njen konec blizu, generali, ki ukrepajo zoper študente, razumnike in lačne, celo v popolnoma generalski Južni Ameriki končujejo v zaporih. Zanimivo bo spremljati usodo naših gora listov. Kdo bo po razsulu vzel v službo ali potreboval storitve Staneta Broveta, Konrada Kolška in Ivana Tominca? Srbija in Slovenija gotovo ne. Zgodba o Juriju Kozjaku, slovenskem janičarju, ki se je vrnil na rodni grad, je samo romantična pravljica, pripoved o kvizlinštvu pa, tako kot zgodovina, nima konca.

Če se vrnemo k Srbiji in njeni prihodnosti, je mogoče napovedati, da jo čaka še večja mednarodna izolacija, še hujše sovraštvo med pristaši Miloševića in Draškovića, mehanizma tempirnih bomb na Kosovu in v Vojvodini tiktakata, strahota bo, ko se bodo zoper komuniste dvignili lačni delavci. Najhuje pri Srbiji pa je, da jo je sicer mogoče ozdraviti komunizma, velikosrbskega nacionalizma pa ne. Glede slednjega med Slobodanom in Vukom ni bistvenih razlik. Drašković je človek, ki je izjavil, da je treba odsekati vsako roko, ki kjerkoli v Jugoslaviji glasuje zoper Srbe. Zapustimo jih v njihovem pravoslavju, bizantinskem kadilu, klicu zemlje in krvi!

M. BAUER

Za delavce rudnika poskrbljeno

Vlada priskrbela denar za odpravnine odvečnih delavcev v kanižarskem rudniku — Premogovnik naj bi zaprli čez 10 let —Veliko povpraševanje

KANIŽARICA — Medtem ko je še ne dolgo tega vse kazalo, da bodo z delavci, ki bodo zaradi manjšega izkopa premoga v kanižarskem rudniku odveč, precejšnje težave, izvirajoče iz pomanjkanja denarja, pa lahko sedaj v Kanižarici z zadovoljstvom ugotovijo, da je za te njihove nekdanje zaposlene dobro poskrbljeno in da tako rekoč nihče ni pristal na cesti.

Z letošnjim novim letom, ko je rudnik postal delovna enota družbenega podjetja Rudnikov rjavega premoga Slovenije, se je namreč začela uresničevati tudi 4. varianta zapiranja rudnika, ki jo je odobrila vlada. To pomeni, da bodo v rudniku še 8 let izkoriščali zaloge premoga, vendar brez novih odpiranj, dve leti pa bi rudnik postopno zapirali. Seveda se je moral izkop premoga zmanjšati od 120 tisoč na 80 tisoč ton letno.

Medtem ko je bilo še konec lanskega leta v rudniku zaposlenih okrog 400 ljudi, jih je danes le še 303, od tega pri proizvodnji premoga 258, ostali pa delajo v upravi, avtoparku in gostinski enoti. Slednji dve naj bi se v prihodnje prav tako izločili. Sedaj je sicer na čakanju še 19 ljudi, vendar se jih bo 13 upokojilo bodisi invalidsko ali z dokupom let. Prav tako bo odšlo v pokoj tudi 8 od 173 jamskih delavcev.

Večina, kar 53 delavcev, je zapustilo rudnik z odpravnino, ki jo je zagotovila vlada. Po mnenju tehničnega vodje delovne enote Tomislava Sekovaniča se nihče od teh ljudi ne bo znašel med brezposelnimi, saj so se za odpravnino — znašala je 24 povprečnih plač delavca, za tiste z več kot 15 leti delovne dobe pa 30 plač — odločili zlasti tisti, ki so vedeli, kaj bodo delali v prihodnje. Veliko med njimi jih je začelo z zasebnim delom, odšlo na delo v tujino ali pa so se vrnili domov v Bosno. »Zadovoljni smo, da se je vlada odločila za 4. program zapiranja rudnika, v katerem so predvidena tudi sredstva za zapiranje, dokup let delavcem, subvencioniranje premoga ter za prestrukturiranje. Seveda so v vladi priznali, da bi se raje odločili za 1. varianto, ki bi bila po njihovem ekonomsko sicer najboljša, vendar bi bil to prevelik socialni šok, saj bi od rudnikov rjavega premoga delala le še trboveljski in hrastniški, medtem ko bi ostale začeli takoj zapirati,« pravi Sekovanič.

M. BEZEK-JAKŠE

• Kljub temu da imajo v kanižarskem rudniku v načrtu manjši izkop premoga, so tako januarja kot februarja presegli plan. Povrh tega so februarja delali še tri proste sobote, ker je bilo povpraševanje po komercialnem premogu tako veliko, da s samo redno proizvodnjo niso mogli zadostiti povpraševanju.

KOP NAJ BI POSTAL JAVNO PODJETJE

BREŽICE — Brežiški izvršni svet je zdaj pripravil že dolgo napovedano ustanovitev javnega podjetja za komunalne in stanovanjske zadeve. Svojo odločitev, ki jo mora potrditi še skupščina, utemeljuje z dejstvom, da so Brežice ena izmed šestih občin, ki še nimajo takega podjetja pod posebnim družbenim varstvom. Njegova ustanovitev naj bi združila in racionalizirala sedanjo komunalno in stanovanjsko službo ter zagotovila večji nadzor občinske oblasti. Ustanovitev takega podjetja bo imela tudi neposreden vpliv na cene storitev, saj mora sedanje Komunalno in obrtno podjetje plačevati davek na dobiček v višini 40 odst. bruto dobička in še 12-odstotni davek za izplačane osebne dohodke. Ko bo zaživelo Javno komunalno stanovanjsko podjetje (na kratko tudi poslej KOP), mu teh davkov ne bo treba plačevati.

Tabu modrih kuvert v zdravstvu

»Korupcija prihaja!«

MARIBOR — Glavni direktor mariborske bolnišnice Tone Kranjc je pred dnevi javnost presenetil z opozorilom, ki je zadrlo v eno od še redkih preostalih tabujskih tem v tej deželi: »Korupcija prihaja v slovenske bolnišnice in v zdravstvene domove z dolgimi koraki!« Resda je bilo treba njegovo izjavo brati v kontekstu, v katerem je bila izrečena — namreč hkrati z opozorilom, da bo finančna suša v slovenskem zdravstvu neizogibno znižala plače zdravnikov, ogrozila oskrbo s sanitetnim materialom in posledično podaljšala že doslej mnogokje katastrofalno dolge čakalne dobe, s tem pa ustvarila »idealne razmere« za podkupovanje.

Toda beseda podkupnina je v zdravniških krogih od nekdaj bila kužna; in čeprav je direktor Kranjc, še iz preddemosovskega režima znan kot človek ostrega jezika, o njej govoril bolj v prihodnjiku kot v sedanjiku, je vendar javno odprl temo, o kateri se celo po izbruhu demokracije še vedno samo šepeta.

Modre kuverte za zdravnike so ena od tistih javnih skrivnosti, ki ima verjetno najmanj možnosti, da ji bo kdorkoli prišel do dna; ne le zato, ker je početje težko dokazljivo, temveč še bolj zato, ker nihče, razen morda kakšnega nepoboljšljivega idealista in naivnega borca za socialno pravičnost, nima niti interesa, da bi jo dokazal. Vsakdo ima slej ko prej opravka z zdravnikom in še vedno je v svežem spominu izkušnja nekega bivšega mariborskega funkcionarja, ki se je pred leti med znanim štrajkom v mariborski bolnišnici njenemu osebju s svojimi izjavami hudo zameril, nekaj mesecev kasneje, ko je prišel tja kot pacient, pa »v zahvalo« doživel sprejem, ki ga zlepa ni pozabil. Značilno je, da niti on niti drugi takrat niso hoteli obesiti zadeve na veliki zvon, saj je bilo jasno, da bi stvari zase samo še poslabšal, če bi to »drobno maščevanje« razpihnil v afero.

Potemtakem si ni treba delati iluzij, da je direktor bolnišnice temo korupcija v zdravstvu načel zato, ker bi se želel od drugega mandata — ta mu v kratkem poteče — posloviti s tovrstno medijsko bombo. Je zgolj dovolj spreten manager, ki z metodo skrajne dramatizacije neke tabujske teme skuša pritegniti pozornost javnosti in si pridobiti njeno podporo za svoj boj proti republiški finančni centrali. Dovolj dobro se namreč zaveda, da se mu v tem primeru zadeva ne more vrniti kot bumerang — da bi se torej javnost namesto s problemom pomanjkanja denarja v bolnišnici začela raje ukvarjati s problemom podkupovanja. Slednji bo najbrž še naprej ostal v okviru tistega srbskega pregovora: »Svako se pita, niko ne zna«.

MILAN PREDAN

Vinsko tekmovanje

Glavna pokušnja bo 13. aprila v restavraciji Breg

STRAŽA, ŠENTRUPERT — V tem času potekajo lokalne pokušnje vin po podružnicah Društva vinogradnikov Dolenjske. Vsi vzorci, ki bodo na teh pokušnjah dosegli vsaj 15 točk, se bodo lahko udeležili glavne pokušnje vin, ki bo letos 13. aprila v restavraciji Breg v Novem mestu. V soboto, 23. februarja, so vino svojih vinogradnikov pokušali tudi v podružnici Straža. V oceno so prinesli 38 vzorcev letnika 1990.

Med dolenjskimi rdečimi vini so najvišje ocene prejeli: Novina (16,39), Peter Pureber (16,31), Franc Murn (16,24). Za cviček je Anton Fink prejel sploh najvišjo oceno med vsemi vzorci (16,89), kaj blizu pa sta mu bila tudi Drago Irt (16,35) in Anton Bele (16,18). Jože Šmalc je pridelal najboljšo frankinjo (16,49). Med 19 vzorci dolenjskega belega vina je največ točk zbral Štefan Jaklič (16,45), Vili Novina (16,37), Jože Turk (16,33).

Lokalno pokušnjo so opravili tudi vinogradniki podružnice Šentrupert. V oceno so prinesli 76 vzorcev, od katerih so šest izločili. Med cvički je najvišjo oceno dobil vzorec Janeza Uršiča iz Škriljevega (15,6), Jože Kafol iz Trstenika je bil drugi (15,5), desetinko manj pa sta za svoje vino dobila Jože Možina in Dušan Sladič. Med dolenjskimi belimi vini je najboljšega prinesel Peter Brcar iz Šentrupeta (16,2), Jože Frelih iz Zadrage je dobil 15,8 točke, desetinko manj pa Franc Brcar s Homa.

J. P.

Malo posluha za kočevske predloge

Dr. Jože Osterc v Kočevju

KOČEVJE — Kočevski predlogi, naj bi družbena zemlja in gozdovi ne postali last države, ampak občine, ne bodo uslišani. To se je dalo jasno razbrati iz odgovorov ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije dr. Jožeta Osterca na razgovoru z njim 8. marca v Kočevju.

Minister Osterc je v svojih odgovorih na vprašanja med drugim povedal, da bo kmetijska svetovalna služba organizirana tako, da bo lahko dobil nasvet vsak, ki kmetuje. Kdor ne bo kmetoval skladno z normativi, bo doživel posledice (minister ni rekel naravnost, če mu bo zemlja odvzeta ali kaj podobnega), ker je pač preveč zemlje neobdelane.

Med predstavniki družbenega kmetijstva in zasebnimi kmeti se je razvila ostra razprava. Kmetje so očitali družbenemu kmetijstvu, da si je obdržalo najlepšo zemljo, njim pa prepustilo slabo in še raztreseno. Predstavniki družbenega kmetijstva pa so spet menili, da bi si kmetje lahko izboljšali svoje dohodke z raznimi dopolnilnimi dejavnostmi. Minister Osterc je še poudaril,

MINISTER V KOČEVJU — Dr. Jože Osterc, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Slovenije, na razgovoru v Kočevju, ki ga je vodil predsednik občinske skupščine Kočevje dr. Mihael Petrovič.

da bo prevladalo načelo racionalnega gospodarjenja, se pravi, če družbena farma ne bo donosno poslovala, jo bo treba razdeliti na več manjših enot in jih dati v najem zasebnim kmetom.

Tudi družbeni gozdovi ne bodo občinski, ampak državni, ker bo tako lažje opraviti lastninjenje, je menil minister Osterc in dodal, da bodo državni gozdovi (morda) kasneje prešli v last občine ali pa bo občinam za gozdove na njihovem območju priznana renta. Dodal je še, da bi vsaka zasebna kmetija morala imeti nekaj gozda, nedonosne kmetije pa celo toliko gozda, da bi večino dohodka ustvarila z njim ali s predelavo lesa.

Precej kritik je bilo izrečenih spet na račun lovstva in prevelikega staleža divjadi, ki ogroža kmetije in gozdove. Pri načrtih lovstva morajo sodelovati tudi kmetje in gozdarji. Tudi na področju veterine se pripravlja več novosti. Tudi tu bo možna zasebna praksa. Veterinarska inšpekcija bo pritegnjena na raven republike, da ne bo odvisna od raznih občinskih dejavnikov itd.

J. PRIMC

TO NISO OTROCI?

Na zadnjem zasedanju so poslanci v slovenskem parlamentu priznali, da je do obdavčitve otroške obutve in konfekcije z republiškim davkom prišlo zaradi njihove nepozornosti. Prezrli so namreč, da je treba te reči posebej omeniti, da z uvedbo 7-odstotnega temeljnega prometnega davka ne padejo avtomatično še pod udar 13,5-odstotnega republiškega davka. Napako so bili po velikem negodovanju javnosti le pripravljeni popraviti. Ampak kako! Neobdavčena so po novem otroška oblačila do številke 16 in čevlji do številke 36. Poslanci, ki imajo polna usta skrbi za otroke, so očitno preveč zaposleni, da bi vedeli, da imajo nogo št. 36 danes povprečno že devet, desetletniki, velikost potrebnih oblačil je temu primerna. To niso otroci?

BOGAT PROGRAM

METLIKA — Člani Belokranjskega muzejskega društva so na nedavni letni skupščini med drugim pregledali delo v preteklem letu ter sprejeli program za letos. V letošnjem letu naj bi to društvo opravilo kar precej pomembnih nalog, med drugim v sodelovanju še z nekaterimi izdalo Etnološko topografijo občine Metlika. Obnavljalo bo spominske plošče po Beli krajini, poskrbelo za izdelavo kart znamenitosti Metlike in Črnomlja ter spodbujalo izdelavo vstopnih tabel v Belo krajino s primerno strokovno predstavitvijo. V sodelovanju s srednjo šolo iz Črnomlja bo skrbelo za ureditev Mitreja na Rožancu, pripravilo pa tudi predavanje, izlet in še kaj.

Naša anketa

»Dolenjc« je objektiven!

Četudi je novinarstvo opravilo veliko posla pri »mehčanju« boljševizma, pri zadnji menjavi oblasti in sistema pri nas, se je nova oblast med prvimi stvarmi lotila ravno medijev, da bi jih disciplinirala. Minister Stanič se je sicer močno trudil z razlagami, kako gre le za zaščito lastnine v medijih, a prizadevanje, dobiti v roke odločanje o kadrih v novinarskih hišah, je povsem prozorno. Sicer se pa marsikdo od novih oblastnikov tega niti ni trudil in se ne trudi skriti. Novinarji pišejo ali premalo ali preveč, premalo ali preveč kritično, ne poudarjajo pravih stvari, kvazikomentirajo itd. Še tako dobronamerna kritičnost do oblasti, do njenih postopkov, napak, nerodnosti, ki bi jih lahko našteli celo vrsto, se nemalokrat razlaga kot zvestoba staremu režimu, sedanji opoziciji. Novomeški župan Marjan Dvornik to razlaga celo s primero o orlih, ki so pozabili to biti, ko so jih po določenem času spustili iz kurnika, v katerem so zobali skupaj s kokošmi! Le kje in s kom so zobali sedanji oblastniki!? Škoda, ko smo se vsi tako veselili demokracije. Seveda pa je po svoje povsem razumljivo, da hoče oblast spraviti medije pod svoj vpliv in kontrolo, informacije so moč in mediji niso kar tako »sedma sila«. Toda pravica do resnice, pravica biti obveščen je ena osnovnih človekovih pravic, ki jo lahko udejanja le svobodno, neodvisno, nadstrankarsko in seveda profesionalno novinarstvo. Kateri medij je tak, pa navsezadnje odločijo bralci, ne pa užaljeni in od oblasti omamljeni politiki.

MARJAN ARH, poslanec v Skupščini Krško: »Dolenjskega lista ne berem dovolj, čeprav ga rad vzamem v roke. Zdi se mi dovolj objektiven in kritičen ter celo oster, vsaj v nekaterih pogledih. V primerjavi z Delom se mi zdi celo bolj naklonjen Demosu kot pa nekdanjim levim strankam. Naj dodam, da 80 odst. informacij dobim iz časopisja in da takšni količini informacij tudi verjamem. Hkrati menim, da bi morali javni mediji ostati samostojni in ta samostojnost je porok za našo demokracijo.«

MAJDA GAČNIK, dijakinja srednje ekonomske šole Novo mesto: »Redno berem Dolenjski list. Mislim, da še kar objektivno poroča, imam pa nanj precej pripomb in mislim, da podobno mislijo tudi drugi mladi. Preveč vleče na tradicionalno, rekla bi kmečko stran, premalo pa ponuja modernih pogledov na svet, pa tudi sodobnih dogajanj iz sveta. Oblikovno in vsebinsko bi bil potreben prenovitve. Bolj bi moral slediti modernim trendom, ki so zanimivi za mlade.«

IVE STANIČ, učitelj iz Kočevja: »Škarje objektivnosti so predvsem v rokah urednika ali uredniškega odbora. Dolenjski list je bil včasih hudo in trmasto rdeč, danes pa so v njem enakopravno obravnavane vse stranke in ni več zloglasne politične selekcije. Sicer pa je objektivnost relativna in včasih problematična zadeva. Vsak pozna svojo resnico in z njo pridobiš malo prijateljev. Zdi se mi, da Dolenjski list s primerno mero taktnosti in strpnosti uspešno obvladuje ta problem.«

MILAN KLEMENČIČ, obrtnik iz Dobove: »Dolenjski list je v družini že tradicija. V politiko se sicer ne vtikam, a vseeno menim, da piše objektivno. Tu okoli ga vsi berejo, saj v njem zvedo, kaj se dogaja v bližnji okolici in kaj ljudje delajo. Kolikor sem opazil, Dolenjski list ni niti na eni niti na drugi politični strani. Lahko bi rekel, da je ostal enak kot prejšnje leto.«

JOŽE HLEBEC, strojni ključavničar s Krasinca pri Metliki: »Po moje je Dolenjski list dovolj objektiven in realen časopis. Na splošno nanj nimam pripomb, saj je to domač časopis, ki piše razumljivo in objektivno. Seveda ni nobena stvar taka, da bi bila všeč vsem, a če se kdo s kakšnim člankom ne strinja, če mu ni všeč, ne more reči, da je zato časopis zanič ali neobjektiven. Te stvari je treba razlikovati. Dolenjski list pa naj otane tak, kakršen je.«

BOJAN KOZMUS, obrtnik iz Sevnice: »Ne osredotočam se zgolj na en časopis ali informacijski vir. V prvi vrsti si novice izmenjam s prijatelji. Nadalje, če se le da, poslušam osrednji radio, posebno poročila ob sedmih, trinajstih in 15.30, zvečer pa TV dnevnik. Kolikor čas dopušča, berem tudi Dolenjca, Nedeljski dnevnik in Delo. Mislim, da mora človek znati ločevati zrno od plev, ne, ker bi novinarji kaj skrivali, temveč je prav zanimivo primerjati komentarje. Tu se kuje demokracija!«

ALEŠ REBOL, zastopnik Loterije Slovenije v Trebnjem: »Časopisi naj poročajo o vsem, kar se dogaja. Vsak časopis je po svoje pristranski, zato je premalo, da bi bil vezan na eno samo informacijo o nečem. Tudi pri obveščanju velja, da imajo vsake oči svojega malarja, se pravi, da vsak po svoje zapiše in vsak po svoje prebere. Da se o kom ali o čem preveč piše, ne bi rekel. Verjetno se piše o tistih, ki pač kaj delajo.«

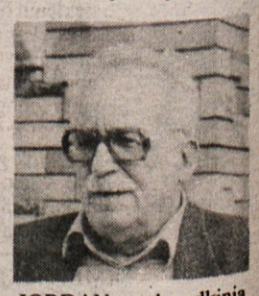

SLAVKO GRAHEK, upokojenec iz Črnomlja: »Dolenjski list obvešča objektivno, v njem je veliko informacij prav iz vsakega kotička širše Dolenjske. Razumljivo je, da prav zaradi te obilice novic pride tudi do kakšnega nesporazuma, vendar ne namerno. Razumem, da je delo novinarjev težko, da pa se vsaj nekoliko izognejo očitkom, morajo poročati čimbolj nepristransko. Sicer pa naj bi bili pri svojem delu odgovorni predvsem bralcem.«

STRANKA JORDAN, poslovodkinja trgovine Zadružnik v Ribnici: »Menim, da Dolenjski list objektivno poroča z območja občin Ribnica in Kočevje, za dolenjski konec pa ne vem. Več bi lahko poročal o delu, tudi o kmetijstvu, politiko pa pustil strankam in o njej poročal le, če ima na razpolago odvečen prostor. Nisem bila in nisem v nobeni stranki, saj so stranke po mojem le moda, od katere ni koristi. Ljudje imamo radi zabavo, zafrkancijo in vice.«

kmetijstvo

OKUŽENE OVCE

KOČEVJE — Ovne, ki so bili okuženi z brucelozo, so že pobili. Pregledali so tudi trope ovac, kjer so imeli okužene ovne. Po doslej prispelih izvidih je ugotovljenih še 31 okuženih ovac.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Prav je, da smo na tržnici v ponedeljek poleg branjevk, prodajalcev in preprodajalcev videli tudi miličnika. Ob gneči se lahko marsikaj zgodi. Izgine denarnica, pojavljajo se goljufije. Manjka še nekdo, ki bi zaščitil kupce, kajti večina prodajalcev nima izpisanih cen, mnoge stvari so brez dokumentov, garancijskih listov in še česa. V ponedeljek so bile cene sadja in zelenjave na Đeladinijevi stojnici naslednje: banane 40 din, pomaranče 25—30 din, jabolka 25 din, fižol 48 din, slive 60 din, čebulček 70 din, čebula 30 din, hruške 30 din, grozdje iz Čila 110 din, solata 60 din, špinača 50 din, paradižnik 100 din, kumare 80 din, nova čebula 100 din. Med stvarmi, ki so jih ponujale branjevke, je bilo najpogosteje videti: jajca po 30 din, sirček 50 din, česen 80 din, maslo 100 din, pojavil se je tudi regrat, merica pa velja 20 din.

Sejmišča

• **SEJMIŠČE V BREŽICAH — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 178 do 3 mesece starih prašičev in 23 starejših. Mlajši, ki so jih prodali 115, so veljali po 35 din kilogram žive teže. Starejši, od katerih jih je menjalo lastnika 9, so bili po 28 do 30 din kilogram žive teže.**

• **SEJMIŠČE V ŠENTJERNEJU — Na sobotnem sejmu so imeli rejci naprodaj 314 prašičev, starih 8 do 14 tednov, kar pomeni težkih 18 do 35 kg, ter 30 prašičev, starih nad 3 mesece, tj. težkih nad 50 kg. Prvi, ki so jih prodali 127, so veljali po 40 din za kg žive teže ali 800 do 1.600 din za žival. Drugi so veljali po 25 do 27 din za kg žive teže. Naprodaj je bilo tudi 5 pitancev po 25 do 28 din za kg žive teže, 14 krav po 15 do 20 din za kg žive teže, tj. po 7.000 do 12.000 din za žival, ter 36 konj po 12 do 21 din za kg žive teže in 12 žrebet po 25 do 30 din za kg žive teže. Rejci so prodali 127 mlajših prašičev in 3 starejše ter 2 pitanca, kravo, 6 konj in 5 žrebet.**

Kmetje ne bodo več kos kreditom

Še lani so Hranilno-kreditne službe ob pomoči intervencijskih sredstev lahko zadržale obresti pri 20 odst. — Letos je cena kreditov previsoka

BREŽICE — »Leto 1990 je bilo zelo nestabilno, saj so hranilne vloge padale iz ene skrajnosti v drugo. Če so še na začetku leta kmetje množično prodajali devize in nalagali denar v našo hranilnico, se je ob koncu leta dogajalo ravno nasprotno,« je na seji upravnega odbora Hranično-kreditne službe Agrarie Brežice poročal njen vodja Stanko Cerjak.

Ob tem je še dejal, da hranilnici ostaja edini vir sredstev lastni denar, kar se bo kaj kmalu poznalo tudi na njegovi ceni. V preteklem letu so s pomočjo intervencijskih sredstev še zadržali obrestne mere pri 20 odstotkih, ki so jih kmetje — kreditojemalci še zmogli. Kljub temu se je prvič po dolgih letih zgodilo, da je kar 20 kmetov vložilo prošnjo za odlog plačila glavnice. Privabila so jih intervencijska sredstva za živinorejo, ob katerih pa so morali 80 odst. sredstev za naložbe zbrati sami. Po obljubah, da bodo intervencijska sredstva kmalu nakazana, so si sredi naložbe najeli kredite pri HKS, ker pa nakazila ni bilo pravi čas, tudi glavnic niso mogli pravočasno plačati.

Zdaj intervencijskih sredstev ni več, zato ni jasno, kdo bo še lahko vzel kredit po taki ceni. Kmetje zelo težko, precej lažje pa druge ustanoviteljice HKS, družbena podjetja Agrarie, ki jim 40-odstotna obrestna mera še vedno zagotavlja poceni denar v primerjavi s krediti drugod. Ker pa je Hranilno-kreditna služba ustanovljena za potrebe kmetov in ker je tudi večina hranilnih vlog kmečkih, se postavlja vprašanje, kaj zdaj.

Pretekli teden se je na že omenjeni seji upravnega odbora razvila polemika o tem, ali je sploh prav, da imajo kmetje za 5 odst. nižje obrestne mere kot družbeni sektor. Nekateri so menili, da bi morali imeti vsi ustanovitelji enake pogoje pri kreditih, drugi pa so se nagibali k drugačni trditvi. Namreč, da družbeni sektor vendarle hitreje obrača denar in si kljub vsemu lahko privošči take kredite, medtem ko si jih kmetje ne morejo. Kaj več o tem bodo rekli na prihodnji seji poslovnega odbora HKS in tudi na posavskem razgovoru o obrestnih merah.

B. DUŠIČ

• **Ob takih gibanjih se utegne zgoditi, da se bo v naslednjih mesecih primanjkljaj HKS še povečal. V Agrariini HKS se zato trudijo, da bi pridobili čimveč ljudi. Kot prvi v Sloveniji že od začetka januarja vodijo poslovanje z žiro računi, kmalu nameravajo uvesti še tekoče račune, poslujejo z Zadružno kmetijsko banko, preko katere naj bi se uredilo tudi devizno poslovanje, in si prizadevajo, da bi preko njihove hranilnice upokojenci lahko prejemali pokojnine. V Globokem odpirajo novo blagajno, skupaj z sindikati uvajajo sindikalno blagajno za samopomoč in poslujejo tudi s pomočjo potujoče blagajne.**

»Kmetice moramo biti složne in se ne ozirati na stranke«

Aktiv kmečkih žena odvisen le od lastnega dela

BREŽICE — Odziv na letošnje novoletno srečanje kmečkih žena je bil tolikšen, da so ga morali organizirati dvakrat. Anica Šetinc, predsednica Aktiva kmečkih žena Brežice pravi, da si mnoge žene želijo takega srečanja večkrat v letu. »Vedno sem se zavzemala za izobraževanje kmečke žene, saj brez znanja ni napredka. Članice aktiva si želimo, da bi se nam pridružile tudi Pišečanke in Bizeljanke. Sprejeti moramo prav vsako ženo, ki se ukvarja s kmetijstvom, četudi je ob tem še zaposlena,« pravi Šetinčeva.

Politika je vnesla zmedo okrog praznovanja dneva tudi med kmetice, zato so se odločile, da bodo praznik s komedijo jeseniškega gledališča obeležile 21. marca, se pravi, ne na dan žena in niti ne na materinski dan. Samo dan poprej se bodo s kulinaričnimi izdelki predstavile v Ljubljani, 25. marca na sejmu Alpe — Jadran, 20. aprila pa bodo razstavljale še na Ptuju. Njihov aktiv že vrsto let z domačimi kulinaričnimi posebnostmi razveseljuje na kmečki ohceti ter na novoletnem in vinskem sejmu v Ljubljani.

Anica Šetinc

Na vsaki razstavi tudi prodajajo, da krijejo stroške in si lažje privoščijo kak izlet, srečanje ali predavanje.

Mlada mentorica Jožica Lepšina si skupaj s predsednico prizadeva, da bi bile njihove članice za zgled pri kmetovanju. »Kmečke žene moramo biti složne. Veste, kmetica se ne sme ozirati na stranke, ampak mora gledati samo na to, kako bi se dalo boljše preživeti. Vsaka se mora zavedati, da bo v vsakem sistemu samo kmetica in bo odvisna od svojega dela, znanja ter iznajdljivosti,« je še pribila Anica Šetnic, saj se boji, da so nekateri od sprememb na oblasti preveč pričakovali.

B. D.-G.

Kmečki gnev na občnem zboru SKZ — LS

Predvolilna obljuba zdaj dela dolg

TREBNJE — V nedeljo je imela tu občni zbor trebanjska podružnica Slovenske kmečke zveze-Ljudske stranke. V živahni razpravi so kmetje načeli vrsto vprašanj o zakonodaji in lastnini. »Rekli so nam, prijavite razlaščeno premoženje. Ljudje so prijavili, zdaj pa jim premoženja nihče ne vrača. Zato so ljudje razočarani,« je poudaril eden od udeležencev zbora. Tone Strah, predsednik trebanjske podružnice, je pojasnil, da še ni zakona o denacionalizaciji in da je glede vračanja lastnine potrebna strpnost. Računati je potrebno tudi s težavami pri vrednotenju, saj je v veliko primerih premoženje zdaj več vredno kot ob odvzemu, ker je vanj kdo vlagal. Težave, ki jih sedaj občutijo ljudje zaradi preteklih lastninskih operacij, so tudi še drugačne, če sodimo po besedah enega od kmetov: »Na ‚šiht' so nas spodili. Zdaj nas podijo iz tovarn, zemlje pa nimamo, ker so nam jo vzeli.« Seveda ima po prepričanju kmetov, ki bržda spadajo v skupino razlaščenih, lastninjenje tudi moralno stran. Vrniti premoženje je eno, drugo pa je to, da se je potrebno oškodovancem opravičiti za storjene krivice, je namreč pribil eden od razpravljavcev na zboru. »Če z vračanjem imetja oblast cinca, je z obdavčenjem pohitela!!« so se hudovali trebanjski kmetje. Davki so previsoki in nekateri ljudje so, sodeč po ogorčenju na zboru, na tem, da kmetovanje pustijo.

Zapustili pa so menda že izvoljeni kmečki predstavniki svoje volivce, kot je kritično domneval eden od razpravljavcev. Dejal je, da so predstavniki pred volitvami imeli ideje, medtem ko jih zdaj nimajo več. Poleg take politične prakse v stranki so kmetje nanizali vsakdanje zadrege kmetovanja. Pri tem so povedali, da si žele dežurstvo veterinarja ob praznikih in da bi sedanjo zadrego znali sami rešiti s plemenskim bikom. Radi bi nazaj denar, ki so ga nekoč plačali v ceni umetnih gnojil, prav bi bilo, če gorivo za kmetijske stroje ne bi bilo obdavčeno, in za veliko olajšavo kmetom bi štel kak ukrep, s katerim bi pri nas odstranili nekaj oderuških posrednikov med kmetom in kupcem pridelka.

L. M.

POKUŠNJA VIN V KANDIJI

NOVO MESTO — V novomeškem hotelu Kandija bo od jutri, 15. marca, do torka, 19. marca, pokušnja najbolje ocenjenih dolenjskih vin trškogorske podružnice Društva vinogradnikov Novo mesto. Gostinski delavci obljubljajo dobro zabavo, še posebej pa na pokušnjo vabijo vse Jožete in Jožice, ki imajo v torek svoj praznik.

KLETARSKI TEČAJ

SEVNICA — V soboto se je s predavanjem mag. Julija Nemaniča v Sevnici končal 42-urni kletarski tečaj. Potem so tečajniki obiskali še metliško Vinsko klet, kjer so pokušali vino. Sedaj so pred tečajniki izpitai najbrž pa bodo prihodnje leto pripravili tudi nadaljevalni kletarski tečaj.

• *Med človekom in muho je velika podobnost: oba je mogoče ubiti s časopisom.*

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Rez vinske trte

Piše inž. J. Maljevič

V presojanju pri rezi vinske trte naj bi upoštevali sledeča dejstva:

• Rodnost očes je na osnovi in proti koncu rozge manjša. Katera očesa bodo najbolj rodna, je odvisno od pogojev za rast v preteklem letu. Ti so prehrana, vlaga in toplota. Pri bujnejših trsih so bolj rodna očesa dlje od osnove rozge. Od razmer v pomladi je odvisna razvitost grozdov, nastavljenih v preteklem letu.

• Krajša rez omogoča bolj razvite grozde, vendar pri sortah z majhnimi grozdi na ta način ne bomo dosegli zadovoljivega pridelka. Krajša rez povečuje bujnost, s tem pa se rodnost postopoma še slabša. Teža grozdja na posamezni rozgi narašča od osnove šparona do določene višine, potem se zmanjšuje.

• Pri enakem pridelku bolj formirajo rodna očesa trsi, ki imajo več poganjkov in večjo listno površino. Najprimernejše so rozge dolžine 1,5 m, največ 2,0 m, in cca 10 mm debeline s čim manj stržena.

• Bolj odganjajo očesa na vzgojnih reznikih kot očesa na enakem položaju na šparonih. Če ne puščamo vzgojnih reznikov, je obvezen rezervni reznik. Da bi izenačili odganjanje oči, šparone upogibamo in jih vežemo z vrhom navdzol. Pri biološkem pridelovanju grozdja vežemo šparone poševno navzgor pod kotom 30° nad vodoravno lego.

• Poganjki, normalno obremenjeni, končajo rast 5—10 dni prej kot preobremenjeni ali nezadostno obremenjeni, zato zberejo več sladkorja. Hranilne snovi v prebujnih poganjkih se trošijo več na porast poganjkov kot na formiranje rodnega nastavka.

• Kakovost grozdja oz. vina je toliko slabša, kolikor je večja količina grozdja in manjša bujnost trsa. To je možno izraziti s formulo Q=F:V.

Q pomeni kakovost grozdja

F pomeni težo pridelanega grozdja

V pomeni težo celotne enoletne rozge, ki je sodelovala pri ustvarjanju pridelka.

Količnik (q) naj ne bi bil večji kot 4, oz. 3,5—4,5. Tolikokrat je lahko teža grozdja večja od teže enoletne rozge. Pri količniku 6,5—8,5 trs že črpa svoje zaloge in s tem slabi. Za pridelek 4 kg grozdja ustrezne kakovosti mora trs imeti 1 kg prirasta enoletne rozge.

Če želimo omogočiti dobro osvetlitev listne površine, lahko pustimo na trs povprečno 11—12 mladic dolžine ob koncu rasti cca 2 m (pri razdalji sajenja 2,2 krat 1 m). Vsekakor je med sortami precejšnja razlika z ozirom na velikost listov. Pri sortah z manjšimi listi pustimo večje število mladic.

Ustrezno kakovost je možno dosegati le, če imamo vedno izenačen pridelek na trsu (na vseh trsih v vinogradu vsako leto). Odstopanje količine pridelka od povprečja ne bi smelo biti večje od 10%. (3,6—4,4 kg/trs).

OB ZAKLJUČKU:

Za sposobnost presojanja pri rezi vinske trte so poleg teoretičnega znanja potrebne večletne izkušnje pri lastnem delu, kakor tudi opazovanje dela pri sosedih.

Prisrčno prosim vse strokovnjake in pridelovalce, naj vsak prispeva po svojih možnostih delež pri v preverjanju podanih dejstev.

V zadrugi vse od njive do mize

Lansko leto je metliška Kmetijska zadruga zaključila pozitivno in ustvarila celo manjši dobiček — Ekonomsko zaokroženi programi — Letošnje naložbe

METLIKA — Na nedavni seji zadružnega sveta, po sedanji organiziranosti metliške Kmetijske zadruge najvišjega organa (po novem zakonu naj bi bila to skupščina), je beseda tekla tudi o lanskem poslovanju zadruge. Čeprav ne morejo govoriti o kakšnih posebnih rezultatih, so glede na razmere, v kakršnih so lani poslovali, z njimi kar zadovoljni. Ustvarili so celo nekaj dobička.

Zadruga od lani posluje kot enovita organizacija, kajti namesto prejšnjih tozdov so svojo dejavnost organizirali v petih programih, to so: meso, vino, trgovina, storitvene dejavnosti in skupne službe. Vsak program je zastavljen tako, da bi bil čim bolj zaokrožen in naj bi se ekonomsko pokrival od začetka do konca, od njive do mize, kot temu slikovito rečejo. Zato se tudi v tistih programih, kjer so nekateri deli v težavah, dejavnost kot celota znotraj programa pokriva. To na primer velja za program meso, kjer je že »po tradiciji« primarna kmetijska proizvodnja v težavah, pa je zaradi uspešnejše klavnice in drugih delov dejavnost v celoti pozitivna. Isto velja za program vino, ki zaokroža vse od proizvodnje trsnih cepljenk do predelave grozdja, nege vina in prodaje, in le tako je lahko program v celoti uspešen. Skratka, nobena od dejavnosti metliške zadruge, organizirane po programih, v lanskem letu ni bila v večjih težavah in tako je seveda tudi zadruga kot celota leto zaključila s pozitivnim rezultatom in, kot rečeno, celo z manjšim dobičkom.

Večjih naložb metliška zadruga v tem letu ne načrtuje, naredili pa bodo, pravijo, kar se bo dalo. Tako naj bi zamenjali dotrajane tovornjake klavnice in vinske kleti, nameravajo adaptirati trgovino v Podzemlju ter posodobiti prodajalno mesa ob samopostrežni trgovini v Metliki; v vinski kleti naj bi dobili novo manjšo pnevmatsko prešo za vinifikacijo vin posebnih trgatev in kakovosti; letos bi radi nadaljevali tudi z računalniškim opremljanjem zadruge, med največje zalogaje pa sodi rešitev vprašanja prodajnega skladišča v Ljubljani, kajti sedaj imajo prostore v najemu.

A. BARTELJ

NAJVIŠJI ZADRUŽNI ORGAN — Na zadnji seji zadružnega sveta Kmetijske zadruge Metlika, v katerem je več kot pol kmetov, so razpravljali o lanskem poslovanju zadruge, ki je leto zaključila pozitivno in celo z manjšim dobičkom, kar je, pravijo, glede na težke razmere razveseljivo. (Foto: A. B.)

SMO TRETJI PIVCI VINA NA SVETU

Po najnovejših podatkih, ki so dostopni (za leto 1989), se Slovenija uvršča na tretje mesto na svetu po količini popitega vina na prebivalca, kar je gotovo veliko presenečenje. Prvi dve deželi sta daleč največji pridelovalki vina — Francija in Italija s po 73 oz. 71 litri, naša republika pa za njima s 65 litri ne zaostaja dosti. Ker prvi dve veliko vina izvozita, Slovenija pa ga ne pridela dovolj niti zase, bi slovenski vinogradniki ob tako veliki porabi še lahko povečali površine in pridelek, zlasti, ker še zdaleč niso izkoriščene vse absolutne vinogradniške lege. Zanimivo je, da znaša jugoslovansko povprečje samo 22 litrov na prebivalca, na kar vpliva predvsem to, da so žgane pijače v drugih jugoslovanskih republikah čislane bolj kot vino.

NI BILO VSE TAKO ZANIČ

Kdor hoče objektivno ocenjevati kmetijsko politiko v preteklih letih, mora priznati, da se je od leta 1970 naprej odnos tudi do zasebnega kmeta bistveno spremenil na boljše. Posebno v letih 1975—1985 se je zasebno kmetijstvo močno razvilo. Imeli smo tudi ugodna posojila, saj so bila posojila za kmetijske namene po 3-odstotni obrestni meri, za druge pa so veljale 8- do 12-odstotne obresti. Posojilo je bilo mogoče vračati celo do 15 let. Zajamčen je bil odkup tržnih presežkov, za določene namene pa so bila na voljo tudi nepovratna sredstva. Zadnjih pet let smo imeli dobro vpeljan sistem intervencij v kmetijstvu. (Gusti Grof v Gospodarskem vestniku)

Kmetijski nasveti

Koristi zaprte grede

Vrtičkarji in vrtnarji bodo pritrdili nasvetu, da si je zelo koristno na vrtu omisliti zaprto gredo. Uporabna je vse leto, spomladi najprej za vzgojo lastnih sadik, nato za pridelavo zgodnje zelenjave, poleti za nego okrasnih rastlin, pozno jeseni pa za spravilo ali hrambo različnih vrst vrnin.

Naloga zaprte grede je preprečiti dostop mraza do občutljivih vrtnih rastlin. V ta namen se seveda najbolje obnesejo tako imenovane tople grede, ki jih lahko ogreva gnoj, voda ali pa elektrika. Najbolj enostavna in najcenejša je prva možnost, ki je zato tudi najbolj uporabna.

Zaprta greda mora bi ti v vsakem primeru na sončni in zavetni legi. Sestavlja jo lesen ali betonski okvir, ki naj bo postavljen v smeri vzhod — zahod ter ima nagib steklenih oken proti jugu. Obod zaprte grede je običajno iz 5 cm debelih hrastovih ali borovih plohov, najbolje s firnežem ali oljno barvo prepojenih; njihova severna stranica mora biti visoka 35 do 40 cm, južna pa le 20. Zaprta greda mora biti dolga vsaj 2 m, široka pa 150 cm, tako da je v posebne utore mogoče vložiti 100 x 150 cm velika »okna«, ki jih po potrebi — predvsem zaradi zračenja — zlahka odstranimo.

Priporočljive so zlasti tople grede z gnojem. V ta namen je potrebno pod okvirjem izkopati jamo, vanjo natlačiti najprej 30 do 40 cm debelo plast dobro stlačenega konjskega gnoja, nato pa pokriti še s prav toliko debelo plastjo humusne sprstenine. Za silo lahko konjski gnoj, ki ob mineralizaciji daje največ toplote, nadomesti tudi kaka druga organska snov, na primer odpadno seno, slama, listje ali otava.

Pri ravnanju z zaprto gredo mora biti vrtnar natančen in vesten. Ker so rastne razmere ugodnejše, kot so v soseščini, se zlasti v topli gredi rade zaredijo rastlinske bolezni ali škodljivci. Zato naj bo seme pred setvijo obvezno razkuženo.

Inž. M. L.

• **OPOZORILO KMETIJSKEGA ZAVODA — Takoj ko se bodo temperature ustavile nad 0xC in bodo njive prevozne, naj tisti pridelovalci pšenice in ječmena, ki jeseni niso škropili proti plevelom, pregledajo svoje njive in ocenijo zapleveljenost. Če najdejo na kvadratnem metru posevka več kot 40 rastlin nizkih širokolistnih plevelov ali 20 do 30 travnatih plevelov ali skupno 40 plevelnih rastlin, naj uporabijo dicuran forte v količini 1,5 kg na hektar.**

gospodinjski kotiček

Zelenjava iz shrambe

V prehrani ljudi je imela zelenjava nekoč pomembnejšo vlogo, kot jo ima danes. Že v dobi antike so učenjaki poudarjali pomen sveže zelenjave. Danes pa zaradi splošnega dviga življenjske ravni in načina življenja prevladujejo meso in na različne načine konzervirana živila. Izkušnje kažejo, da se vsa zelenjava, ki se uspešno ohrani v kleteh ali zasipnicah do poznih pomladnih dni, uporabi le kot dodatek k mesnim jedem. Zelenjavo, kot je repa, zelje, korenje, koleraba in krompir, gospodinje redkeje pripravljajo kot samostojno jed. Pogosto je med njimi mnenje, da je priprava zelenjavnih jedi zamudna, zato jo največkrat pripravijo le kot solato ali prikuho.

Krompir, ki je v Evropi dobil konec 18. stoletja tudi ime »kruh ubogih«, sodi danes med najbolj priljubljene prikuhe in samostojne jedi. Na Slovenskem so sprva dajali krompir le živini, po letu 1882 pa je postal naša vsakdanja jed. Gomolji vsebujejo predvsem škrog, nekaj beljakovin, rudninskih snovi, precej vitamina C in 75% vode. Če kuhamo mlad krompir v olupku, ohrani skoraj ves vitamin C. Hranilno vrednost pa mu zmanjšamo z nepravilno pripravo in obdelavo, kot je predebelo lupljenje ali namakanje v mrzli vodi. Olupljen krompir vedno polagamo v vrelo vodo in solimo proti koncu kuhanja. Najlaže prebavljiv je krompirjev pire, še zlasti, če ga kuhamo v mešanici vode in mleka.

Za pravilno skladiščenje krompirja uporabljamo primerno suhe, temne in zračne shrambe. Na svetlobi hitro pozeleni in v njem se tvori strup solanin, ki neugodno vpliva na ljudi in živali. Solanin vsebujejo tudi kalčki, zato jih pred kuhanjem odstranimo. Če temperatura v shrambi pade malo pod 4°C, se dihanje v krompirju ustavi in nastaja sladek okus. Krompir moramo prenesti v toplejši prostor, kjer se dihanje obnovi, sladkor se porabi in gomolji izgube neprijeten sladek okus.

(Dalje prihodnjič)

HELENA MRZLIKAR
Kmetijski zavod
Ljubljana

V Evropo z novim zaščitnim čevljem

Novomeška Tovarna obutve pred začetkom modernizirane proizvodnje zaščitnih čevljev po novi tehnologiji — Nujna tudi večja produktivnost

NOVO MESTO — Novomeška Tovarna obutve je na nedavnem zagrebškem velesejmu usnja, obutve in oblačil presenetila konkurenco z novim moškim zaščitnim čevljem, za katerega so ji potem že kar morali podeliti najvišje sejemsko priznanje, zlato medaljo za kvaliteto. Čevelj je iz nove kolekcije, ki bo šla v proizvodnjo te dni, njegova posebnost so iz poliuretana uliti podplati po nemških normah, kar bo omogočalo izvoz na zahodne trge, kar je tudi za Tovarno obutve edina perspektiva. Poskusna proizvodnja bo stekla te dni.

»Zaostrene razmere na domačem in tujem trgu so vplivale tudi pa nas. Racionalizirali smo organizacijo, zmanjšali število zaposlenih in predvsem režijo, saj smo upokojitve in odhode nadomeščali le v proizvodnji, in to s štipendisti, pri plačah smo vsi odvisni od uresničevanja planov itd. Toda z nespremenjenim proizvodnim programom bi najkasneje v letu dni prišlo do hudih težav. Razvojna študija, ki so jo za nas lani naredili v Smeltu, je pokazala, da tovarna ima perspektivo le, če preide na novo tehnologijo in če poveča produktivnost. Že lani smo pod ugodnimi pogoji kupili 17 različnih strojev ter se tudi računalniško opremili, da res vsak hip vemo, kaj se v tovarni dogaja. Največji zalogaj pa je bil stroj za ulivanje podplatov. Za modernizacijo smo dobili nekaj denarja tudi iz razvojnega sklada in posojilo avstrijskega partnerja, s katerim bomo mogoče šli tudi v mešano podjetje. Gre za vrhunsko tehnologijo direktnega brizganja poliuretanskih mas na zgornji del čevlja, ki bo lažji in vsestransko boljši. Izdelavni stroški se bodo zmanjšali, saj odpade več proizvodnih faz. Samo na račun lepila bodo stroški toliko manjši, da bo pol stroja izplačanega v enem letu. Tisti trenutek, ko bo stekla proizvodnja po novi tehnologiji, bomo morali narediti v tovarni za 15 odstotkov več, torej skupaj okrog 2.300 parov čevljev dnevno. Kdor tega ne bo zdržal, bo moral iti, saj bomo zunaj zaradi velikih dajatev pri nas celo s povečano produktivnostjo težko konkurenčni,« pravi direktor Remzo Skenderović.

Remzo Skenderović

Nov zaščitni čevelj je že na testiranju v Pionirju in v Krki in prve analize kažejo dobre rezultate. Čevlji za posamezne grupacije (gradbeno, elektro itd.) se bodo, upoštevaje naravo dela, razlikovali, za začetek bodo atestirani zaščitni čevlji za pet grupacij. Za katero čevelj je, bo pisalo na podplatu, ki ga lahko nabrizgajo v različnih barvah.

Z. L.-D.

• Približno polovico vse proizvodnje v nekaj manj kot 300-članskem kolektivu Tovarne obutve bo še naprej predstavljala športna obutev za Adidas, polovico pa vseh vrst novi zaščitni čevlji. Po nemških normah bo sicer poslej cel čevelj, saj nova tehnologija ne trpi nekvalitetnega usnja. Zelo resni razgovori za izvoz teh čevljev pa že potekajo s francoskimi in italijanskimi partnerji. V načrtu imajo povečanje prodaje na tuje trge od sedanjih 66 na 80 odstotkov proizvodnje. V povezavi z novo tehnologijo nameravajo poleti v tovarni odpraviti tudi tekoči trak in preiti na humanejši in tudi cenejši sistem vozičkov.

PREDSTAVITEV KNJIGE IN RAZSTAVA RAZGLEDNIC

NOVO MESTO — V Študijski knjižnici Mirana Jarca bo danes, v četrtek, 14. marca, ob 18. uri predstavitev knjige Naprej zastava slave avtorja Srečka Kreseta. V knjigi so predstavljene slovenske domoljubne in društvene razglednice skozi čas, avtor pa bo predstavitev obogatil z diapozitivi. Ob tej priložnosti bo v knjižnici postavljen izbor razglednic pod naslovom Zanimivosti in znamenitosti dolenjskih krajev na razglednicah. Razstavljenih bo več kot 300 razglednic s podobami gradov, cerkva, samostanov, z zanimivostmi Novega mesta in drugih krajev Dolenjske. Dijaki si to razstavo lahko ogledajo tudi skupinsko, le pravočasno morajo najaviti tak ogled, da jim bo knjižnica lahko zagotovila strokovno vodstvo.

PREDSTAVITEV VODENJA TRGOVINE

NOVO MESTO — V torek, 19. marca, ob 10. uri bo v novomeškem hotelu Metropol predstavitev organizacije trgovine od enostavnega vodenja trgovskih knjig s pomočjo blagajne do računalniško vodenega poslovanja. V sodelovanju z novomeško firmo Robert's elektronik bo na predstavitvi ljubljansko podjetje PIN tudi predstavilo svoje programe, podjetje TIPPRO pa blagajne DT 3000.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 16. marca, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živil:

- **v Novem mestu:** Market Dolenjka na Ragovski
- **v Šentjerneju:** Market Dolenjka
- **v Dolenjskih Toplicah:** prodajalna Rog
- **v Žužemberku:** Samopostrežba KZ
- **v Straži:** Market Dolenjka
- **V nedeljo** bosta od 8. do 11. ure odprti **v Novem mestu:** Samopostrežba Dolenjka na Glavnem trgu 23, **v Črnomlju:** Samopostrežba Dolenjka.

SDP za družbo pravičnosti

Z novomeškega zbora članov in simpatizerjev SDP — Miro Berger še naprej predsednik

NOVO MESTO — Pred tednom je bil zbor članov in simpatizerjev Stranke demokratične prenove novomeške občine, ki se ga je udeležil tudi predsednik slovenskih prenoviteljev dr. Ciril Ribičič. Pristaši SDP so dodobra napolnili sejno sobo in še pol jedilnice v novomeški zavarovalnici, težko pa je bilo prezreti, da jih je bilo le malo, recimo pod 45 leti starosti.

Verjetno na ta račun se je eden redkih mlajših udeležencev vprašal, ali je na zboru stranke ali na zboru borcev in upokojencev. Na to je dr. Ribičič pripomnil, da je SDP pač stranka vseh tistih, ki so se odločili reševati svoje probleme oz. uveljavljati svoje interese v družbi prek nje. Dr. Ciril Ribičič je z vprašanji izzvan tudi dejal, da je na volilnem rezultatu možno graditi dalje. »Za nas je to po svoje koristno, očistili smo se tistih, ki so bili v stranki iz koristi, zdaj se lažje povezujemo z ljudmi in imamo priliko, da se oblikujemo kot jasna leva stranka s socialdemokratsko usmeritvijo in da pripravimo nov razvojni program, s katerim bomo šli na prihodnje volitve. Te ne bodo obrnjene 45 let nazaj, ampak naprej, kdo je sposoben pripraviti boljši razvojni program in ponuditi boljšo ekipo za njegovo uresničitev. Mi program pripravljamo z osnovno idejo, zgraditi družbo socialne pravičnosti.«

Dr. Ciril Ribičič je tudi dejal, da je ustanovitev delavske stranke zaradi vse večje ogroženosti delavcev razumljiva, za SDP pa boleča v toliko, ker je delavci očitno ne vidijo kot tisto stranko, prek katere bodo uresničevali svoje interese. »Z njimi bomo sodelovali, hkrati pa poskrbeli, da bo SDP bolj delavsko usmerjena, čeprav seveda ne mislimo zanemariti interesov izobražencev, gospodarskih strokovnjakov in drugih, ki so še kako dragoceni v stranki, v vladi v senci pa v gospodarskem forumu stranke.« Na tožbe borcev o tem, kako jih krivijo za vse, je dr. Ribičič dejal, da je napake treba povedati, da pa se v SDP nikoli ne bodo strinjali z enačenjem NOB z narodnim izdajstvom.

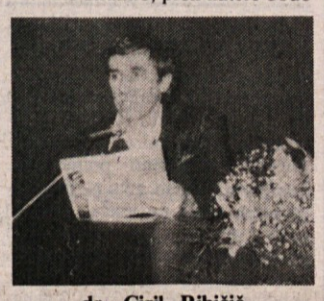

dr. Ciril Ribičič

Sodelovanje s Hrvati? »Tesno sodelujemo s stranko, ki jo vodi Ivica Račan. S Franjem Tuđmanom sem se srečal le enkrat in še takrat je bila vmes teniška mreža. Pravijo, da je bil to eden redkih Tuđmanovih porazov,« se je pošalil Ribičič. Povedal je tudi, da so sklepi okrog pokojnin sramota za vladajočo koalicijo, ki ima toliko občutka za bivše lastnike, nima pa nobenega občutka do minulega dela. Oblast se obnaša, kot da je pokojnina njeno darilo upokojencem, ne pa vračilo vlaganega v pokojninski sklad. In čeprav je minilo že nekajkrat po sto dni nove vlade, so nared še vedno le smernice razvojnega programa. Še pod vtisom zasedanja republiške skupščine se je obregnil ob republiški proračun in ob velik delež denarja za potrebe obrambe. »Nasprotniki slovenske pomladi se umikajo pred politično enotnostjo slovenskega naroda, ne pa pred našimi brzostrelkami in graditev neke drage vojske bi bila zdaj katastrofa. Raziskava javnega mnenja, ki jo prinaša nova številka Evrope, to povsem potrjuje,« je rekel dr. Ribičič ter odgovoril, da je odveč strah, da bi se pozabilo na 27. april. Za obletnico OF bo državna proslava.

• Na zboru SDP občine Novo mesto je bilo sprejeto tudi poročilo o delu občinske SDP v zadnjih mesecih in predlog njenega bodočega organiziranja in delovanja, za predsednika pa je bil ponovno izvoljen Miro Berger.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Novomeška kronika

TRG — Pred dnevi smo pisali o arhitektonskem čudesu, ki že lep čas sameva ob Kettejevem vodnjaku na Glavnem trgu. Zadeva ima zgoraj obliko šotora, spodaj pa je podobna staji za ovce. Odgovorne smo pozvali, naj očitno začasen objekt odstranijo, saj je (prvič) grd in (drugič) nikomur in ničemur ne služi. Odziva ni bilo, spaček še naprej stoji na kraju, ki ga je zasedel. S tem zadevo končujemo, menimo namreč, da so oblasti šotor-stajo uvrstile med mestne kulturnozgodovinske znamenitosti. Kako prelestno se je nanj ozreti izpod arkad!

TRGOVINA — Vse več je trgovcev, ki prodajajo salamo in podobne delikatese po dvojni ceni. Če kupiš mesnino v kosu, velja ena (nižja) cena, če ti jo narežejo, odšteješ precej višjo vsoto. Saj veste, lupljenje, rezanje, obraba strojčka za rezanje, več prijaznosti itd. Kolikor se še spomnimo iz Italije in Avstrije, imajo tam salame samo eno ceno. To, da ti jo narežejo, je del najbolj elementarne vljudnosti. Kaj hočete, novomeški trgovci pač menijo, da je treba dobro odreti stranko, ki si za malico kupi 10 dek pasje radosti.

ZNANJE — V biltenu tovarne zdravil Krka je izšel seznam hišnih velmož, na katerem je pisalo tudi, kaj vse ti ljudje znajo. Podučili smo se, da jih kar precej pasivno govori na kupe jezikov. Mi smo pa mislili, da je pasivno govorjenje samo drug izraz za aktivno molčanje.

Ena gospa je rekla, da je naše mesto obiskal čarovnik in iluzionist. Zadnjih imamo preveč, prve pa bomo kmalu krvavo potrebovali.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 1. do 3. marca so v novomeški porodnišnici rodile: Damjana Rkman iz Dol. Kamenc — Karin, Luca Baič iz Črnomlja — Jelo, Magda Oberstar s Sel pri Hinjah — Jasmino, Jožica Jerman iz Trstenika — Aleša, Zvonka Žugelj iz Rosalnic — Jožeta, Tanja Cener iz Gornje Prekope — Barbaro, Mira Zrim z Gomile — Dejana, Majda Boltes z Dolža — Benjamina, Anamarija Luzar iz Dol. Stare vasi — Kristino, Milena Vukojevič iz Črmošnjic — Rosano, Dragica Ambrožič iz Dol. Kamenc — Simono, Renata Škrabec iz Pristavice — Nino, Bernarda Ratajec s Pristave — Anžeta, Andreja Gregorič iz Dol. Brezovice — Mateja, Tanja Praznik iz Mačjega dola — Urško, Sonja Klemenčič iz Semiča — Ines, Jožica Klobučar iz Velikega Orehka — Joškota, Vanja Črnič iz Pribincev — Nino, Lilijana Jerman iz Straže — Nino, Cvetka Flis z Gornjega Vrha — Primoža, Alojzija Makše z Rdečega Kala — Aleša, Bernarda Bevec z Vinjega Vrha — Natašo, Marija Hočevar iz Dol. Ajdovca — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Silva Šajnovič iz Šmihela 71 — dečka, Milica Pintarič iz Šegove ulice 4 — Sandro. Čestitamo!

Slovenija
Moja dežela.

Sprehod po Metliki

HODNIKI PO STANOVANJSKIH BLOKIH so podoba ljudi, ki bivajo v družbenih stanovanjih: stene so umazane, vogali odškrbljeni, ploščice po tleh odlepljene, stikala razbita. Čeprav so povzročitelji tega verjetno stanovalci sami, zahtevajo od občine barvanje in popravila. Možje v občinski bajti so prišli do dobre rešitve: zadeve bodo uredili, stanovalcem pa bodo tudi povedali, da je zanje, se pravi za občinarje, zadeva z dnevnega reda natanko za pet let. Po tem času bodo storili enako, vmes pa bodo morali za red, mir in čistočo skrbeti stanovalci sami.

MED STANOVALCI PRASTARE PODZEMELJSKE OSNOVNE ŠOLE in nekdanjo stanovanjsko skupnostjo še ni miru. Bojno sekiro so izkopali zaradi odvoza gnojnice iz gnojnične jame, iz katere tečejo odplake po dvoriščih sosedov. Predstavnik stanovanjske skupnosti je prepričan, da morajo za odvoz poskrbeti stanovalci sami, stanovalci pa menijo, da to ni njihova stvar. Še več: vztrajajo, naj stroške, nastale v zvezi s tem, pokriva občina, ki pa o tem noče niti slišati. Do zapleta je prišlo predvsem zato, ker Podzemelj nima urejene kanalizacije.

KMALU BO OBJAVLJEN RAZPIS ZA STOJNICE na Vinski vigredi. Prostori bodo na razpolago na Partizanskem in Mestnem trgu, medtem ko bo Trg svobode »obdržal« pripravljalni odbor. Slišati je, da se zanimajo za Mestni trg predvsem zasebniki, ki obljubljajo, da bodo dali naraženj celega vola. Za najemnino prostora bo treba plačati pripravljavcem Vinske vigredi določeno vsoto za kritje skupnih stroškov. Organizatorji obljubljajo znosne cene in kopico novosti.

Metliška postaja kot postrganček

Pred javno razpravo

METLIKA — Avtobusna postaja v Metliki ni samo še zadnji dolg iz zadnjega programa samoprispevka, ki se je iztekel lani poleti, ampak je to neuresničena obljuba iz vrste prejšnjih samoprispevkov. Očitno je temu sicer nadvse potrebnemu in nujnemu objektu usoda namenila, da bo nekakšen samoprispevkarski postrganček.

No, da v tej smeri do sedaj ni bilo nič narejenega, le ne more nihče trditi, čeprav bi taki očitki lahko leteli kvečjemu na prejšnjo občinsko vlado. Za prepotrebno metliško avtobusno postajo — pravzaprav bo to, če bo kmalu zgrajena, prva in nekaj časa najbrž edina prava avtobusna postaja v Beli krajini sploh, saj tudi v Črnomlju avtobusi ustavljajo tako rekoč kar na cesti sredi mesta — je odkupljeno zemljišče, narejena je prostorska dokumentacija in tudi že idejni projekt. Vendar so člani metliškega izvršnega sveta menili, da ta idejni projekt povsem ne ustreza in tako je izvršni svet pridobil še štiri različne idejne načrte objekta in prometne ureditve.

Na izvršnem svetu niso mogli pa tudi ne hoteli odločiti za enega od predlaganih projektov in zato sklenili, da bodo pripravili javno razpravo, ki naj bi dala odgovor na vprašanje, kateri idejni načrt najbolj ustreza željam in potrebam prebivalcev. Avtobusna postaja bo, kot je znano, stala na prostoru med metliškim gasilskim domom in elektro nadzorništvom, med metliško obvoznico in cesto proti Črnomlju. Vsi idejni načrti predvidevajo nadkrite perone, sama stavba pa naj bi bila večnamenska, v njej naj bi bili tudi prostori za razne lokale.

Vsekakor naj bi dolgo obljubljeno, težko pričakovano in hudo potrebno metliško avtobusno postajo začeli graditi še letos. V predlogu občinskega proračuna za letošnje leto so za ureditev infrastrukture za postajo predvideli 2 milijona dinarjev.

A. B.

Zajeti širše in spraviti na manj

Nov tlačilni stroj komunalcem pomaga prihraniti prostor — Kmalu v odvoz smeti zajeta cela novomeška občina — Za sanacijo divjih odlagališč ni denarja

NOVO MESTO — Na komunalnem odlagališču v Leskovcu novomeški komunalci z veseljem pokažejo svojo novo pridobitev, tlačilnik odpadkov znamke Volvo, ki se je že spoprijel s kupi smeti. Teoretično bi lahko ta naprava z železnimi zobatimi kolesi stlačila pripeljane količine smeti na desetino prostornine, vendar je to odvisno predvsem od vrste odpadkov, in iz izkušenj menijo, da bo učinek že zadovoljiv, če bo naprava zmanjšala odpadke na tretjino ali četrtino prvotne prostornine. Stroj pa ima še druge prednosti: ima klimatizirano in dobro izolirano kabino, povzroča pa tudi precej manj hrupa kot pa stroji, ki so jih v te namene tukaj uporabljali do sedaj.

Novomeščani so lahko z odlagališčem v Leskovcu sorazmerno zadovoljni. Slavko Janežič, vodja sektorja splošne komunale, ki upravlja tudi s smetiščem, pravi, da so analize vpliva smetišča na okolje dokaj ugodne, prav tako pa so ugodne analize izcednih voda, katerih vzorce štirikrat letno kontrolira Zavod za socialno medicino in higieno dela. Redno jih analizira tudi Komunala sama, že zato, ker odvečne količine odvaža na čistilno napravo. Prav izcedne vode so dokaj velik problem. Sedaj jih zbirajo v petih bazenih pod smetiščem, ob večjih nalivih, ko se v lagune steka tudi površinska meteorna voda, pa pride do nevarnosti prelitja, kar se je nekajkrat že zgodilo. Trenutno kvaliteta vode v bazenih ni nevarna, toda čeprav dovožene odpadke delavci sproti kontrolirajo, se le tu pa tam lahko zmuzne na odlagališče kaka nevarna snov, zato je sprotna kontrola vode potrebna.

Novomeško odlagališče v Leskovcu ima pred sabo še kar lepo bodočnost. Po predvidevanjih naj bi samo sedaj odprti krak zadostoval za vstop v naslednje tisočletje. Mesečno sprejme poprečno 1825 gospodinjskih, 3325 industrijskih in 34 kubičnih metrov uličnih odpadkov, poleg tega pa še 545 dehidriranih gošč. Za prekrivanje deponiranih odpadkov porabijo še 740 kubičnih metrov prekrivnih materialov, ki jih pridobivajo ob sprotnem širjenju. Na nekaterih mestih so deponirane plasti visoke že 28 metrov.

Po sklepu novomeške skupščine, da se čimprej uvede odvažanje odpadkov s celotnega področja novomeške občine, se bo pritisk na odlagališče sicer nekolikanj povečal, vendar ne bistveno, saj je treba vedeti, da so večji naseljeni kraji že zajeti in je le malo krajevnih skupnosti, od koder smeti sploh ne bi odvažali. Bolj kot problem odlagališča je to problem Komunale, kako bo tak odvoz organizirala, pa tudi tega, koliko bo stvar stala. Ponavadi je že tako, da so nas ekologije polna usta, ko pa je za to treba seči v žep, je razumevanja hitro konec. Sedaj zajema pobiranje blizu 40 tisoč prebivalcev v 243 naseljih, teža zbranih odpadkov pa je poprečno 230 kg letno na prebivalca. Če bi hoteli pokriti površino celotne občine, bi morali v naseljih namestiti približno 300 do 700-litrskih smetnjakov. En smetnjak naj bi tako prišel na 5—6 hiš. Jeseni naj bi poskusno v eni od enot pričeli tudi ločevati odpadke na izvoru s tako imenovanim biopak sistemom, kar bi še za 30 do 40 odstotkov zmanjšalo deponirane količine, je pa tako zbiranje precej dražje. Trenutno je problem tudi to, da sekundarne surovine nimajo nobene cene.

T. JAKŠE

• Velike stroške bo v novomeški občini predstavljala tudi sanacija najmanj 60 evidentiranih večjih črnih odlagališč. Komunala za te namene nima posebnega denarja. Da bi zmanjšala pritisk na naravo, bo tudi letos aprila izvedla akcijo odvoza večjih kosovnih odpadkov, še spomladi pa namerava ob veliki akciji Očistimo Gorjance!, ki jo organizira Planinsko društvo, k njej pa skuša pritegniti tudi gozdarje, lovce in vojake, postaviti na nekaterih najbolj obiskanih mestih na Gorjancih 700-litrske smetnjake. Nekaj jih bo ostalo tudi stalno nameščenih, Komunala pa jih bo po potrebi praznila.

• Povprečje je nadpovprečju nagonsko sovražno. (B. M. Zupančič)

• Ogorčenje je priznanje nemoči. (Rathenau)

Kmetje proti proslavi ob 50-letnici OF

Proslava kljub temu

METLIKA — Ob 50-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte bo 27. aprila svečana akademija v kulturnem domu Edvarda Kardelja v Metliki. Tako so se soglasno odločili delegati zborov občinske skupščine. Imenovan je tudi prireditveni odbor, v katerem so predstavniki vseh strank, občinske skupščine, borcev in obeh osnovnih šol v metliški občini. Čeprav je bila, kot rečeno, ta pobuda na skupščinski seji soglasno sprejeta, je bil predstavnik metliške podružnice Slovenske kmečke zveze — Ljudske stranke na prvem sestanku prireditvenega odbora 6. marca odločno proti temu, da bi proslava bila, krščanski demokrati pa proslavi ne nasprotujejo, a ne bojo sodelovali pri njeni pripravi. Sicer pa tako in tako ne gre za kakšno napihnjeno prireditev.

»Črno« tudi občinsko smetišče

Metliško odlagališče odpadkov še vedno nima uporabnega dovoljenja, ker ni urejeno vprašanje izcednih vod — Čez 10 let bo smetišče že premajhno

METLIKA — V metliški Komunali so pred kratkim pripravili obsežen program zbiranja trdih odpadkov v občini, po katerem je predvideno zbiranje in odvoz odpadkov iz vseh naselij v občini, o čemer smo v našem časopisu že pisali. O tem vprašanju je razpravljal tudi metliški izvršni svet in je tekla beseda na torkovi seji vseh zborov občinske skupščine.

Tako naj bi letos in prihodnje leto dosegli, da bo Komunala odvažala odpadke iz vseh naselij, kar je tudi prvi pogoj, da bodo lahko začeli sanirati številna divja smetišča, ki ne samo kazijo podobo pokrajine, ampak tudi ogrožajo že tako skromne in občutljive vire pitne vode. Po sedanjih cenah bi vsa stvar (nakup potrebnih smetarskih posod, ureditev stojišč ter nakup novega specialnega vozila za odvoz odpadkov) stala dobre 4 milijone dinarjev. V ceni pa ni všteta nujna sanacija sedanje sanitarne deponije oziroma metliškega smetišča, ki še dandanes prav zato, ker ni urejeno tako, kot bi moralo biti, nima uporabnega dovoljenja. V prvi vrsti je treba rešiti vprašanje izcednih vod.

Na metliško odlagališče pripeljejo več kot 16.000 m³ odpadkov na leto, temu pa je treba dodati še kakšnih 4.000 m³ pokrivnega materiala, tako da to skupaj znese več kot 20.000 m³ ali kakih 18.000 ton. Ko bo urejen odvoz smeti iz vseh naselij v občini, se bo količina odpadkov na deponiji povečala za 6.000 m³ na leto in čez deset let bi bila sedanja deponija že premajhna. Poleg tega pa, kot rečeno, že sedaj ne ustreza zahtevam, kajti ni urejeno odvodnjavanje in zbiranje izcednih vod. S povečanjem količin odpadkov se bo seveda povečala tudi količina izcednih vod, ki sedaj iz deponije ponikajo v zemljo in tako v podtalnico. Ta problem je še toliko večji, ker leži metliška deponija na robu dolomitnega pasu, iz katerega naj bi v bodoče črpali zelo kvalitetno pitno vodo. Poleg tega je strupenost izcednih vod vse večja, ker so tudi gospodinjski odpadki vse bolj strupeni, da o industrijskih odpadkih, ki sicer na tako deponijo ne sodijo, a jih delno kljub temu tja vozijo, sploh ne govorimo.

Skratka, za pridobitev uporabnega dovoljenja je treba metliško odlagališče odpadkov sanirati ter odkupiti dodatno zemljišče za razširitev. Jasno je tudi, da strupene snovi in posebni odpadki ne sodijo na sanitarno deponijo in bo za varno in neškodljivo odlaganje takih odpadkov morala poskrbeti metliška industrija sama.

A. BARTELJ

Črnomaljski drobir

DOPADKI — Izgleda, da je odgovornim možem na črnomaljski skupščini občine veliko do tega, da bi bilo ljudem kar najbolj všeč odlagališče komunalnih odpadkov v občini. Očitno toliko, da so v obrazložitvi odloka o lokacijskem načrtu za sanacijo in razširitev deponije komunalnih odpadkov pri Vranovičih začeli omenjati kar komunalne dopadke. Dopadki gor ali dol, Vranovičani že samo ob omembi odlagališča začnejo takoj dobivati — popadke.

LUKSUZ — Tisti, ki se pogosteje hranijo v različnih restavracijah in gostilnah vedo povedati, da nekateri gostje ob kosilu ne naročajo več solate, češ da je to že luksuz. Še sreča, dokler je luksuz le solata, bolj hudo bo, ko si bo razkošje privoščiti kosilo v gostilni.

NAPIS — Sicer pa je pojem razkošje zelo »raztegljiv«. V srednji šoli se jim zdi očitno že prevelika naložba, da bi nad stranskimi vrati v veliki predavalnici popravili napis, da bi ljudje vsaj vedeli, kaj mislijo z besedo »HOD«, ki sedaj plaši nad vrati. Ali pa bo moralo priti do česa nepredvidenega, da bo moč ugotoviti, ali je s tistim »hodom« mišljen vhod ali morda celo zasilni izhod.

TELEFON — Telefon si vse bolj utira pot v belokranjske vasi. Ljudje, srečni zaradi pridobitve, a nevajeni rokovanja z aparatom, pa včasih spravijo sami sebe v komično situacijo. Tako se na primer zgodi, da človek pokliče soseda, in ko se prepriča, da je dobil pravega, vpraša: »Ja, katero številko pa imaš?«

Drobne iz Kočevja

SPLOŠNA PRENOVA — Občinska skupščina Kočevje bo krepko prenovljena. Dobila bo novega predsednika izvršnega sveta in sploh ves izvršni svet, »krtačijo« pa tudi župana. Prenavljajo notranjost občinske stavbe in zunanjost. Skratka: vse bo (baje) boljše.

KDAJ ZASEBNE BANKE? — Tako se sprašujejo ne le občani, ki ne morejo do svojih deviz pri banki, ampak tudi tisti, ki bi z odprodajo deviz radi pridobili kredit. Nekdo je potožil, da se je o tem kreditu skušal pozanimati, pa mu je uslužbenka odgovorila, naj kliče čez pol ure, ker je na malici (a je bila pri telefonu). Dodal je, da se kaj takega gotovo ne bi zgodilo, če bi bila banka zasebna.

TRGOVINA TISKARNE — Pri kočevski tiskarni so odprli svojo trgovino, v kateri prodajajo papir, koledarje, razglednice, skratka: svoje proizvode in kar imajo v svojem skladišču, razen tega pa še nekatere druge artikle, primerne predvsem za darila. S svojimi proizvodi so konkurenčni. Delovni čas so prilagodili tudi potrebam šolarjev (od 7. do 11. ure in 15.30 do 18. ure).

Ribniški zobotrebci

PRVI ŽE NA ČAKANJU — Tudi v ribniški občini že prihaja do odpuščanja delavcev oziroma čakanja doma. Za prizadete je to boleče, spet drugi pa pravijo, da je to prav, saj so v nekaterih podjetjih med šihtom igrali šah in karte ter prejemali visoke plače, medtem ko so morali drugi garati za malo denarja.

TRGOVINE IN CENE — Trgovin je v Ribnici vsak dan več. Tudi založene so zelo dobro. Včasih pa je, žal, vprašljiva kakovost blaga in cena. Tako se ti lahko zgodi, da kupiš orehova jedrca, med katerimi je preveč žaltavih. Še bolj pa si razočaran, če kupiš ženi za darilo komplet »Beauty« (barve za obrvi itd.), za katerega si v ribniški trgovini odštel 200 din, nato pa zveš, da je kaj takega možno kupiti že za 100 do 120 din.

PREVEČ ALI PREMALO GOSTILN — Predvsem Ribničanke menijo, da je raznih gostinskih lokalov že preveč, odpirajo pa še nove. Prepričani so, da so za marsikatero žalost v družini krivi alkohol in gostilne. Spet drugi pa niso zadovoljni, ker so v poletni turistični sezoni vse ribniške gostilne zaprte, zasebni gostilničarji pa se sončijo na morju, ker že izven sezone dovolj zaslužijo.

Trebanjske iveri

MEZDE IN SAMOUPRAVLJANJE — V enem od trebanjskih podjetij so si v spomin na Kardelja ohranili na vratih napis samoupravno-pravna služba. Smešno, ampak ne tako zelo. V začetku osemdesetih let, ko so se v svobodnem združenem delu še šli samoupravljanje, so imeli v ljubljanskih Titovih zavodih Litostroj na nekih vratih pribito orumenelo tablico z napisom: mezdni oddelek. Besede pač ne povedo vsega, ne?

PLOČNIK — Svoje čase so menda že imeli neko španovijo v zvezi z gradnjo pločnika od Trebnjega proti Štefanu. Tako vsaj je mlelo ljudstvo za šanki. Dandanašnji te obcestne potovalne stezičke še ni, vsemu navkljub. Ljudje pešačijo, da je veselje. Največkrat se to dogaja šolarjem in drugim neznatnim bitjem. Če bi se to dogajalo vladarjem, bi najbrž pločnik ob cesti za Štefan že bil prisoten.

STROP — V trebanjskem gradu se dogajajo take reči, da »dol padeš«, kot bi prvovrstno presenečenje opisal kateri sodobnih slovenskih glasbenikov. Katera je taka reč? Rušenje stropa gotovo. Strop se je nedavno sesedel, in ker se kot strop nima kam drugam, se je v stanovanje pod njim živeče osebe. Žrtev ni bilo, organi oblasti v tem primeru niso posredovali pri stanovalcih, toda dejstvo, da se trebanjski grad deloma ruši, ostaja.

Bo v slogi šol tudi moč?

Kakšna bo prihodnost črnomaljske srednje šole? — Poleg gimnazije še kovinarski program

ČRNOMELJ — Po nedavnem sklepu republiškega izvršnega sveta o novih normativih za razpis vpisa v srednje šole za naslednje šolsko leto, morajo srednje šole razpisati najmanj dva oddelka za posamezen poklic. To pa postavlja črnomaljsko srednjo šolo v zelo neugoden položaj, saj lahko razpiše le dva oddelka gimnazije, medtem ko izobraževanje za strojne poklice ni več mogoče. Črnomaljska srednja šola pa je v letošnjem letu predvidevala po en oddelek programa oblikovalec kovin, preoblikovalec kovin ter dvoletni skrajšani program oblikovanja kovin. Če bodo v republiki vztrajali pri doslednem upoštevanju sklepa izvršnega sveta, razpisa vpisa za te oddelke torej ne bo.

V Črnomlju opozarjajo, da je ta sklep močno prizadel šole v manjših krajih, kot je njihova. Pri tem poudarjajo, da je razumljivo, da se bodo krepile šole v večjih krajih, medtem ko se kaj hitro lahko zgodi, da bo v Črnomlju ostala le gimnazija. To pa hkrati pomeni tudi, da se bo izobrazbena struktura slabšala, saj ne bodo imeli vsi učenci možnosti nadaljnjega šolanja v gimnaziji ali v katerem drugem kraju, tudi zato ne, ker štipendij skoraj ni več. Črnomaljci se z vsem tem nekako ne morejo sprijazniti, prepričani, da Bela krajina potrebuje tudi kovinarsko šolo. Povrh tega je v občinskih načrtih poudarjen razvoj drobne obrti, ki pa ne bo mogoč brez usposobljenih, izobraženih. In ne nazadnje, prav lahko se zgodi, da bi s tem, ko bi v Črnomlju ostala le gimnazija, postal vprašljiv obstoj šole.

Sicer Črnomaljci ne vidijo zgolj svojih interesov, in priznavajo, da je racionalizacija na področju srednjega izobraževanja potrebna, vendar pri tem ne bi smeli pozabiti na potrebe manjših, odročnih, demografsko in razvojno ogroženih območij, kamor žal še vedno sodi tudi Bela krajina. Upanje, da bodo v svojih prizadevanjih vsaj nekoliko uspeli, daje Črnomaljcem spoznanje, da v teh problemih niso sami. Podobne težave imajo tudi druge manjše srednje šole, in sicer v Idriji, Ljutomeru, Sežani, Ajdovščini, Tolminu. Zato so stopili skupaj ter na republiški serketariat za vzgojo in izobraževanje naslovili svoje zahteve. Zahtevajo obstoj srednjih šol v manjših krajih, za katere v prihodnjem šolskem letu ne bi veljale že sprejete smernice. Prav tako pa naj ne bi na račun teh šol razpisovali enakih programov v večjih krajih. Hkrati naj bi pri oblikovanju novih standardov upoštevali posebnosti manjših šol. Koliko bo šest manjših slovenskih srednjih šol uspešnih, bo pokazal čas, za sedaj pa se lahko tolažijo vsaj z rekom, da je v slogi moč.

M. BEZEK-JAKŠE

Dolgoletni strah se je razblinil

Ljudje vse pogosteje iščejo pravice, ki jim pripadajo iz delovnega razmerja — Najpogostejši problemi zaradi prerazporeditev in presežkov

ČRNOMELJ — Vsak petek med 8. in 11. uro je v prostorih tukajšnjega občinskega sveta zveze Svobodnih sindikatov Slovenije brezplačna pravna pomoč, ki jo daje v.d. družbenega pravobranilca samoupravljanja Nace Štamcar. Medtem ko so se včasih po to pomoč zatekali le redki, jih je danes vse več. Pozna se namreč, da je delovnih mest vse manj in da postajajo dragocenost tako za delavce kot za delodajalce.

»Nekaj časa je bilo delavce strah, ko so iskali pravno pomoč, zato je bilo veliko anonimnih klicev. Opozarjali so na nepravilnosti, zaradi morebitnih sankcij pa si niso upali povedati ne imena ne svojega podjetja. Mnogi pa so prišli po pravno pomoč šele takrat, ko so vedeli, da nimajo več kaj izgubiti,« pravi Štamcar. Strah pred kakršno koli kritiko na račun delodajalca je pri ljudeh izviral tudi iz tega, da so bili ves čas po vojni navajeni na drugačen, nikakor ne mezdni odnos. Prav uveljavljanje nove delovnopravne zakonodaje ter splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki naj bi vpeljala tudi trg delovne sile, zaostrila vprašanje delovne discipline, da-

Nace Štamcar

la večja pooblastila in odgovornosti poslovodnim organom, pa po drugi strani predvideva tudi določene pravice delavcev, ki pa so marsikdaj kršene zaradi gospodarske krize in zapletov, ki zaradi nje nastajajo.

»Ko je bila sprejeta splošna kolektivna pogodba in je tudi novi sindikat začel z delom ter so postajali ljudje vse bolj seznanjeni z novostmi, se je začel tudi strah razblinjati,« pravi Štamcar, na katerega se delavci obračajo predvsem zaradi prerazporeditev na druga delovna mesta, saj je veliko primerov, ko ljudje ne dobijo o tem sklepa, ampak le nalog. Veliko je tudi problemov zaradi prenehanja delovnih razmerij. «Številni so primeri, ko so kršene pravice delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih. Slednji marsikdaj ne spoštujejo kolektivnih pogodb in pogodb o delu, predvsem pa je problematično prenehanje delovnega razmerja delavcu. Nekateri zasebniki enostavno odslovijo delavca in mu zaključijo delovno knjižico. V takšnih primerih bi bilo dobro poostriti nadzor inšpekcije dela,« ugotavlja Štamcar.

Sicer pa imajo v večini primerov tisti, ki se zatečejo po pravno pomoč, prav.

Ko ugotovi nepravilnosti ali nezakonitosti, družbeni pravobranilec samoupravljanja opozori direktorja ali ustrezne službe, ki priznajo napako in pomanjkljivost odpravijo. V številnih primerih pa gre zgolj za formalne pomanjkljivosti.

M. BEZEK-JAKŠE

Že likvidacije v gozdarstvu

Pogoje izpolnjuje TOK Gozdarstva v Ribnici

KOČEVJE, RIBNICA — Likvidacijo Temeljne organizacije kooperantov gozdarstva Ribnica je predlagalo Gozdno gospodarstvo Kočevje 18. februarja Republiškemu sekretariatu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pogoje za likvidacijo TOK izpolnuje, saj je zaključil minulo poslovno leto z okoli 5 milijoni dinarjev izgube, žiro račun pa je imel blokiran decembra lani ter januarja in februarja letos.

TOK gozdarstva Ribnica nikoli ni posloval posebno donosno, ker so bila potrebna velika vlaganja za gradnjo gozdnih cest in s tem odpiranju zasebnih gozdov. Tega denarja pa je bilo vedno manj, medtem ko so vlaganja v biološko reprodukcijo naraščala. Denar za premostitev teh težav je kooperaciji namenjalo Gozdno gospodarstvo Kočevje, ki je tudi poskrbelo, da dobe lastniki gozdov les plačan v 15 dneh, medtem ko lesna industrija plača les v 120 do 150 dneh.

Razen tega se je stalno zmanjševal odkup lesa iz zasebnih gozdov. Vzrok za to je osnutek novega zakona o gozdovih. Promet z lesom je prost. Svoj vpliv je imel tudi moratorij na sečnjo. Tako dotoka denarja skoraj ni, TOK pa le mora zagotavljati razna urejevalna in druga dela. Zaradi vsega tega so bili v januarju sprejeti sklepi o ustavitvi vseh dejavnosti TOK: Delavci so na čakanju. Zaključujejo le dejavnosti v zvezi z evidencami in urejanjem. Sanacijski program zaradi vsega navedenega ni možen, pač pa le likvidacija, ki naj bi jo izvedli čimprej.

Po likvidaciji TOK bo nekaj delavcev možno zaposliti na osnovi pogodbe med GG Kočevje in Republiškim sekretariatom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. GG je v svojem sanacijskem programu predvidel tudi nudenje storitev v zasebnih gozdovih. Vendar bo tudi GG podobno kot TOK moral znižati število zaposlenih.

J. P.

• Za izjavo o trenutnem položaju v TOK Gozdarstvo Ribnica smo zaprosili tudi direktorja TOK Jožeta Oberstarja, ki je povedal: »O predlogu GG Kočevje, naj bi TOK likvidirali s 1. marcem, še razpravljajo občinski organi in sodišče. Za 14. marec je sklican predhodni postopek pri sodišču in takrat naj bi ugotovili, če so izpolnjeni pogoji za uvedbo likvidacijskega postopka. Po pogodbi z republiko pa prevzemajo ostali tozdi GG dela v zasebnih gozdovih, ki jih je zdaj opravljal TOK. Nova organizacija bo opravljena po likvidacijskih postopkih. V TOK je bilo zaposlenih konec minulega leta 57 proizvodnih in režijskih delavcev. Od januarja so delavci na čakanju. Pripravljamo razporeditev na nova delovna mesta, vendar je še vedno nad polovico nerazporejenih.«

Eurotrans bo mešano podjetje

RIBNICA — »Eurotrans Ribnica se je že začel preoblikovati v mešano družbo na osnovi zasebnega kapitala. Preoblikovanje poteka skladno z zakonom, zaključeno pa bo predvidoma v juliju ali avgustu,« je povedal direktor podjetja Dušan Čuk. Osnovna dejavnost podjetja je bila doslej (mednarodni) prevoz blaga, poslej pa bo podjetje za mednarodno špedicijo, servisno dejavnost in organizacijo transporta.

Jugoslovanski transporterji so v težavah in večina jih vidi rešitev v zviševanju cen. pri Eurotransu pa pravijo, da je rešitev v zniževanju stroškov. V zahodni Evropi pride na vozilo 1,2 do 1,3 zaposlenega, v Jugoslaviji 3 do 5, v Eurotransu pa okoli 2,2.

Preoblikovanje podjetja poteka tako, da dajajo vozila v najem zasebnikom po sistemu leasing. Ko bodo zasebniki vozila v dveh do treh letih odplačali, bodo postali lastniki vozil, Eurotrans pa organizira zanje delo. Kasneje bo podjetje nabavljalo tudi nova vozila in jih po istem sistemu odprodajalo zasebnikom. Od okoli 135 vozil jih imajo zasebiki v najemu že 80.

Prizadevajo si, da tudi po reorganizaciji ne bi ostal noben izmed okoli 275 članov kolektiva brez dela, čeprav je res nekaj voznikov začasno na čakanju. Z reorganizacijo podjetja bodo močno okrepili svojo storitveno dejavnost, saj bodo v svojih obratih opravljali servisiranje in popravila tovornih in osebnih vozil, v Ribnici pa bodo organizirali še proizvodnjo kovinske stroke, in to v kooperaciji z drugimi podjetji ali naročniki iz tujine.

J. P.

OBETA SE VROČA SEJA

ČRNOMELJ — Na dnevnem redu zasedanja zborov tukajšnje skupščine občine, ki bo prihodnjo sredo, sta kar dva huda problema. Prvi je osnutek odloka o lokacijskem načrtu za sanacijo in razširitev deponije komunalnih odpadkov pri Vranovičih, za katerega je predlagatelj predlagal celo, da bi ga, če ne bi bilo bistvenih pripomb, sprejeli kot predlog. Vranovičani, ki se poskusu razširitve sicer začasne deponije že dlje časa upirajo, pa so poslali na 10 različnih naslovov inšpekcijskih služb in reupbliških sekretariatov dopise, v katerih pojasnjujejo, da vaščani ne priznajo nikakršnih odlokov, sklepov, mnenj, odločb o razširitvi deponije, ker za to ni zakonske osnove. Drugi problem je kiosk sredi Črnomlja. Izvršni svet namreč sporoča delegatom, da je na njihovo zahtevo rešil problem spornega kioska, in sicer tako, da je lastniku začasno dovolil prodajati v njem hrano in pijačo.

Vedno več je socialno ogroženih

Za dobitnike pomoči javna dela? — Vedno več brezposelnih — Štipendij vedno manj — Mlade družine brez stanovanj — Pomoč za starejše in osamljene ljudi

KOČEVJE — Zaradi stečajev, naraščanja števila brezposelnih itd. se socialni položaj občanov v občini Kočevje vedno bolj slabša, so ugotovili na zadnji seji občinske komisije za socialno politiko, 5. marca. Obravnavali so analizo socialnega stanja v občini, socialni program in politiko na področju družbenih dejavnosti.

Zaradi vedno več nezaposlenih v občini, ki dobivajo denarno pomoč, razmišljajo o uvedbi tako imenovanih javnih del. To pomeni, da denarna pomoč le ne bi bila čista pomoč, ampak bi moral zanjo prejemnik tudi nekaj narediti.

Stanovanjskih težav je vedno več, predvsem jih imajo mlade družine. Z novimi predpisi se težave še zaostrujejo. Zato je bilo predlagano, naj bi spet začeli graditi cenena stanovanja. Več možnosti pa bimoralo biti tudi za menjavo stanovanj, zaradi česar bi bilo potrebno tudi manj denarja za subvencije.

Podjetja zmanjšujejo število zaposlenih, hkrati pa znižujejo tudi število (kadrovskih) štipendij otrokom odpuščenih delavcev. Člani komisije predlagajo, naj bi te študente in učence, ki so ostali brez štipendij, preusmerli na štipendiranje iz občinskih (združenih) sredstev. Komisija zbira podatke in pripravlja predloge za rešitve.

Denarne pomoči prejema 70 prijavljencev, in to skladno z veljavnim sporazumom. Zaradi povečevanja števila nezaposlenih in ogroženosti družin pa je vedno več prošenj za dodelitev začasne in enkratne pomoči.

Krajevne skupnosti in šole pripravljajo v sodelovanju z Rdečim križem posebne oblike pomoči za starejše in osamele občane na ljubiteljski osnovi. Podobno obliko kot poklicno dejavnost pa tudi že pripravljajo. Komisija predlaga, da slednji za svoje delo ne bi bili obdavčeni. V občini ustanavljajo tudi svete za pomoč staršem.

Člani komisije so nato menili še, naj bi pristojni zaostrili stališče do odpiranja bifejev, ker jih je že preveč (in alkoholizma tudi). Spodbujali pa naj bi odpiranje mlečnih restavracij in podobnih objektov.

J. PRIMC

Šentrupert pred novimi načrti

Domačini nočejo podleči črnogledosti — Tudi s samoprispevkom do cest in telefona — V nedeljo bo prebivalstvo glasovalo o podaljšanju samoprispevka

ŠENTRUPERT — Šentrupert z okolico je že v več pogovorih nastopil kot primer izumirajočega območja. Morda imajo sociologi in podobni profili, zagovorniki omenjene teze o zginevanju, celo prav, vendar kaže, da si prebivalci nadvse prizadevajo omajati njihovo domnevo.

Med taka prizadevanja lahko štejemo tudi vse delo, opravljeno s sredstvi samoprispevka, ki se v KS Šentrupert izteka prav zdaj. V minevajočem petletnem obdobju so posodobili kar nekaj lokalnih cest, skupaj z zagnanimi vaškimi odbori je vodstvo krajevne skupnosti urejalo tudi krajevne ceste, v zvezi z vsemi posodobitvenimi deli pa v svetu KS Šentrupert poudarjajo, da je denar dala tudi zdaj že bivša komunalnocestna skupnost iz Trebnjega. Razen kvadratne metre izboljšanih cest bi si Šentruperčani lahko zapisali v izkaz o petletnem delu tudi kilometre vgrajenih telefonskih kablov. Številke bi bile bržda znatne, saj je krajevna skupnost praktično v celoti pokrila potrebe prebivalcev po telefonu. Razen z boljšimi povezavami s svetom so se v krajevni skupnosti dajali še z urejanjem šentruperškega pokopališča.

Čeravno našteto ne predstavlja vsega dela iz sedanje referendumske »petletke«, je najbrž dovolj trdna opora za spodbijanje sociološke črnogledosti. V krajevni skupnosti so prepričani, da bi zmogli tak pesimizem preganjati tudi v prihodnje, če bo le denar za vlaganje v krajevni razvoj. Zato so naredili spisek tistega, kar naj bi postorili z denarjem podaljšanega 2-odstotnega samoprispevka. Če se bodo prebivalci strinjali, da v KS Šentrupert podaljšajo samoprispevek, bodo tako zbrali okrog 5 in pol milijona dinarjev. Od tega bo šlo 40 odst. za gradnjo mrliške vežice, 15 odst. za posodabljanje lokalnih cest, 35 odst. bodo namenili za delo vaških odborov, preostanek s samoprispevkom zbranega denarja pa bodo razporedili za delo društev, delovanje krajevnih skupnosti in nujne rezerve.

Medtem ko se seveda da razpravljati o smiselnosti samoprispevka in upravičenosti tega sistemskega poseganja v zasebnikovo denarnico v sedanjih letih suhih krav, pa je jasno, da krajevna skupnost prejme na vsoto, ki jo vrže samoprispevek, še dvakrat toliko denarja iz drugih virov. Tako vsaj kažejo lokalne analize. Iz Zakona o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij v Republiki Sloveniji pa izhaja, da Republika Slovenija kot sovlagateljica v ogrožene predele računa tudi na »prizadevanja prebivalstva in gospodarstva na teh območjih«, kot sporoča 6. člen zakona. Zaradi naštetega so Šentruperčani pred glasovanjem o podaljšanju samoprispevka razpeti med morebitno lastno siromaštvo in še vedno veljavno resnico, da si pomagaj sam in ti bo pomagal tudi bog, oziroma, če razširimo, zemeljska oblast.

M. LUZAR

• O podaljšanju samoprispevka bodo v KS Šentrupert glasovali v nedeljo, 17. marca.

NOV TISKARSKI STROJ

KOČEVJE — Tiskarna Kočevski tisk je pred kratkim kupila nov tiskarski stroj Roland 202 za dvobarvni tisk, ki je veljal 330.000 DEM. Na njem je možno tiskati formate do 520x740 mm, napravi pa 12.000 odtisov na uro. Tako so močno izboljšali kakovost in hitrost tiska in so tudi bolj konkurenčni.

»ZMANJŠANI« AVTO

KOČEVJE — V podjetju Avto Kočevje so število zaposlenih zmanjšali s 450 na dobrih 300. Med njimi jih je 40 odpuščenih z dela, 70 jih je na čakanju, dvanajstim pa so dokupili leta za predčasno upokojitev itd. Razprodajajo tudi starejše tovornjake.

• Oblast nad trenutkom je oblast nad življenjem. (M. E. — Eschenbach)

V Trebnjem so do sedaj veliko naredili

Agnes Gannon o trebanjskih prizadevanjih

TREBNJE — Razstavo domače obrti in kulinarike v Trebnjem, o kateri poročamo na zadnji strani, je v nedeljo obiskala tudi Agnes Gannon, visoka funkcionarka v Organizaciji za prehrano in kmetijstvo pri Svetovni organizaciji. V pogovoru je primerjala delo, ki so ga v Trebnjem že opravili v zvezi s projektom FAO, z zamislijo o razvoju podeželja, kakršno so ponudili rimski strokovnjaki preko svojih komisij in svetov različnim deželam, med katerimi je tudi Slovenija s Suho krajino.

Razvojni projekt, kakršen teče v Suhi krajini, pomeni počasen proces. Spreminjanje navad in pogledov, poglavitnega pri vsej stvari, praviloma teče počasi. Upoštevajoč ta tempo, pa lahko rečemo, da je Trebnje naredilo veliko, je menila gostja iz Rima. Po taki presoji lahko sklepamo, da se na območju, kjer v občini Trebnje teče petletno razvojno obdobje ob pomoči FAO, uresničujeta dve zahtevi, po mnenju Gannonove poglavitni za preživetje ogroženih predelov: »Potrebno je, vedeti, kako se da bolje živeti, toda potrebno je biti zaposlen.« Proizvodnja izdelkov, kakršne je predstavila trebanjska razstava, pomeni

Agnes Gannon

zaposlitev, in sicer dodatek h kmetijstvu, ki samo reže domačinom pretanek kos kruha.

Agnes Gannon je ob ogledu razstave, na kateri je prek 30 razstavljavcev delo na ogled in naprodaj več kot 700 izdelkov, izrazila zadovoljstvo nad visoko kakovostjo in izvirnostjo predstavljenih predmetov. »Pomembno je, da ljudje imajo ideje. Misliti morajo, kako bodo naredili nekaj, česar ni še nihče. Najpomembnejše pa je, da proizvajalec misli, kako bo nekaj prodal,« je razmišljala Gannonova in marketing povezala tudi s trebanjsko domačo obrtjo.

V zvezi s Faovim razvojnim projektom, ki ga izvajajo v Trebnjem, je svetovala, naj se občina povezuje s tistimi slovenskimi občinami, v katerih tečejo podobni načrtovani procesi za razvoj podeželja, in z drugimi deželami.

M. LUZAR

Trkanje po prazni občinski blagajni

Obubožano gospodarstvo

KRŠKO — Seja izvršnega sveta občine Krško minuli četrtek je bila v celoti posvečena gospodarstvu. Na dnevnem redu so bila vprašanja, ki se jih ne razveseli nobena vlada na tem svetu. Kar tri gospodarske organizacije so prosile za tako ali drugačno finančno pomoč ali vsaj za odpis terjatev.

Najprej je prišel na vrsto krški gospodarski gigant podjetje Videm. Podjetje ima že dalj časa blokiran žiro račun in je tik pred tem, da se začne stečajni postopek. Predstavnik Vidma je dejal, da se vlada Republike Slovenije strinja z deblokado, zato je prosil krški izvršni svet za odpis oz. odlog terjatev iz lanskega in letošnjega leta. V celoti naj bi krška občinska vlada prolongirala za okoli 2 milijona dinarjev. Miloš Medved je v imenu Vidma povedal, da so bili februarja blokirani za 120 mil. dinarjev, 6. marca za 43 mil. dinarjev, po četrtku, 7. marca, pa naj bi bil Videm blokiran samo še za 15 milijonov in skupaj z drugimi viri naj bi tudi občinski pripomogli, da Videm ne bi splaval v stečajne vode. Čeprav so se člani krškega izvršnega sveta v celoti strinjali, da je treba Vidmu pomagati, ker bodo sicer problemi še večji, so odločno odklonili, da bi kakršenkoli denar sploh odpisovali. Tako so sklenili, da bodo s terjatvami čakali še en mesec. K temu je treba dodati, da Videm dolguje skladu stavbnih zemljišč občine Krško 35 milijonov dinarjev, da precej denarja dolguje tudi komunalnemu podjetju Kostak, ki bo s podobnimi težavami tudi prišel pred občino. Hkrati iz Vidma zagotavljajo, da bodo uspešno izpeljali sanacijski program, do konca opravili rekonstrukcijska dela in poskrbeli še za dokapitalizacijo s pomočjo tujih firm.

SOP — Oprema je pa že tako okužena in 19. marca se bo začel stečajni postopek. Predstavnik SOP je povedal, da so v firmi lani naredili za 30 do 40 odst. več kot v preteklih letih, da so izvozili 80 do 90 odst. celotne proizvodnje, ampak vse to ni preprečilo, da firma ne bi prišla do roba prepada. V zadnjem času so posebej ojačali tržne in komercialne dejavnosti in po svetu razposlali za 720 milijonov DEM ponudb. Prepričani so, da bodo posle dobili, ampak tega sedanji SOP ne bi zmogel. Zato so se odločili ustanoviti paralelno družbeno podjetje. Pobuda za to je prišla iz delavskega sveta in sindikata, ki bosta partnerja v novi firmi, hkrati pa SOP prosi še za soudeležbo izvršni svet. Ker izvršni svet ni mogel takoj doreči, kako naj bi sodeloval v novi firmi z denarjem in kadri (oboji pa naj bi bili soudeleženi več ali manj na simbolni ravni, zaradi moralne podpore), so se odločili počakati z dokončnim odgovorom. Stečaj pa bo in za stečajnega upravitelja so imenovali Miho Rostoharja.

Kot tretja je prišla pred občinske vladne može kostanjeviška Iskra, ki pa je tudi zaprosila za odlog plačil v občinsko blagajno. Skratka, tega dne je občinski minister za finance Branko Kovačič bil hude boje za ohranitev občinskega proračuna in nazadnje izvršni svet še ni dal denarja za organizacijo posveta o regionalizaciji.

J. SIMČIČ

Kako so delili pomoč za škodo ob poplavah

Od 16,8 mio din največ dobilo kmetijstvo

BREŽICE — Občina Brežice je za sanacijo škode zaradi jesenske poplave prejela 16,5 milijona dinarjev republiških sredstev solidarnosti, ki so jih po sklepu IS v decembru in januarju razdelili glede na delež priznane škode. Tako je 10,3 milijona dinarjev dobilo kmetijstvo, 5 milijonov stanovanjsko gospodarstvo ter po nekaj čez 200 tisočakov promet in komunala.

Podjetjem so za nastalo škodo nakazali 4,6 mio din, največ enoti Gozdnega gospodarstva HPG in Kmečki zadrugi Agraria, poleg tega pa še: Proizvodnji in trgovini Agraria, Vinu Brežice, Termam Čatež, Komunalnemu in obrtnemu podjetju, Agrarii Cvetje, Cestnemu podjetju (za sanacijo krajevnih poti), Veterinarskemu zavodu in Zvezi lovskih družin Posavja.

Posameznim gospodinjstvom so zaradi škode na stanovanjskih objektih in opremi razdelili 5,1 milijona ter za škodo v kmetijstvu še 2,7 milijona. Nekaj manj kot 4 milijone dinarjev solidarnostnih sredstev je zaradi razlik med ocenjeno in prijavljeno škodo ostalo še nerazdeljenih, vendar jih bodo namenili za sanacijo kmetijskih površin, s katerih je voda odplavila plodno zemljo ali pa nanosila mulj. Trenutno izbirajo izvajalca za ta dela.

Brežičani so poleg republiških sredstev solidarnosti prejeli denarno pomoč poslušalcev Studia D v višini 200 tisoč dinarjev. Razdelili so jo 12 družinam, ki so bile v poplavah prizadete in so tudi sicer v slabšem materialnem položaju. 57.100 din pomoči iz občine Metlika in še 26.380 din prispevkov drugih občanov je za zdaj še rezerviranih za morebitne pritožbe oškodovanih občanov.

B. D.-G.

SDK: občina posluje kot banka

Lani odobrili 81 mio din posojil raznim podjetjem — Odlok o nepovratnih sredstvih za gospodarski razvoj je nejasen — V bodoče samo še krediti

BREŽICE — Sekretar za gospodarski razvoj Bojan Petan se je tokrat nekoliko bolj podvizal s tiskovno konferenco, saj po brežiških ulicah že močno diši po novi aferi v zvezi s finančnim poslovanjem občinske uprave. Govori se o dajanju kreditov, pri katerih naj bi nekatera zasebna podjetja imela prednost, deljenju denarja za gospodarski razvoj po sumljivih kriterijih in navsezadnje o vpletenosti samega sekretarja, ki so ga nekateri že videli za rešetkami, čeprav je bil le dva dni na dopustu.

Govorice so se razplamtele še posebno po novici, da SDK pregleduje finančno poslovanje občine. Uradno poročilo SDK pa ni razkrilo nič škandaloznega, temveč ugotavlja, da je občinska uprava od maja do konca januarja poslovala povsem korektno. Brežiški funkcionarji so bili po oktobrskih plačah na 38. mestu v Sloveniji, in ne na 5., kot so trdile govorice. Ker so med tistimi občinami, ki so najbolj znižale prispevne stopnje, so se morali v poslovanju obnašati racionalno in razpoložljiva sredstva iz proračuna sproti obračati.

Od maja do konca leta 1990 so izdali za 81 milijonov dinarjev kreditov. Čeprav so jih podjetjem iz domače občine nudili po nekoliko boljših pogojih, je v brežiškem gospodarstvu še slišati vrsto pripomb o tem, da so nekatera podjetja lažje zvedela, kdaj so na razpolago sredstva. »Zagotavljam, da nismo delali nobenih razlik med zasebnimi in družbenimi podjetji. V našem interesu je, da kredite dobijo domača podjetja, seveda pa se moramo ozirati tudi na sposobnost vračanja kreditov,« je povedal Petan.

Z obrestmi so zaslužili 4 milijone dinarjev, ker pa za občino ni običajno, da posluje kot banka, imajo sedaj težave pri razporeditvi tega denarja. Čeprav so se zavarovali in se prepričali o sposobnosti za vračanje kreditov, jim kreditojemalci trenutno dolgujejo še okrog 9 milijonov dinarjev. Zakaj so v Brežicah lahko posojali toliko denarja? Strokovna delavka Marjana Lepšina pojasnjuje, da so že z januarjem 1990 med prvimi v Sloveniji začeli voditi javne finance, tako da se sredstva niso več porazgubljala po področjih. Kljub znižanim prispevnim stopnjam so se ob visokih plačah prilivi zvišali za 50 odstotkov. Konec decembra je občina Brežice kupila za milijon dinarjev obveznic Republike Slovenije in s prodajo po novem letu zaslužila še 300 tisočakov.

V letu 1990 se je v skladu za razvoj gospodarstva zbralo 1,7 mio din, od katerih so 820 tisočakov nepovratnih sredstev že spomladi dodelili Kovinoplastu, Agrariinem tozdu Kmetijstvo in INO Brežice. Do 15. januarja je sekretariat za gospodarski razvoj prejel 10 vlog za ta sredstva, a jih zaradi nejasnih kriterijev v odloku ni razdelil. V skladu z usmeritvijo, da se pomaga delavcem občinske uprave, ki so na čakanju, če se odločijo za zasebno dejavnost, je odbor v januarju 1991 odobril 200 tisočakov nepovratnih sredstev zasebnemu podjetju bivšega delavca. Za dodelitev preostalih 700.000 din (po rebalansu proračuna 1,1 milijona), so objavili razpis.

B. DUŠIČ — GORNIK

0 Ker imajo v brežiški občinski upravi toliko slabih izkušenj z delitvijo sicer skromnih sredstev za gospodarski razvoj, naj bi po novem za te namene dodelili 8 milijonov kreditnih sredstev, medtem ko nepovratnega denarja ne bi bilo več. Seveda je vse odvisno od variante novega občinskega proračuna, za katero se bodo odločili delegati.

DOMAČE ŽIVALI IZ NASELIJ

SEVNICA — Odbornik družbenopolitičnega zbora sevniške občinske skupščine dr. Cveto Gradišar je dal pobudo, da bi v teh časih, ko gre za preživetje, spremenili oz. omilili občinski odlok, ki prepoveduje gojitev domačih živali v strnjenih naseljih. Gradišar je menil, da bi lahko te zadeve, ki so že marsikje skrhale dobrososedske odnose, obravnavali bolj življenjsko. Izvršni svet je odvrnil, da je zadosti, če bi spremenili odlok le v tem, da bi poslej prepovedali rejo domačih živali v Naselju heroja Maroka, razen psov in mačk, kolikor to dopušča hišni red. V ostalih delih mesta Sevnica pa bi smeli rediti domače živali, če bi jih imel lastnik primerno zaprte in njihova reja ne bi moteče vplivala na okolje. Odbornik Gradišar je po obrazložitvi brez pojasnila odstopil od pobude.

V MRLIŠKI VEŽICI POSLEJ TUDI OLTAR?

BREŽICE — Odbor Slovenskih krščanskih demokratov je dal delegatsko podbudo, da bi se v poslovilni vežici na brežiškem pokopališču postavila oltar in navček, ki bi se uporabljala pri pogrebnih svečanostih. Podobno naj bi storili tudi drugod v občini, kjer je cerkev oddaljena od pokopališča. Komunalno in obrtno podjetje je že dalo načelno soglasje k predlogu in se zavzelo za skupen sestanek krščanskih demokratov, njihovega podjetja, krajevne skupnosti in projektanta vežice.

PREDRAGE MERITVE

BREŽICE — Sekretariat za urejanje prostora in varstvo okolja je v avgustu zbral ponudbe za meritev hrupa, ki ga povzročajo vojaška letala na območju občine Brežice. Ker je ob tem ugotovil, da je cena 30 ali 69 tisočakov previsoka, je zaenkrat od meritev odstopil. Za vojaška letališča ne velja konvencija o mednarodni in civilni zračni plovbi, prav tako pa še ni ustreznega predpisa, ki bi določil največji dovoljeni hrup in količine dima. Zato bodo v Brežicah vse dejavnosti raje usmerili v ustrezno spremembo republiške zakonodaje.

Naj šolstvo deli usodo podjetij?

V srednjih posavskih šolah se boje manjšega vpisa učencev

KRŠKO — Sedanje kritične gospodarske razmere bodo v marsičem določale tudi prihodnost posavskih srednjih šol, te pa bodo seveda spet odločale o prihodnosti Posavja. Če bo Posavje pristalo na to, da bodo šole delile nemilo usodo z gospodarstvom, potem bo do prave globalne krize šele prišlo. Če pa se bo uspelo posavskim politikom, gospodarstvenikom in šolnikom dvigniti nad sedanje razmere, potem se bodo morali usesti za skupno mizo in se zmeniti, kaj pravzaprav sploh hočejo.

Da v Posavju niso ravnodušni do teh vprašanj, kaže tudi dejstvo, da so nerazrešena vprašanja srednjega šolstva sploh uvrstili na Svet posavskih občin. Tam so sodelovali ravnatelji Franc Pacek iz Brežic, Lojze Štih iz Krškega in Alenka Žuraj iz Sevnice. Na zadnji seji sveta so sprejeli sklep, da se morajo ponovno usesti skupaj vsi odgovorni in se dogovoriti, kakšne bodo obveznosti občin, gospodarskih organizacij in seveda šol.

Ravnatelji so našteli celo vrsto konkretnih težav. Kot prvo, da se iz Posavja več učencev vpiše na druge srednje šole, kot pa se vpiše mladih na posavske srednje šole. Na posavskih srednjih šolah ostane približno polovica učencev, drugi se vpišejo na srednje šole v Novem mestu ali v Celju ali v Ljubljani. Prenova srednješolskih programov pa se bo poznala pri preoblikovanju mreže šol. Zaostreni so normativi, ki med drugim določajo, da bosta morala biti za vsako usmeritev na šoli po dva oddelka. Tako določilo oz. normativ pa lahko pomeni za posavske srednje šole hujšo težavo. Za prihodnje šolsko leto je znatno narastel vpis na brežiško gimnazijo in srednjo ekonomsko šolo, kjer imajo letos na seznamih rekordnih 1044 učencev. Krška srednja šola pa živi v strahu, da se bo število učencev še zmanjšalo. Manj je zanimanja za tehniške poklice, rudarski in papirniški oddelek so že ukinili. Zato v krški šoli vidijo možnosti v odpiranju obrtne šole za vajence, le tako bodo lahko prebrodili sedanje težke čase, sicer ne bodo dobili verifikacije.

J. SIMČIČ

•Seveda so se vsi strinjali, da je šolstvo odvisno od gospodarstva. Toda če se bodo v gospodarstvu do šolstva vedli v skladu s sedanjimi razmerami, se bo škoda pokazala šele čez pet let. Zato mora gospodarstvo že sedaj reči, kakšne šole potrebuje in kakšne vrste strokovnjakov.

OBČNI ZBOR PLANINCEV

BREŽICE — V petek, 1. marca, je bil v brežiškem domu JLA občni zbor tukajšnjih planincev. Po besedah predsednice Vebletove je za njimi uspešna sezona, v kateri so obnovili markacije in uredili planinske poti, med taborom v Tamarju pa so hodili na izlete na Kotovo sedlo, Mojstrovko, Cipernik, Vitranc in k izviru Nadiže. Skupaj so brežiški planinci opravili 42 pohodov, dodajmo pa še, da je občni zbor popestril s prikazom barvnih diapozitivov alpinist Viki Grošelj.

KRISTJANI O EKOLOGIJI ČLOVEKA

KRŠKO — V petek, 15. marca, ob 18. uri popoldne prirejajo krščanski demokrati iz Krškega tradicionalno okroglo mizo Korak k resnici. Tokrat se lotevajo teme pod naslovom Ekologija človeka. Na okroglo mizo so povabili nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki bo spregovoril o ekologiji duha, Ivana Štuhca, ki bo govoril o ekologiji spomina, razuma in motivacije, televizijec Mito Trefalt pa bo govoril o ekologiji telesa.

ZBOR LJUDSKE STRANKE

KRŠKO — Slovenska kmečka zveza — Ljudska stranka, podružnica Krško, vabi člane in simpatizerje na 2. občni zbor. Zbor bo v Kulturnem domu v Krškem v nedeljo, 17. marca, ob 9. uri. Na zboru bo tekla beseda tudi o novi kmetijski politiki, zakonodaji o privatizaciji, denacionalizaciji, zadružništvu itd. Vabljeni!

OBČNI ZBOR SEVNIŠKE GASILSKE ZVEZE

SEVNICA — Občinska gasilska zveza Sevnica sklicuje za petek, 15. marca, ob 17. uri v učilnici GD Sevnica letni občni zbor. Občinska gasilska organizacija združuje v 15 gasilskih in enem industrijskem gasilskem društvu 1203 člane, ki so pripravljeni v vsakem trenutku pomagati pri reševanju človeških življenj in premoženja.

MOST VENDARLE POPRAVLJAJO

BOŠTANJ — Ni povsem jasno, ali je razburjanje odbornika Alojza Zalaščka ml. na zadnjem zasedanju sevniške občinske skupščine ali pa lepo spomladansko vreme bolj pripomoglo, da so Boštanjčani le dočakali pričetek obnove lesenega mostu čez Mirno. Krajani upajo, da bo most, poškodovan ob poplavi, kmalu spet odprt.

MANJ ČLANOV PD LISCA

SEVNICA — V planinsko društvo Lisca Sevnica-Krško je bilo lani včlanjenih 440 članov, 85 mladincev in 317 otrok. Vse številke so manjše od lanskih, ko je bilo skupaj 988 članov. Padec članstva pa pripisujejo velikemu osipu članov smučarskega kluba, ki lani praktično sploh ni deloval zaradi pomanjkanja snega.

Sestra Justina prepešačila vse kozjanske hribe

Babica in sestra

BREZJE PRI DOBJU — 32 let je bila Justina Romih babica in patronažna sestra v kozjanskih krajih okoli Planine pri Sevnici. Večji del je pešačila do domačij, povezanih s svetom s slabimi, bolj kolovozom podobnim potem. Ni bilo malo tako napornih dni, da je Justina pešačila od jutra do večera in marsikdaj premražena in do kože premočena prišla do ljudi, potrebnih njene pomoči. Bilo je naporno, a zanjo nikoli nič pretežko, saj je bila vesela, če je pri revnih ljudeh dobila skodelico vročega čaja in se vsaj nekoliko oddahnila in ogrela, predno je krenila naprej.

Nekaj te vztrajnosti in neustrašnosti pred raznimi tegobami je Romihova prinesla še iz časov vojne, ko ji poguma ni smelo manjkati, ako je hotela postati uspešna obveščevalka Kozjanskega odreda.

»Nikoli mi ni bilo žal, da sem se odločila za tako delo. Po babiški šoli sem naredila srednjo medicinsko šolo, da sem lahko delala še kot patronažna sestra. Nikdar nisem vprašala, kakšno bo plačilo za moje delo. V največje zadoščenje mi je bilo, ko sem se lahko prepričala, da so hvaležni in zadovoljni ob moji pomoči. Moram pa povedati še to, da sem imela srečo, ker sem sodelovala

Justina Romih

na Planini z dobrimi zdravniki. Posebno dr. Janez Šmid, ki je prišel novembra 1969, je pri ljudeh zapisan kot tavžentroža, sposoben strokovnjak, ki ga nikdar nismo videli jeznega,« je povedala Justina Romih, ki je že v poštenem, zasluženem pokoju in pomalem še kmetuje.

P. P.

Škodo naj lovci v celoti plačajo

Sklepi sevniške občinske skupščine o lovstvu in kmetijstvu — Še nezadovoljni

SEVNICA — Divji prašiči so se na območju vseh lovskih družin v sevniški občini zelo namnožili, kar je povzročilo veliko škodo na kmetijskih površinah. Lovske družine (LD) naj zato v letnih lovskogospodarskih načrtih planirajo in nato izvedejo bistveno večji odstrel. Takole glasi prvi izmed desetih sklepov delovne skupine v sestavi Jože Kunšek, Julij Jeraj (oba Demos — LDS) in mag. dr. Jurij Pesjak (SSS), ki jo je sevniška občinska skupščina imenovala, da bi dokončno oblikovala sklepe po burni razpravi o problematiki lovstva in kmetijstva.

Že omenjena delovna skupina je menila, da morajo lovci povečati tudi odstrel povsod tam, kjer povzroča občutno škodo srnjad, v LD, kjer se nahaja damjak, pa morajo njegovo številčnost občutno zmanjšati. Lovci oz. LD naj store čimveč za preprečevanje škode z nabavo zaščitnih sredstev, zlasti električne zaščite, z lastniki zemljišč pa naj tvorno sodelujejo pri skupnem načrtovanju zaščite. S tistimi oškodovanci, pri katerih se škoda večkrat ponavlja, naj LD skličejo sestanek v zimskem času, da bi se dogovorili o preprečevanju škod. Gozdarji naj poskrbe za ohranitev ravnovesja med živalskim in rastlinjskim svetom z ukrepi, kot so izločene površine, ohranjanje in zasajanje plodonosnega drevja, nadalje tihe cone, da bi zagotovili možnosti za bivanje divjadi v gozdu.

Odstrel naj se planira na podlagi povzročene škode, LD pa so dolžne vzdrževati približno stalno število divjadi, to je takšno, ki je usklajeno z zmogljivostjo naravnega okolja. Tisti, ki jim divjad povzroči škodo, lahko izjemoma že na prvi stopnji zahtevajo, naj oceno napravi občinska komisija. LD pa so dolžne vse zapisnike ocenjevalnih komisij pošiljati pristojnemu organu na občino, kjer vodijo evidenco.

Nekateri odborniki kmečkega stanu niso bili zadovoljni s takimi sklepi, saj so menili, da so preveč popustljivi do lovcev in ne odražajo ostrine razprave o problematiki lovstva in kmetijstva. Naposled so sklepe le dopolnili s stališčem, sprejetim že med prvotno posebno obravnavo na seji občinske skupščine, da morajo lovske družine v celoti poravnati nastalo škodo.

P. P.

Novo v Brežicah

OPOZORILO — Glede na nesramna podtikanja, ki jih je deležen brežiški sekretar za gospodarstvo Bojan Petan, smo ga dolžni tudi v našem časopisu pravočasno opozoriti. Po ulici se namreč šušlja, da je neprevidno izkoriščal svojo funkcijo in pripadajoče delovno mesto in je zato že —kje drugje kot v zaporu. Ker smo se na lastne oči prepričali, da Petan še hodi po občinski stavbi, ter na lastna ušesa slišali, da ni kriv nobenih nepravilnosti, mu kot dobri poznavalci ulice lahko svetujemo le eno. Gospod Petan, nikar si ne oblačite progastih srajc, saj vas bodo takoj obdolžili pobega izza rešetk!

PAPIR — Ne verjamemo, da se je kdo izmed brežiških delegatov posebej razveselil debelega svežnja delegatskega gradiva. Verjetno tudi tisti ne, ki jim je zmanjkalo kuriva za to sezono. Nismo sicer tehtali, a lahko vam zagotovimo, da se z eno roko zajeten sveženj kar težko zagrabi. Pa ni težava v zajetnosti, ampak v tem, da naj bi delegati vse to gradivo predelali. Večino za včerajšnjo sejo, nekaj malega pa še za njeno ponedeljkovo nadaljevanje. So pa res optimisti, tamle na občini, če mislijo, da se bo večina prebila skozi gradivo. Pa tudi, če res verjamejo, da bosta dve nadaljevanji dovolj za vseh 19 točk dnevnega reda. Pričakujemo pravo naniznako.

ŠLAMPARIJA — Zgodilo se je, da občinska uprava za prenovo garaže ni imela priglasitve gradbenih del. Glede na to, da si dovoljenja izdajajo sami, ocenjujejo, da je šlo za navadno šlamparijo. Budni obrekovalci in tudi nekateri kritiki finančnega poslovanja občinske uprave pa s tako oceno niso zadovoljni. Sumijo, da se za nenavadno hitrim priznanjem šlamparije skriva nekaj več.

Krške novice

ODCEPITEV — Na zadnji seji skupščine so se med drugim hudo hudovali nad vlado, ker pa ni bilo povsem jasno, ali nad svojo občinsko ali nad republiško, je bil predsednik Černelič vidno olajšan, ko je slišal, da gre za republiško. Na slednjo pa so bili krški poslanci tako zelo gorki, da so bili pripravljeni Peterletovo vlado poklicati na odgovor. No, uspelo jim bo vendarle, da vlada pride v Krško (kar kot zamisel ni zrastlo na poslanskem zeljniku in tudi ne v profesionalnih občinskih glavah — ne zeljnih, se razume, ampak to je že druga zgodba). Tedaj jih bo prvi minister zagotovo slišal, v skrajni sili pa so Krčani pripravljeni celo na odcepitev. Sicer pa že imajo svojo valuto, ki jo je izdal kostanjeviški Prforcenhaus. Njena vrednost narašča, medtem ko krške delnice padajo.

SELITEV — Pred dnevi so v Krškem opravili veliko selitev. Politične stranke so tako rekoč deložirali v prostore nekdanje stanovanjske skupnosti. Srečnejše stranke (beri: močnejše) so selili delavci iz Kostaka, ostale pa so se morale nasloniti na lastne moči. Zeleni, ki vedno ušpičijo kakšno novo, so tokrat zagotavljali, da ne bodo več kritizirali in zmerjali vlade. Se ne splača, so uganili zeleni: »Če bomo kritizirali vlado, bomo morali spet nositi pohištvo.«

ŽUPANSKI — »Oprostite,« je dejala Vida Ban enemu izmed delegatov na seji skupščine, »župan bo nekaj časa odsoten, ker je šel z novinarko malo ven.« To se je zgodilo na predzadnji seji skupščine Krško nekako ob 9. uri zvečer, na zadnji, ki je bila njeno delovanje, pa se je eden izmed podžupanov vključil s »tehtno« pripombo v zadevo, ki je bila trenutek prej dorečena. Bilo je tako, kot bi še vedno spal od nočne skupščinske seje naprej. Obakrat so se delegati pri svojem več kot utrujajočem delu vsaj za silo nasmejali. Enkrat se bodo morali županu in podžupanoma oddolžiti za sprostitvene vložke.

Sevniški paberki

AKREDITACIJE — Jeza ob bojda bajnih plačah sevniških zdravnikov se ni polegla. Bralci so z zanimanjem prebirali pismo dr. Cveta Gradišarja v zadnjem Dolenjcu, se pa nemalo čudijo, zakaj ne reče bobu bob, oziroma ne pove imena. No, o tem naj bi bil govor na torkovi seji odbora za zdravstvo, poudarjamo pa omenjeni »naj«, zakaj sestanek je bil predviden že en torek prej. Ko smo se novinarji jeli zanj zanimati, nam je bilo odgovorjeno, da termin sestanka šele usklajujejo. Ko smo na pristojnem mestu tokrat vprašali za uro sestanka, predsednik vlade ni mogel zagotoviti, ali bo »sedma sila« lahko prisotna, zakaj »akreditirati se je treba pri sami dr. Slapšakovi.« Izjavljamo, da ne bomo več vrtali, dokler komisija sama ne spozna, da je javnost dela ena osnovnih demokratičnih prvin.

KRLE VERJAME VIJESNIKU — Znani reporter beograjske televizije Krste Bijelić je te dni živopisni Boštanj spet počastil s svojo prisotnostjo. Sedaj, ko se vozari okrog z živordečo florido BG registracije, ne kupuje več Dela, temveč zjutraj že navsezgodaj, celo pred kavico, stika za Vijesnikom.

OPERA KAR V SEVNICI — Jutri ob 19. uri prihaja Traviata v sevniški gasilski dom. Seveda bo to koncertna izvedba, torej z bogato scenerijo ne bo nič. Zveza kulturnih organizacij se trudi, hvaležni ji bodimo in napolnimo dvorano, da jim namesto tistih, ki jih ne bo, ne bo treba zardevati.

Koprivniški Poslednji mož z odra na oder

Delo KD Anton Aškerc je pod vodstvom Blaža Sotoška lepo zaživelo

KOPRIVNICA — Koprivnica pri Brestanici je sicer majhen kraj na obrobju Kozjanskega, a se v njem vedno kaj dogaja. V tem času je še posebej živo kulturno društvo, ki nosi ime pesnika Antona Aškerca, in to kljub slabim možnostim za delovanje. Največ težav je s prostori pa seveda z denarjem in še kaj bi bilo moč navesti, a ker ljudje čutijo pravo ljubezen do kulture, vse te težave premagujejo.

Gledališka skupina društva je v tej sezoni naštudirala družinsko komedijo Poslednji mož, delo češkega dramatika. Igro sta zrežirali Sonja Simončič in Malka Moškon, z njo pa so se igralci najprej predstavili na domače odru, in sicer na Prešernov dan. To je bila predstava za osnovnošolce, naslednji dan pa so jo ponovili še za krajane.

Veseloigra je tridejanka. V njej se vse vrti okoli gospodovalnega očeta, ki je ponosen na svojo trdnost in odločnost. Žena in otroci se mu ne upajo ničesar povedati v obraz, zato pa to počno za njegovim hrbtom. Na ta način pride na dan tudi prepovedana ljubezen. Početje za očetovim hrbtom ustvarja številne komične situacije, ob katerih se potem gledalci imenitno zabavajo. Igra vrača ljudem smeh in vedrino, kar dandanes ni brez pomena.

Koprivničani so s svojim Poslednjim možem tudi že večkrat gostovali. Bili so na Zdolah (polno dvorano so zagotovili krščanski demokrati z uspešno predprodajo vstopnic), v Artičah, Brestanici, na Senovem in minuli petek v Bistrici ob Sotli. V načrtu imajo nastope še v drugih krajih. Z veseljem pričakujejo tradicionalno srečanje kulturnih delavcev v organizaciji ZKO Krško itd.

Za to, da je delo koprivniškega kulturnega društva tako lepo zaživelo, ima zasluge predvsem Blaž Sotošek, ki v društvu ni samo predsednik, temveč tudi organizator gostovanj, propagandist in človek, ki igralce spodbuja in jim vliva voljo. In takih ljudi, kot jih ima Kulturno društvo Anton Aškerc, bi bilo potrebno v naših vaseh še več. Da bi v sivi vsakdan kmetov in delavcev vnesli s svojimi nastopi več veselja in vedrine.

TATJANA VRTOVŠEK

Bo počastitev Gallusa res predraga?

V ribniški občinski skupščini vroča razprava o stroških za počastitev spomina na Jakoba Gallusa-Petelina, največjega skladatelja svoje dobe

RIBNICA — Poročali smo, da bodo v Ribnici (Sloveniji in nekaterih drugih evropskih državah) letos slavili 400-letnico smrti skladatelja Jakoba Gallusa-Petelina, enega največjih evropskih glabenikov 16. stoletja. Poročali smo tudi o načrtovanih prireditvah v Ribnici in stroških zanje, ki naj bi znašali okrog 300.000 DEM oz. 3 milijone dinarjev. Po Ribnici so se razširile govorice o velikem zapravljanju za počastitev tega jubileja in »Demos naj to razčisti v občinski skupščini«.

Na zadnji seji občinske skupščine je bila dana na dnevni red razprava o tem. V burni razparavi sta se izoblikovala dva tabora. Predsednik občinske skupščine Franc Mihelič je poudaril, da bi bilo delegatom Demosa vse bolj jasno, če bi se njihov član, ki je tudi član odbora za pripravo svečanosti, udeleževal sej odbora in potem tudi ne bi prišlo do napačnih informacij. Nadaljeval je, da je Gallus eden največjih skladateljev svoje dobe, in »če ne bomo cenili svojih ljudi, ki so uspeli v svetu, potem nismo vredni, da nas drugi cenijo.« Izrazil je tudi prepričanje, da stroški ne bodo znašali 3 milijone dinarjev, ampak morda samo dva milijona ali še manj.

Prof. Janez Debeljak je v imenu odbora za proslavo predstavil načrtovani program in ob tem poudaril, da kulturni stiki ob tem slavju (s Čehi) lahko pripeljejo tudi do gospodarskih stikov.

Delegati so nato poudarjali, da sicer so za Gallusa in počastitev njegovega spomina, vendar se je treba izogniti (pre)velikim stroškom. Upoštevati je treba, da je vedno več ljudi brez dela in da so nekateri že na robu revščine. V težkih trenutkih se je treba odpovedati tudi luksuzu in kulturi. »Kako naj praznujem s praznim želodcem?« je vprašal nekdo. Nekateri so opozarjali predvsem na visoko načrtovani izdatek za nove obleke za pevce in pevke.

• Predsednik občinske skupščine France Mihelič je predlagal, naj bi za te prireditve prispeval vsak član skupščine in delegat toliko, kolikor pač more, in da bo to spodbuda tudi za občane, ki bodo prispevali po svojih možnostih. Nekaj bo dodalo gospodarstvo. Če vsega načrtovanega z zbranim denarjem ne bo možno izpeljati, pa bo treba program skrčiti.

Končno je bilo z večino glasov izglasovano, naj predsednika izvršnega sveta in občinske skupščine pripravita do naslednje seje poročilo o doslej zbranem denarju za to proslavjanje ter koliko in za kaj ga je že bilo porabljenega. Do sprejema občinskega proračuna je treba pripraviti popoln program praznovanja z zakjučeno finančno konstrukcijo, posebej pa naj bodo prikazana tudi sredstva, ki bodo šla za ta namen iz občinskega proračuna.

J. PRIMC

Na Radovici so muze umolknile

Zanos je popustil

RADOVICA — Pred leti je bila Radovica zgled dobrega in zagretega amaterskega kulturnega delovanja. Nasploh je bilo družabno življenje na vseh področjih zelo živahno, še posebej pa je bilo dejavno kulturno društvo. Redno so pripravljali igre in z njimi gostovali tudi po drugih belokranjskih krajih, da o številnih rednih in priložnostnih proslavah ne govorimo. Zadnji dve leti pa je delo radovskega kulturnega društva skoraj povsem zamrlo.

Temu, da se neka ekipa, ki v takih primerih vedno vso stvar »drži pokonci«, z leti izčrpa, kar je normalen pojav, se je tokrat pridružilo še splošno kulturno mrtvilo v metliški občini, ki traja že nekaj let. Tudi v metliški kulturni skupnosti oziroma v Zvezi kulturnih organizacij je delo skoraj povsem zamrlo. Tako kulturno društvo z Radovice lani za svoje delovanje od metliške Zveze kulturnih organizacij ni dobilo niti dinarja, predlani pa v vrednosti 100 nemških mark. »Res pa je,« priznajo Radovci, »da se tudi sami nismo nič zanimali, da bi iz Metlike na Radovico prišel kakšen dinar za kulturno dejavnost.«

Zanos, ki je trajal nekaj let, je očitno popustil, k temu pa so v precejšnji meri pripomogle zelo slabe razmere za kulturno delo. Igre so pripravljali vedno v zimskih mesecih, ko imajo ljudje več časa, na Radovici pa za vaje ni primernih prostorov. Stara šola zapuščena propada in so pozimi prostori premrzli, da bi lahko tam imeli vaje. Poleg tega so Radovci zadnji dve leti veliko moči (in ves denar) porabili za gradnjo gasilskega oziroma krajevnega večnamenskega doma. Pri takem delu pa je zaradi različnih težav prihajalo tudi do nesoglasij, kar gotovo ni dobro vplivalo na celotno razpoloženje.

Sedaj kaže, da so se stvari pomirile. Gradnjo doma bi radi dokončali do prihodnjega leta, ko bodo proslavili 60.obletnico ustanovitve gasilskega društva na Radovici. Celotno prostorno zgornje nadstropje doma naj bi bilo namenjeno ostalim, negasilskim potrebam kraja in krajevne skupnosti, med temi tudi delu kulturnega društva, saj bo v domu za njihove razmere velika dvorana. Takrat, računajo, naj bi tudi kulturno društvo spet »gnalo nov cvet bolj veselo«, kot bi rekel pesnik.

A. B.

kultura in izobraževanje

Ob novejših slikah B. Zajca

NOVO MESTO — V razstavišču gostišča Pri slonu so 7. marca zvečer po krajšem kulturnem programu, ki sta ga izvedla kitarist Tomaž Zorko in pesnik Ivan Zoran, odprli razstavo slik Borisa Zajca iz Birčne vasi. Slikar, ki je likovno znanje pridobil v izobraževalnih likovnih kolonijah in likovnih šolah Združenja likovnih skupin Slovenije, predvsem pa se je izobraževal sam, je na tej razstavi, ki bo na ogled do konca marca ali še kaj dlje, z devetimi podobami v akrilni in drugih tehnikah predstavil rezultate svojega novejšega slikarskega iskanja. Seveda je treba najprej omeniti, da je Zajc izrazit figuralik, pri čemer ga zanima predvsem človek in dogajanja z njegovim telesom. Prednost daje ženskemu telesu, kar je povsem razumljivo, vendar akte v glavnem le nakazuje. Vsebina tovrstnih slik kaže, da mu gre pri tem za odkrivanje oz. opozarjanje na lepoto, ki jo pri slikanju sam odkriva, pa tudi za tisto »nekaj več,« kar potem gledalca zbliža z naslikanim. To »nekaj več« pa je dostikrat neizrazljivo.

-an

Zapis katastrof

V Fotogaleriji Vista 21 razstavlja Andrea Abati

NOVO MESTO — V novomeški Fotogaleriji Vista 21 so odprli v petek, 8. marca, zvečer razstavo barvnih fotografij sodobnega italijanskega fotografa Andrea Abatija. »Njegove slike so zapis katastrof, ki so se zgodile, zapis nedotaknjenih krajev, zapuščenih predelov, obrobja sodobne civilizacije in ostankov starodavnih imenitnosti,« je zapisal Luigi Ghirri. Zapisal je tudi, da predstavljajo Abatijeve fotografije zgodovino novega pejsaža.

Razstava, ki so jo pripravili s pomočjo sponzorjev, bo na ogled do 26. marca. Odprta je od ponedeljka do petka od 9. do 13. in od 16. do 20. ure, v soboto pa od 9. do 12. ure. Naslednji razstavljavec bo slovenski fotograf Tomaž Lunder. Razstava pod naslovom Sence svetlobe bo odprta od 28. marca do 10. aprila.

POSLEJ OKTET GALLUS

SODRAŽICA, RIBNICA — Dosedanji oktet Donit iz Sodražice se je pred kratkim preimenoval v oktet »Jakob Gallus-Petelin«. Vzrok je preprost, saj je značilen za današnje čase: Donitu zmanjkuje denarja in se je odpovedal pokroviteljstvu tega okteta. Preimenovani oktet je imel 8. marca svoj večer za prijatelje, goste, žene in druge poslušalce v Cenetovi gostilni v Ribnici, kjer že običajno nastopa po enkrat na leto.

PRODAJNA RAZSTAVA

KRŠKO — V Delavskem kulturnem domu je od 8. do 25. marca odprta prodajna razstava del Nika Ribiča iz Maribora, slikarja, ki je bil nagrajen na več slikarskih ekstemporih. Razstavo je priredilo podjetje Metal iz Leskovca pri Krškem.

URBANČIČ RAZSTAVLJA V BRŠLJINSKI ŠOLI

NOVO MESTO — Slikar Franc Urbančič, član skupine likovnikov iz IMV, razstavlja svoja dela v avli bršljinske osnovne šole. Na razstavi, ki so jo odprli minuli teden, je na ogled nad 20 njegovih del, pretežno pokrajinskih motivov.

PRIHODNJI TEDEN MGL Z »LAŽNIVKO«

NOVO MESTO — V ponedeljek, 18., in v torek, 19. marca, obakrat ob 19.30, bo v tukajšnjem Domu kulture nastopilo Mestno gledališče ljubljansko s komedijo Lažnivka, delom J. J. Bricairea in M. Lasayguesa. Za abonente bo to predzadnja abonmajska predstava v tej sezoni.

Z igro počastili spomin na rojakinjo

Ob 100-letnici rojstva Marije Kmet igrali njeno dramo Mati — Spomin na to pisateljico in dramatičarko obudil pesnik Severin Šali — Predstava v prenovljenem nekdanjem zadružnem domu pomeni začetek novega kulturnega življenja

ŠENTLOVRENC — Letos 31. januarja se je dopolnilo sto let od rojstva slovenske pisateljice, dramatičarke, prevajalke in časnikarke Marije Kmet. V Šentlovrencu, njenem rojstnem kraju, so ta jubilej počastili v nedeljo, 10. marca, popoldne z uprizoritvijo igre Mati, najboljšega dramskega besedila Kmetove.

Delo, ki obravnava odnos matere do pohabljenega otroka (ali je upravičen umor iz usmiljenja?), je skupaj z domačini, člani KUD Marije Kmetove, naštudiral kot režiser Stane Peček z Mirne. Kot so povedali, je bila to prva igra v kraju po vojni in tretja premiera drame Mati. Prvič so to delo postavili na oder leta 1918, in sicer v Trstu, kjer je Kmetova službovala kot učiteljica, drugo premierno predstavo pa so pripravili pred drugo svetovno vojno v Ljubljani.

Nedeljska igra je potekala v prenovljenih prostorih nekdanjega zadružnega doma nasproti cerkve v zgradbi, kjer so bila še nedolgo tega stanovanja. Tako rekoč udarniško so uredili dvorano in oder ter ju opremili. Z deli so morali celo hiteti, da je bilo vse nared za to predstavo. Dvorana je bila v nedeljo prepolna, ocenili so, da si je igro ogledalo precej nad 200 obiskovalcev, organizatorjem pa je s stoli pomagal tudi župnik. Ljudje so bili dogodka veseli, člani KUD pa zatrjujejo, da pomeni nedeljska predstava začetek živahnejšega kulturnega življenja.

Pred začetkom predstave je obiskovalce v dvorani — ob manjši razstavi, ki so jo pripravili ob 100-letnici Marije Kmet — nagovoril pesnik Severin Šali iz Novega mesta in obudila spomin na to šentlovrensko rojakinjo, še posebej spomin iz osebnih srečanj z njo v Ljubljani, v Društvu slovenskih pisateljev. Ob tem je zavrnil trditve literarnih zgodovinarjev, da se je Kmetova podvrgla mistiki, rekoč, da ni v njenih delih nič takega, pa tudi v njenem vedenju ni bilo ničesar, da bi lahko tako govorili in pisali o njej.

Po predstavi je bilo v prostorih šentlovrenske podružnične šole trebanjske osemletke družabno srečanje in na njem so med drugim opozorili, da je to tista stara šola, v kateri se je pred davnimi sto leti rodila Marija Kmet. Bila je otrok učiteljske družine, te pa so včasih, kot je znano, stanovale kar v šolah.

I. ZORAN

Pesnik med Novomeščani

Kajetan Kovič v ŠK Mirana Jarca predstavil svojo zbirko Poletje, predtem pa je bil med mladimi bralci

NOVO MESTO — Doživetje pesnika in njegove poezije — tako bi lahko na kratko označili dogajanje 7. marca zvečer v veliki čitalnici Študijske knjižnice Mirana Jarca ob predstavitvi nove pesniške zbirke Kajetana Koviča Poletje. Ena od značilnosti te zbirke je, da so vse pesmi v njej napisane v prostem verzu in svobodni obliki. Ob branju dobi bralec vtis, da jih je Kovič pisal mnogo laže in bolj sproščeno kot tiste iz prejšnjih zbirk, ko sta ga pri pisanju vezala stroga odmerjenost verzov in oblik. Pesnik Kovič, ki je pesmi iz zbirke Poletje sam bral in pokomentiral, kjer je bilo potrebo, pa je, nasprotno, pojasnil, da mu pisanje Poletja ni predstavljalo nič manjšega napora, kot, denimo, zbirka Labrador. Pesnjenje je zanj v vsakem primeru muka, da pa se je odločil pisati v prostem verzu, tega ni storil zato, da bi po lažji poti prišel do nove zbirke, marveč preprosto zato, ker mu je takšen način pisanja pomenil nov izziv. Številni poslušalci so iz pesnikovih ust slišali še marsikaj drugega, tako med drugim, kako nastaja njegov pesniški akt, odkod se napajajo njegovi pesniški vrelci, kako sam pojmuje poezijo in kaj mu pomeni itd. Pesnik sam je večer doživel enako produktivno kot poslušalci, še posebej pa tisti, ki radi prebirajo Kovičevo poezijo in jo tudi poznajo.

Kajetan Kovič je bil v Novem mestu gost od popoldneva do poznih večernih ur. Svoje bivanje v dolenjski metropoli pa je začel z obiskom v Pionirski knjižnici, kjer so mu pripravili zanimivo srečanje z mladimi bralci, obiskovalci te knjižnice. Kovič je namreč napisal tudi nekaj pesniških zbirk in proznih del za mladino ter jih zlasti osnovnošolci radi prebirajo. Sam je povedal prenekatero zanimivo dogodivščino iz svojega življenja, predvsem iz otroštva, ki mu je teklo v Mariboru, in potem kramljal z mladimi radovedneži ob njihovih vprašanjih.

-an

JUTRI KONCERT KOMORNEGA ZBORA

TREBNJE — Komorni zbor iz Trebnjega bo imel jutri, v petek, 15. marca, ob 19. uri v avli stare osnovne šole v Trebnjem celovečerni koncert. Pod vodstvom dirigenta Igorja Teršarja bo pel slovenske ljudske in umetne pesmi. Kot gostja bo nastopila pianistka Breda Ukmar iz Ljubljane.

Prava promocija Pompejev

V Dolenjski galeriji je o novi zbirki Marjance Kočevar govoril Ciril Zlobec — Lep recital

NOVO MESTO — Pesnica Marjanca Kočevar je imela glavno, novomeško predstavitev svoje druge samostojne knjige, pesniške zbirke Pompeji, 8. marca zvečer v Dolenjski galeriji. Lepšega, primernejšega okolja za tak dogodek najbrž sploh ni bilo moč izbrati, saj je promocija potekala v dvorani, napolnjeni s slikami akademskega slikarja Marka Butine iz Ljubljane. Takšno okolje je namreč poslušalcem omogočilo, da so zlasti v drugem delu večera doživeli nekaj več: intimno sozvočje oziroma sožitje treh umetnosti: poezije, glasbe in slikarstva.

O nastanku pesniške zbirke Pompeji je govoril Silvo Mavsar iz Krškega, lastnik in urednik založbe Opus, ki je to knjigo založila in izdala. Dejal je, da je to projekt, pri katerem je sodelovalo več ljudi, še posebej pa se je zahvalil akademskemu kiparju Stanetu Jarmu, ki je prispeval ilustracije, in oblikovalcu Petru Simiču, ki je dal Pompejem zunanjo podobo. Mavsar je še povedal, da je knjiga Marjance Kočevar prva iz novega načrta založbe Opus in da bo ta založba tudi poslej izdajala predvsem pesniške zbirke avtorjev iz Posavja, Dolenjske in drugih območij.

O poeziji Pompejev pa je govoril akademik pesnik Ciril Zlobec. Dejal je, da je to poezija, ki je ni mogoče zanesljivo interpretirati in da je takšna pravzaprav vsaka dobra peozija. Povedal je, da je pesmim Marjance Kočevar prisluhnil že takoj, ko jih je začela pošiljati reviji Sodobnost, ki jo še vedno ureja. O zbirki Pompeji je menil, da zasluži uvrstitev v širšem, nacionalnem kulturnem prostoru.

Zatem je nekaj pesmi prebrala najprej avtorica sama, večji del recitala pa so izvedli člani krškega Literarnega kluba Beno Zupančič: Vidka in Jože Kuselj, Stanka Macur, ki je zapela nekaj lastnih uglasbitev pesmi iz Pompejev, ter glasbenik Janko Avsenak, ki je spremljal recitatorja ia pevko. Recital je bil ubran, tako rekoč za zgled.

V mali dvorani Dolenjske galerije so si obiskovalci lahko ogledali manjšo razstavo kipov Staneta Jarma. Razstava bo odprta še en teden.

I. Z.

IZ DOGAJANJ V ŠOLSTVU

• Lani je precejšnje programske spremembe doživela gimnazija, letos pa doživlja nekatere novosti srednje strokovno šolstvo. Strokovne podlage za to so bile strnjene na nedavnem strokovnem posvetu v Poljčah, tovrstne spremembe pa je podprl Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje. Novosti bodo veljale že za generacijo, ki se bo vključila v te programe v šol. letu 1991/92.

• Dveletni programi so se doslej imenovali skrajšani programi. Nekateri so prilagojeni tudi za učence z različnimi vrstami motenosti. Kateri so ti programi, bo razvidno iz razpisa za vpis. Pogoji za vpis so enaki kot doslej.

• Triletni programi so spet poklicne šole in so v vseh treh letih programsko ločeni od štiriletnih strokovnih šol. Učenci se bodo že ob odločanju za določen triletni program opredelili za poklicno področje oziroma poklic. Pretežni del teh programov bo imel vsaj tri leta tudi tuji jezik, vsi programi pa več praktičnega pouka. Zaradi povečanega števila ur za praktično usposabljanje bo tedensko do 34 ur pouka.

Novost so zlasti nekateri triletni programi za obrtne poklice.

Pogoj za vpis v programe poklicnih šol je uspešno končana osnovna šola, za nekatere poklice pa je potrebna še ustrezna psihofizična in zdravstvena sposobnost. Učenci, ki bodo končali triletno poklicno šolo, se bodo vključili v nadaljevalne programe za delovodje, poslovodje in mojstre.

• Za štiriletne programe strokovnih šol je vključitev znanj za maturo najpomembnejša novost. Pri predmetih slovenski jezik in književnost, tuji jezik in matematika bo v teh šolah enak obseg in zahtevnost kot v gimnazijskem programu. To bo veljalo za kandidate, ki se bodo odločili za maturo in univerzitetni študij, drugi učenci pa bodo šolo končali z zaključnim izpitom. Četrti maturitetni predmet bo naravoslovni ali družboslovni, peti pa temeljni strokovno-teoretični predmet.

Petletna trgovska akademija se bo začela ekspermentalno uvajati v nekaj srednjih ekonomskih šolah že v šol. letu 1991/92. Ta program je povzet po petleti avstrijski trgovski akademiji.

• Razpis za vpis v 1. letnike srednjih šol za šol. leto 1991/92 bo, kot so zatrdile pristojne službe, 19. marca. V razpisu bodo natančna navodila in pojasnila, tudi v zvezi z maturo, ki naj bi jo kandidati prvič opravljali leta 1995. Dodatne obrazložitve pa bodo učenci in njihovi starši dobili na informativnih dnevnih 22. in 23. marca 1991.

• V preteklih dveh letih je bil zaključni izpit že obvezen za učence, vključene v skrajšane programe, lani za učence triletnih smeri izobraževanja, letos pa bodo zaključni izpit (po daljši prekinitvi) spet opravljali tudi učenci četrtih letikov srednjih šol, in sicer iz štirih predmetov.

Pedagoški svetovalci Zavoda Republike Slovenije za šolstvo so pripravili brošuro z naslovom Zaključni izpit v štiriletnih smereh srednjega izobraževanja. V njej so skupna priporočila, priporočila za izvedbo skupnega dela zaključnega izpita in priporočila za izvedbo posebnega dela zaključnega izpita. Pri oblikovanju teh priporočil so sodelovali tudi učitelji praktiki. Prav gotovo je to dragocen pripomoček za šole, ki bodo letos organizirale in izvedle to zahtevno strokovno-pedagoško nalogo.

• Vse več je strokovnega izpopolnjevanja za ravnatelje, učitelje in druge strokovne delavce v šolah. Strokovno, pedagoško in didaktično znanje je vsem, ki se ukvarjajo z vzgojno-izobraževalnim delom, dobrodošla obogatitev za uspešnejše delo.

Vsako leto je na ogled mednarodna razstava učil in učnih pripomočkov, in sicer pod imenom Didacta. Letos je gostitelj take prireditve nemško mesto Düsseldorf. Dobro organiziran obisk Didacte je vsekakor smotrn in koristen, saj da vrsto novih, svežih idej, inovacij, rešitev in spodbud. O tem so se prepričali tudi udeleženci na Didacti 91 z naših šol.

JOŽE ŠKUFCA

Ob »mirnopeškem« Večeru ženinov

Z igro, ki jo je režiral Anton Kos, gostujejo po dolenjskih odrih

MIRNA PEČ — Šentjernej, Kostanjevica, Novo mesto in Metlika — tak je vrstni red krajev, kjer je gledališka skupina tukajšnjega kulturno-umetniškega društva že gostovala z Večerom ženinov, delom sodobnega slovenskega pisatelja in dramatika Andreja Hienga, katerega premierna predstava je bila v počastitev slovenskega kulturnega praznika, in sicer v nedeljo, 10. februarja, na mirnopeškem odru. Dozdajšnje nastope Mirnopečanov, zlasti še na gostovanjih, si je ogledalo razmeroma veliko obiskovalcev — nekoliko slabši obisk od pričakovanega je bil v novomeškem Domu kulture 5. marca — in lahko zapišemo, da doživlja Večer ženinov v mirnopeški uprizoritvi pozornost, kakršne ni deležna prav vsaka amaterska predstava. Najprej seveda zaradi zgodbe, ki je vzeta iz sodobnega življenja in se z njenimi junaki lahko mnogi poistovetijo, potem pa tudi zaradi igre gledališkega ansambla.

Zgodba Večera ženinov se odvija na domačiji mizarja Zalokarja, starejšega obrtnika, ki je zgodaj ovdovel, živi pa s taščo in nečakom. Kot uspešen podjetnik, ki zna vse spremeniti v denar in profit, si na stara leta zgradi novo hišo in se odloči, da se bo znova oženil. Ta odločitev preseneti tako taščo kot tudi nečaka Janeta, faliranega študenta, ki se vdaja pijači in lenobi, zato Zalokarju nastavita pasti. Stvar se začenja zapletati na razkošni in bahaški otvoritvi nove hiše, na katero Zalokar povabi tudi brata, upokojenega profesorja, ta pa pripelje s seboj dekle, Vido, ki jo je rešil »močvirja« in jo izbral zase. Med bratoma izbruhne napetost zaradi medsebojnih neporavnanih računov iz preteklosti in izkaže se, da so pravzaprav vsi Zalokarji po duši enaki: egoisti, pohlepneži, pokvarjenci. Profesorjeva »izvoljenka« Vida, ki ji je s pomočjo Zalokarjeve tašče oz. njene spletke ponudeno, da si izmed treh Zalokarjev izbere ženina, se nazadnje odloči za najmlajšega pokvarjenca, Janeta, ker ugotovi, da bo z njim najlaže povezala svojo usodo.

Obrtnika Zalokarja igra Karol Zagorc, njegovega brata profesorja Jožef Matijevič, nečaka Janeta Bogdan Krevs, taščo Lojzka Krevs, »nevesto« Vido Vida Progar in pijanca, Zalokarjevega vrstnika in včasih prijatelja, Jože Tomšič. To so tudi glavne osebe in glavni nosilci dogajanj na odru. Omenimo še, da v drugih, bolj obrobnih dogajanjih, nastopajo kot igralci še stane Galič, Zalka Krevs, Marija Primc, Irma Primc in Helena Verce. Igralski sestav je v primerjavi z lanskim dokaj prenovljen, v njem je nekaj novincev (npr. J. Matijevič), ki pa so že prvič na odru presenetili. Nasploh je treba reči, da mirnopeška predstava zapusti v gledalcih dober vtis in da je Večer ženinov glede na možnosti in zmožnosti vseh, ki v igri in pri igri kakorkoli sodelujejo, dokaj prepričljiv. Trud, ki so ga vložili v predstavo, se je vsekakor izplačal, obiskovalci so delo sprejeli, to pa je najbrž najpomembnejše in gotovo tudi režiserju Antonu Kosu v največje zadoščenje.

I. ZORAN

pisma in odmevi

ZA DIREKTORJA DOVOLJ TUDI OSNOVNA ŠOLA?

V zadnjem Dolenjskem listu sta bila objavljena razpisa Komunalnih gospodarstev Novo mesto in Metlika. Prvo je razpisalo delovni mesti za vodjo razvojno-komercialnega sektorja in vodjo finančno-računovodskega sektorja, pogoj pa je višja ali visoka izobrazba ter ustrezne delovne izkušnje. Vse prav! Komunala Metlika pa razpisuje delovno mesto direktorja, za katero, kot je moč razbrati iz razpisa, zadostuje višja ali srednja izobrazba ustrezne smeri. Razlika med zahtevami Novomeščanov in Metličanov je očitna. Mar to pomeni, da bi bili razpisni pogoji za metliškega direktorja prirejeni tudi osnovnošolski izobrazbi, če bi imel kandidat, ki je očitno diktiral razpis v Dolenjskem listu, samo »diplomo« osnovne šole? Dovolj žalostno pa je tudi, da se na metliški razpis ne morejo prijaviti morebitni kandidati z visoko izobrazbo ali še kakšnim višjim akademskim naslovom, ker pač takšnih zahtev ni v razpisnih pogojih.

MARKO STEPAN
Metlika

HVALA ZA PRELEP VEČER

NOVO MESTO — Petek 8. marca bo vsem stanovalcem doma ostal še v posebno lepem spominu. Na pobudo glavnega organizatorja Toneta Ivančiča, člana ansambla Rubin, se je zvečer v glavni jedilnici doma zbrala skupina znanih slovenskih kulturnikov, ki so vsem navzočim pričarali prijeten in bogat večer. Voditelja sta bila Darja Damjanovič in Toni Gašperšič, poleg njiju pa so se nam predstavili še člani ansambla Rubin, Tatjana Gros, Zoran Cilenšek, Frank Novina, ansambel Spomin in humorista Franc Pestotnik in Ivica Oštir. Vsem, ki so prispevali k temu lepemu dogodku, se še enkrat najlepše zahvaljujemo, posebno zahvalo pa smo dolžni tudi tistim, ki so prireditev finančno podprli, še posebej glavnemu sponzorju Foto Asja in cvetličarni Marjetica iz Škocjana. Najlepše se zahvaljujemo tudi pokroviteljskemu odboru tovarne zdravil Krka, ki je ob tej priložnosti vsem oskrbovancem podaril lična darila.

Upam, da bo naša hiša še večkrat gostiteljica takšnih prireditev.

Stanovalci
Doma starejših občanov
Novo mesto

CELOVŠKA ZAHVALA

NOVO MESTO — Na naslov občinske skupščine v Novem mestu je prispela zahvala Krščanske kulturne zveze iz Celovca. Ta organizacija se v njej zahvaljuje za knjige, ki jih je prejela od predstavnikov Zavoda za šolstvo — organizacijske enote v Novem mestu, ko so ti bili februarja na obisku v Celovcu. Krščanska kulturna zveza se v omenjenem dopisu tudi zahvaljuje občanom, pedagogom in staršem za organiziranje Jezikovnih počitnic v Novem mestu.

Protest ob ukinitvi praznika

Borci: boj za svobodno Slovenijo je več kot krošnjarjenje

RIBNICA — V prejšnji številki našega lista smo poročali, da je bilo na zadnji seji zborov občinske skupščine Ribnica sklenjeno, da se sedanji občinski praznik 26. marec (bitka v Jelenovem žlebu leta 1943) ukine in da je treba pripraviti vse potrebno za določitev novega praznika, ki naj bi bil 1. septembra (podelitev patenta o krošnjarjenju pred 499 leti).

V nadaljevanju iste seje, ki je bilo teden dni kasneje (6. marca), je proti taki odločitvi protestiral občinski odbor ZZB NOV Ribnica, s tem protestom pa so se strinjali tudi delegati in stranka SDP. Po razpravi je bilo sklenjeno, naj se dopis ZZB obravnava kot delegatsko vprašanje. Sklep, da se letos kot občinski praznik ne praznuje več 26. marec, velja še naprej. Po široki javni razpravi pa bo občinska skupščina končno odločala o vseh predlogih za občinski praznik, se pravi, da bodo enakopravno obravnavani tako predlogi o 1. septembru kot 26. marcu ali še kateri drugi.

Iz protesta borcev pa na kratko povzemamo: Boj proti okupatorjem v Jelenovem žlebu je dogodek, na katerega smo lahko ponosni ne le Ribničanje, ampak vsi Slovenci, saj je bil to tudi boj za suvereno Slovenijo. Italijanska okupatorska vojska je imela namreč namen ubijati naše ljudi. Nismo za to, da se ukine 26. marec kot praznik občine. V dovoljenju (patentu) izpred 500 let, ko je avstrijski cesar dovolil, da Ribničanje lahko prodajajo suho robo po cesarstvu Avstrije, pa nič ne piše o svobodi in suvereni Sloveniji. Posvetiti se je treba gospodarstvu in iskanju izhoda iz težav ter krepiti napore za demokracijo. Vse to brez zagrizenih izbruhov strank, ki omalovažujejo boj Slovencev med drugo svetovno vojno. Če hočemo biti suvereni, nam tudi ni potrebno, da smo provinca Avstrije ali Italije, saj nekateri italijanski politiki že postavljajo vprašanje o priključitvi Slovenskega primorja in Dalmacije k Italiji.

Človek, glej, glej in se — čudi

Še strokovna plat medalje ob preurejanju cerkve sv. Lenarta (klošter)

V odgovoru na pismo Vinka Sopčiča in Janija Kramarja se oglašam kot konservatorka Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (dalje Zavod), med drugim zadolžena tudi za skrb za sakralno dediščino v občinah Novo mesto, Brežice, Črnomelj, Metlika in Trebnje.

Če začnem s citatom iz Furlanove knjižnice o zgodovini frančiškanske cerkve v Novem mestu, bi ga rada dopolnila z razlago, da so frančiškani ob prihodu v Novo mesto v drugi polovici 15. stol. dobili prostor za samostan v neposredni bližini stare cerkve sv. Lenarta. Le nekaj stavkov pred citatom, navedenim v prispevku, lahko preberemo, da so »staro cerkvico podrli in sezidali novo ali pa staro povečali;« podrli ali povečali cerkvico sv. Lenarta, ki je stala v mestu že pred prihodom frančiškanov. Furlan tudi piše, da je bila »nova cerkev posvečena Materi božji in sv. Lenartu. V začetku so jo v listinah tudi tako imenovali, pozneje pa se imenuje vedno samo cerkev sv. Lenarta.« Sedanja (nova) stavba spada v skupino gotskih kranjskih dvoranskih cerkva (Šentrupert, Kranj, Škofja Loka itd.) iz 15. stol. in predstavlja najbolj na jugovzhod pomaknjen člen te srednjeevropske arhitekturne skupine. Kljub temu da je stavba skozi stoletja doživljala bolj ali manj rigorozne predelave, pa je ohranila prvotno zasnovo.

Na Zavod smo 26. januarja 1989 dobili dopis iz frančiškanskega samostana, s katerim nas obveščajo, da so pričeli z idejnim projektom za ureditev prezbiterija v cerkvi sv. Lenarta in potrebujejo naše mnenje o tem, kaj je potrebno obdržati v sedanjem prezbiteriju, kakšna naj bo nova poslikava (strop, rebra, stene), kakšen naj bi bil nov kamnit tlak v prezbiteriju, in mnenje o prehodu iz kapele sv. Antona v karmelsko kapelo. Na vsa postavljena vprašanja so dobili odgovor 2. marca istega leta. V dopisu ni nobenega negativnega odgovora, postavili pa smo zahteve, da je projektna dokumentacija pred izvedbo potrjena na Zavodu. O natečaju in izboru projektanta, ki bo (tudi po izdanih smernicah Zavoda?) izdelal projekt ureditve prezbiterija, smo bili obveščeni iz Oznanil, ki jih izdajajo Kapitelj, Klošter in Šmihel.

Decembra 1989 je Zavod samoiniciativno naročil na Zavodu za fotogrametrijo Geodetske fakultete v Zagrebu izdelavo geodetskega in fotogrametričnega posnetka cerkve sv. Lenarta. S tem je dopolnil arhitekturno topografijo konvikta (1984) in Kloštra (1988) in tako dobil decembra 1990 kompletno grafično dokumentacijo samostanskega kompleksa. Sredi januarja 1991 smo eno kopijo posnetka cerkve dostavili Župnijskemu uradu sv. Lenart, ta pa jo je posredoval arhitektu. Zanimivo je, da ves ta čas Zavodu ni bil posredovan načrt o urejanju celotne notranjščine cerkve niti o spremembi pevskega kora.

O njegovi preureditvi smo bili seznanjeni šele v telefonskem pogovoru dne 21. 1. 1991, kjer je bila njegova sprememba interpretirana kot zamisel arhitekta. Informacija po telefonu je prišla res dobre tri tedne prej, kot je bilo napisano v pismu. Od kod torej nesrečni 15. februar? Tisti petek smo dobili izvod tehnične dokumentacije preureditve pevskega kora s pojasnilom, da se ta dela pričnejo že v ponedeljek. Urejanje prezbiterija je v projektu prikazano le idejno, podrobnejša dokumentacija naj bi bila pripravljena kasneje, tudi dela naj bi se pričela kasneje.

Ker spada frančiškanska cerkev med pomembne spomenike gotskega in neogotskega stavbarstva na Slovenskem, smo zaprosili za presojo svojih že 1989 izdanih smernic in pomoč pri oceni projekta ureditve prezbiterja (ko bo ta izdelan) Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine Ljubljana (dalje Zavod RS). Res je, da je k temu pripomoglo tudi telefonsko obvestilo o urejanju pevskega kora. Zavod RS je za 27. februar 1991 sklical svoj Strokovni svet s člani prof. dr. Nacetom Šumijem, dr. Emilijanom Cevcem, ing. Stojanom Ribnikarjem ter predsednikom dr. Marijanom Slabetom. O obisku članov Strokovnega sveta smo bili obveščeni že 15. februarja in to povedali tudi pristojni osebi, ki je prinesla projekt preureditve pevskega kora, ter jo prosili, naj s pričetkom del počaka vsaj do 27. februarja, ko bi se skupaj pogovorili o načrtovanih delih v prezbiteriju in projektu novega pevskega kora. Ko so člani Strokovnega sveta (dr. Cevc je bil službeno zadržan) 27. februarja obiskali frančiškansko cerkev, so bila dela na pevskem koru že v polnem teku.

O seji Strokovnega sveta je bil pismeno obveščen Frančiškanski samostan Novo mesto in bil nanjo tudi povabljen, a žal se je ni nihče udeležil, predstavnik sasmostana, ki je pomagal pri delih v cerkvi, se tudi ni bil pripravljen pogovarjati s člani Strokovnega sveta. Komisija je po ogledu projekta in situacije v cerkvi med drugim ugotovila, »da so dela, ki se izvajajo v frančiškanski cerkvi sv. Lenarta v Novem mestu po projektu ing. arh. Franceta Kvaternika, težko opravičljiva, ker ne upoštevajo potencialne vrednosti cerkve. Kar zadeva kor, ki je v gradnji, gre očitno za poskus postmodernih postopkov, ki ne morejo bistveno prispevati h kvaliteti cerkvenega prostora... Komisija sugerira, naj bi si zastavili ob obnovitvenih delih frančiškanske cerkve višje cilje kot zgolj nekreativno obnavljanje funkcionalno nezadovoljivega sedanjega stanja. Predlagamo — brez ovinkov — rekonstrukcijo sedanje ladje.« Nima smisla citirati ves zapisnik, samo še to: komisija je bila neljubo presenečena nad tem, »da upravitelj, ki izvaja dela, nima gradbenega dovoljenja niti soglasja Zavoda. Ker gre za posege take vrste, za katere je potrebno pridobiti soglasje, predlagamo gradbeni inšpekciji, da do nadaljnjega dela ustavi«. Gradbeni inšpektor je bil na objektu 28. februarja in ugotovil, da dela pri prenovi pevskega kora tečejo brez potrebne dokumentacije, ter jih ustavil. Vendar so se še tudi naslednji dan nadaljevala.

Za zaključek: Zavod je pripravil Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini. Osnutek in predlog Odloka sta bila objavljena v občinskem glasilu Odločajmo! V skupino sakralnih spomenikov je uvrščena tudi ž.c. sv. Lenarta. Javne razprave so že leta 1985 potekale po posameznih krajevnih skupnostih. Niti takrat niti danes se ni oglasil nihče, ki bi oporekal razglasitvi cerkve za spomenik.

MARINKA DRAŽUMERIČ
diplomirana etnologinja in umetnostna zgodovinarka

Aktualne naloge

Pomanjkljivo sporočilo

ŠD Butoraj je dobilo privolitev, da na zemljišču, ki je sicer last SLP, prične graditi nogometno igrišče. Ker v več kot enem letu ni bilo nobene delovne akcije za čiščenje parcele, je ŠD Butoraj na eni izmed sej v novembru 1990 odločilo, da na tej parceli posekamo in počistimo mi, Perušičevi. Plačali smo vsoto, ki so jo določili, samo da bo počiščeno. Čiščenje smo skoraj končali, sedaj pa smo dobili sporočilo sveta KS Butoraj, da se nam prepoveduje nadaljnje čiščenje in odvoz lesa. To sporočilo je napisano ročno, ima samo štampiljko krajevne skupnosti, v njem ni nikakršne obrazložitve in je brez vsakega pravnega podtka, tako da ni možna pritožba. Vse to je svet KS naredil brez vednosti ŠD Butoraj in ne da bi se o stvari pozanimal.

Sicer si svet KS zasluži čestitke, saj je omenjeno prva »aktualna« naloga od aprila 1990, ko je bil izvoljen. Telefon, katerega nepoloženi kabli, ki so izpostavljeni mrazu in soncu že tri leta, pa tudi cesta, ki je že vsa luknjasta, očitno nista tako pomembna. Oseba, ki se skriva za svetom KS, je bila član že v prejšnjem mandatu in eden glavnih pobudnikov, da bi bilo igrišče na omenjeni parceli. Bil bi čas, da preneha s svojimi uspešnimi »funkcionalnimi akcijami«, ki jih že večina pozna. Če pa svet KS Butoraj noče pomagati ŠD pri delu, naj ga ne ovira pri delu.

JANEZ PERUŠIČ

Krivolov se ne bo več izplačal

Uvedene visoke kazni

Vse ribiške družine na Dolenjskem so pred kratkim dobile razpis Ribniške zveze Slovenije z odškodninskim cenikom za leto 1991. Za vsako protipravno ujeto ribo, raka, školjko ali žabo bo posameznik, ki ga ribiški čuvaji zalotijo z večjim številom rib od dovoljenih ali brez veljavne ribiške dovolilnice in za podmerske ribe moral na mestu samem plačati za storjeno škodo na ribah in dr.

Denarne odškodnine so zelo visoke, da se krivolov ne bo več izplačal. Za sulca bo treba odšteti 4.000 din, za potočno postrv, lipana, soma in smuča 1.000 din, za ščuko 700 din, za zlatovčice in postrvi križanke 600 din, za šarenko in raka 300 din, za krapa, podust, platnico, klena, mreno in ogrico 200 din, za druge vrste rib, rakov, školjke in žabe pa po 100 din. V varstveni vodi in dobi je odškodnina še enkrat večja. Z visokimi odškodninami želijo narediti red v ribolovu in odpraviti vse večji krivolov.

Tudi po zakonu o sladkovodnem ribištvu so povečane denarne kazni za prekrške, ki se kaznujejo na sodiščih. Višina kazni je 10.000 do 60.000 din; tako se kaznuje posameznik, če lovi ribe v varstveni dobi ali lovi podmerske ribe; če uničuje drsišča; če lovi brez dovolilnice; če lovi ribe na prepovedan način (s podvodno puško, eksplozivom, z ostmi, z mrežo, če nastavlja in podobno); če ima v čolno podvodno puško; če je član dveh ali več ribiških družin; če pere traktor, stroje ali druge naprave v ribolovni vodi in če ovira ribiškega čuvaja ali ribiškega inšpektorja pri delu. Krivolovci ostanejo tudi brez krivolovskega pribora, seveda pa plačajo še stroške sodnijskega postopka.

Ribiška zveza Slovenije bo marca v Črnomlju organizirala tečaj za ribiške čuvaje, za kar so družine že prijavile po več kandidatov, tako da bo letos na rekah več pooblaščenih čuvajev in boljši nadzor nad krivolovci. Zato je za vsakega ljubitelja ribolova in rib najbolje, da se včlani v najbližjo ribiško družino.

I. JUGOVIČ

ZAPIRAJO KIOSK

RIBNICA — Kdaj bodo Ribničani dobili odprto tržnico, primerno času? Zdaj imamo v Ribnici za prvo silo kiosk na pločniku Šeškove ulice. V KS Ribnica pravijo, da za kiosk ni bilo izdano nikakršno soglasje za obratovanje. V doglednem času naj bi odstranili kiosk PIK Vinkovci pri ribniški cerkvi, ker občani negodujejo zaradi obnašanja prebivalcev. Krajevna skupnost je prekinila najemno pogodbo za uporabo tega prostora, javni pravobranilec pa je sprožil postopek za njegovo izpraznitev.

• *Nikoli ne delam izjem. Izjema razveljavlja pravilo. (Doyle)*

Namesto podviga le polomijada

Osel gre le enkrat na led, prosvetni delavci pa z Alenko Klemen in agencijo Makarenko na Didacto — Organizacijski spodrsljaji sledili drug za drugim

Popeljati več kot tisoč prosvetnih delavcev na Didacto v Düsseldorf je vsekakor fantastičen podvig, ki se je na žalost sprevrgel v še bolj fantastično polomijo.

Žrtve tega podviga iz Bele krajine smo se s precejšnjo zamudo vkrcale na avtobus Montenegro Expressa iz Budve in niti slutili nismo, kaj vse nas čaka. Eden od šoferjev je bil zadolžen za nadiranje potnikov in očitno cepljen proti razpoznavanju prometnih in drugih znakov, kar je potrjeval na celi poti.

Za dolgo čakanja na nemški meji nismo dobili pojasnila, ko pa smo ob odhodu iz Ulma vsaj trikrat obkrožili letališče, se nam je pričelo rahlo svitati. Ker se je nakopičilo že precej zamude, se je ogled romantičnega Heidelberga sprevrgel le v zasledovanje vodičke, ki nam je prijazno svetovala, naj uživamo. Užitek je bil še toliko večji, ko smo ugotovili, da tudi ona nima pojma, kje bi našli avtobus. Za nameček so se v dirjanju skozi mesto izgubile tri potnice, ki pa so nas po srečnem naključju čakale v avtobusu.

V nadaljevanju smo imeli veliko srečo, da nismo zgrešili doline Rena, da pa je že padal mrak, gre pripisati izključno naravnim zakonitostim. Prelestno Lorelei smo lahko občudovali na razglednicah, in kdor si je privoščil kozarček pristnega renskega rizlinga, je bil ravno prav otopel, da se ni preveč razburjal.

Köln smo ciljali z vseh strani, dokelr nas ni odrešil najeti taksi, ki nas je končno popolnoma zdelane v poznih nočnih urah pripeljal pred hotel, kjer naj bi nas kot majhno presenečenje čakala skromna večerja. Ostalo je le pri presenečenju, da smo dobili postelje, česar nekateri udeleženci tega zgodovinskega pohoda slovenskih učiteljev niso bili deležni.

Drugi dan nam je obetal celodnevni ogled Didacte in zvečer svečano večerjo v Kölnu. Poparilo nas je obvestilo, da bo svečana večerja, ki naj bi se nadaljevala s pravo slovensko veselico, kar v prostorih razstavišča. Dobili smo priponke z lipovim listom, ki naj bi služile kot vstopnica za vse obljubljene užitke. Izkazalo se je, da je pedantnim Nemcem figo mar lipovega lista in bitka za prave vstopnice je trajala precej dolgo. Ob dogovorjeni uri, po ogledu razstave, so se začele zbirati skupine in prav nihče ni vedel, kaj bo z obljubljenim »žurom«, čas pa je tekel v prazno. Končno so nas spustili v svečano okrašeno dvorano in nam postregli z nekakšnimi konfekcijskimi safaladami, prelitimi s paradižnikovo omako. To bi še prenesli, pač pa nas je razbesnel nastop obeh organizatorjev, ki sta valila krivdo za vse spodrsljaje drug na drugega in na nas, ki smo verjeli njihovim obljubam. Predlagala sta nam, da bi vsak udeleženec proti vračilu prispeval 20 DM, ker sta v Düsseldorf pripeljala tudi pevski zbor in ansambel Oliver Twist (vsako povezovanje s sceno iz slavnega romana ni dobronamerno).

Prvo zadoščenje smo doživeli, ko se je poleg naše še ena skupina demonstrativno dvignila in zahtevala povratek v Koln. Slovenci imamo toliko veselic, da si bomo lahko še naplačali; priložnosti, da bi videli čudovito katedralo in začutili večerni utrip mesta, pa niso ravno pogoste. Na žalost sta šoferja zopet izvedla dolg pristajalni manever s pomočjo taksija in v hotel smo prišli tako pozno, da je večina kar obsedela in se zadovoljila s steklenico piva.

Zamisel, da bi naslednje jutro pevski zbor v katedrali zapel Ave Mario, je seveda propadla. V sivem, deževnem jutru so nas izkrcali pred mogočno katedralo in za ogled in nakupe nam je ostalo le nekaj več kot uro časa. Zopet nas je čakalo mukotrpno sedenje v avtobusu in nepotešene želje po »shoppingu«, ki so sestavni del vseh poučnih potovanj. Jasno je bilo, da se bomo morali odpovedati ogledu Würzburga, vztrajali pa smo pri postanku v Nürnbergu. Šoferja sta zopet izvajala parkirne manevre, trgovine so se zapirale, Tisti, ki smo se odločili za ogled stare frankovske prestolnice, smo užili vsaj nekaj zadovoljstva.

Potrjena je bila kruta resnica, da stvari nikoli niso tako slabe, da ne bi bile lahko še slabše. Ker si je agencija, ki si je omislila to kalvarijo, nadela ime Makarenko, menimo, da si vsi udeleženci zaslužimo časten naziv »zaslužni didaktik«, kar bi se upoštevalo kot eno od stopničk pri bodočem napredovanju prosvetnih delavcev...

Skupen seštevek je 48 ur vožnje z nekaj zgrešenimi postanki in grenak priokus, da nas je nekdo s svojimi dilentantskimi organizacijskimi prijemi pošteno potegnil. Agencija za svetovanje in turistično vodenje Makarenko pa si bo med prosvetnimi delavci težko našla nove žrtve.

GABRIJELA VIDIC-MIHELČIČ

Še: Mi nismo Jehovine priče

Žal se moramo znova oglasiti zaradi načina popravka, s katerim nismo zadovoljni — Diskriminacija

O aferi, ki jo je povzročil informativni vodnik »Novo mesto danes« (založba Grafocommerce Novo mesto, odgovorni urednik g. Janez Slapnik), so poročali različni mediji, a žal se moramo ponovno oglasiti.

Dezinformacija, da je na Trdinovai 27, Novo mesto (kapela Božji grob), verska skupnost Jehovinih prič in da jo vodi pastor Adela Brkič, je grobo žalila verska čustva vernikov in spoštovanje človekove osebnosti in dostojanstva.

Evangelijska cerkev, Binkoštna cerkvena občina Novo mesto, je zahtevala zakonit popravek napake v objavljeni knjigi. Odgovorni urednik, ki je dobil pri SO Novo mesto pravilne podatke, je obljubil, da bo distribucija knjige ustavljena, dokler se ne naredi popravek. O napaki naj bi bili obveščeni tudi tisti, ki so knjige že dobili. Toda žal nepopravljeno knjigo lahko vidimo v ustanovah, tovarnah, šolah, knjižnicah, na razstavah in se je kot takšna še naprej širila v javnosti.

Končno vas obveščamo, da je ostanek knjig popravljen, vendar kako? Odgovorni se je odločil za čuden način popravka. Na 26. strani je napačne podatke enostavno prelepil s fotografijo. S tem pa je napaka popravljena tako, da je narejena še nova napaka — verska diskriminacija! Vsaka napaka se uradno popravi na tak način, da se napiše pravilen podatek; zdaj pa sta v javnosti dve različni inačici iste knjige. Škoda, da so s tem prikrajšane še druge verske skupnosti, ki so enostavno »prelepljene«, kakor da jih ni. To je nov način »religijske pluralnosti«! Kljub temu smo s tem bolj zadovoljni, kot da se o nas širijo napačni podatki.

Če bi se odgovorni urednik odločil za ta »demokratični scenarij« že pred tiskom knjige, mu tega ne bi nihče zameril. No, vseeno nam je trdil, da nas ni bilo niti pred desetimi leti v prejšnjem Vodniku, a je pozabil, da takrat niso bile navedene niti druge župnije in cerkve v občini.

Tam, kjer je nalepljena fotografija, bi moralo pisati:

EVANGELIJSKI CENTER, Binkoštna cerkvena občina Novo mesto, Trdinova 27, p.p. 47 (kapela »Božji grob«).

Zanimivo je, da te dni v javnosti kroži tudi knjiga Novo mesto in dolina gradov, kulturnozgodovinski vodnik (g. Janko Sajè, Dolenjska založba Novo mesto), kjer je kapela »Božjega groba« na 70. strani označena s pravim imenom Cerkve. Glede na to, da so odgovorni ene in druge knjige dobili pravilne podatke pri ustreznih organih, je čudno, da je prišlo do dveh povsem različnih informacij.

PREZBITERIJ EVANGELIJSKEGA CENTRA
NOVO MESTO

MEDNARODNO SREČANJE

NOVO MESTO — Že pred leti je bila pri Filatelističnem društvu v Novem mestu ustanovljena sekcija numizmatikov. Tudi sedaj nekaj članov Filatelističnega društva Novo mesto zbira nov in star denar, kovance, bankovce, lipe, vinarje, srebrnike itd. pa tudi denar na znamkah. Filatelistično društvo ima svoje zamenjevalne sestanke vsak prvi ponedeljek v mesecu ob 18. uri v domu JLA v Novem mestu. Filatelistično društvo Novo mesto organizira v soboto, 16., in nedeljo, 17. marca, na Otočcu (oba dneva bo potekalo od 9. do 17. ure) 4. mednarodno srečanje filatelistov, numizmatikov in kartofilov. Zbiratelji, pridite!

N. K.

80 let Franceta Strojina

France Strojin se je rodil 25. februarja 1911 v kmečki družini na Mihovici pri Šentjerneju. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu ter leta 1936 diplomiral na kemijskem oddelku Tehnične fakultete ljubljanske univerze. Kot gimnazijec in študent je delal v kulturnih in strokovnih društvih. Prvo službo je dobil pri tedanji Kranjski industrijski družbi na Jesenicah kot asistent v kemijskem laboratoriju in martinarni, nato pa je bil vodja kemijskega oddelka železarne. Med službovanjem na Jesenicah je opravil državni izpit za pooblaščenega inženirja za tehnično kemijo in kemijsko tehnologijo.

Ker je bila takrat zaradi vojne v Evropi nabava foromolibdena iz Švedske onemogočena, bil pa je neobhodno potreben za izdelavo kromolibdenskega jekla za utrjevanje državne meje, je Strojin kot mlad inženir izdelal postopek in vpeljal izdelavo kalcijevega molibdata, ki je v železarni uspešno nadomestil feromolibden. Kot surovino je uporabil rudo wulfenit, ki je stranski proizvod pri proizvodnji svinca in cinka v Mežici.

Aprila 1941 je moral kot zaveden Slovenec zapustiti od Nemcev okupirano območje in ostal je brez zaposlitve. Po osvoboditvi pa ga je ministrstvo za industrijo in rudarstvo poslalo za tehničnega vodjo v tovarno tanin v Majšperku. Po ustanovitvi generalnih direkcij je bil poslan na glavno upravo za kemično predelavo lesa v Osijek in nato na generalno direkcijo zvezne kemične industrije v Beograd, kjer je postal vodja operative za industrijo kemične predelave lesa. Po letu 1947 pa je bil glavni inženir za kemično predelavo lesa na direkciji za lesno industrijo LRS v Ljubljani. V letih 1951—1955 je bil zaposlen na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani kot samostojni raziskovalec pri proizvodnji taninskih ekstraktov in lesovinskih plošč, potem pa do upokojitve v letu 1974 vodja kemijskega oddelka in raziskovalni svetnik na Metalurškem inštitutu v Ljubljani.

Jubilant je že tri desetletja uspešen inovator. Od upokojitve sodeluje s podjetjem Termit iz Domžal. Na osnovi svojega raziskovalnega dela je razvil postopke za izdelavo livnih in pokrivnih praškov za metalurško industrijo in vpeljal postopke za industrijsko izdelavo materialov, ki jih je sicer naša železarska industrija morala uvažati. Za izume in inovacije je prejel nagrado iz Sklada Borisa Kidriča, z njegovimi izumi pa prihrani naša industrija vsako leto nekaj milijonov DEM. Objavil je tudi več člankov v domači in tuji strokovni literaturi in prijavil patente doma in v tujini. Predaval je na mednarodnih kongresih, poleg rednih dolžnosti pa je več let predaval s področja metalurgije in kemične predelave lesa tudi na višji in srednji tehniški šoli.

France Strojin je bil med ustanovitelji Društva za zaščito materiala. Dolgo vrsto let je bil sekretar tega društva, kjer je na njegovih seminarjih in posvetovanjih sodeloval kot organizator in predavatelj na področju antikorozijske zaščite v raznih panogah industrije. Bil je izvoljen za zaslužnega člana Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije in za častnega člana Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije.

Zaslužnemu inženirju in inovatorju Francetu Strojinu želimo njegovi prijatelji in številni sodelavci veliko zdravja in uspešno nadaljevanje za stroko in skupnost koristnega in pomembnega dela.

prof. dr. FRANCE ADAMIČ

Mogoče v Poreč

Srečanje za popestritev

Na veliko barantajo s plačami aktivnih delavcev, ki dobivajo plače z nekajmesečno zamudo, in še to le za preživetje. Zdaj tudi upokojenci s tugo v srcu čakamo zadnje dni v mesecu, če bo pismonoša kaj prinesel. Vseeno pa smo se odpeljali z dvema avtobusoma zopet na Studenec k našemu staremu prijatelju Jancu. Tako za 8 ur pozabimo na turobne dni. Kot vedno smo bili dobro sprejeti in tudi pogoščeni. Studenški šolarji so nam pripravili kulturni spored. Na to zabavo smo povabili tudi novinarja Radia Brežice. Odzval se je Franci Babič, ki je nekaj tudi posnel. Veliko dobre glasbe so zaigrali Šentjernejski fantje. Pridružile so se nam tudi zaposnele maškare.

Že zdaj smo si zadali nalogo, da damo vsak mesec nekaj v nogavico, da bi šli za par dni v Poreč, če se bo dal dobiti vizum in če nas bo sprejel gospod Tuđman. Glede tokratnega srečanja se v imenu vseh lepo zahvaljujem organizatorjem, gospodu Babiču, šoferjema, gospodu Jancu in njegovim sodelavcem za pogostitev ter seveda vsem drugim.

GABI

KUPCI VEDNO SLABŠI PLAČNIKI

RIBNICA, KOČEVJE — Na razgovoru kmetov, predstavnikov zadrug in drugih s predsednikom SKZ Ivanom Omanom, ki je bil februarja v Ribnici, je bilo med drugim rečeno, da so kupci kmetijskih pridelkov vedno slabši plačniki in da zamujajo s plačili za kupljeni les že do 3 mesece, za živino pa do dva meseca, medtem ko morajo kmetje račune, davke itd. plačevati brez tako dolgih odlogov. Te kritike smo skušali preveriti, a nam je doslej uspelo zabeležiti le dve izjavi.

V imenu gozdarjev je na nedavni seji občinske skupščine Kočevje Janez Černač med drugim dejal, da gozdarjem plačuje lesna industrija za les vedno počasneje in da je treba na plačilo čakati že tudi do 150 dni, se pravi 5 mesecev. Direktor KZ Ribnica Mirko Pirc pa je povedal, kako je z odkupom in plačilom pri njihovi zadrugi. Za odkupljene deske je bil rok plačila 30 do 45 dni. Ker kupci plačujejo vedno počasneje, so lani odkupili od kmetov le omejene količine desk, čeprav je bila ponudba večja. Odkupljeno živino je do novembra zadruga lani plačevala kmetom v 8 do 10 dneh. Potem se je plačevanje zavleklo, ker jim (zadrugi) klavnica ni plačala tudi do dva meseca, oni pa so kmetom plačali v 15 dneh.

Uspeh na specialni olimpiadi

Uspeh novomeških delavnic pod posebnimi pogoji v Črni

NOVO MESTO — Šport in rekreacija sta sestavni del celovite skrbi za duševno prizadete ljudi. V tujini že leta prirejajo poletne in zimske specialne olimpiade (Special Olympics), ki se jih zadnje čase udeležujejo tudi Slovenci. Poletne jugoslovanske specialne igre imajo že večletno tradicijo, zimske pa so letos prvič pripravili v Črni na Koroškem.

Prva zimska specialna olimpiada Jugoslavije je bila 5. in 6. marca, udeležilo pa se je je 69 oseb iz 14 organizacij za usposabljanje iz Slovenije in Hrvaške. Tekmovanje je bilo čisto pravo, z uradno otvoritvijo, defilejem ekip, dviganjem zastave, z uradnim treningom in množico gledalcev. Tekmovalci so se na vso moč trudili in zasluženo dobili aplavz.

Ekipa novomeških delavnic pod posebnimi pogoji je dosegla imeniten uspeh, saj je 6 tekmovalcev osvojilo kar 4 medalje. V veleslalomu, disciplini, ki se od pravega veleslaloma razlikuje le po tem, da ima samo en tek, je 3. mesto in bronasto medaljo osvojil Andrej Novak. Drsenje na alpskih in tekaških smučeh pa je posebej prilagojena disciplina za duševno prizadete osebe, pri kateri se morajo tekmovalci na blagi strmini čim hitreje s palicami potiskati do cilja. Tu so imeli gojenci novomeške delavnice še več uspeha. Nevenka Ravnohrib je osvojila zlato, Aleš Prpar srebrno in Angelca Vovko bronasto medaljo. Zelo dobra sta bila tudi Danica Gliha (5. mesto) in Jože Ravbar (8. mesto). Po številu osvojenih medalj so se Novomeščani uvrstili takoj za domačini.

Tega uspeha gojenci novomeških delavnic pod posebnimi pogoji gotovo ne bi dosegli brez pomoči tovarne zdravil Krka, ki podpira tovrstno dejavnost in nam je omogočila tudi treniranje na Gačah. Druge zimske specialne olimpijske igre bodo prihodnje leto v Mariboru.

BORJA ERŽEN

Kdo bo gospodar, za to jim gre

Vojne si ne izmislijo reveži — Vladar bo, kdor bo imel v lasti energijo — Končno ljudje pokončanih glav in ne šleve — Imamo mladino in »Mladino«

Vojna, zalivska ali kakršnakoli, ta mora biti in tudi bo. Vojne si ne izmislijo reveži in nemočni ljudje, ampak tisti, ki imajo od nje koristi, to so proizvajalci orožja in vse ubijajočih sredstev. Zato so vsi kongresi, protestna zborovanja, poslance in ne vem kaj še vse, glasovi vpijočih v puščavi. Kaj bi s tovarnami, strokovnjaki, delavci, napravami in vsem, kar je nujno za proizvodnjo orožja? — Čemu peče pek kruh? Menda ne zato, da ga potem vrže proč? Tudi pohištvo izdelujemo zato, da ga prodamo in uporabimo. To je menda »prosto ko pasulj«. Naj vendar povedo tukajšnji ekonomisti, kaj in kako je s to zadevo, in ne sprenevedajmo se, kot to počnenjajo general Kadijević in drugi njegovi sodelavci-sovrstniki.

Kar se tiče sedanje vojne, počakajmo, kdaj in kako se bo razširila in zajela vso Evropo. Ne bo dolgo, ko bomo slišali nič kaj zanimive novice, da sta se sprla Gorbačov in Bush. Kaj bo nastalo? Gre za nadvlado v svetu, gre za oblast in oblastnik bo tisti, ki bo imel v svoji lasti izvore energije. Na učiteljišču v Ljubljani smo imeli prof. Koprivca, ki nam je to pojasnjeval že v letih 1934—1936. Zelo lepo in razumljivo nam je povedal, da je bila prva svetovna vojna zaradi premoga in da bo druga zaradi nafte. No, in kaj se dogaja danes? Mar se ne borimo za nafto?

ČAKAJOČ NA DEVIZE — Tak prizor pred metliško poslovalnico Ljubljanske banke je zadnje srede običajen. Ob sredah namreč v Metliko dobijo nekaj deviz in v banki in pred njo je že od zgodnjega jutra polno ljudi, ki bi radi prišli do svojega konvertibilnega denarja, ki so ga, zaupajoč Markoviću in njegovim obljubam, zaupali banki. Kdor ima v banki, mora stati v vrsti. (Foto: A. B.)

Za Anglijo, veliko silo, se pravi imperij, so bile zelo pomembne »postaje« Gibraltar, Malta in Suez. »Kdor bo zavzel le eno od teh treh točk, bo gospodar Indije, nam je povedal takrat prof. Koprivc. Se mar Nemci niso borili za omenjene točke? Ali so zavzeli katero od njih? Ne, Angleži bi raje dali zadnji funt, kot izgubili eno izmed navedenih oporišč. Hvala profesorju Koprivcu za lepi nauk in naj počiva v miru.

Kar se tiča naših notranjih zadev, nam je itak jasno. »Bratje Srbi« bi radi vse posrbili. Iščejo vse mogoče poti in načine, vendar mi imamo končno takšne ljudi, ki niso strahopetci in šleve. So in smo pokončnih glav. Vesel sem, ker imamo takšno mladino in »Mladino«, saj je ona pričela s tem gibanjem za osvoboditev.

BOGOMIL LILIJA

Praznovanje

Invalidi v Mirni Peči

Društvo invalidov iz Novega mesta se je z dvema avtobusoma peljalo v Mirno Peč praznovat slovenski kulturni praznik in opravit letni občni in volilni zbor. Ni slučajno, da je društvo dan popestrilo z nastopom mirnopeške gledališke skupine. Gledališka skupina, ki je v tej sezoni naštudirala Hiengovo veseloigro Večer ženinov v režiji Antona Kosa, je po tradiciji premierno nastopila za novomeške invalide. Na začetku so zbrani v dvorani počastili z enominutnim molkom spomin na preminule člane. S pozdravnim govorom je predsednik Andrej Gregorčič obvestil vse prisotne o delu društva v minulem letu. Tega pa ni bilo malo. Za ljudi v društvu, ki šteje okrog 800 članov, je treba vložiti dosti truda in razumevanja. Da je društvo resnično izpolnjevalo naloge, je razvidno v internem časopisu Poročevalec-informator v letošnji četrti številki. Tajnik Zvone Tkalec je poročal o finančnem poslovanju. Na ta praznik je bil povabljen tudi g. Vili Medved, predsedik Zveze invalidskih društev Slovenije. Za posladek pa je bila še čestitka iz DI Grosuplje. V kulturnem programu je recitiral Janez Mežan, za njim pa je nastopila kot recitatorka in pevka Sonja Pirc. Za razvedrilni program se je odgrnila še zavesa in na odrskih deskah je zaživela veseloigra. Igralci so bili resnično enkratni in simpatični. Nastopajočim in pevcem je vodstvo DI podarilo rdeč nagelj in umetniško napisano Zdravljico. Vse lepo prehitro mine in tako je tudi ta prireditev imela svoj konec. Za zaključek je bila zakuska. Pravi lovski golaž je vsem dobro teknil. Po želji pa je bila tudi domača kapljica, za moč za odhod proti domu. Če bo vse po sreči, pa ob letu v Mirni Peči nasvidenje.

FANIKA MALIŠIČ

ZAHVALA

Vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri gašenju požara 22. februarja pri Bavčevih v Gorenjem Leskovcu, se iskreno zahvaljujemo.

MARICA IN FRANC BAVEC

IZŽREBANE VSTOPNICE

V začetku februarja smo v Dolenjskem muzeju obljubili obiskovalcem tri knjižne nagrade. Čeprav je bil vstop prost, smo obiskovalcem razdelili vstopnice, katerih en del s številko je ostal v muzeju, in te so prišle v poštev pri žrebanju. Obiskovalcev muzeja, mladih je daleč največ, je bilo v mesecu februarju malo manj kot 1000.

Žrebanje je potekalo v knjižnici muzeja 8. marca. Žrebala sta Katja Kočevar in Samo Plut, učenca 6.b razreda osnovne šole Grm iz Novega mesta. Prvo nagrado (Monografijo o Vladimirju Lamutu) dobi imetnik vstopnice s številko 008993. Drugo nagrado (Kulturnozgodovinski vodnik Novo mesto skozi čas) dobi imetnik vstopnice s številko 008629. Tretjo nagrado (Poetika Mirana Jarca) dobi imetnik vstopnice s številko 008716.

Vsem iskrene čestitke.

Prosimo, da nagrade dvignete v recepciji muzeja.

Dolenjski muzej

DOMAČE TRNJE

- *Ohranil je fotelj, toda izgubil obraz.*
- *Preživeli smo vse delitve in nimamo več kaj deliti.*
- *Če bi dajali vsakemu po zaslugi, bi politiki gladovali.*
- *Tujih vlaganj ne bo, če bomo nadaljevali z domačim laganjem.*

D. STARČEVIĆ

Enici v spomin

Množična udeležba Belokranjcev na pogrebu 26. februarja je pokazala, kako cenjena je bila za svojega življenja Enica Škof. Zadnje leto je bila v Domu počitka v Črnomlju, to je od svojega nesrečnega padca junija lanskega leta, ves čas v nezavesti.

Rodila se je v Ameriki, kamor so njeni starši odšli za kruhom. Malo pred začetkom druge svetovne vojne se je vrnila z materjo in bratom v domači kraj v Železnike. S seboj prinesla široko razgledanost in dobro srce. Z materjo in bratom, ki je kmalu umrl, so postavili skromen dom in se preživljali s kmetijstvom.

Potem je prišla vojna in za Enico čisto drugo življenje. Že v letu 1942 je bila na sestanku s prvimi organizatorji NOB. Z vso vnemo je pomagala organizirati pomoč borcem za osvoboditev domovine izpod fašističnega okupatorja. Bila je članica krajevnega odbora OF in AFŽ, nato članica okrajnega odbora AFŽ Metlika-vzhod. Potem je delala v Črnomlju v okrajnem odboru AFŽ. Bila je na vseh večjih zborovanjih OF in AFŽ. Leta 1943 je bila izvoljena za delegatko I. kongresa AFŽ Slovenije. Kmalu zatem se je začelo delo, ki je bilo Enici najbližje: prevzela je skrb za otroke brez staršev. S svojimi sodelavci je iskala skrbnike za te otroke, tako da niti eden v Beli krajini ni ostal brez strehe in toplega zavetja. Skrbela je tudi za mladinski dom v Podzemlju, kjer so bili v oskrbi otroci, za katere starši niso mogli skrbeti. Ustanavljanje odborov RK Slovenije za Belo krajino in njihovo uspešno delovanje sta bila tudi njena zasluga.

Po vojni je postala na okraju Črnomelj referentka za mladinsko skrbstvo. Z vso odgovornostjo je opravljala zaupano ji nalogo in poleg tega delala še v organizacijah in društvih. Z veliko zavzetostjo je po vojni delala pri organiziranju rehabilitacije invalidnih otrok. Bilo je treba obiskati sleherno družino v Beli krajini in jo prepričati, da je za njihovega invalidnega otroka najbolje, če gre v invalidski dom v Kamnik, kjer bo deležen zdravstvene in socialne rehabilitacije.

Pri vseh nalogah se je Enica izkazala kot dobra organizatorica. Ker ji ni bilo dano, da bi uživala materinsko in družinsko srečo — poročena je bila le eno leto in brez otrok, ko ji je umrl mož — je vso skrb posvetila pomoči potrebnim. Ni bilo človeka, če se je kdaj obrnil nanjo za pomoč, da mu ne bi pomagala. Bela krajina mnogo dolguje Enici Škof za njeno požrtvovalno in nesebično delo.

R. F.

Stanovanja in pokojninski sklad

Pretekli prispevek iz dohodka naj bi sedaj upoštevali kot vplačan polog

Navidezno ni prave zveze med stanovanjsko zakonodajo in pokojninskim skladom, ki ga žal niti nimamo. Poskušal bom prikazati, da je zvezo potrebno vzpostaviti. Najbrž je sedaj tudi pravi čas za to povezavo, ker je nova stanovanjska in pokojninska zakonodaja v pripravi.

V Sloveniji je okrog 200.000 družbenih stanovanj. Skoraj vsa je zgradila generacija delavcev, ki je že upokojena ali pa še zaposlena. Glavni vir za financiranje stanovanjske gradnje je bil namreč v zadnjih desetletjih 6-odst. prispevek iz bruto plač. Stanovanjsko gradnjo so torej financirali vsi zaposleni na račun nižjih osebnih dohodkov z obljubo nizkih stanarin in zakonskega varovanja stanovanjske pravice. Oboje je bivša oblast tudi realizirala. S predlaganimi rešitvami v stanovanjski zakonodaji se obe kategoriji odpravljata. Stanarine bodo ekonomske, stanovanjska pravica pa je črtana. Do tod je najbrž vse prav in skladno s tržno usmeritvijo naše družbe. Vprašanje pa se postavi že ob predlogu, naj ima nosilec stanovanjske pravice 30-odst. popusta na ocenjeno vrednost stanovanja. Zakaj ravno toliko in ne več ali manj, ni jasno.

Od tod prvi moj predlog, ki bi pravičneje dodelil »popust« po prispevku, ki ga je posameznik dal — bolje, ki so mu ga vzeli — za stanovanjsko gradnjo. Ta je sorazmeren z delovno dobo, ki jo ima posamezen nosilec stanovanjske pravice. Za eno leto dela naj dobi npr. 1 točko, za 40 let dela pa 40 točk. To se lahko tudi vrednostno izrazi z izračunom in revalorizacijo povprečnih OD v Sloveniji v zadnjih 40 letih. Če je bil povprečni bruto OD v Sloveniji v tem času npr. 1.200 DEM mesečno, je prispevek letno znašal 864 DEM, v več letih pa ustrezno več. In ta vsota naj bo polog ali pa del pologa, ki ga je vsak že plačal. Preostali del kupnine naj se kreditira v skladu z družinskimi dohodki posameznega kupca. Vsa kupnina pa naj se usmeri v pokojninski sklad, s katerim upravlja poseben odbor SPIZ-a ob finančnem nadzoru vlade. Tako ustvarjeni kapital naj se plasira v naložbe, ki dajejo dobiček. Torej ne za pokojnine, pač pa za kapitalne naložbe, ki bi iz dobička alimentirale del pokojnin, realna vrednost kapitala pa naj bi se ohranjala. To bi pomenilo postopen prehod iz pobiranja vedno večjih prispevkov za SPIZ, ki so že sedaj visoki, v sistem delnega samofinanciranja pokojninskega zavarovanja.

ANTON STIPANIČ,
Sivi panterji —
stranka upokojencev Slovenije

ZA SVOBODO TISKA IN ENAKOPRAVEN DEMOKRATIČNI DIALOG

V skladu z našimi dolgoročnimi opredelitvami o potrebnosti povezovanja vseh levih demokratičnih sil v Jugoslaviji štiri stranke SDP ponavljamo svoj januarski apel za mir, demilitarizacijo, demokracijo in depolitizacijo JLA in proti reševanju jugoslovanske krize s konflikti, silo in orožjem. Tragični dogodki v Beogradu so žal aktualizirali naša opozorila o nevarnosti izbruha državljanske vojne in njenih dolgoročnih negativnih posledicah. Poudarjamo pomembnost strpnega, enakopravnega in demokratičnega dialoga, spoštovanje človekovih svoboščin, še posebej svobodo tiska, brez zlouporabe oblasti in represije. JLA naj se vrne v kasarne, izpustijo naj se zaprti opozicijski voditelji, ustvarijo naj se pogoji za enakopraven in javen politični dialog.

Pozivamo demokratične sile v vseh republikah in vse ljudi dobre volje v Jugoslaviji, da brez enostranskih političnih potez in nepotrebnih zaostrovanj prispevajo k ustvarjanju pogojev za sklepanje novega zgodovinskega dogovora suverenih republik v Jugoslaviji. Odvija naj se na miren, dostojanstven in demokratičen način.

SDP BIH Nijaz Durakovič
SDP HRVATSKE Ivica Račan
SDP SLOVENIJE Ciril Ribičič
SKM-PDP MAKEDONIJE Petar Gošev

POHOD »MUČENIKOV« NA GORJANCE — Društvo 40 mučenikov Podgorje iz Stopič, ustanovljeno pred 12 leti, združuje blizu 60 fantov in mož iz podgorjanskih vasi in Novega mesta. V soboto so se odpravili na svoj tradicionalni pohod na Gorjance. Kljub naporni hoji ni manjkalo razpoloženja, še zlasti po zaužitju domačih dobrot, ki so jih prinesli v nahrbtnikih. V svoje vrste so sprejeli dva nova člana in jima po mokrem krstu in zaprisegi iskreno čestitali. (Foto: M. Vesel)

NAČRTOVANA REKREACIJA

KRŠKO — V tukajšnjem zdravstvenem domu nudijo strokovno medicinsko pomoč in napotke v zvezi s programirano zdravstveno-preventivno rekreacijo. Podrobnejše informacije glede tovrstne dejavnosti, ki ji mnogi že priznavajo pomembno vlogo pri ohranjanju zdravja, je mogoče dobiti v ZD Krško pri dr. Gabrijeli Pleško—Gorenc, spec. medicine dela, prometa in športa, na tel. št. 21-204 in 21-090, in sicer vsako sredo dopoldne.

Se Štajerec ne more poročiti s Primorko?

Afrodita posreduje in svetuje pri ženitvah

SEVNICA — Vdovec s tremi mladoletnimi otroki ni več zmogel pretežkega bremena očeta, matere in gospodinje v eni osebi. Nekdo mu je priporočil, naj poskusi pri ženitni posredovalnici in svetovalnici Afroditi v Kranju. In res, zavrtel je telefonsko številko (064) 34-258, ki ima prostore v okviru Poslovnega centra na Planini 3, in po posrednem in neposrednem stiku z Afrodito dokaj kmalu našel novo družico, otroci pa mater. Seveda se vsaka zgodba in stik z Afrodito ne konča zmeraj tako naglo in srečno. Dejstvo pa je, da Afrodita, ki jo vodi socialna delavka Zdenka Gradišnik, rojena v Posavju, približno po enem letu žanje lepe uspehe pri navezavi tesnejših, trajnejših stikov med moškimi in ženskami pretežno srednje in starejše generacije.

»Boj za preživetje, strah pred izgubo službe se tudi tod kaže v vsej razsežnosti. Če je moški mlad, zaposlen, mu moram najti družico iz tega okolja, tolikšen je strah pred izgubo delovnega mesta. Zaradi tega se na primer Štajerec skoraj ne more več poročiti s Primorko! Na splošno pa velja, da so moški veliko bolj tolerantni do ženske, denimo z otroki, kot pa obratno. Ženske so bolj občutljive tudi glede partnerjeve izobrazbe. Preko podružnic Slovenske kmečke zveze — Ljudske stranke bi tudi rada razširila poznanstva in stike, saj je med našimi strankami dosti kmetov, znano pa je, da je ogroženost številnih kmetij v Sloveniji ravno zato, ker kmečki fantje ne najdejo dekleta, ki bi se omožila na grunt. Zelo me zanima nataliteta. V Sloveniji je ogromno samskih ljudi, zato je tako majhna nataliteta. Zaradi vseh teh stvari sem zelo vesela, če naše stranke redno sporočajo, kako dobro se razvijajo medsebojni odnosi med partnerji, ki jim je svetovala in posredovala stik naša Afrodita,« pripoveduje Gradišnikova, ki si pri delu pomaga tudi z drugimi sodelavci, zlasti psihologi. Zato Afrodita dobiva vse večjo veljavo ne le na Gorenjskem, ampak tudi na Primorskem, Štajerskem, v Prekmurju in v zadnjem času tudi na Dolenjskem in v Beli krajini.

P. P.

Lojzka Makše

Prejšnjo nedeljo smo se na pokopališču pri sv. Marjeti pri Ponikvah poslovili od Lojzke Makše. Rodila se je 6. junija 1930 na Dolenji Dobravi pri Trebnjem kot najstarejša hči od devetih otrok. Naučila se je šivanja ter nekaj časa delala v novomeškem Labodu, pozneje pa v trebanjskem Krojaškem podjetju. Čeprav se je pred poltretjim letom upokojila, je še vedno hodila pomagat.

Bila je skromna, prijazna in vedno pripravljena pomagati. V mladih letih je želela v samostan, a jo je mama pregovorila, češ da lahko za cerkev veliko naredi, tudi če je doma. In res se je povsem posvetila delu v farni cerkvi in podružnicah. Skrbela je za cerkvena oblačila in prte, šivala, likala, čistila, krasila cerkve in okrog njih nasadila veliko cvetja. Pela je tudi v cerkvenem zboru ter skrbela za ljudsko petje v domači cerkvi in v podružnicah.

Lojzko smo poznali kot neustavljiv stroj, toda pred letom dni je neozdravljivo zbolela. Obiskovali so jo številni ljudje, ki so jo spoštovali in se ji hoteli zahvaliti za njeno delo. Sedaj je ni več. Vsi jo bomo pogrešali.

R. M.

DEJANJE, VREDNO POSNEMANJA

Semiško pustno društvo »Gusarji« s svojo pustno prireditvijo privablja vsako leto več obiskovalcev. Zahvala za to gre članom pripravljalnega odbora in pustnega društva, ki najdejo čas za organizacijo izvirne prireditve. Predvsem pa je pohvalno, da »gusarji« vsako leto dajo skoraj ves izkupiček za dobrodelne namene. Letos so tretjino izkupička podarili pokopališko-pogrebnemu odboru Kot—Brezje pri Semiču za ureditev nedokončanih del na pokopališču pri sv. Roku v Nestoplji vasi. Pokopališko-pogrebni odbor Kot—Brezje se za to veliko humanitarno dejanje pustnemu društvu toplo zahvaljuje. Morda pa bi bilo prav, da bi se po tem društvu zgledoval še kdo ter pomagal tistim, ki so pomoči potrebni.

ZVONE TKALEC

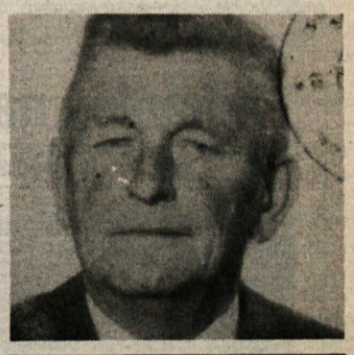

France Kek

Pred kratkim smo se na trebanjskem pokopališču poslovili od pokojnega Franca Keka z Gornjega Medvedjega sela pri Trebnjem. Rodil se je 19. 9. 1920 v Studencu pri Trebnjem na veliki, dobro urejeni kmetiji kot najmlajši sin od treh sester in dveh bratov. V tretjem letu starosti mu je umrl oče. Mama je ostala sama z družino in kmetijo; toda otroci so ji stali ob strani ter ji pomagali pri delu, saj so bili vzgojeni v veri, ljubezni in prijateljstvu.

Komaj je dorastel, se je pričela vojna in že je okusil grenkobe vojne. Bil je odpeljan v internacijo. Doživljal je velike strese, lakoto, zaslišavanje, grožnje in težka dela. Pa vendar mu je bila sreča naklonjena, da se je vrnil domov, čeprav popolnoma izčrpan.

Po vrnitvi domov se je poročil s Pepco Cugelj iz Gornjega Medvedjega sela, spet na veliko kmetijo. Žal sta ostala sama, brez družine. Kot dober gospodar, priden in pošten, je bil pri vseh priljubljen. Za vsakogar je imel lepo besedo, pa tudi pomagal je v stiskah in težavah.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

R. M.

Ameriško pismo

Izseljenec o prispevkih v Dolenjskem listu in drugem

Spet je prišlo nekaj ameriških pisem. Tisto z dne 14. februarja hvali prispevek v Dolenjskem listu o razstavi kočevske noše. Nekoliko zafrkljivo dalje pisec ugotavlja, da se že približujemo Ameriki (in seveda Evropi), saj včasih tudi kakšnega »zaštihamo«, kot je videti iz članka »Spet umor na Kočevskem«.

V drugem pismu (22. februar) pa zvemo, da ameriški časopisi tudi na prvih straneh pogosto poročajo o Sloveniji, Hrvaški in dogodkih v Beogradu. Piše tudi o orožju iz Madžarske za Hrvaško. Kot podatek, ki pa mu ne kaže preveč verjeti, omenja pisec TV oddajo, da se bodo Hrvatje v ZDA še posebno organizirali in da imajo obljubljeno oborožitev za najmanj 50.000 mož.

Predlog je tudi, naj bi pisali več o Rogu, in to aktualne članke. (O tem poročamo sproti, če je kaj novega. Op. pis.)

Iz priloženih časopisov Ameriška domovina pa se tudi ne da izbrati kaj posebno zanimivega, ker so vesti o današnjih dogajanjih pri nas prestare, članki o medvojnih in povojnih dogajanjih pa bi le razburjali in ne bi kaj dosti prispevali k spravi in enotnosti vseh Slovencev. Omeniti velja sporočilo, da so v Ridgewoodu pokopali komaj 52-letnega Lojzeta Koširja, ki je bil doma iz Knežje Lipe na Kočevskem, v ZDA pa je prišel pred 30 leti. Prav tam je umrl tudi 54-letni Frank Kenda, ki je bil doma iz Prezida (med Cernico in Kočevskim).

J. P.

Ne ukinjajmo, temveč podpirajmo!

V dvodnevni akciji je sejme in prireditve na Glavnem trgu podprlo 972 ljudi, 762 pa je bilo takšnih, ki so dali podporo tudi tednu cvička na trgu

NOVO MESTO — Anketa, ki so jo aktivisti Zveze prijateljev mladine občine Novo mesto izvedli minuli četrtek in petek na sejmu daril in cvetja na Glavnem trgu, je pokazala, da si Dolenjci (in še posebej Novomeščani) želijo prireditev, ki si jih je zamislila in jih pripravlja Zveza prijateljev mladine. Kdor je želel se je prostovoljno podpisal pod letošnji program sejmov in prireditev. Na Glavnem trgu naj bi bilo letos šest sejmov: Miklavžev od 1. do 6. decembra, novoletni od 6. do 31. decembra, sejem daril in cvetja ob materinskem dnevu od 5. do 8. marca, vinogradniški od 29. aprila do 5. maja, sejem igrač ob tednu otroka od 1. do 8. oktobra in sejem cvetja in sveč ob dnevu mrtvih od 28. oktobra do 1. novembra. Od prireditev bo letos na trgu Veseli december od 1. do 31. decembra, silvestrovanje na trgu 1. januarja, Novomeško poletje (glasba, gledališče, kino) v juliju in avgustu in Teden otroka od 1. do 8. oktobra. Za navedene sejme in prireditve je s podpisom odločilo 972 oseb. Mnogi med njimi so se čudili, zakaj je to sploh potrebno. »Menda nova oblast ne misli ukiniti še novega leta,« je pripomnil hudomušnež in podpisal. Ob tej priložnosti so se obiskovalci še posebej lahko odločali tudi o tednu cvička, največji prireditvi dolenjskih vinogradnikov, ki je v lanskem letu naletela na takšne in drugačne odmeve. Od 972 vprašanih je bilo 762 takšnih, ki so bili za to, da se ta prireditev od 1. do 4. maja izvede na novomeškem Glavnem trgu.

Zanimivo je pogledati v seznam podpisanih. Ta četrtek in petek je bilo največ obiskovalcev sejma iz Novega mesta in okolice, kar precej pa tudi iz Krškega, Brežic, Črnomlja in Metlike, Trebnjega, Sevnice, prišli so celo iz Karlovca in Nove Gorice. Organizator je povprašal tudi nekatere kupce na sejmu in vsi po vrsti so bili s ponudbo zadovoljni. Žene so menile, da letos ne bi praznovali tako na veliko, če nas na to ne bi opozarjal tudi sejem. Prenekateri moški je izbral darilo na stojnici, seveda pa je v vseh štirih dneh zmanjkalo največ rož.

Organizator je ob letošnjem prvem sejmu uvedel še eno novost. Prodajalcem je ponudil knjigo vtisov. Ti so si bili enotni, da je sejem dobro pripravljen in da sejmi popestrijo vsakdanji utrip Glavnega trga, še posebej pa dejstvo, da imajo prednost pri zasedbi stojnic prodajalci in obrtniki iz novomeške občine. Vsi po vrsti so to pot pogrešali glasbo. Krznar iz Kranjske gore je v knjigo med drugim zapisal: »Takšni sejmi so še posebej privlačni za turiste. Ti so naših navadnih trgovin siti. Vaš sejem je podoben nemškim in avstrijskim uličnim sejmom. Zato, če hočemo v Evropo, tega ne smemo ukinjati, temveč podpirati«.

JANEZ PAVLIN

UPRAVLJAVCI LOVIŠČA SE TRUDIJO

POLOM PRI KOČEVJU — Lovišče Žitna gora, ki meri okoli 3.700 ha, postopoma prehaja iz prvotnega rezervatnega in reprezentančnega lovišča v izobraževalno oziroma raziskovalno pa tudi gospodarsko dejavnost. Na območju tega lovišča je bil že pred 6 leti terenski del mednarodnega posvetovanja o preprečevanju škode v kmetijstvu. Na pobudo strokovne službe upravljavca je stekla proizvodnja avtomatskih krmilnic za divjad. Mnogo skrbi so posvečali uvajanju električnih pastirjev kot učinkovitega načina za varovanje njiv pred divjadjo. Gozdarji in kmetijci imajo vseeno pripombe zaradi škode, ki jo dela divjad. Ne glede na te mnogokrat upravičene pripombe pa upravljavci lovišča in ostali lovci v okolici zatrjujejo, da je za dosego ravnovesja med gozdom in divjadjo potreben strpen, strokoven in enakopraven pogovor vseh prizadetih strani. Upajmo, da bo boljše odnose prinesla nova lovska zakonodaja.

-vd

USTANOVITEV INŽENIRSKE ZBORNICE?

Na sestanku med vodstvom SDZ in vodstvom Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije je prišlo do izraza skupno mišljenje, da je potrebno doseči uveljavljanje profesionalnih in strokovnih stališč v političnem odločanju zlasti v skupščinskem delovanju in premagati zavirajoči egalitarizem na vseh družbenih področjih in s tem doseči prestrukturiranje slovenske družbe.

Zveza inženirjev in tehnikov Slovenije je seznanila SDZ z namero, da pripravi zakonski predlog o ustanovitvi inženirske zbornice Slovenije. SDZ je izrazila pripravljenost, da to zamisel podpre pri realizaciji v Skupščini Republike Slovenije. S tem bo možno vpeljati neposredno sodelovanje inženirske zbornice v odborih skupščine. Zveza inženirjev in tehnikov Slovenije bo v vseh strokovnih zadevah uveljavljala strokovna stališča, pri čemer je SDZ sprejela njen poziv, da ta stališča uveljavi v političnem življenju in odločanju.

Slovenska demokratična zveza

IZ KS OSILNICA

CERKVICA — KULTURNI SPOMENIK — Na zadnji seji zborov občinske skupščine Kočevje so cerkvico sv. Egidija v Ribjeku proglasili za kulturni spomenik. Cerkvica ima tri »zlate« oltarje iz let od 1.681 do 1.697. Je spomenik našega zgodnjega baroka. To je četrti objekt, razglašen za kulturni spomenik v zadnjih nekaj letih v občini Kočevje. Ostali so: Šeškov dom, cerkvica na Trati in območje gradu Kostel.

OSVETLJENA CERKVICA — Pred kratkim je krajevna skupnost Osilnica poskrbela za javno razsvetljavo pri cerkvici v Ribjeku. Hkrati je osvetljen tudi del pokopališča ob cerkvici in parkirišče avtobusa.

IMOVINSKE RAZMEJITVE — Končno je imovinsko pravno rešeno zemljišče okoli cerkvice v Ribjeku, za katero se do pred kratkim ni vedelo, kdo je lastnik. Zdaj se ve, kaj sodi k cerkvi, kaj h pokopališču, kaj je last zasebnikov in kaj cestnega podjetja. Predsednik KS Osilnica pravi, da pri tej akciji niso naleteli na razumevanje cerkvenih oblasti, ki bi sicer morale biti najbolj zainteresirane za razmejitev.

SL-ROCK NEWS

Indust bag še zmeraj deluje, kdaj se bo bend spet pojavil na sceni, pa še ni znano. Za razliko od Indust baga se bo CZD pojavil v Londonu, in sicer 28. marca v Princes Alice hous. Ta ali naslednji teden pa izideta kar dve plošči še dveh prvencev na vrhu, in sicer Mame Dolores iz Bele krajine in Gottschee iz Kočevja, kjer gre za bend speed metal usmeritve. Prvi promocijski koncert Mama Dolores bo 23. marca v gradcu pri Črnomlju. Tam pa bodo nastopili tudi Free 48 in Frakcija fm. Že omenjeni dve zasedbi sta dokaj aktivni na sceni. Dvaindvajsetega februarja so odkoncertirali skupaj z No Ekscape v MKC v Kopru, dan pozneje pa v Desklah pri Novi Gorici. Petnajstega marca bosta Frakcija fm. in Free 48 nastopili v Rumanji vasi in dan pozneje v Gornji Radgoni. Aprila se bo na turnejo po Nemčiji in Nizozemski odpravil bend iz Krškega Polska malca. Poznavalci pravijo, da je to zelo delaven bend, saj trenira trikrat na teden celo po 8 ur na dan.

BRANE KONCILJA

RAZOČARANJE

Pokopališče na Raki bi se verjetno dalo nekoliko urediti, vsaj Jožefa Hiti, ki nam je poslala pismo v verzih »Razočaranje«, je o tem prepričana. Kot piše v sestavku, sicer na tem z grički obdanem poslednjem domu gorijo lučke, toda vsak je ob pogledu na kraj tihega spoštovanja začuden in razočaran. Zato Hitijeva sprašuje, ali samo na Raki ali še kje drugje grobove dragih krijejo odpadki. In kje je slovenska kultura?

- *Brez strasti ni genialnosti. (Mommsen)*
- *Ni ne dobrega ne slabega časa, ki bi trajal sto let. (Španski pregovor)*
- *Noč je mati misli. (Francoski pregovor)*
- *Kdor govori, kar hoče, mora slišati, česar noče.*
- *Lačnemu se bolj dopade kruh, kot minaret. (Arabski pregovor)*

VELIKO OBISKA IN KUPČIJ — Sejem daril in cvetja, ki ga je ob materinskem dnevu na Glavnem trgu pripravila Zveza prijateljev mladine, je privabil kupce iz vse Dolenjske. Kogar zaradi sejma boli glava, naj se zaveda, da se denar od najemnin zbira izključno za otroške prireditve in akcije ter za Veseli december. (Foto: J. P.)

Starši in evropski delavnik

Mnenja staršev grmskih osemletkarjev

Za temo okrogle mize »Šola in evropski delovni čas« so dali pobudo starši učencev 8.a OŠ Grm. Ogromno otrok — samo v IMV 745 — bo namreč s spremembo delovnega časa staršev prizadetih, ker se ne bodo videvali od jutra do večera. Kako pa bo z varstvom in prehrano?

Nekatere od staršev sem povprašala, kaj menijo o evropskem delovnem času. Odgovorili so takole:

Vesela Banič, socialni kadrolog, IMV Adria, 35 let:

Že več kot pol leta imamo v Adrii evropski delovni čas. Delavnik od 8. do 16. ure skoraj nikomur ne ustreza, morda le redkim mladim neporočenim posameznikom. Delavkam-materam ni lahko, saj nimajo toliko plače, da bi si lahko privoščile tisto, kar sodi zraven v evropski stil življenja — servisne dejavnosti. Malo časa ostaja za druženje z otroki, za družinsko in družabno življenje. Problemi so s prevozi, vrtci, prehrano. Mislim, da je 200 do 300 ljudi iz Adrie neupravičeno prešlo na ta delovnik.

Dragica Ferbežar, vodja kadrovskega oddelka, IMV Revoz, 33 let:

Menim, da smo kot družba nepripravljeni, kar zadeva prevoze, prehrano nas delavcev in vas šolarjev. Problem je tudi, ker bodo nekateri starši še vedno delali v dveh izmenah in jim ta »Evropa« ne bo prinesla nič, drugi pa, ki bomo delali po tem času, že vnaprej opozarjamo na težave. Seveda moramo v vsaki stvari iskati tudi dobro stran. Da bi prišli do dobrega, je potrebno rešiti tisto, kar nas ovira. Če večina ljudi v Evropi dela tak čas, to ne more biti slabo. Delo in življenje so si znali urediti tako, da se jim to obnese. Evropski delovni čas se bo moral uveljaviti, ker je naš cilj Evropa.

Simo Gogič, vodja splošnega sektorja, IMV Revoz, 43 let:

Gre za preurejanje družbe k navadam, ki nas bodo približale Evropi. Menim, da je zadeva neizogibna, vendar je treba zagotoviti pogoje, da čim manj boleče.

Anica Grobovšek, knjižničarka IMV, 50 let:

Problem bi bil, ker bi bile mame zaposlene, otroci pa bi morali popoldne skrbeti zase. Če pa bi bile matere doma, bi bili učenci bolj zbrani, veseli in zadovoljni v šoli.

Anketirala: NINA JAKOVLJEVIĆ, 8.a
OŠ Grm

- *Hudič, plemstvo in jezuiti obstajajo samo dotlej, dokler vanje verjamemo. (Heine)*
- *Z dinarji ne moreš skuhati čaja, z lipami ga boš pa lahko. (Petan)*
- *Oblast ni oblast, če nima oblasti nad mediji. (Habermas, Jerovšek)*

MLADI DOPISNIK

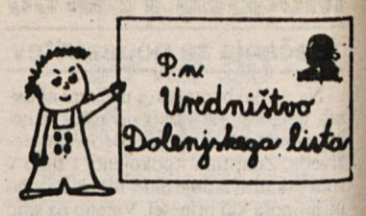

VESELI TOBOGAN

Dolgo smo ga poslušali le po radiu, 19. februarja pa se nam je izpolnila želja in Veseli tobogan smo z veseljem pripravili na naši šoli. Nastopajoči smo imeli pred nastopom vaje z orkestrom mojstra Bojana Adamiča. Program je zanimivo povezoval Toni Gašperič, gost oddaje pa je bil Božo Kos. Po aplavzu sodeč, je občinstvo najbolj navdušil »šolski humorist« Drago. Tudi Marinka s pesmijo Naš kuža jih je prevzela.

MOJCA GOLOB, 8.a,
novin. krožek
OŠ Frana Metelka Škocjan

TRI OBDOBJA

Učitelji in učenci naše šole so se skupaj z nami in našimi starši odločili, da bomo imeli v tem šolskem letu le tri ocenjevalna obdobja namesto štirih. Vsi skupaj smo pristali na to, čeprav si nismo znali najbolje predstavljati, kako bo potekalo tako delo. Zdaj, ko se šolsko leto že krepko nagiba v svojo drugo polovico, pa že lahko povem mnenje o tej novosti. Lepo je, da delamo na nov način. Mislimo pa, da bi bilo dovolj, če bi imeli le dve ocenjevalni obdobji.

JANJA MEDVED, 7. r.,
lit.-nov. krožek,
OŠ dr. Petra Držaja
Veliki Gaber

PROSLAVA ZA DAN ŽENA

Za osmi marec je bila v OŠ Milka Šobar-Nataša proslava. Z mano je šla mamica. Vsaka ženska je dobila šopek zvončkov. Začel se je program. Dve deklici sta najavili moški pevski zbor. Nastopali so še plesna skupina, šolski pevski zbor in otroci z instrumenti. Najbolj smo se smejali dramski skupini. Meni so bile najbolj všeč štiri deklice, ki so plesale španski ples.

ANJA ŠAŠEK, 2. d
OŠ Milke Šobar-Nataše

ZAČELI SMO PLESATI

Tudi letos imamo na OŠ Artiče plesni tečaj. Plesati nas uči učitelj Andrej Kranjc. Prijavilo se nas je okoli sedemdeset učencev. Vaja je dolga uro in pol in ni dolgočasna za tiste, ki se želijo naučiti plesati. Veseli smo, da so tudi letos plesne vaje.

DARJA CERJAK, 6. a,
nov. krožek,
OŠ Artiče

ČRNSKA GLASBA

Učenci 4. do 8. razreda so odšli na koncert v kulturni dom. Člani New Sving Quarteta so nam najprej zapeli nekaj pesmi, potem so se predstavili in nam povedali več o črnski duhovni glasbi. Postavili so nam nekaj vprašanj, na katera smo odgovorili. Čas, ki je bil namenjen glasbeni uri, je hitro minil in veseli smo odšli domov.

SUZANA PILJIČ,
OŠ Loka Črnomelj

(Še) ni za objavo

KOČEVJE: KONČNO PSIHIATER — Seje občinske skupščine Kočevje so vedno bolj burne, predvsem po zaslugi nekaterih delegatov družbenopolitičnega zbora. Še posebno burni sta bili zadnji dve, ko so razpravljali o predsedniku IS in predsedniku občinske skupščine. Nekateri menijo, da bi tudi kočevska občina potrebovala v vodstvu te ali one stranke psihiatra. Do tega sicer še ni prišlo, je pa 5. marca končno le začela pri Zdravstvenem domu v Kočevju delovati psihiatrična ambulanta.

KOČEVJE: ČASA DOVOLJ — Nekateri menijo, da je časa za izvolitev novega mandatarja izvršnega sveta še dovolj, kar 8 mesecev. To podkrepljujejo z dejstvom, da je sedanji izvršnik, ki je razrešen in bo delal do izvolitve novega, dobival za nepoklicno opravljanje te dolžnosti dve tretjini plače, po predpisih pa bi je lahko največ eno tretjino.

RIBNICA: NE ZNAJO ŠTETI — Za glasovanja na ribniških občinskih sejah je značilno, da so s štetjem glasov vedno težave in je vprašljivo, če so bili glasovi sploh kdaj prav prešteti. Po zadnji seji je neki delegat iz Loškega Potoka o takem štetju dejal: »To je zato, ker imamo v predsedstvu, ki vodi seje, same visoko izobražene.«

KOČEVSKA REKA: LE ZA KONJE — 4 milijone dinarjev je predvidenih v republiškem proračunu za vzpostavitev plemenske črede žrebet v Dolnji Brigi pri Kočevski Reki, je sporočil na nedavnem sestanku v Kočevski Reki Brane Bertoncelj, namestnik republiškega sekretarja za ljudsko obrambo. Nihče ga ni vprašal, koliko proračunskega denarja je predvidenega za vzpotavitev plemenske črede oslov.

KOČEVJE: Na Kočevskem se je v zadnjih letih močno razvila ovčereja. Ljudje ugibajo, zakaj. Hudomušneži in sploh večni navihanci pa jim odgovarjajo. »I, zato, ker je bil šef kmetijske kooperacije Oven.«

- *Pogovori v jugoslovanskem predsedstvu so pogovori med gluhimi in nemimi. (Radio Deutsche Welle)*

Pizzerija Plus spominja na nočni lokal

Nov lokal v Sevnici

SEVNICA — Na kraju, kjer je stala stavba kooperacije sevniškega kmetijskega kombinata, v soseščini gostilne Plausteiner (Pri lovcu), je zrasla povsem nova zgradba. Postavil jo je 30-letni tehnik za radiološko zaščito v krški nuklearki Franci Meke, seveda ob izdatni pomoči celotne družine in posojil. Francijev oče je zidar, zato je bilo ob zavzetem sodelovanju matere in sestre le nekoliko lažje priti do cilja, to je Sevničanom ponuditi gostinski lokal na primerni kakovostni ravni. Franci se je odločil za pizzerjo. Na družinskem posvetu so ji družno izbrali ime Plus, tudi tuje, a vseeno ne čisto italijansko ime, kot je to pri podobnih lokalih pri nas.

Arhitektonske rešitve, tudi notranjščino, je zasnoval akademski slikar Mitja de Gleria, ki je tudi bdel nad izvedbo vseh del do potankosti. Mizarstvo Gale iz Krškega je upravičilo sloves in nastal je ličen lokal, zanesljivo med prvimi tremi v občini, vsaj kar zadeva opremljenost in že omenjene rešitve. Oprema bolj spominja na nočni lokal, to pa si je Franci tudi želel.

In kaj bo med drugim ponujala pizzerja Plus, pri kateri se pojavlja kot vodja obratovalnice Francijeva mati Rezika? »Mama je delala v kuhinji hotela Sremič in ima le še 2 leti do penzije. Iz znane zagrebške pizzerje sem pripeljal mojstra za pice, da bi mami odkril še kakšno skrivnost, fineso, ki jih tudi pri picah seveda ne manjka. Pice pečemo v šamotni peči, zato imajo še boljši okus. Na voljo bo kakšen ducat pic, od vegetarijanskih do pikantnih,« je povedal Franci. Ob otvoritvi je goste presenetil tudi z dobrim nemškim točenim pivom Bitsburger Pils. Obljubil je, da bodo cene na sevniški ravni, torej da ne bodo pretirane.

P. P.

PESNIK NA OBISKU — Minuli četrtek je bil gost Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu pesnik Kajetan Kovič. Že popoldan je mladim v Pionirski knjižnici bral pesmi iz svoje bodoče zbirke »Mačke na velesejmu«. Mladi so ga tudi veliko spraševali, na koncu se je podpisoval v svoje knjige, ki jih je ob tej priložnosti prodajala Mladinska knjiga. Zvečer je imel pesnik v čitalnici srečanje z odraslimi ljubitelji poezije. Bral je pesmi svoje zadnje pesniške zbirke Poletje in se pokazal tudi kot odličen interpretator svoje poezije. (Foto: J. Pavlin)

MI SMO TOP LINE — Pred štirimi leti je ta ansambel iz Sodražice še nosil ime Urban, nedavno pa so spremenili ime firme. Člani ansambla so ostali isti: Ervin in Janko Smisl, Franc Zabukovec in Marko Klančar. Iz narodnozabavnega ansambla so postali pop ansambel z zelo širokim repertoarjem komercialne plesne glasbe. Vsi člani ansambla pojejo, zadnje čase tudi evergrine in stare slovenske popevke šestdesetih let. Fantje bi radi iz anonimnosti. Želijo na radio in televizijo in čimprej posneti svojo lastno kaseto. To jim bo verjetno uspelo, saj imajo že precej svojih skladb, med katerimi se je že »prijela« pesem z naslovom Mladen pozabi. (Foto: M. Glavonjić)

Trebanjec na delu v Moskvi

Ivan Gole vodi predstavništvo Slovenijalesa

Po obisku v bolnišnici sem se odpravil v središče Moskve v predstavništvo Slovenijalesa. Ivan Gole je direktor predstavništva v Moskvi že šest let. Prijazen klepet pred uradnim intervjujem mi je razkril številne podrobnosti o Moskvi in načinu življenja v tem mestu. Pozneje sem zvedel tudi o delu tega predstavništva, ki skuša slovenskim podjetjem utreti pot na sovjetsko tržišče. Gre za izjemno težaško delo, še posebej sedaj, ko od 1. januarja letos trgujemo s Sovjetsko zvezo na podlagi konvertibilnega obračuna. Res pa je, da so sovjeti izjemno zainteresirani za slovensko gospodarstvo, saj smo po besedah Ivana Goleta dovolj kakovostni in konkurenčni. Tudi pomurska podjetja so iskala poti na sovjetsko tržišče prek Slovenijalesa. Gre za Radenske Tovarno polnilne opreme, Platano in Avtoradgono. Ves čas pogovora je bil v pisarni živahen promet, saj so direktorja klicali številni partnerji, razčiščevati pa je moral tudi nekatere probleme, ki so v Sovjetski zvezi. Njihovo reševanje je dokaj enostavno. Pokličeš nadrejenega in skušaš urediti. Če ne gre, pokličeš prijatelja v odgovornem ministrstvu in on uredi stvar. Na videz torej res preprosto, vendar si moraš takšne zveze najprej ustvariti, šele nato gre reševanje po pisani poti. V predstavništvu Slovenijalesa v Moskvi je zaposlenih okoli 30 ljudi, tudi nekaj domačinov. Posebno zanimiv je bil neki človek, ki se je ves čas bivanja v gosteh pri Slovenijalesu (tudi ko sem bil tam še drugič) motovil po predstavništvu in ni počel ničesar pod milim bogom (če branje časopisov in igranje z računalnikom ne štejemo za delo), se je sprehajal gor in dol ter od časa do časa srknil kakšno kavico. Še danes mi ni jasna njegova vloga. No, tudi ta obisk se mi je vtisnil v spomin. Ivan Gole mi je povedal, da je Slovenijales dobil pooblastilo korejske firme Hyundai za vključevanje v sovjetsko tržišče. Gre za izjemno priložnost, ki jo morajo izkoristiti. Seveda bo to težko.

DUŠAN LOPARNIK
(Vestnik)

Še naprej bo treba živeti z Romi

V novomeški občini živi po podatkih iz lanskega decembra 781 Romov. Leta 1981 jih je bilo 541, še deset let nazaj 407. Delež Romov v celotnem prebivalstvu občine se je v 20 letih povzpel iz 0,81 na 1,31 odstotka. Največ Romov, 279, živi v naselju Žabjek v Novem mestu v 68 družinah. Sledi naselje Šentjernej s 25 romskimi družinami s 109 člani, naselje Dobruška gmajna pri Škocjanu, kjer živi 16 romskih družin s 86 člani, na Jedinščici v Novem mestu živi 16 romskih družin s 74 člani, v Šmihelu 18 družin z 72 člani, na Ruperč Vrhu 16 družin s 60 člani itd. Takšni so podatki po prijavah stalnega bivališča. Toda tam, kjer nimajo stalnega bivališča, se ob pogostih medsebojnih sporih preseljujejo iz naselja v naselje, tudi iz občine v občino. Trenutno je kar deset romskih družin iz naselja Žabjek neprijavljenih v naselju Šmihel. Romi so še naprej »mlado prebivalstvo«, saj jih je 51,9 odstotka starih do 18 let, nad 65 let pa le 1,3 odstotka. Pri ostalem prebivalstvu so ti deleži povsem drugačni. Znižuje pa se velikost romske družine. Pred tridesetimi leti je imela povprečno sedem članov, zdaj jih ima 4,2.

Romska naselja so nastala na obrobju urbanih, izolirana od drugih ljudi. Večinoma so barakarska, najnižjega bivalnega in higienskega standarda. Pozitivno izstopata le naselji Ruperč Vrh in Šentjernej, sicer pa se stanovanjske razmere Romov počasi le izboljšujejo. Zmanjšalo se je število romskih družin pod šotori, število barak pa povečalo iz 57 na 105, hiš iz 22 na 42, v bivalnih kontejnerjih je 14 družin itd.

Z dohodki iz zaposlitve se preživlja 48 romskih družin, 30 Romov prejema pokojnine. Družbeno denarno pomoč kot edini vir preživljanja v nasprotju s splošnim prepričanjem prejema le 17 ostarelih Romov, trije pa takšno pomoč kot dopolnilni vir. Otroci nezaposlenih Romov, trenutno jih je 224 iz 131 družin, prejemajo otroški dodatek v višini 368 dinarjev, ki ga dobijo v obliki hrane, šolskih potrebščin. Pomoči jim ne izplačujejo, če otrok ne hodi redno v vrtec ali šolo. Nezaposleni Romi se preživljajo z nabiranjem zdravilnih zelišč in odpadnega materiala, še vedno je močno prisotno prosjačenje in brskanje po kantah s smetmi ter kraje kmetijskih pridelkov, ki močno povečujejo konflikte med Romi in »civili«, kot ljudem rečejo sami Romi. Za povrh od leta 1984 naprej v proračunu občine ni več sredstev za povrnitev škode, ki jo kmetom store Romi. Edino povračilo škode je v obliki zmanjšanja davkov. Ljudi jezijo tudi romski obiski gozdov, ki vedno pustijo sledi v obliki meter nad zemljo posekanih dreves, pa postavljanje barak kar na privatna zemljišča, čemur so ponekod tudi priča. Iz poročila Uprave za notranje zadeve sicer sledi, da so Romi v letih 1984-89 naredili od 14,5 do 20,4 odstotka vseh odkritih kaznivih dejanj, kar je seveda precej, nemalo srečanj Romov s sodnikom za prekrške pa je bilo zaradi prekrškov s področja varnosti cestnega prometa (vožnja brez vozniške, z neregistriranim vozilom).

OTROCI NE ZNAJO SLOVENSKO

V novomeški občini so že vrsto let prisotna načrtna in usklajena prizadevanja za razrešitev romske problematike, za njihovo tako imenovano socializacijo. Občinska skupščina je v letu 1978 sprejela poseben program reševanja romske problematike. V njem so bili Romi sprejeti kot etnična skupina, ki zaradi ekonomske, socialne in kulturne zaostalosti oz. posebnosti zahteva specifičen, celovit pristop pri razreševanju problemov. Poudarek je bil dan vzgoji in izobraževanju otrok, zaposlovanju, zdravstvenemu prosvetljevanju in urejanju bivalnih ter ostalih življenjskih pogojev v obstoječih romskih naseljih. Razseljevanje ali celo naseljevanje v blokih se le redko izkaže kot dobro, Romi, ki so v željah in postopkih korak pred drugimi v svojem civiliziranju, pa imajo neredko težave z ostalimi Romi.

V programu je bilo poudarjeno zgodnje vključevanje otrok iz okolice Novega mesta v vrtec, drugje pa v dveletno malo šolo. Desetletno načrtno delo na tem področju kaže določene uspehe, še vedno pa je preveč otrok, ki jih romski starši tiščijo pri sebi in jih nočejo pošiljati v vrtec. Pri tistih, ki pridejo, je osnovni problem sporazumevanje, saj ne znajo slovensko, vzgojitelji pa ne romsko in je potrebno veliko potrpljenja in najrazličnejših oblik dela, da se nekako sporazumejo. Trenutno je v občini 161 predšolskih otrok, od tega 70 v naselju Žabjek. V vrtec Bršljin, kjer deluje posebni romski oddelek, jih je vpisanih 18, redno pa jih hodi v vrtec polovica. Ko pripravijo vzgojni program v baraki v samem naselju, pa dobijo skupaj praktično vse otroke. V ostalih krajih 16 romskih otrok obiskuje malo šolo. Obvezno pripravo na šolo zdaj, skratka, obiskuje manj kot polovica obveznikov. V šoli se težave nadaljujejo. Število romskih otrok na desetih osnovnih šolah v občini se sicer iz leta v leto le povečuje, čeprav vsi otroci sploh niso evidentirani in se stalno selijo. Večina tistih (88 odst.), ki hodi v šolo, pa jo zaključi že na razredni stopnji in z zadostnim uspehom, v predzadnjem šolskem letu pa sta bili kar dobri dve četrtini romskih učencev neocenjenih. Razlog je gotovo tudi neredno prihajanje v šolo. V zadnjem šolskem letu je od 111 vpisanih redno obiskovalo pouk le 28 romskih otrok, 44 neredno, 39 vpisanih učencev pa v šolah niso videli. Vsi ukrepi za spremembo stanja z neizplačevanjem otroškega dodatka vred so brez pravega učinka. Strokovnjaki, ki se z romsko problematiko ukvarjajo, so prepričani, da so rezultati na tem področju pač odvisni od urejanja življenjskih pogojev Romov, od urejanja bivališč in od postopnega spreminjanja življenjskih navad. Manjkajo pa tudi sistemske rešitve na republiški ravni, kar se bo verjetno spremenilo, če bo Slovenija sprejela predloge, naj v novi ustavi opredeli Rome kot narodnostno skupnost, ki ji je potrebno priznati posebne kolektivne pravice pri uporabi jezika, razvoju kulture in vključevanju v družbeno življenje.

ČEDALJE MANJ ZAPOSLENIH

Med temeljnimi vprašanji družbene integracije Romov je vprašanje njihove zaposlenosti kot enega osnovnih pogojev za izboljšanje njihovega družbenoekonomskega položaja. Tu so rezultati prizadevanj klavrni. Kljub raziskavi o možnostih zaposlovanja Romov v občini, raznim oblikam usposabljanja za delo s strani skupnosti za zaposlovanje in posameznih podjetij in raznim poskusom, da bi spravili do lastnega stalnega kruha čim več Romov, je teh danes v občini zaposlenih manj kot pred 12 leti. V letu 1978 je bilo zaposlenih 52 Romov, lani pa le 48 ali 14 odst. za delo sposobnih Romov. Ob sedanjih splošnih težavah pri zaposlovanju v občini tudi ni razumno pričakovati, da bi bilo zaposlenih Romov v podjetjih lahko več. Razvijali pa naj bi nove oblike dela in zaposlovanja v zvezi z zbiranjem zdravilnih zelišč in odpadnega materiala ter druge oblike samozaposlovanja Romov, ki navsezadnje Romom celo mnogo bolj ustrezajo kot delo v zaprtem tovarniškem prostoru.

In zdravstveno prosvetljevanje Romov? Na zadnji seji novomeške skupščine, ki je razpravljala o reševanju romske problematike v občini na osnovi z vseh strani ugodno ocenjenega poročila, je dr. Šribar med drugim dejal, da so se Ciganke (tako jim pravim od rojstva in jim bom tudi vnaprej, saj ne gre za psovko, je rekel) kar dobro prosvetlile, saj že vse rodijo v porodnišnici, pa tudi pridno hodijo po tabletke, kontracepcijske, se ve. Sicer pa so strokovnjaki v poročilo zapisali, da poleg nekaj tečajev patronažne službe o higieni otrok in odraslih ter o načrtovanju družine z ženskami v naselju Šmihel in Žabjek na tem področju ni bilo posebnih aktivnosti. Nizka življenjska raven Romov se odraža v njihovem slabem zdravstvenem stanju. Romski otroci se pogosteje zdravijo v bolnišnicah, tam so dvakrat dlje od drugih. Umrljivost romskih dojenčkov je sedemkrat večja od siceršnje. Romi se izogibajo preventivnih oblik zdravstva, ne hodijo v posvetovalnice, izogibajo se cepljenj, sistematskih pregledov itd. Sistematsko pregledani so le otroci, ki hodijo v šolo, večina ostalih pa ne. Način življenja vpliva na pogoste bolezni dihal in prebavil, pri Romih so pogoste tudi poškodbe in zastrupitve. Tudi tu so vzroki pogostih bolniških dopustov tistih Romov, ki sploh so zaposleni. Znano pa je tudi, da je življenjska doba Romov krajša od siceršnje.

ROMI SO IN BODO DRUGAČNI

V občinskem programu o socializaciji Romov je bilo tudi opredeljeno, da je potrebno postopoma urediti obstoječa romska naselja. V letih od 1982 do 1990 je bil v večino naselij napeljan vodovod. Brez njega so še naselja Žužemberk, Jedinščica in Ruperč Vrh, a na teh območjih tudi druga naselja vsa še nimajo urejenega vodovoda. Naselja v glavnem imajo elektriko. V letih 1983-84 je bilo kupljenih 15 kontejnerjev, ki služijo kot začasna bivališča. V letih 1985-86 pa je bilo postavljenih pet montažnih hiš in na Dobruški gmajni Strešnikova vzorčna hiša. Bivališča so dobili zaposleni Romi, ki bi bili sicer upravičeni do solidarnostnih stanovanj. Za ureditev naselja Žabjek po posebnem zazidalnem načrtu so bila odkupljena zemljišča, izdelan investicijski program, napeljana elektrika in voda. Sami Romi so izkopali jarke za električni kabel in vodovodne cevi. V letih 1988-89 je bilo v naselju opravljeno krajše usposabljanje dveh skupin Romov za enostavnejša gradbena dela. V tem času je bilo do četrte faze v naselju zgrajenih sedem hiš, pet družin se je lani že preselilo v novo bivališče. Lani se usposabljanje Romov ni nadaljevalo in je tudi gradnja zastala. Morda bo stekla s predvideno organizacijo javnih del v občini. Brez urejenih bivališč je vsekakor neresno računati na uspešnejšo socializacijo Romov na ostalih področjih, prav tako pa je jasno, da bo tudi v bodoče potrebna širša družbena pomoč pri urejanju romskih naselij. Njihovo odrivanje čimdalj »stran od mene«, kar je zdajšnja najpogostejša in zaradi kraj in njihovega načina življenja tudi razumljiva reakcija »civilnih« romskih sosedov, problema žal ne bo rešilo. Rešiti pa ga je verjetno nekako treba.

Novomeška skupščina je na zadnji seji v februarju pohvalila dosedanje reševanje občinske romske problematike in vse, ki se s tem ukvarjajo, sprejela pa tudi predlog kratkoročnih in srednjeročnih ukrepov. Dolgoročni cilj reševanja te problematike je integracija Romov v širše družbeno okolje z upoštevanjem njihove drugačnosti in njihovih posebnosti, so zapisali »glavni za Rome« v občini. Kratkoročni in srednjeročni ukrepi pa so usmerjeni v urejanje življenjskih razmer Romov v obstoječih naseljih s sodelovanjem samih Romov, v načrtno delo na področju vzgoje in izobraževanja romskih otrok, v usposabljanje za zaposlovanje, v vključitev Romov v izvajanje javnih del v občini in razvijanje neformalnih oblik zaposlovanja, v preventivno zdravstveno prosvetljevanje Romov itd. Med nalogami jih je tudi vrsta za preprečevanje kaznivih dejanj Romov, v proračunu pa naj bi ponovno zagotovili denar za povračilo škod, ki jo delajo Romi kmetom s krajo kmetijskih pridelkov in sekanjem lesa. To naj bi bil prst sprave med Romi in ostalimi prebivalci, ki bodo pač morali še naprej živeti z Romi v sosedstvu. Ali kot je na seji novomeškega parlamenta predstavitev dela na področju razreševanja romske problematike zaključil z besedami dr. Vaneka Šiftarja Miloš Šuštar:- »Nujna je obojestranska pripravljenost, možnost in sposobnost, da se ob spoštovanju še mnogih različnosti ustvari enakopravno sožitje.«

Z.L.-D.

Pletér, ker je popolno

Kartuzija Pleterje se je odločila, da bo ohranila in premišljeno obnovila slovečo tradicijo v sadjarstvu, vinogradništvu, vrtnarstvu in pri ročnih delih. Celo več: svoje pridelke in izdelke najvišjega kakovostnega razreda bo ponudila pod zaščiteno blagovno znamko »Pletér«. Vrhunska vina, žganje in sadje bodo pridelovali brez kemije in umetnih gnojil ali z najmanjšo mogočo mero.

Janez Maria Hollenstein, prior kartuzije Pleterje, pravi, da sta molitev in delo tradicija meništva, »mi res živimo po geslu Ora et labora!«. Seveda pri projektu Pletér ne gre za nikakršno bogatenje belih menihov. S postavitvijo samostanske proizvodne tradicije na višjo raven bo kartuzija skušala doseči finančno samostojnost, kar narekujejo tudi navodila iz francoske centrale reda. Laiku se zdi morda čudno, da sicer tako skromni menihi govore o finančni neodvisnosti. Menihi zase res porabijo malo ali skoraj nič, zelo veliko pa stane vzdrževanje orjaškega samostana, ki je, mimogrede, tudi kulturnozgodovinski spomenik.

Zanimivo je, da ima projekt »Pletér« tudi duhovno nadgradnjo, brez nje ga pravzaprav sploh ne bi bilo. Prior Hollenstein zavzeto razlaga, da gre za sintezo med materialnim in duhovnim. Po Hollensteinu je materialna proizvodnja zaradi pomanjkanja duhovnosti marsikje v nevarnosti, da se sesuje. V Pleterjah gospodarijo in bodo gospodarili po duhovnih načelih. To najprej pomeni, da je človekovo delo v načelu vzvišeno, duhovno opravilo, hkrati pa se bodo trudili delati, kmetovati, sadjariti po ekoloških načelih. Ne gre torej za preprost odklonilen odnos človeka, dobrega in razumnega gospodarja do te ali one kemikalije ali stroja, gre za generalno razmerje do dela, zemlje, rastline, živali, in ko se krog sklene, do človeka.

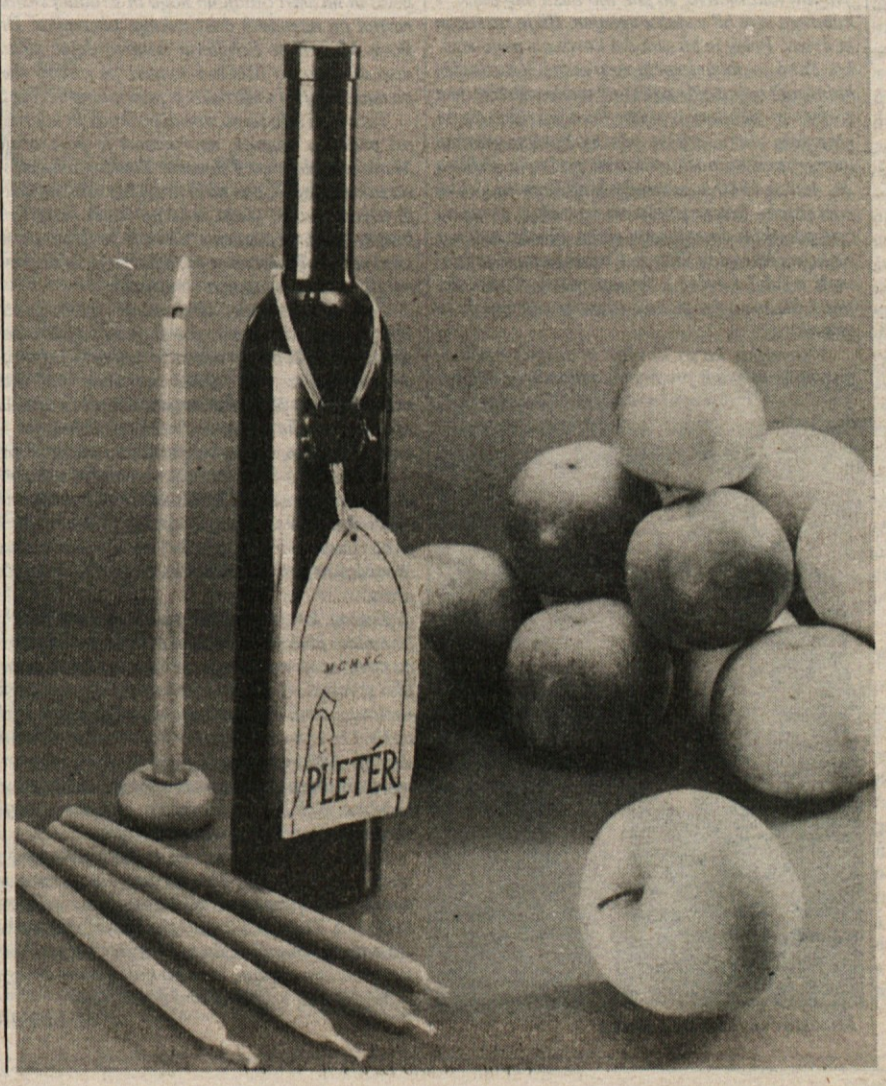

Seveda je načrt »Pletér« tudi dejansko oprijemljiv, za kar skrbi dipl. inž. agronomije Jože Simončič, vodja ekonomije kartuzije. V sadjarstvu bodo ohranili ali nasadili predvsem sorte, ki so po naravi odporne proti boleznim in škodljivcem. V samostanu pridelajo 25 sort jabolk, predvsem visokodebelne jablane so s stališča bio sadjarstva zelo zanimive. Vrt v središču samostana bo uporabljen za kolekcijski nasad sadja, tu bo zakladnica genetskega materiala. Kartuzijani se ponašajo tudi z zelo zanimivimi in redkimi sortami hrušk, prinesenimi iz Francije in od drugod. Tako imenovana pleterska hruška, viljamovka, je samo najbolj znana med njimi, pač zato, ker jo poznamo vloženo v izborno pletersko žganje. S hruško v steklenici je seveda veliko dela: treba je vedeti, kdaj in kako nastaviti navezati steklenico na drevo, koliko sonca je potrebno, da se hruška ne bo skuhala in vendar lepo okroglila. Znanje je potrebno celo za rganje hruške. Ni namreč vseeno, ali bo v žganju razpadla ali pa ostala lepo cela in hkrati dala od sebe vso aromo, vse najboljše.

Med načrti kartuzijanov in Jožeta Simončiča je tudi vzgoja nekdanjega cvička, lahkega, pitnega, aromatičnega vina. Danes delajo cviček samo iz žametne črnine, kraljevine in frankinje. Nekdaj so bile v njem tudi druge sorte, kar mu je dalo edinstven okus. Za začetek bosta v njihovem cvičku tudi traminec in burgundec. Simončič trdi, da bi aromatični cviček naših pradedov lahko precej umiril sedanjo modno evforijo belih vin, zoper katera nima nič, razsodno pa je treba vedeti, da je ob belem dobro tudi črno in rdeče. Kartuzija Pleterje lahko marsikaj pokaže tudi pri belih vinih. Slovi predvsem njihovo samostansko belo: gre za sozvočje chardonnayja in laškega rizlinga. Lani so imeli pozno trgatev te žlahtne kapljice, ki jo po novem polnijo v pollitrske steklenice svojevrstne in elegantne oblike. Buteljka nosi poleg predpisanih podatkov o vinu tudi etiketo iz ročno izdelanega papirja. Na njej je napis Pletér, silhueta meniha v kuti in vinski letnik v rimskih številkah. Etiketa je na steklenico pritrjena z rafijo in pečatnim voskom, v pluto zamaška pa je vžgan pleterski grb. Skratka, ob vrhunski vsebini tudi vrhunska embalaža. Pleterčani bodo ob cvičku in samostanskem belem v lastni polnitvi in z etiketo Pletér ponudili tudi rulandec in kerner.

Ena od nalog je tudi vinograd, v katerem razen bakrenih in žveplenih pripravkov ne bodo uporabljali škropiv, gnoj pa bo naraven. Vino, ki ga bodo pridelali na tako gojenih trtah, bo seveda posebej označeno. Zanimivi so tudi načrti na področju ročnega dela. Pleterčani nameravajo obnoviti pletilstvo iz protja, lončarstvo, že zdaj slove njihove sveče iz naravnega voska. Pri uresničevanju projekta »Pletér« kartuzija tesno sodeluje z novomeškim zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine in biotehniško fakulteto iz Ljubljane.

M.BAUER

14. 3. '91 PRILOGA

V neobvezen premislek

Povedati, da ni svobode?

Kolegica Slava Partlič je v Delu zapisala, da je zahteva srbskih opozicijskih strank po zamenjavi štirih ali petih urednikov na TV Beograd le navidez postranskega pomena. S to trditvijo se je mogoče v celoti strinjati, še zlasti pa postane zanimiva, če jo prilagodimo razmeram v Sloveniji, kjer Demosova večina po neuspeli misiji Staničevih in Janšinih labodov ponovno pripravlja naskok na okope večinoma kar spoštljivo neodvisnih medijev. Temeljno vprašanje v tako zastavljeni kombinaciji je, ali se bo slovenska oblast v svoji goreči želji po večjem (absolutnem?) vplivu v sredstvih obveščanja iz beograjskih dogodkov in njihove predzgodovine kaj naučila ali ne. Glede slednjega ni mogoče biti prerok, brez zadržkov pa lahko zapišemo, da je oblastniško prilaščanje tiska, radia in televizije na daljšo progo vedno uničujoče za tistega, ki si jih je podredil.

Vzemimo preprost model. Oblast (katerakoli) si podredi vse medije in določi zanjo ugodno kozmetiko poročanja in komentiranja. S tem se zaradi ljubega kruhka ali kar tako sprijazni del novinarske srenje. V naravi novinarskega dela je, da je naravnano v kritiko, novinarstvo je zadeva, ki ustvarja s kritiko, z realnim prikazovanjem sveta in življenja, ki je tudi v najbolj dobro idočih režimih daleč od oaze mleka in medu. Če ima vrag mlade, jih ima veliko, hudič je, da dobrih novinarjev ni mogoče trajneje prisiliti ali naravnati v pisanje zgodb, v katerih sicer očitno goli cesar ni nag. Resnica je dvakrat tepena, prvič zato, ker o lepotah in dosežkih trenutne oblasti piše upognjena novinarska tretja liga, drugič pa, ker katerokoli ljudstvo kljub občasnim evforijam v obliki nacionalnih ali političnih pomladi vendar ni tako butasto, da na lastne oči ne bi videlo, da je njegovo cesarsko visočanstvo brez gat, čeprav ga slikajo in opisujejo v s hermelinom obrobljenim plašču. Vse, kar je tako sporočeno, postane ničevo, obrne se zoper samega sebe.

Ko prepariranim medijem zmanjka verjetnosti (in to se zgodi kmalu), se na videz močna ministrstva edine zveličavne Resnice sesujejo. Ves napor je bil zaman, ljudi ni mogoče prisiliti, da vidijo nekaj, česar ni, novinarskega intelektualca ni mogoče spremeniti v dvornega pesnika. Kdo bo rekel, da je sistem indoktriniranja ljudi vendarle uspešno deloval 45 let. To je res, vprašanje pa je, kako uspešen je bil. Vsekakor ne bi smeli pozabiti, da so bila tudi leta po 1945 za večino Slovencev neke vrste politična in narodova pomlad, kasnejše razočaranje nad komunizmom pa je dokaj uspešno lajšala življenjska raven, ki je presegala vloženi trud. Nad politiko razočarani ljudje so se obrnili k gmotnemu blagostanju, za časnike, radio in televizijo se je vedelo, da so približek resnice. To ni skoraj nikogar motilo, tako je pač bilo in pika.

Ko se je sistem zlomil tudi gospodarsko, ko se je naš košček Balkana zavedel demokracije in svobode po zahodnem vzoru, se je to odrazilo tudi v medijih. Celo več, predvsem slovenski časniki in revije so bili med prvimi ustvarjalci svobode in demokracije na Slovenskem. Tega jim ne more nikoli nihče vzeti.

Verjamem, da sedanji slovenski oblasti ni lahko. Toda saj od nje ne pričakujemo čudežev, dovolj je in bo, če se po svojih močeh trudi čim bolj modro vladati. Se je nova slovenska oblast kdaj vprašala, kaj vse in kako bi pisala sredstva obveščanja, če njene napake naredila opozicija? Strahota!

Oblastniki so za to, da vodijo državo, mediji pa, da o tem poročajo. Prve nadzoruje parlament, druge pa neodvisna javnost, ki v primeru nestrinjanja ne bere časnikov, televizijo in radio pa jemlje za vir zabave in ne resnega informiranja. Časniki na Slovenskem še nikoli niso bili bolj brani kot danes, televizija in radio pa ravnokar hlapčevsko menjata gospodarja. Toda tam ni bilo nikoli drugače. Ne glede na to pa že samo s tem, da radio in televizija golo poročata, dajeta snov za komentarje poslušalcev in gledalcev. Mediji ustvarjajo komentarje tudi, če so popolnoma indoktrinirani ali celo tiho. V zadnjih dveh primerih povedo celo največ. Da ni svobode. Ko to že vsi vidijo in vedo.

MARJAN BAUER

POSEL JE BIZNIS

Povezani podjetniki močnejši

Poročali smo že, da je bilo 23. februarja na Otočcu ustanovljeno Združenje zasebnih podjetnikov Dolenjske in Bele krajine. Za predsednika združenja je bil izvoljen njegov prvi iniciator Franc Zavodnik, direktor in solastnik novomeške firme Invest. Zakaj združenje?

ZAVODNIK: »Prejšnja in nova oblast je vrgla podjetništvo v ta prostor kot velik izziv, a se je začelo razvijati v najbolj neugodnem času, ko ne držijo nobene norme. Ko smo lani začeli, je probleme reševal vsak sam, kot je vedel in znal. Ko so nastopile težave z likvidnostjo in kot podjetnik nisem imel veliko možnosti priti do denarja v banki, zavarovalnici ipd., sem začel razmišljati. In v tem sta se mi kmalu pridružila Jože Simčič iz Alphe in Darinka Smrke iz Esprija, da bi bilo potrebno, da se podjetniki združimo in združeni dosežemo boljše pogoje za našo dejavnost, saj od deklarativnih obljub ni nobenih koristi. Koristi ni bilo niti od Območne gospodarske zbornice. Naredili smo anketo o potrebnosti združenja med okrog 500 podjetniki, v projekt ustanovitve združenja pa pritegnili še podjetnike iz metliške, črnomaljske in trebanjske občine, ki so zdaj v upravnem odboru. 23.februarja je bilo združenje tudi ustanovljeno, ko bomo pokrili vse stroške zbora na Otočcu, bo ostalo še okrog 140 tisoč dinarjev zagonskega kapitala združenja, saj so mnogi pokrovitelji in sponzorji prispevali svoje deleže.«

Franc Zavodnik

Na zboru so se dogovorili, da bo upravni odbor v treh mesecih pripravil program dela združenja in ga predložil bodočim članom, hkrati pa tudi poslovni kodeks, pravila za ustanavljanje klubov po občinah in finančno konstrukcijo. Iniciatorji združenja, ožji team upravnega odbora, so se že dogovorili o obrisih programa. »Želimo poskrbeti, da se v tem času znotraj dobro organiziramo, kar je nujno, če hočemo biti močna in vplivna organizacija, ki bo preko strank ali direktno vplivala na politični lobi pri odločitvah, pomembnih za podjetništvo. Šele potem bomo začeli razmišljati o statusu društva v prostoru, ali naj bo to področna ali deželna zbornica, oz.kaj naj bo. Vsekakor je za podjetništvo za razliko od obrti ena občina premajhen prostor, za novo kvaliteto je potrebno začetno povezovanje vsaj na takšnem prostoru, kot sta Dolenjska in Bela krajina,« pravi Zavodnik.

Pred upravnim odborom bo zdaj predlog, da bi v vsaki občini zaživel klub podjetnikov, pri zagotavljanju ustreznih prostorov pa računajo na pomoč izvršnih svetov. Dolgoročno naj bi bili klubi mesta, kjer bi se zbirali izključno podjetniki, služili pa bi predvsem za informiranje in izobraževanje podjetnikov z znanji, ki jih za delo podjetja poleg svojega strokovnega znanja tudi potrebujejo. Sicer so tudi sklenili, da bi združenje preko posameznih podjetij podjetnikom nudilo pravno, finančno knjigovodsko, organizacijsko svetovanje, prevajalske storitve itd. Ko bodo klubi, se bo upravni odbor sestal vsakič v drugi občini, da se seznani s podjetniki, da se poveže z bazo, zve za izkušnje in probleme podjetnikov.

Bistvena je tudi izgradnja informacijskega sistema. Na tem območju je 430 aktivnih podjetnikov; drug za drugega v glavnem ne vedo, kaj počnejo. Zavodnik: »Če razvijemo ustrezen informacijski sistem, bi bilo drugače, in v sodelovanju z javnimi službami, ki planirajo razvoj posameznih regij in občin, bi usmerjali razvoj podjetništva. Podjetnikom želimo pomagati v njihovih razvojnih razmišljanjih, dajati rešitve, pomagati pri razvijanju kooperacij z veliko industrijo. Razmišljamo tudi o strokovnem časopisu za podjetnike, ki ne bi bil samo za Dolenjce. Izredno pomemben del je tudi financiranje podjetništva, saj vsakemu podjetniku manjka obratni kapital, čeprav ga je za zagon podjetja moral imeti mnogo več od tistih dveh tisočakov, potrebnih za registracijo. Dobi se, tudi po privatnih firmah, a je zelo drag in z dragim denarjem podjetniki ne moremo biti tržno zanimivi. Zato se bo poseben projektni team lotil vprašanja financiranja podjetništva. Analiziral bo, kaj nam lahko družba v tem trenutku nudi, kaj nam lahko nudijo banke, ali se da s kakšno od njih dogovoriti za boljše pogoje od sedanjih, z ugodnejšo obrestno mero za podjetnike, ali pa bomo morali razmišljati o ustanovitvi lastne banke, če ne bi šlo drugače. Mislim, da razpolagamo s finančnim potencialom, ki je za banke zanimiv. Na zboru je bila dana pobuda, da bi se v Sloveniji formirala agencija za zasebno podjetništvo, ki bi dajala licenco posameznemu podjetju kot garancijo za banko. Nalog je veliko, problem z delom v združenju je, ker ima vsak svojo firmo, in jaz že zdaj delam po 14 ur na dan. A saj bomo podjetniki od združenja imeli korist. Dogovorili pa smo se, da mora združenje funkcionirati profesionalno, zato bomo organizacijske, pravne, finančne zadeve združenja pa izobraževanje oddali podjetjem, ki so za to registrirana, na osnovi razpisa.«

Z.L.-D.

TERME ČATEŽ V ROKE DELNIČARJEV

V Termah Čatež so zadovoljni z odzivom na nedavni razpis za nakup delnic njihovega podjetja. Delavci so namenili za nakup vsak po eno plačo, za delnice, ki stanejo 10 nemških mark, pa se zanimajo tudi izven podjetja. Prodaja torej teče in je odprta za vse. V Termah naj bi na ta način zbrali 10 milijonov DEM, ki jih bodo kot dragocen kapital naložili v razvoj podjetja. Kot predvidevajo, bodo delavci zmogli pokupiti največ 30 odst. vrednosti podjetja. Kljub temu želijo doseči 51 odstotkov privatne lastnine in hkrati vztrajajo, da bo tak delež ostal tudi v rokah domačega lastnika. Statut podjetja zaenkrat določa, da se morebitna izguba pokriva tudi iz deleža menedžerja, medtem ko naj bi v bodoče tako določilo veljalo prav za vse delničarje.

B. D.

BREŽIŠKE OBČINSKE OBVEZNICE

Brežiški izvršni svet je skupaj s predlogom proračuna delegate včerajšnje skupščine presenetil z odlokom o izdaji obveznic občine Brežice. Zbrana sredstva v vrednosti 10 milijonov DEM naj bi porabili za nakup in opremo obrtnih in industrijskih zemljišč, za ustanavljanje in zagon manjših podjetij, za vlaganje v ekološko neoporečne proizvodne programe, v zaposlitev presežnih delavcev ter v nove ptt-zmogljivosti. Če se bodo delegati skupščine tako odločili, bodo v Brežicah izdali 7000 obveznic po 1000 DEM, 4000 po 500 in še 4000 po 250 DEM. Obveznice bodo občani vplačevali v dinarjih, in čeprav bodo nominirane ter obrestovane v nemških markah, se bodo vse pravice iz obveznic tudi izplačevale v dinarjih po srednjem tečaju. Rok odplačila bo 8 let, in sicer v osmih letnih obrokih, medtem ko bo moratorij za izplačilo glavnice znašal 24 mesecev. Za izdane obveznice bo občina Brežice plačala 11 odst. letnih obresti, ki se bodo obračunavale in izplačevale za leto nazaj. Za vse obveznosti bo jamčila občina Brežice s svojim premoženjem in proračunom. In morda še to: kupci obveznic bodo lahko uveljavljali tudi davčno olajšavo pri davkih iz skupnega dohodka občanov, saj je rok za vračilo sredstev daljši od treh let.

B. DUŠIČ

Zgodba o razbitem vlaku

Leta 1940 je blizu Ozlja na progi Ljubljana-Karlovec v Kolpo zgrmel vlak. Ker je bil ta dan 17. marec in ker nismo prav veliko oddaljeni od letošnjega 17. marca, gre torej za obletnico. Če ji čez pet desetletij štrli dvanajst mesecev, nemara nič ne škodi. Takih dogodkov se ljudje najbrž spomnijo tudi, če ni okrogla obletnica, saj je bila železniška nesreča v letu na pragu svetovne vojne tudi sama prava katastrofa. O nesreči pri Ozlju 17. marca 1940 nekaj pred peto zjutraj so takrat veliko pisali časopisi. Besede o tej nesreči so bile tedaj jutranji pozdrav mnogih in objokanih in potolaženih ljudi, o dogodku na tirih so vroče razpravljali v železniški direkciji v Ljubljani, po nesreči so mariborski železničarski strokovnjaki lahko preizkusili sodobno dvigalo, toda nesreča o cvetni nedelji 1940 leta ždi tudi še v spominu Miroslava Schillerja iz Grosupljega. Ta mož je preživel grozo tistega marčevskega jutra ter vse udarce in zlome, ki jih je prejel, ko se je del vlaka zdrobil v iveri in železne kose, potem ko je blizu postajališča Zaluka kompozicija z vso hitrostjo treščila v kamniti plaz na tirih.

Kronisti so nesrečo označili kot tragedijo. »Ozaljska nesreča je največja železniška nesreča, ki se je pripetila v naši ožji domovini po osvobojenju,« je poročalo Jutro. »Strahovita nesreča«, so zapisali v »Novostih«. »Železniška katastrofa«, je presodila »Jugoslovanska pošta«. Take ocene so se nanašale na dejstvo, da se je pri Zaluki na progo s strmega brega zrušil plaz, ki je povzročil, da se je jutranji osebni vlak, ki je vozil iz Karlovca proti Ljubljani iztiril. Ker gre proga na tem mestu tik ob Kolpi, je lokomotiva s štirimi vagoni zdrknila po strmem pobočju proti reki. En vagon je razbit obstal v vodi, drugi je napol štrlel iz Kolpe. Vlak je bil tisti dan dobro zaseden, in ker so se razbili tudi preostali vagoni kompozicije, je bila nesreča toliko hujša. Med potniki je bilo deset smrtnih žrtev in nad trideset ranjenih. Dolgo časa so celo s pomočjo potapljačev iskali trupla ponesrečenih, še več časa pa so potrebovali, da so pospravili razbitine vagonov in počistili tire.

»Toda nisem heroj, ne govorite mi tega,« je pred dnevi rekel Miroslav Schiller, misleč na časopisne naslove in ocene o tem, kako se je leta 1940 prevrnil vlak. Če ni res, da je junak, pa drži, da je bil Schiller leta 1940 kot elektrotehnik preddelavec v železarni v Zenici. Z omenjenim vlakom smrti je potoval, ker se je peljal v Slovenijo, potem ko mu je pri delu kos železa poškodoval koleno in so mu v železarni priznali desetdnevno bolniško. Nepričakovan in prehiter konec vožnje zdaj opisuje z natančnostjo elektrotehnika takole: »Lokomotiva vlaka se je ob naletu na kamenje iztirila in obrnila za okrog štirideset stopinj proti Kolpi. Ker sem ležal na razbitinah prvega vagona, sem kljub mraku to gledal. Para je grozeče sikala. Pričakoval sem, da se bo lokomotiva prevrnila name. Te minute so bile dolge, jaz pa sem slabel. Tako sem le včasih zaklical na pomoč. Prišli so trije vojaki. Dva sta me nesla, tretji pa ju je vlekel na progo. Odnesli so me v zadnji vagon, ki je ostal na progi nepoškodovan kakor vsi vagoni, kjer so se peljali vojaki, tudi ti moji trije reševalci. Šele ko so po več dnevih dvignili lokomotivo, so pod njo našli moj plašč, v katerega sem bil v vlaku ogrnjen. Bil je razsekan in krvav. Poleg je bil tudi del kovčka z mojo vizitko. Tako so oboje izročili moji sestri. V karlovški bolnišnici so pozneje našli tudi mene.« Brščas to o scefranem Schilerjevem imetju ni pravljica o prevrnjenem vlaku, saj se sila moževega spomina ujema z neizbrisnostjo tiskarskega črnila. V Jutru 26. marca 1940 je namreč v Mali kroniki Velike noči pisalo, katere predmete pogrešajo ponesrečeni potniki iz omenjenega vlaka, in tako tudi naslednje: »Miroslav Šilar iz Črnomlja pa je pri nesreči izgubil kovčeg s fotoaparatom Kodakom, stativ, blago za dve pižami, razno perilo, galoše in aktovko.«

V trenutku, ko so 'kovčeg' in drugo ter polnopravni lastnik teh predmetov polomljeni odleteli vsak na svojo stran, je bil Miroslav Schiller obvezan, kot že rečeno. V nekaj urah po strašnem trušču na bregu Kolpe je prejel še kak kilogram dodatnih obvez, ker so ga s kraja nesreče odpeljali v karlovško bolnico. Kaj se je med tem časom dogajalo v njegovi bližnji in daljni okolici, tedaj poškodovni Schiller ni vedel čisto do potankosti. Bil je oslabel, tako da celo bolečin ni več čutil. Ni vedel tudi zavoljo tega, ker so se z nesrečo povezane reči zgodile celo v Črnomlju in Ljubljani. In zgodilo se je, da je nekdo eni njegovih sester izrekel sožalje za umrlim bratom Miroslavom. Zato se je zelo razveselila, ko je zvedela, da je sicer potolčen, vendar živ.

Miroslav Schiler in Zdenka

Po prejemu obvez so se Miroslavu ure sicer vlekle kot dnevi, toda dobra kri mu je vidno vračala moč. Še preden se je nekega dne z berglo scela spravil na kolo, se peljal poldrugi kilometer, obrnil, ko je našel dovolj širok prostor, in z zdravo nogo privrtel na začetek poti in tam padajoč sestopil, so zdravniki nekoč že prijeli za skalpel. Izpod noža se je po »pogajanjih« izvlekel skupaj z zlomljeno in na smrt obsojeno nogo in se odtlej vestno ravnal po navodilih družinskega zdravnika. Dr. Boris Malerič je Schillerju namreč dejal: »Zate niso zdravila, jej fižol in zelenjavo pa zdravo vino po malem pij!« In Miroslav je postopoma okreval.

Težava ni bila samo zaradi poškodb in udarcev pri padcu iz vagona, neprijetnost je povzročala Miroslavu, delavcu Železarne Zenica, tudi delovna zakonodaja. Če se ne bi pravi čas vrnil na delo, bi izgubil službo. Zato je že po šestih mesecih z berglo odšel v železarno. Sicer je še dolgo po tistem pestoval ranjeno nogo, delal pa je, in niso mu mogli očitati nevestnega obnašanja.

Če bi od velike železniške nesreče pri Ozlju odšteli vse krike in denar, potreben za odpravo posledic plazu, bi ostalo vendarle tudi nekaj skorajda smešnega. Vsaj danes ne zveni več kot tragedija, kar je v Mali mestni kroniki zapisala »Jugoslovanska pošta«. »Direkciji Železarne je bilo sporočeno, da je v železniški katastrofi pri Karlovcu umrl Miroslav Šiler, tehniški uslužbenec Železarne. Dobil je desetdnevno bolniško in odšel domov v Slovenijo, vendar je v nesrečnih okoliščinah umrl,« je pisalo tam. Ko je obvezani Miroslav to prebral osebno in naglas, je vedel, da je živ.

Zatem, ko je preživel sunkovito srečanje s kamnitim plazom nad Kolpo in ko so ga v Karlovcu povili samo na hitro in mu tako za zmeraj nekoliko skrajšali ključnico, izrekali sožalje na njegov račun in pisali o njegovi smrti, je v povojnih letih doživel že vrsto dogodkov, v katerih se je polomil. Zavoljo talikih nesreč se je Miroslavov sogovornik pred dnevi kratko malo začudil, češ to pa so bolečine. Schiller pa je nekako skladno s svojo skromnostjo odvrnil: »Nisem heroj!«

Ko zdaj prihaja k svoji sestri Zdenki Rothovi v novomeški Dom starejših občanov, se s sestro ne menita o prevrnjenem vlaku, običajno rešujeta križanke. Tako je bilo tudi pred dnevi. Križanko sta odložila za toliko, da je Miroslav razgrnil nekaj spominov na dan, ki so ga kot izjemno črnega zabeležili tudi v železničarskih letopisih.

M. LUZAR

POSLOVNI SVET

DAVKI

Švica šteje med finančno najbolj stabilne države, njen skupni bančni kapital pa znaša 620 milijard dolarje. V Švici poznajo davke na plače in pa na skupno neto premoženje. Za švicarsko konfederacijo je poleg tega značilno, da ima v njej vseh 26 kantonov popolnoma svojo davčno politiko, te razlike pa gredo vse do občin. Na podlagi tega je nastalo okoli 3000 davčnih podsistemov. V Švici za 100.000 frankov letne plače lahko plačaš od 9,62 odst. davka, če si doma z Zugu, ali pa 20,59 odst., če si iz Delemonta. Do 50.000 frankov skupne imovine v 12 kantonih ne plačaš nič davka, v kantonu Altdorf pa 2,90 odst. davka.

BORZA

Pretekli teden je bil skupni promet ljubljanske borze vreden več kot milijon DEM. Borza po svoje kaže tudi, da naraščа povpraševanje po obveznicah Republike Slovenije. Z njimi je bilo zaključenih za 700 tisoč DEM poslov. Prodali pa so tudi za več kot 300 tisoč komercialnih zapisov podjetja Kompas International, in sicer po 9- odst. obrestni stopnji.

ZNAK FIRME

Poslovna uspešnost seveda ni odvisna samo od ustrezne celostne podobe firme, lahko pa k njej prispeva. Del te celostne podobe je tudi grafična identiteta. Vanjo šteje znak firme (logo), tipografija (logotip) in barva. Znake imajo večje firme, male firme pa bi morale imeti vsaj svojo tipografijo. Ker gre za neke vrste osebno izkaznico firme, mora biti ta premišljeno izdelana in naj bi simbolizirala, s čim se firma sploh ukvarja. Zato je treba iskati samo kakovostne dizajnerje. In temu dizajnerju je treba natančno razložiti, kaj dela firma, v čem se razlikuje od drugih, kateremu sloju je namenjena dejavnost itd.

NASVET TEDNA

Gospodarski vestnik je objavil 7 pravil, ki se jih je treba držati pri nakupu obveznic. Zanje veljajo naslednja merila: zanesljiv izdajatelj, visoka obrestna mera, denominacija v trdni valuti, čim nižja tržna cena v primerjavi v primerjavi z nominalno, vnovčljivost pri izdajatelju, dodatne bonitete (možnost pridobitve tel. priključka ipd.) ter predvidena ugodna gibanja tržne vrednosti papirja. Sodeč po povpraševanju, »korporacija Slovenija« izpolnjuje nekaj teh pogojev.

DOBRO POSLOVNO PISMO

Učinkovit in dober uvod takoj pritegne pozornost. Pismo pišite osebnom, stranko nagovorite z imenom. Opis izdelka naj bo kratek, tekst pregleden in razgiban, bistveni del naj takoj pritegne pogled.

KLUB PODJETNIKOV

Na nedavnem sestanku iniciativnega odbora za ustanovitev kluba podjetnikov v občini Krško so se odločili, da iniciativni odbor razširijo še s petimi člani. Vanj so kooptirali Dimiča iz LB Krško, Mlinariča iz JE Krško, Mozerjevo iz Kostaka, Šolna iz zavarovalnice Triglav in Unetiča iz območne gospodarske zbornice. Iniciativni odbor je doslej že pripravil pravila, kodeks in program delovanja, ki ga bo iniciativni odbor v razširjeni sestavi predvidoma sprejemal na seji 18. marca.

OBVEZNICE GREDO ZA MED

LB Dolenjska banka d.d. je od 5. novembra lani do 28. februarja letos prodala za 16.227.700 DEM obveznic Republike Slovenije. Od tega so jih prodali občanom, med katere štejejo tudi obrtnike, za 8.196.400 DEM, ostalo pa zasebnim in družbenim podjetjem. V tem času so odkupili za 2.766.200 DEM, od občanov za 2.646.200 DEM. V dobrih dnevih jih prodajo za 100.OOO do 200.00o DEM in zanimanje narašča.

LJUDSTVO PODJETNIKOV

Pri novomeški enoti gospodarskega sodišča je bilo do konca lanskega leta registriranih vsega skupaj 1070 družb z omejeno odgovornostjo, letos januarja pa še dodatnih 68 družb. Po občinah je bilo registriranih: Novo mesto - 456, Brežice - 172, Krško - 115, Sevnica - 61, Črnomelj - 130, Metlika - 50 in Trebnje - 86. Zanimanje za ustanovitev družb z omejeno odgovornostjo še narašča, kljub temu da se je višina ustanovitvenega kapitala povečala od prejšnjih dveh tisočakov na 8000 din.

knjižna obzorja

ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE

Dve tujini, domovine pa nobene, povsod tujec, večni izgnanec. To je osnovna eksistenčna pozicija junaka romana Človek na obeh straneh stene slovenskega pisatelja Zorka Simčiča. Gre za skoraj klasično pozicijo junaka modernega evropskega romana, kot se je oblikoval in uveljavil že pred desetletji, zato se bralcu tega dela, ki je pred kratkim izšlo pri Založništvu slovenske knjige, kar samo zastavi vprašanje, kdaj je bil roman pravzaprav napisan. S

tem vprašanjem pa bralec zadene v posebno usodo tega dela.

Roman je namreč izšel že 1957.leta, vendar ne pri kateri od naših založb, pač pa v Argentini, v slovenski emigrantski enklavi, ki vse do nedavnega ni smela imeti in ni imela vezi z matico, se je pa kljub temu kulturno ohranjala in bila ustvarjalno dejavna, kar dokazuje vrsta izvirnih slovenskih knjig, izdanih onkraj Atlantika. Tako je tudi to zrelo in nedvomno pomembno prozno delo dolgo živelo zunaj matičnega slovenskega leposlovnega utripa. Zdaj ne več. Simčičev Človek na obeh straneh stene je tu in zahteva svoj prostor v slovenski literaturi. Tudi zasluži ga.

Avtor je pripoved romana zasnoval retrospektivno. Tako se pred bralcem razgrinja junakova preteklost, hkrati z njo pa tudi zunanji razlogi, ki so junaka potisnili v tujost in brezdomskost. Med drugo svetovno vojno je bil na strani domobrancev, zato ga je doletela usoda tisočev Slovencev, ki so morali v izgnanstvo, le da Simčičev junak v novi domovini ni pognal korenin, ostal je tujec, kot vase vrtajoči posameznik pa je tujost še poglobil in jo razvil v temeljni bivalni položaj, ki ga opredeljuje v vseh hotenjih, dejanjih in odnosih z drugimi ljudmi.

Lani bi morda Simčičev roman še brali skozi politična očala, danes to ni potrebno, celo odveč je. Simčičevega človeka gre brati kot literaturo in kot literarno delo tudi največ daje.

MILAN MARKELJ

KO IGRALEC PRISLUHNE SEBI

Boris Kralj, ta gledališki silak z jakopičevsko brado, z bleščavo Borštnikovega prstana pa ovenčan šele potem, ko je izpregel in se umaknil v samoto, je več kot polovico svojega življenja prebil na odru. Vživljal se je v najrazličnejše vloge, oživljal literarne like, podoživljal takšne in drugačne človeške usode ter izgovarjal besede, ki so jih pisali drugi. Vse je znal narediti izjemno prepričljivo, prav kraljevsko. Hkrati je čedalje bolj spoznaval, da pravzaprav ves čas stoji na odru, ki je še pomembnejši od gledališkega in kjer se mora vsakdo podrediti še bolj neizprosnemu režiserju — življenju.

Ob tem spoznanju in izkušnjah, ki so se vanj odlagale v debelih plasteh, je začutil, da mora storiti nekaj več, kot je mogel kot igralec, da je prišel čas, da spregovori še s tistim svojim drugim glasom, z glasom, ki je globoko v njem in mu še ni zares prisluhnil. A ko je to v samoti in tihoti gozda na Cerkniškem, kamor se je umaknil iz hrupne Ljubljane, nekega dne storil, je začel ta njegov notranji glas govoriti pesmi, liriko. Zdaj so bile to njegove besede, njegove metafore, pisal je iz sebe. Pesniški vrelec v njem je neustavljivo zažuborel.

V »razkrivanju« samega sebe je šel Boris Kralj še dlje, izdal je pesniško zbirko. »Poslavljanja« je njen naslov. V knjigi je nekaj nad štirideset pesmi, ki mu jih je uredil Tone Pavček, ilustriral pa Božidar Strman — Mišo. Zbirko Poslavljanja je založila in natisnila založba Planprint.

»Prehodil pot sem malone do konca, / na cesti tej sem marsikaj počel,/ ker iz daljave slišim bitje zvonca, / spomin pisalo v roko je prijel« beremo v uvodni, nenaslovljeni štirivrstičnici, nekakšnem motu. Zvonec naznanja konec, je opomin, da je slovo blizu. Zato vsi ti verzi v knjigi, in kot da se pesniku mudi priti med bralce, jim razkriti svoja občutja, doživetja, izpovedi. Poslavljanja so trpka beseda, vendar prihaja pesnik med nas, da bi med nami ostal, ne pa se poslovil. Da bi ostal s svojo odkrito, zaupljivo besedo, s svojim človeško iskrenim beleženjem zapisov o srečavanjih s sabo, z ljubeznijo, smrtjo in časom.

I. ZORAN

BREVIR

Lanskega septembra preminuli pisatelj Marjan Rožanc je bil odličen in izrazit esejist, kakršnih Slovenci ne premoremo veliko. V svojih esejih se je

loteval vprašanj s širokega tematskega področja, od vere do literature, od slovenstva do športa. Eseje je pisal tako rekoč vse do svojega prezgodnjega konca. Po zaslugi Založništva slovenske knjige imamo na knjižnih policah že tudi knjigo njegovih poslednjih esejev, zbranih pod značilnim naslovom Brevir. Žal pisatelju ni uspelo knjigo povsem urediti, nedokončan je ostal uvod, nedodelani nekateri eseji, nekaj opomb je ostalo v rokopisu, nekaj misli na lističih. Franka Inkret je eseje dokončno uredila in jih pripravila za tisk.

Kot se duhovnik redno vsak dan zateka k razmišljanju o večnih resnicah z branjem brevirja, se je Rožanc ob najrazličnejših dogodkih in priložnostih skozi različno problematiko usmerjal k razmišljanjem o temeljnih vprašanjih človekovega bivanja. Naj je razmišljal o slovenskem narodu, kosovskem vprašanju, volitvah, krščanstvu ali o čem drugem, se mu je misel vedno usmerjala k točki, kjer se nasprotja sekajo, prepletejo in se v tem sečišču izkazujejo samo kot različen izraz neke celote. Enotnost nasprotij, svetlobe in teme, Boga in Hudiča, ki jo poznamo iz filozofij Vzhoda in tudi iz izročila nekaterih evropskih mistikov, pa misel usmerja k religioznemu občutenju bivanja, k občutenju svetosti življenja, ki ga ne gre zreti in razumevati iz nasprotja samega, še manj pa iz takšnega razumevanja uravnavati in obvladovati. Tudi v svojih zadnjih esejih je Rožanc ostal mislec in izpovedovalec svetosti življenja.

M. MARKELJ

SPOMINI NA SLOVENCE III

Mogočna reka spominov na Slovence, ki jih je izlil na papir pisatelj, kritični in osporavani pričevalec svojega časa in okolja Jože Javoršek, je za vedno usahnila. Pisatelj je umrl, predno je lahko dokončal veliko in obsežno delo o Slovencih. Delo Spomini na Slovence je Javoršek zasnoval kot zgodovinsko fresko polstoletnega najbolj usodnega obdobja za slovenski narod, od preloma stoletja do leta 1950. Prvi dve knjigi Spominov na Slovence sta izšli pred dvema letoma in sta zajeli obdobje do začetka druge svetovne vojne, tretja knjiga, ki je žal zadnja od načrtovanih petih, pa je izšla nedolgo tega in zajela obdobje od začetka druge svetovne vojne, razpada Jugoslavije, ustanovitve OF do konca prvih treh let partizanskega boja.

Kot za prvi dve tudi za tretjo knjigo velja, da Javoršek v nji podrobneje izrisuje zgodovinsko dogajanje ob posamičnih usodah že iz prejšnjih del znanih junakov, pri pisanju pa uporablja pisano vrsto oblik: pisma, dnevniške zapise, esejistično zasnovane premisleke in mestoma skoraj da dokumentarno izpisovanje dogodkov, vse pa povezuje z romaneskno pripovedjo. Ne iz-

mika se polemičnim tonom, globljim razmislekom in tudi časovnim preskakovanjem, če meni, da je za pripoved dobro. Z znano odkritosrčnostjo, ki bo morda za nekatere kar zlobnost, piše o znanih osebah in tudi o njihovih malo ali nič znanih, v mnogočem vprašljivih početjih. Za vse pisanje je značilno, da je prepojeno z Javorškovim posebnim gledanjem na zgodovinsko dogajanje, ki je najgloblje in najmočneje obarvano prav z veliko zavezanostjo slovenstvu.

Branje tretje knjige Spominov na Slovence bo izredno zanimivo za vsakogar, ki ga zanima slovenska novejša zgodovina, še posebej, če jo že nekoliko bolje pozna in če so mu znani njeni akterji.

MILAN MARKELJ

IZBRANCI

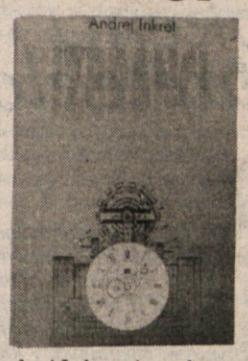

Andrej Inkret je v slovenski publicistiki ustvarjalen že dolgo vrsto let, naj bo kot ažurni dramski in literarni kritik ali kot esejist. Njegove kritike in eseji so razsuti po najrazličnejših publikacijah, precej pa jih je že tudi zbranih in natisnjenih v samostojnih knjižnih izdajah. Tem se je pred kratkim pridružila še ena knjiga, ki pod naslovom Izbranci prinaša izbor literarnih kritik in esejev. Knjiga je izšla pri Cankarjevi založbi.

V knjigi je zbranih 17 literarnih kritik in troje esejev. Kritike govore o izbranih delih enajstih slovenskih ustvarjalcev, ki so se globlje zapisali v slovensko leposlovje v zadnjih dveh desetletjih. Inkretovi »izbranci« so: Kocbekove pesmi in novele, Vidmarjevi Obrazi, Štihovi eseji, Smoletova Antigona, Grafenauerjeve pesmi, Županov Menuet, Kovačičeva spominska proza in Jovanovićeve, Šeligove, Jančarjeve ter Svetinove dramske stvaritve. Trije eseji pa govore o slovenski književnosti in njenih temeljnih črtah.

Vidmu je treba pomagati!

Med evropsko naravnano podjetniško strategijo za slovenske razmere velike tovarne Videm iz Krškega in pa mizerno, vsakršnega okrasja izropano sedanjostjo, ko se vse bolj jasno kaže praznota dosedanjega političnega in gospodarskega sistema, zija trenutno velikanski prepad. Medtem ko glavni direktor Franc Čargo z Dunaja ali katerega drugega velikega in kulturnega evropskega mesta sporoča evropske novice v Krško in se pojavlja kot intervjuvanec v Gospodarskem vestniku, njegov namestnik Miloš Medved moleduje krški izvršni svet, naj počaka na plačilo piškavih dveh milijonov din.

Znotraj te krške firme je dovolj kritikov, ki vodstvu marsikaj zamerijo, čeprav se zdi, da ti kritiki, ki nimajo vpogleda v globalno dogajanje, ne zadenejo vedno cilja. Skrb vlade, tudi občinske, se je v tem trenutku omejila na vprašanje, koliko delavcev so že odpustili iz Vidma. Prejšnja oblast je trpala delavce v tovarne, čeprav niso bili produktivno zaposleni, sedanja bi rada vse ekonomske in tehnološke presežke pognala na cesto. Kdaj se bodo naši vodilni ekstovariši in sedanji gospodje vendarle navadili, da gospodujejo ljudem?

Čargo v intervjuju odgovarja na vprašanje, ali neka država nujno potrebuje svojo papirno industrijo, da je ne, ampak Slovenija bi morala imeti za uvoz 170 milijonov dolarjev. Strateška vizija Vidma do leta 2000 pa je, da bi pokrival nekako dve petini potreb Slovenije in Hrvaške, gledano s sedanjega vidika. Ampak po njegovem mnenju se bo poraba papirja, sledeč evropskim gibanjem, kjer je že zdaj dvakrat večja kot pri nas, tudi povečala in Videm ne bo mogel pokrivati tolikšnih potreb. Zato se bo Videm preusmeril v proizvodnjo boljših vrst papirjev, ki bodo izdelani iz odpadnih surovin in bodo okolju bolj prijazni. Toda temelj krške vizije je prodajati know - how, storitve, inženiring, vnovčiti hočejo znanje, ki so si ga nabrali v 50 letih. In to znanje ima na svetovnem trgu svojo ceno, zato bi se bilo noro odreči tem primerjalnim prednostim.

Smo rekli, na eni strani vizija in na drugi bedna sedanjost. Kako je Videm sploh prišel na tako nizko raven? Tudi v njem so se dogajale krize, ampak vedno je bil velika posavska firma, na katero delavci niso bili samo ponosni, ampak so od nje tudi živeli. Cele generacije in ne tako slabo. Videm je vedno prispeval veliko za infrastrukturo, za te ali one dejavnosti, podeljeval štipendije. Zdaj dijaki in študentje, presejani skozi najbolj gosta sita, ne vedo, če bodo dobili štipendije.

Medved je pojasnjeval članom krškega izvršnega sveta sedanjo blokado žiro računa in grožnjo stečaja s podatki, da se je Videm lotil prenove svoje proizvodnje predvsem z lastnim denarjem. Med drugim je dejal, da dolenjsko-posavskega plinskega kraka ne bi bilo, če takrat Videm ne bi prispeval zajetne vsote več kot 2 milijonov dolarjev. In ta vložek podarjamo materi Sloveniji, je dejal Miloš Medved. Za belilnico 3, ki je del ekološkosanacijskega programa, so dobili več kot ugoden kredit na Finskem, hkrati pa so sami prispevali za naložbo 11,2 milijonov dolarjev. Obnova papirnega stroja komaj napreduje, kajti obljubljenega denarja iz konzorcija bank še ni. Pa so tudi v PS-1 vložili precej svojega denarja, čeprav so edini v Jugoslaviji dobili več kot ugoden italijanski kredit v višini 27 milijard lir. V vse te naložbe pa so bili prisiljeni, kajti izpad akumulacije v preteklih letih jim je repečil, da bi lahko sledili razvoju v svetu.

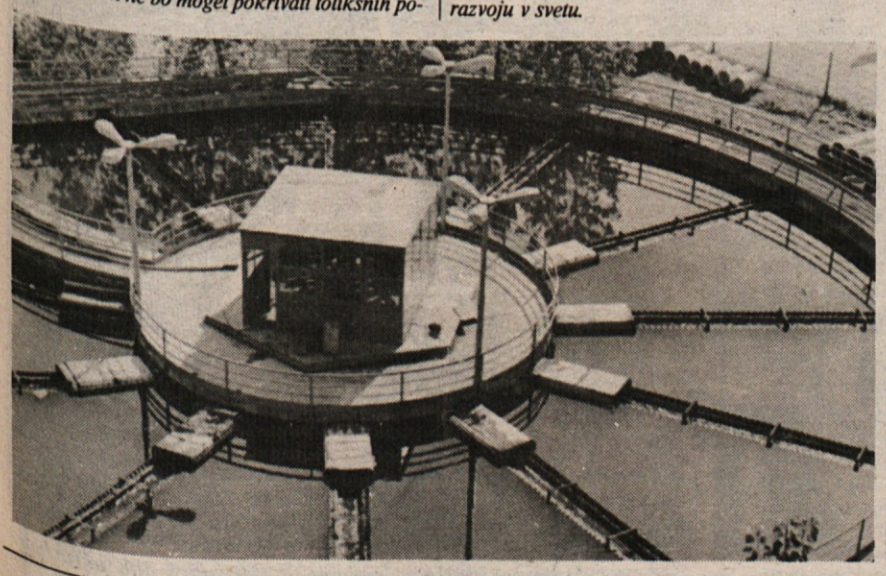

Toda sanacijski program po Medvedovem prepričanju temelji na dobrih prognozah. Povpraševanje po časopisnem papirju spet narašča in cene so poskočile doma in v tujini. Plačilna disciplina za ta artikel pa se je tako izboljšala, da porabniki nudijo celo avanse. S tega vidika se kaže naložba v PS-1 kot smotrna in ekonomsko utemeljena. Toda firma potrebuje za dokočanje te največje slovenske naložbe še 29 milijonov din. Boljši časi pa se po prepričanju vodilnih v Vidmu obetajo tudi izvoznikom, ki so bili pri nas vedno tepeni, med njimi pa je bil tudi Videm, ki letno izvozi za 60 do 90 milijonov dolarjev. Videm se bo dokapitaliziral tudi s pomočjo tujine, ki pa zaradi napete in negotove politične situacije še čaka. Precej rezerv ima Videm tudi v stanovanjskih in počitniških objektih.

Kar zadeva presežne delavce, je sedaj 60 delavcev na čakanju v Papirkonfekciji, 80 do 100 delavcev pa v Celulozi, kjer je konjunktura najslabša. Doslej se je s fluktuacijo zmanjšalo število zaposlenih za 210 delavcev, do konca leta pa še za 200 do 300 ljudi. Ampak to bo več ali manj naravna fluktuacija, v Vidmuj sicer menijo, da do konca leta ne bi smel dobiti delavske knjižice noben delavec. Vodstvo Vidma naj bi zaradi tega sicer doživljalo kritike, vevški primer pa jih uči, da bo treba zbrati denar za odpravnine. Tega pa sedaj ni.

Vidmu je treba pomagati, so v en glas sklenili krški občinski možje, čeprav se lahko zgodi, da bodo učitelji in zdravniki in celo sami občinarji ostali brez plač. Če bi se zrušil Videm, bi bila katastrofa za vso občino in Posavje lahko še veliko hujša. Tako politika kot gospodarstvo sta v istem klinču.

J.SIMČIČ

Ribničan postane Belokranjec

Če bi oče Blaža Pahuljeta vedel, da se ni uresničila njegova želja, naj Blaž, sicer sedmi izmed desetih otrok, prevzame domačijo v Prigorici pri Ribnici, mu gotovo ne bi bilo prav. Toda Blaž se nikakor ni mogel sprijazniti s tem, da bi kmetoval, kajti izučil se je za zidarja, to delo pa mu je šlo tudi veliko bolj od rok kot tisto na kmetiji. Toda vojna je zasukala vse njegovo življenje in ko se je končala, pravzaprav ni mogel več uslišati ne le očetovih, ampak tudi svojih želja. Kljub temu da je vedno poudarjal, da hoče biti gospodarstvenik in ne politik in da ga politika nič kaj prida ne zanima, je pristal na mestu sekretarja okrajnega komiteja partije v Kočevju. A le do leta 1948, ko je prišel na obisk Hinko Lotrič s Centralnega komiteja, ga pobasal v avto, se odpeljal z njim v Črnomelj, kjer mu je v neki pisarni pokazal mizo in dejal: »Tukaj boš sedaj za sekretarja komiteja!« »Mislil sem, da me bo kap,« se danes spominja Pahulje. »A takšno je bilo takrat pač kadrovanje. Ugovorov ni bilo, moral sem poprijeti za delo tam, kjer mi je bilo ukazano,« začne zanimivo pripoved o tem, kako je Ribničan postal Belokranjec.

Prišel je sicer v zanj precej neznane kraje, med neznane ljudi, a je kmalu pognal korenine. In to tako čvrsto, da je v Črnomlju ostal za vedno, četudi prvi vtisi niso bili najbolj prijetni. »Sobico sem dobil na podstrešju hiše nasproti cerkve. Celo noč je morala svetiti močna luč, in če sem jo po pomoti ugasnil, so začele padati name stenice. Hranil sem se v menzi v gradu, kjer smo jedli v glavnem kašo, kot v partizanih.

Odnos do hrane in gostov je bil slab, zato smo na mojo pobudo ustanovili odbor, ki je bdel nad delom v menzi, in kmalu se je pokazalo, kako prav sem imel,« pripoveduje Pahulje. Čeprav je bil Blaž sekretar komiteja, kar takrat, po vojni, zaradi različnih ukrepov, ki jim jih je nalagala politika in pri katerih je moral sodelovati, ni bila ravno najbolj priljubljena funkcija, so ga ljudje še kako cenili. »Belokranjci so zelo nezaupljivi do tujca, toda ko ga sprejmejo medse, je za vedno njihov,« pravi. In njega so sprejeli z odprtimi rokami. Sam je bil vedno iskren, pravičen, pošten, delaven in zaveden, prav takšne vrline pa je našel v preprostih belokranjskih

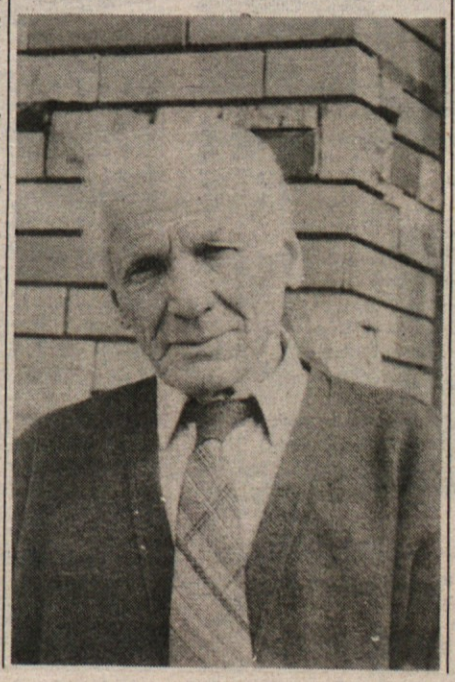

ljudeh, s katerimi je živel, zato jih je spoštoval, oni pa so cenili njega.

Po poltretjem letu službovanja na komiteju je Pahulje težko zbolel, in ko je ozdravel, se ni hotel več vrniti na prejšnje delovno mesto. Raje je postal poveljnik za lokalno gospodarstvo ter se z vso zagnanostjo lotil obnove podeželja. Tu pa je zopet naletel na belokranjsko skromnost, saj so se ljudje bali vzeti posojila za obnovo, boječ se, da jih ne bodo mogli vrniti in bi zaradi tega prišli v težave. Raje so si le za silo uredili prebivališča, kot pa da bi se na račun družbenega denarja kopali v obilju in razkošju. Seveda pa za napredek ni bila dovolj le obnova podeželja, Belokranjci so si morali kje zaslužiti tudi vsakdanji kruh. Priložnosti pa je bilo bore malo. Blaž je vzidal v mozaik razvoja črnomaljske industrije kar precej kamenčkov, bodisi ko je šlo za tovarno učil, ki je pozneje prerasla v Belt, za semiško Iskro ali za gradbeno podjetje Begrad, ki ga je vodil 14 let.

»Ko sem prišel v Begrad, je v podjetju vladala anarhija. Na voljo je bilo le najbolj primitivno orodje, delo, ki smo ga morali šele opraviti, je bilo plačano že preteklo leto. Predvsem s pametno politiko in pridnim delom pa smo se zasidrali onkraj Kolpe, kjer smo poleg vodovoda in različnih stavb gradili celo most. Uveljavili pa smo se do take mere, da nam je uspelo dobiti delo tudi v črnomaljski vojašnici, poleg tega pa smo gradili za vojsko tudi dva stanovanjska bloka. Takrat je veljalo, da pri vojski ni lahko dobiti delo, moral si se zares izkazati. Kljub neštetim nadzorom in strogim merilom pri prevzemu opravljenega dela mi je predsednik komisije na koncu čestital in priznal, da takšnega dela še ni prevzel. Takrat sem jokal od sreče,« pripoveduje Blaž, ki je znal ostati ponosen, trden, vztrajen tudi takrat, ko v podjetju ni šlo vse po sreči. Kaj pa je prava sreča, je spoznal šele takrat, ko je leta 1966, dva tedna po upokojitvi, kupil zemljišče in začel graditi hišo. »Saj bi si dom lahko postavil že veliko prej, a nisem hotel, da bi mi kdorkoli očital, da sem si kaj prilastil na račun podjetja. Raje sva pozneje z ženo Štefko krepko pljunila v roke. Takšni domovi, zgrajeni z lastnimi žulji, so navadno tudi bolj trdni,« ve iz izkušenj.

Čeprav je pretekli mesec dopolnil 80 let, pa Blaž še vedno ne najde počitka. Kot zagrizen planinec je zlasti ponosen na dom črnomaljskih planincev na Mirni gori, pri gradnji katerega je izlil nemalo potu. Na ramenih je nosil s Planine na Mirno goro gradbeni material za dom, zato ne čudi, da je nanj navezan prav tako kot na lastni dom v Črnomlju. Lani je v domu na Mirni gori postavil celo krušno peč, in ko bodo posijali topli sončni žarki, bo zagotovo njegova prva pot na to priljubljeno izletniško točko. In zopet bo delal, ne glede na svojih osem križev. Še kako prav je imel eden od tistih, ki so mu ob rojstnem dnevu stisnili roko, ko je v čestitko zapisal: »V življenju si delal veliko stvari, veliko brez plače, za dobro ljudi!«

M. BEZEK-JAKŠE

OBRAZI

Dolina z okenci v preteklost

Dolina je v večnem spreminjanju. V prijaznem predpomladanskem soncu je vsa tiha in prijazna. Potoček, ki izvira na enem koncu, se vije med vrbami in še predno doseže drugega, se počasi porazgubi. Tu in tam ob njegovem toku so skrivnostni požiralniki, v katere se neslišno izliva voda. Toda njena tiha moč dela vztrajno in učinkovito. Na travniku je opaziti nekaj svežih udorin. To so rezultati njenega dela. S svojim skrivnostnim podzemnim tokom izpodjeda dno doline in človek nikoli ne ve, če še stoji na trdnih tleh. Ob večjem deževju pa tukaj vse oživi. Voda bruha iz neštetih izvirov na severu doline in na njenem jugu ustvari globoko jezero, ki pa kmalu uplahne. Ob vsakem takem deževju je podoba doline nekoliko drugačna. Tu je nova udorina, tam je plaz potegnil s sabo nekaj kubikov zemlje in pustil v bregu svežo rano.

Dolina je vsako leto nova, pa vendar tako stara Občutek starosti, kljub temu večnemu pomlajevanju, ji dajeta dve zijali v bregu na njenem gornjem koncu, prav tam, kjer v vznožju strmega, z gozdom poraslega brega izvira potoček. To sta vhoda v znamenito Ajdovsko jamo, najstarejšo znano prazgodovinsko najdišče na Dolenjskem. Kaj neki je človeka gnalo že tam pred pet, šest tisoč leti, da je poseljeval obronke te skrivnostne doline in se s takimi in drugačnimi nameni zatekal v še skrivnostnejšo jamo na njenem dnu? Odgovor na to poskušajo najti arheologi, ki so v jami odkrili že marsikaj zanimivega. Okoli doline pa še danes živijo ljudje, katerim dajejo njeni bregovi in nestanovitno dno osnovo za preživljanje. Še tri družine živijo danes raztresene na robu te doline pod Nemško goro v bližini Leskovca. Vsem trem daje znamenita jama svojstven pečat, saj jih ljudje ločujejo od ostalih v naselju po nadimku podjamski. Kaj prida bogastva se v teh bregovih ni dalo nastrgati, naj so se številni rodovi še tako trudili.

»Še Kočevarji niso marali k nam med vojno, ko so nas izselili. Raje so si prisvojili lepše domačije v dolini,« pravi podjamski Marjan Bizjak, sedaj upokojenec. Takrat, ko je prišla vojska, je bil še bosopet šolarček, ki je moral pešačiti kar šest kilometrov do šole v Leskovcu. Tega je bilo konec, ko se je zvedelo, da bodo morali v izgnanstvo. Enajstega novembra enainštiridesetega so zapustili domačijico in skoraj štiri leta je trajalo, predno so jo zopet ugledali. Ostala je taka kot prej. Celo okna je spravil sosed, da jih niso razbile nevihte ali nepridipravi,

in svojo staro kravico so dobili nazaj. Malo od tistega, kar so pustili, a vendarle začetek. Saj skromnosti so bili vajeni. Devet otrok je bilo v družini, ko so se selili - najmlajša sestrica je imela komaj dve leti -, prav toliko jih je bilo, ko so prišli nazaj in vsem je bilo treba priskrbeti kruha in obleke.

Marjanov oče je bil korenina. Umrl je pred devetimi leti, star triindevetdeset let. Rad je čebelaril in ker je poznal še staro čebelarjenje z vsemi pripravami, ki si jih je izdeloval sam, so se zanj zanimali tudi etnologi. Čebelnjak je še pri hiši in tudi nekaj panjev je še v njem, za katere sedaj skrbi Marjan, še bolj pa njegova žena Majda. Hišo imajo Bizjakovi sedaj seveda novo, tista stara, lesena, v kateri je Marjan zrasel, pa tudi še stoji, čeprav ni več krita s slamo, kot je bila še za njegove mladosti. In notri je še skoraj vse tako, kot je bilo nekdaj.

Čuden občutek dobi človek, ko stopi skozi duri take lesene kmečke hišice. Kot bi stopil skozi okno stoletja nazaj v zgodovino slovenskega naroda. Vežica, ki je bila hkrati tudi kuhinja, saj se je od tukaj nalagalo in kuhalo v peči, nato pa izba, v kateri se je dogajalo vse družinsko življenje. Krušna peč v enem kotu, v drugem postelja, v tretjem miza s klopjo. To je vse in tukaj v tem malem prostoru so zrasli Marjanovi setre in bratje, devet vseh. Človek kar ne more verjeti!

»Tukaj smo spali pozimi vsi, oče, mati in devet otrok. Eni na peči, drugi okrog nje, kakor se je pač kdo znašel. Postelja je majhna, z njo se ni dalo dosti pomagati. V bližini krušne peči je bilo najlepše. Pozimi, ko je pritisnil hud mraz, je bila topla in prijetna, medtem ko je skozi reže v lesenih stenah in stropu pritiskal hlad, da se je belilo ivje po kotih,« se spominja tistih časov Marjan in tudi pove, da je bilo najlepše pač poleti, ko je bilo na seniku dovolj krme in prostora za brezskrbno spanje.

V bližini Bizjakove hiše je še ena taka lesena koča, ki jo je Marjan kupil, ko je ostala zapuščena. Tudi tista je prav tako zanimiva in dobro ohranjena. V njej je celo staro ognjišče, kakršnega pri Bizjakovih niso imeli. Tako sta na robu doline, v kateri je Ajdovska jama, svojevrstno okno v pradavnino, tudi dva slovenska etnološka bisera, okenci v slovensko zgodovino, ki bi ju bilo vredno pomagati ohraniti. Morda bi se dalo takrat, ko bo možen organiziran ogled jame, združiti izlet tudi z ogledom nekdanje slovenske domačije. Tako skromne, da je Kočevarji še povohali niso.

T. JAKŠE

Ob sedmih zjutraj je prišla svoboda (2)

Z Italijo je šlo hitro navzdol in prišel je tudi njen težko pričakovan razpad. Taboriščniki, ki so bili dobro organizirani, so prevzeli komando v svoje roke. Postrojili so se, Čabranci zase, Slovenci zase. Od nekod so prišle titovke in padla je komanda, naj si jih posadijo na glavo.

»Z mano je bil še en mlajši fant, Metod mu je bilo ime. Rekel em mu: 'Ti, to ne bo dobro.' Vprašal me je, zakaj ne, pa sem rekel, da smo v Italiji, da so Nemci tukaj. Tako sem korakal zadaj brez pokrivala. Bila je partizanska komanda, vsi so bili že med sabo zgovorjeni, kdo je oficir. Jaz, ki sem bil prej partizan, sem dobro vedel, kaj bo. In res, nismo še prišli do Soče, pa nas je že prestregla nemška motorizirana kolona. Postavili so mitraljeze in nas ustavili. Joj, kako so titovke hitro letele v kanal. Jaz vsaj tega dela nisem imel. Zato pa sem hitro rekel Metodu, naj mi sledi in v hipu sva bila za grmovjem. Tam je bil neki spomenik iz prve svetovne vojne in za njim sva ušla. Drugi so korakali spet nazaj v logor, midva pa sama proti domu.«

Z Metodom sta prišla peš do Rakeka. Tam pa sta naletela na nemško motorizirano patruljo. »Metod se je prestrašeno stisnil k meni, jaz pa nisem vedel kaj drugega, pa sem se zravnal, dvignil roko in pozdravil s 'heil Hitler'. Vsi trije Nemci na motorju so dvignili roko v zrak, midva pa sva se zmuznila mimo. Nič dokumentov ni bilo treba. No, zdaj sva pa dobra, če je treba samo to, sem si mislil. Tako sva prišla čez cel Rakek.«

Nadaljevala sta do Iga, kjer so že bili partizani. Pozdravljala sta s »smrt fašizmu« pa je bilo spet dobro. Šele potem, ko sta jih prosila za hrano, pa so se začela vprašanja. Napotili so ju v štab, kjer naj bi bila najprej zaslišana, potem pa bi dobila hrano. »Ja, no, pa greva v štab, sem dejal partizanom in jih vprašal, kje je. Ko pa sva prišla z Metodom za ovinek, sva jo hitro ucvrla drugam. Vedel sem, kakšen je partizanski močnik in zanj že nisem hotel, da bi me zasliševali. Tako sva bila tri dni lačna kot psa. Pa sva le prišla domov. Kako so zvedeli, da sem doma, ne vem. Toda doma me je že čakal mobilizacijski listek.«

ZARADI KOSA PAPIRJA V DACHAU

Listek je bil za Staneta usoden. Z drugimi slabo oboroženimi mobiliziranci je šel na položaje in takoj v boj, ki pa ni dolgo trajal, saj so jih Nemci kaj kmalu obkolili in zajeli. Tisti, ki so imeli pri sebi mobilizacijski listek, so bili hitro izpuščeni domov. Stanko pa je listek nekje odvrgel, ker mu ni več pripisoval nobenega pomena. »Če se ne bi tam našel nekdo, ki me je poznal in pričal zame, da sem bil res mobiliziran, bi me takoj pospravili. Toda domov me vseeno niso spustili. Drugi so šli domov, jaz pa naprej v Nemčijo. Tako sem Dachau služil od 4. decembra triinštiridesetega do konca vojske. Pa smo že trinštiridesetega leta vpili živela svoboda.«

Mnogo prezgodaj je bilo za take klice. Stanko se ob spominu na to globoko skloni nad mizo, kot bi hotel posrkati nazaj vsa ta leta in še enkrat stopiti na razpotnico, kjer bi bilo moč skreniti proč od grozot, ki jih je doživel. Toda razpotnica je bila prehojena in je ni več moč ponoviti. Govoriti o vsem pa je treba, ne zaradi sebe, zato, da ljudje ne bodo pozabili. Premnogo jih je, ki pričati ne morejo več. Prav zaradi njih mora beseda, čeprav težko, na dan. Zato spet srkneva požirek toplega in prijetno dišečega vina in spomini oživijo. Dachau.

«Vsak dan je bil za en dan. To se ne da kar tako povedati. Tam je bil hudič. Tam ni bilo življenja in tudi v peklu menda ni slabše,« tako da Stanko skupno kratko oceno nekega bivanja. No, naj bo pekel, tak ali tak, tisti; ki ga ustvari, je človek, tisti, ki v njem trpi, je človek in tisti, ki ga premaguje, je človek. Tudi v Dachavu je bilo tako, da so se eni in isti ljudje pojavljali v vseh treh vlogah. Če so že Nemci postavili taborišče in ustvarili sistem, še ne pomeni, da so bili oni edini, ki so taboriščnikom pili kri. Tudi med sabo so se taboriščniki razlikovali in si življenje po svoje lajšali, pa tudi oteževali. V takih razmerah ne hodi človek le sam (skoraj dobesedno) gol naokoli, ampak je gola tudi njegova duša.

ZA ŠTRUCO BATINE IN KROGLO

»Bil sem največ skupaj s Čehi, ki so bili kar v redu ljudje. S Slovenci ni bilo dobro. Je bilo kmalu kaj narobe. Potem, ko so videli, da sem še kar zbrihtan človek, so me vključili v organizacijo. Povsod, po vseh delavnicah so imeli svoje. Prenašalo in prekupčevalo se je naokoli, ta-

Bo Stanko kdaj zvedel resnico o ameriškem transportu dachavcev v Ljubljano?

ko da je vsak prišel do tistega, kar mu je manjkalo. Iznajdljivi so bili, kar se da. Prava mafija. Mene so spravili k mizarjem. Tam je bil neki Nemec, ki je potreboval blago. Tisti, ki so bili pri krojačih, so ga priskrbeli, potem so me zjutraj ovili vanj in oblekli, pri mizarjih odvili in oddali blago, meni pa zatlačili za hlačnice po tri štruce kruha, da sem jih odnesel po šihtu v barako. Za vsako štruco si dobil petindvajset udarcev z bikovko in nato kroglo v glavo. Pa izračunaj, koliko bi jih dobil samo za enkrat. Tudi samo petindvajset udarcev z bikovko ni nobeden preživel. Dobili pa me niso, ker sem bil vedno v nezavesti. To je treba pa znati. Marširali smo notri po šest in po šest, jaz pa sem se spravil na sredo in sta me dva držala pod pazduho. Nekateri so bili res tako slabi, drugi pa so se delali, tako kot jaz. Ned nogami sem imel z žico privezan kruh ali krompir. V barakah smo si potem vse razdelili. Organizacija je delila po svoje. Jaz sem dobil le delček tistega, kar sem prinesel. Drugo so dobili ljudje iz organizacije. So bili tam tudi učeni ljudje, tudi nekateri Židje, za katere je bilo pomembno, da preživijo. Štiri mesece sem živel tako. Če bi se tistega 'šefta' držal, bi bil najhujši lopov na svetu.«

Podobnih zgodb, kot te z blagom in kruhom, ima Stanko še precej. Zanimiva je zgodba o moki. Ena skupina taboriščnikov je delala z razkladanjem apna, druga je iz vagonov razkladala moko. Za sestradane taboriščnike je bil izziv seveda velik, vendar se tisti, ki so delali z moko, nikakor ne bi mogli izogniti natančni preiskavi po končanem delu.

»Razmišljali smo, kako bi prišli do moke, ki je bila tako blizu. Ker sem bil najbolj predrzen, sem se odločil jaz. V trenutku sem bil v oni skupini in na vagonu. Medtem ko so me tisti, ki so delali z moko, bili so skoraj sami Rusi, zakrivali, sem si slekel gate, jih spodaj zavezal in notri so mi nametali moke. Vse skupaj so mi potem stlačili v hlače in privezali. Neopazno, kot sem prišel, sem se izmuznil v našo skupino. Še nekaj ur sem moral tako obtežen voziti karjolo, pa ni nihče opazil, kaj imam v hlačah. Naši so seveda vedeli in pazili name. Nas potem niso tako natančno preiskovali, saj kaj bi z apnom v barakah. Skuhali smo si cmoke. Bože, kako so nam teknili.«

Boj za preživetje je bil v taborišču neizprosen. Zgoraj je bil nemški red, vmes red, ki so si ga ustvarile skupine taboriščnikov, da bi preživele, zunaj teh redov pa so padala trupla. Človeško življenje ni bilo vredno počenega groša. Pa vendarle so si med sabo taboriščniki in skupine pomagali, kolikor so mogli. Rusi so pomagali Stankovi skupini, čeprav so vedeli, da bi jih, če bi jih odkrili, takoj postrelili. Toda vedeli so, da pomagajo sotrpinom pri preživetju, poleg tega pa so, če je bila prilika, terjali tudi protiusluge.

PRAZNIČNI JEDILNIK — PASJE MESO

Meso je le poredko zašlo na taboriščniški jedilnik. Kadar je, je teknilo, da le kaj. Stanko je bil zraven, ko je bila na vrsti taka poslastica. Pes, na katerega je bil paznik zelo navezan, je bil lepa, rejena in dobro zdresirana žival. Če bi šlo zares, bi interniranca udušila kot muho. Bali so se ga, toda lakota je huda stvar. Ko so v veliki jami gasili živo apno, se je porodil načrt. Ker je bil pes dobro zdresiran, je bil tudi dovolj neumen, da se je dal toliko zavesti, da je skočil v jamo z živim apnom. Še malo pomoči je bilo treba in že se je zadušil. Pečenka je bila gotova. Servirana je bila pa pozneje, kajti paznik je dal svojega ljubljenca, kot se spodobi za psa, lepo pokopati. Nikoli pa ni preveril, kaj je zares prišlo v pasji grob, ki so ga interniranci na njegov ukaz tako spoštljivo izkopali. Če bi, bi v njem našel le pasjo glavo, drobovje in kožuh.

Smrt je bila blizu. Skoraj prijateljica, čeprav je bil ohranitveni nagon tudi močan. Še po smrti pa so tisti, ki so ponoči tiho preminili, pomagali onim, ki so bili še živi, preživeti. Stanko je svojega soseda na pogradu, ki je zaradi izčrpanosti umrl, dolgo prikrival. Tako je dobil še njegovo porcijo. Mrtvecu tako ali tako ne bi več koristila. Šele ko je pričelo truplo razpadati in zaudarjati, so ga odstranili iz barake.

Še predno je nemški Reich propadel in so tisti, ki so se znašali nad tako množico nedolžnih in nemočnih ljudi, dobili svojo zasluženo kazen, se je včasih le ponudila prilika za zadoščenje.

Komandofuerer, esesovec, po rodu Poljak, je bil krut do taboriščnikov in je izkoristil vsako priložnost, da jih je lahko maltretiral. Taboriščnike, ki jih je bilo po nemških merilih najmanj škoda, če bi se zgodila nesreča, so uporabljali tudi pri preizkušanju novega protipehotnega orožja. Eden takih novih izumov, ki naj bi ga preizkusili, je bila tudi ročna granata, kateri naj bi se v zraku odprlo padalo in jo tako zadržalo, da bi eksplodirala že v zraku in bi imeli njeni šrapneli večji doseg. Esesovec, ponosen na nov izum, se je hotel pred taboriščniki postaviti, pa je sam vrgel granato v zrak. Padalo se je odprlo, veter je zapihal in granato je odneslo ravno esesovcu nazaj pod noge, kjer je eksplodirala.

»Tam se je valjal po tleh brez nog, mi pa tudi. Držali smo se za trebuhe in se od smeha valjali naokoli, tako smo mu privoščili njegov izum,« pravi Stanko, ki si ne more kaj, da se ne bi ob spominu na dogodek še enkrat od srca nasmejal. Preveč smrti je videl, da bi mu tak dogodek šel do živega.

ZA LAS ODNESEL PETE

Medtem ko se pogovarjava, podzavestno z enim ušesom poslušava poročila iz gostilniškega radia. Govor je o strahotnih bombardiranjih iraških položajev pred pripravljajočo se ofenzivo kopenskih sil.

»Ja, pravim ti, če mi kdo tarna, da ima zaprtje, mu rečem, naj gre v Irak, pa bo takoj pozdravljen. Kdor ni doživel bombardiranja od blizu, ne ve, kaj je to. Že takrat je bilo tako, da je šlo vse od tebe, ko te je metalo sem in tja. Kaj šele sedaj, ko imajo še boljše bombe. Enkrat me je vrglo tako, da tri ure nisem spravil prahu iv ust, oči in ušes. Norec je tisti, ki se gre z Amerikancem takole vojskovat. Enkrat bi me pa čisto zares kmalu doletelo. Saj znotraj lagerja niso bombardirali, niti mitraljirali, če so te pa dobili zunaj, kjer so imeli pazniki svoja domovanja, je bil hudič. Jaz toliko da sem ušel pod ene stopnice, ko je Anglež mitraljiral fabriko. Kar med ulicami je švigal in za malo, da sem še pete potegnil notri, že je bila tam luknja. Beton je kar letel naokoli. Madona, sem mu požugal, to pa ni lepo. Kolikor te imam rad, ampak, boga ti, kmalu bi šle moje pete.«

Bombardiranja, grozna, kakor so bila, pa so naznanjala tudi nemški konec in zavijanje protiletalskih siren, ki je bilo čedalje pogostejše, je zvenelo internirancem hkrati odrešujoče in zastrašujoče. Vse dokler ni prišlo tisto jutro, ko je ob sedmih prišla svoboda. Kot smo že povedali na začetku zgodbe, so Amerikanci pripeljali Stanka in še kakih sto do dvesto slovenskih fantov naravnost v Ljubljano. On jo je takrat, nezaupljiv kot je bil, hitro popihal. Kaj se je zgodilo z ostalimi, še danes ne ve. Precej zgodb je že slišal o dachavcih, niti v eni pa ni bilo omenjeno, da so jih pripeljali v Ljubljano sami Amerikanci. Morda bo pa ta zapis spodbudil koga, da mu bo povedal resnico. (Konec)

TONE JAKŠE

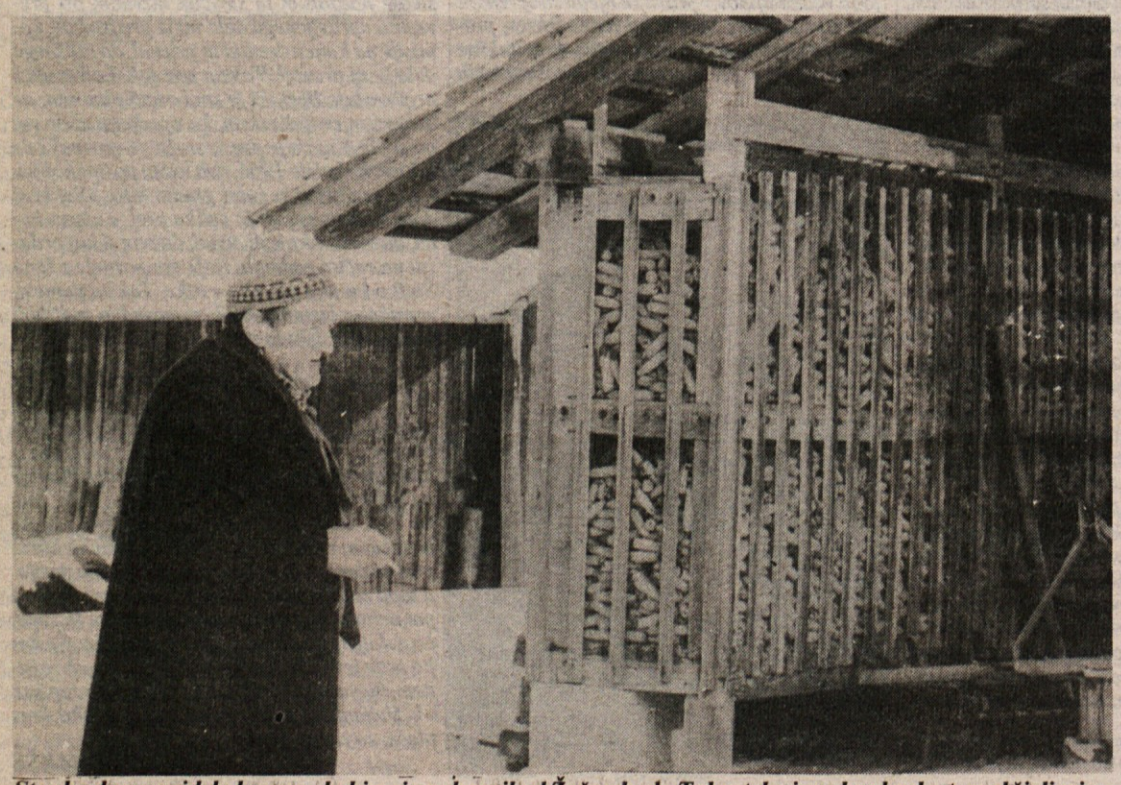

Stanko danes pridela koruze, da bi z njo nahranil cel Žužemberk. Takrat, ko je za kos kruha tvegal življenje, pa bi ga ravno tako za en sam storž, kakršnih ima sedaj obilo v koruznjaku.

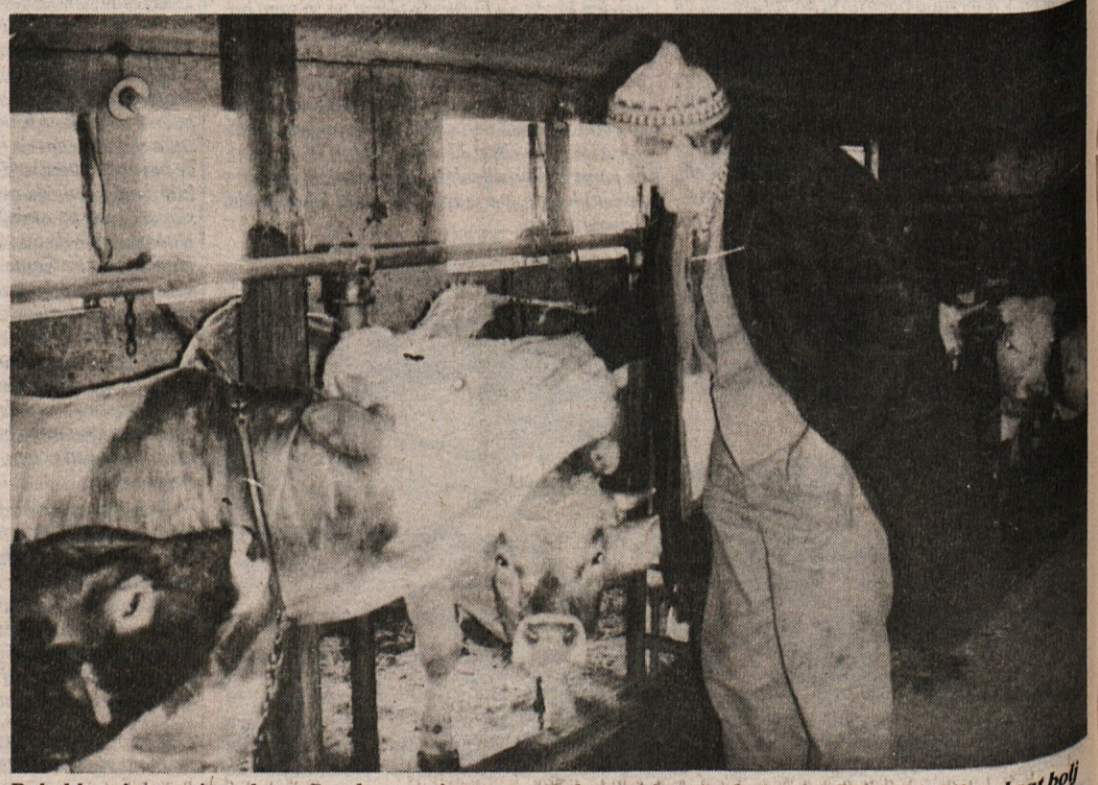

Poln hlev pitancev ima danes Stanko na privezu, pa vendar, pasja pečenka v taborišču mu je bila takrat bolj dobrodošla kot danes vsaka teletina, saj je šlo za golo življenje.

NAGRADA V ANKARAN

Žreb je izmed reševalcev 8. nagradne križanke izbral TATJANO ŠAVRON iz Ankarana. Za nagrado bo prejela knjigo slovenskega humorista Evgena Juriča Pod prisego. Nagrajenki čestitamo.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 25. marca na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 10.

REŠITEV 8. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 8. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: FILM, BARVA, SERPENTIN, KRKA, KANA, AMEBA, CS, SLOVENSKI, C, PAN, RIKO, ELEA, TAKTIRKA, LAK, MONI, TVOR, JURJEVO, IKEDA, ERARD, DEBATER, ANTI, ATO, ARA.

MISLI

Problem ni v tem, da druge narodnosti v jugoslovanski skupnosti slovenske avtonomije včasih ne jemljejo preveč resno. Problem je v tem, da jo je marsikateri Slovenec pripravljen vnaprej gratis dati iz rok.

B. M. ZUPANČIČ

In kruto je življenje, bolj kot prazno.

E. MONTALE

Svobodo je mogoče ustvariti le intimno in v praktičnem, vsakdanjem odnosu do ljudi, sveta in življenja.

S. SIMČIČ

NAGRADNA KRIŽANKA 10

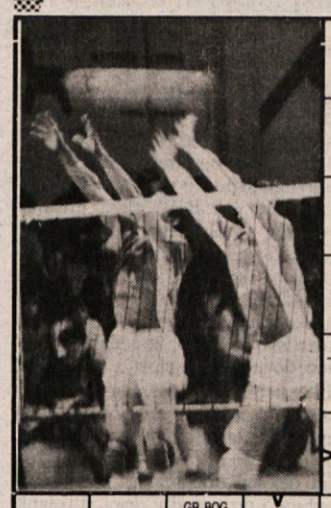

				DL	PLEHKOST	SODOBNI SL. SKLADATELJ (JANI)	ETILNI ALKOHOL	STARA KULTURNA RASTLINA	AVTOR J. UDIR	BOHR NIELS	OKLJUK	PRIZORIŠČE	OBREDNA OBLEKA DUHOVNIKOV
				GEOM. POJEM					ŠE NE RAZVIT POGANJEK / ŽIVAL Z LOVKAMI				
				STROJ ZA MOTANJE									
				VISOKOTRAVNATA STEPA						KOS CELOTE / REDKOST			
				VEČNOST / NEKD. FR. TERORISTIČNA ORG.				ČRNA PTICA / NAŠA NARODNA JED					
											POVRŠ. MERA / PRESTOLNICA GRČIJE		
DL	NEKDANJI LIBIJSKI KRALJ	GR. BOG GOZDOV / PANJ, NA KATEREM SE SEKA				NAJDALJŠA FR. REKA / IT. KNJIŽEVNIK (19. STOL., IPPOLITO)						MESTECE V SEV. ITALIJI (AVT. DIRKE)	ŽENSKO IME
VRSTA TALNE / OBLOGE							UMETEN IZOTOP VODIKA / TUR						
DEL POSODE				JUNAKINJA IND. EPA RAMAJANA / HRV. »PETROL«					VSEBINA RAZPRAVE / STENA				
POŠKODOVANJE								GR. FILOZOF / PRITRDILNICA					
HRV. IGRALKA (INGE)					LEADER								
PRITOK SAVE					JADRANSKA RIBA						ANTON AŠKERC		

V naših laseh je zapisano vse

Silno drobna, a pomembna pisava zdravja ali bolezni v lasnih celicah — Mineralno analizo las opravljalo v Švici — Dostopna je tudi nam

Vse, kar človek počne, ostane na nek način zapisano v njem in ga opredeljuje. To ne velja le za dobra in zla dejanja, kot bi dejali stari indijski modreci, marveč tudi za vsakdanja ravnanja, od vsakodnevnih opravil do tega, kaj človek nosi z žlico v usta, kaj pije in kaj diha. Ljudska modrost pravi, da si je z nezmernostjo pri jedi in pijači že marsikdo skopal prerani grob. Sodobnejša modrost bi se lahko glasila, da si je marsikdo z vžigalnikom in cigareto prižgal prezgodnjo mrtvaško svečo. Skratka, način življenja, dela in prehrane izpisujejo človekovo zdravje ali bolezen, pogosto neopazno in prikrito, dokler lepega dne ne izbruhne na dan katera od množine bolezni, ki peste človeški rod. Včasih in pri nekaterih boleznih je takrat že tudi prepozno za uspešen spopad z njo.

Skrb za zdravje se začenja s samim ugotavljanjem zdravstvenega stanja, pri čemer se večina ljudi zanaša na svoje počutje, pomoč pa poiščejo, ko je z zdravjem kaj že narobe. Saj bi morda še kaj naredili pred boleznijo, če bi ne bilo preverjanje zdravstvenega stanja tako zamudno, povezano s posedanjem v zdravniških čakalnicah, z laboratorijskimi preiskavami in drugim, kar jemlje čas in voljo. Morda je vmes tudi nekaj iracionalnega strahu, češ ko bom šel k zdravniku, se bodo zdravstvene težave res začele. In tako ljudje raje prenašajo občasno ali kar redno slabše počutje, pogosto utrujenost, nerazpoloženost, nespečnost in druge podobne težavice, kot da bi šli na temeljit pregled. Tolažijo se, da so to le prehodne težave, pač neogiben davek sodobnemu hitremu in stresnemu načinu življenju.

A tudi taki so, ki vestno obiskujejo zdravnika, hodijo na redne preglede, vendar medicinska veda ne more odkriti pravih razlogov za njihovo slabo počutje, dokler ne izbruhne bolezen z vso silo na dan in se izkaže.

Ali je možno pravi čas odkriti, da se ruši ravnovesje v človekovem organizmu, in se pravi čas lotiti ustreznih »popravil«? Ali sploh so jasna in prepoznavna znamenja, ki govore o stanju človeškega organizma, ko tega sicer še ni mogoče opaziti v izrazitejših težavah z zdravjem?

Biofizik in strokovnjak za prehrano Frede Ladefoged s švicarskega inštituta Eive pravi, da je to mogoče. O stanju človeškega organizma lahko zelo veliko povedo — njegovi lasje.

Ladefoged se že več kot petnajst let ukvarja z alternativno medicino, biofiziko, potuje po svetu in spoznava ljudsko zdravilstvo, posebej zdravilstvo južnoameriških Indijancev. Vse to mu je oblikovalo poseben pogled na človeka in njegovo tesno povezanost z okoljem v najširšem pomenu te besede. Predvsem pa je poznan kot zagovornik mineralne analize las, ki jo je prenesel v Evropo. Njegov inštitut Eive je eden od treh na svetu, kjer lahko opravijo najpopolnejšo mineralno analizo las.

Prejšnji mesec se je Frede Ladefoged mudil v Ljubljani in na nekajurnem srečanju povedal nekaj več o sebi in o inštitutu Eive. K nam ga je pripeljala kemičarka Erna Bastar iz Kočevja, ki se je seznanila z metodo mineralne analize las in njene izsledke uporabila pri zdravljenju svoje težke bolezni. Pred leti je namreč zbolela za rakom, prestala operacijo, zdravljenje z zdravili in obsevanjem, uporabila pa je tudi izsledke mineralne analize las, ki so jo opravili na Ladefogdovem inštitutu. Zatrjuje, da se je njeno zdravstveno stanje tudi po zaslugi spoznanj iz omenjene analize in ustreznega ravnanja bistveno popravilo in je danes povsem zdrava. Zdaj je posrednik med inštitutom Eive in našo javnostjo.

Ladefoged je prepričan, da sodobni človek živi zelo neustrezno, da se zastruplja z neprimerno hrano, z onesnaženim zrakom, lastnim nespametnim ravnanjem in tako ruši ravnovesje mineralov v sebi, posledica pa so številne bolezni. Pogosto se bolezni lotevamo povsem narobe, z najrazličnejšimi zdravili, s katerimi ne odpravimo pravih vzrokov bolezni, marveč samo lajšamo in odpravljamo simptome, bolezni same pa ne. Po Ladefogdovem prepričanju lahko učinkovito preprečimo in v mnogih primerih tudi ozdravimo številne bolezni z izločitvijo škodljivih snovi iz organizma in vnosom tistih snovi, ki jih primanjkuje.

Medicina že dolgo ve, kako pomembni so za pravilno delovanje človekovega organizma vitamini in minerali z najrazličnejšimi elementi. Danes se tudi ve, da telo lažje pogreša pomanjkanje potrebnih vitaminov kot pomanjkanje nekaterih za življenje nujno potrebni mineralov.

Vzemimo za primer kalcij, ki spada med zelo pomembne minerale v človekovem organizmu. Če ga primanjkuje, nastopijo motnje pri tvorbi kostnega tkiva, v delovanju živčevja, v krvni sestavi, motnje v delovanju pomembnih encimov, kar vse privede do različnih bolezni. Prav tako preobilje kalcija kaže na nekatere motene procese v resorpciji snovi v organizmu. Težke kovine, kot so nikelj, svinec, kadmij, ali nekovine, kot je živo srebro, v človekovem organizmu delajo samo škodo. Zato že malo povečane stopnje prisotnosti, denimo živega srebra, povzročijo motnje v živčnih in mišičnih vlaknih, spremembe kromosomov, kožne bolezni, čustvene motnje, uničevanje elektrocitov in podobno.

LASJE, OGLEDALO ZDRAVJA

Po vsem tem je jasno, da je še kako dobro, če človek ve, kakšno je stanje glede mineralov v njegovem organizmu, katerih mineralov ima preveč in katerih mu primanjkuje. A prav tu je bil dolgo velik in nerešljiv problem. Ugotavljanje in merjenje zelo majhnih količin mineralov v človekovem organizmu je namreč silno zapleteno. Dolgo je bilo medicini sploh nemogoče, ker zdravniki niso imeli na voljo ustreznih naprav, s katerimi bi to ugotavljali. Računalniška tehnologija pa je omogočila razvoj naprav, ki opravijo zapleteno in delikatno ugotavljanje prisotnosti mineralov v telesu. Tehniko mineralne analize so razvili Američani v okviru svojega vesoljskega programa, od njih pa so jo prevzeli drugi. Kmalu je prišla tudi v zdravstvo. Zdravniki imajo po zaslugi te sodobne tehnike možnost, da dobijo v roke izvide, v katerih so zapisane količine posameznih mineralov v telesu, na tej osnovi pa lahko postavljajo diagnoze in predpišejo ustrezno preventivno ravnanje in zdravljenje.

Zanimivo je, da za mineralno analizo ne uporabijo odvzete krvi ali urina. Dragocene podatke o prisotnosti mineralov v človekovem organizmu dajejo lasje. V lasnih celicah se namreč trajneje ohranjajo sledovi vsega, kar je in kar pride v človekovo telo s hrano, zrakom, vodo in v stikih z okoljem. Ko naš organizem sprejema vase vse mogoče, od potrebnih in za življenje nujnih snovi do težkih kovin, pesticidov in drugih strupov, ki telesu škodijo, se te snovi v izredno majhnih količinah nalagajo tudi v lasnih celicah. Pomembno je, da v laseh ostanejo prisotne veliko dlje in trajneje kot, denimo v urinu ali krvi, kjer se sestava hitreje spreminja. Lasje so v tem pogledu nekakšni osebni arhivi. Problem je le v tem, da je težko prebrati, kaj je v njih zapisano, ker je »pisava« izredno majhna. Z že omenjenimi napravami strokovnjaki lahko ugotovijo prisotnost in količino 36 različnih mineralov. Količino posameznih mineralov izražajo v delcih na milijon.

Prednost metode je tudi v tem, da je mogoče analizo opraviti kar po pošti in ni treba na drago pot v tujino. Zadošča za jušno žlico velik pramen las, ki ga pošljete v švicarski inštitut. Čez nekaj tednov dobite analizo, v kateri je navedena količina 36 mineralov, njihova stopnja, pomanjkanje ali presežek. Strokovnjaki priporočijo tudi ustrezne mineralne in vitaminske napitke, čaje in druge preparate, s katerimi si lahko popravite porušeno ravnovesje mineralov v organizmu in si s tem okrepite odpornost ter si izboljšate zdravstveno stanje. Analiza je lahko dragocena tudi za vašega zdravnika, saj mu pomaga pri diagnozi. Slednje inštitut za minerlano analizo las ne opravlja.

Če ste torej pogosto utrujeni brez pravega vzroka, če imate težave s telesno težo, če vas muči nespečnost, če ste pogosto prehlajeni, če vas mučijo alergije, vas pogosto boli glava ali vas mučijo kakšne druge težave, ki so zanemarljive le na prvi pogled, potem je čas, da si privoščite temeljitejši pregled stanja, v kakršnem je vaše telo. O njem vam bodo povedali vaši lasje!

M. MARKELJ

svet v številkah

BREZPOSELNOST V ES

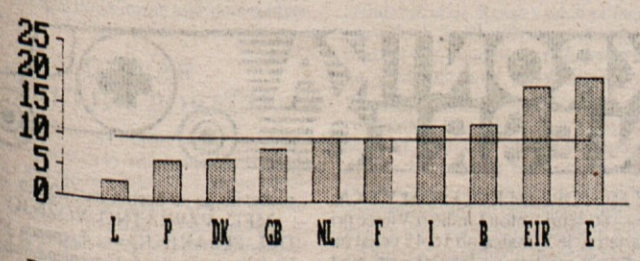

Pred leti pri nas skoraj da nismo poznali brezposelnosti, saj so jo krojači našega družbenega vsakdanjika spretno prikrivali s prelivanjem delovne sile v ekonomsko emigracijo in s prezaposlovanjem. Danes ta grdi zmaj močno maha z repom. A ne samo pri nas. Razvita Evropa ga prav tako pozna, in to že precej časa. Graf tega tedna z višino stolpcev kaže stopnjo brezposelnosti v desetih državah Evropske skupnosti, črta pa kaže povprečje za Skupnost. Najmanjša stopnja brezposelnosti je v malem Luksemburgu, največja pa v Španiji.

Na sledi ubijalcu možganov?

So britanski medicinski raziskovalci odkrili, kaj povzroča Alzheimerjevo bolezen? — Nič več neozdravljiva bolezen

Alzheimerjeva bolezen spada med tiste bolezni, ki ogrožajo predvsem starejše in ostarele. Odkar se je v razvitem svetu in tudi pri nas življenjska doba povečala in vse več ljudi dosega višjo starost, je tudi bolezni več. Zaradi svojih značilnosti zbuja veliko strahu: prihaja namreč do pospešenega izgubljanja spomina, zaradi česar bolniki postajajo povsem odvisni od drugih. Ob vsem tem pa še velja, da za bolezen ni nobenega pravega zdravila. Strah pred Alzheimerjevo boleznijo je pri ostarelih, ki se že tako počutijo kot breme drugim, povsem razumljiv.

Zakaj ljudje zbolijo za Alzheimerjevo boleznijo? Medicinski raziskovalci že več kot eno desetletje vztrajno iščejo vzroke za to bolezen in vsake toliko časa razglasijo tudi kakšno zanimivo odkritje, bolezen pa kljub temu ostaja za znanost ne do konca rešena uganka.

Kot so doslej dognali, igrajo pri Alzheimerjevi bolezni določeno vlogo geni, virusi, nasičenost organizma z aluminijem in še kaj. Toda največ zanimanja priteguje beljakovinska molekula, ki ji pravijo amyloid. Njene vloge nikakor ne dojamejo, vedo pa, da je tesno povezana z boleznijo, saj so v možganih obolelih odkrili množino teh molekul okoli odmrlih nevronov. Je to ubijalec in uničevalec možganov ali pa samo nedejaven spremljevalec?

Morda so odgovor na to vprašanje našli britanski raziskovalci, ki delajo v londonski bolnišnici Sv. Marija. Pred kratkim so sporočili strokovni javnosti, da so pri obolelih za Alzheimerjevo boleznijo zasledili posebno okvaro v genih, ki proizvajajo beljakovino APP. Okvara gena je povezana s tvorbo zloglasnih molekul amyloidov, ki naj bi uničevali možganske celice. Če bodo nadaljnje raziskave in raziskave v drugih medicinskih raziskovalnih središčih potrdile, da je omenjena genska okvara povzročitelj Alzheimerjeve bolezni, bo to velika preokretnica, saj se bodo medicini odprle poti za zdravljenje te hude in doslej neozdravljive bolezni.

Raziskovalci bodo v naslenjih poskusih vsadili okvarjene gene v laboratorijske miške in nato opazovali, kaj se bo dogajalo. Upajo, da bo skrivnost končno pojasnjena.

Iz davnine

Ljudje, ki so živeli pred davnimi osmimi tisočletji, niso svojih dni preživeli le v iskanju hrane, boju z naravnimi silami in sovražniki, marveč so si privoščili tudi urice brezdelja in zabave. Arheologi, ki že nekaj let raziskujejo starodavno naselbino Ain Gazal na Srednjem vzhodu, so lani izkopali nenavadno kamnito ploščo z izvrtanimi vdolbinami. Strokovnjaki, ki so si nenavadno najdbo dodobra ogledali, pravijo, da gre najverjetneje za najstarejšo znano igro na svetu.

Ploščo iz peščenca so našli v ostankih hiše, stare okoli 6 tisoč let. Kakega pol metra dolga plošča ima dve vrsti jamic. Kot meni arheolog Gary O. Rollefson z univerze San Diego, ki vodi izkopavanja, plošča ni služila nobenemu praktičnemu opravilu in tudi ne kakšnemu verskemu obredu. Najverjetneje so jo uporabljali pri razvedrilni igri, v jamice na nji pa sta soigralca ali več igralcev postavljali drobne kamenčke ali kaj podobnega.

Kakšna je bila igra in kakšna so bila njena pravila, ne bomo nikoli zvedeli. Morda je bila podobna mankali, ki jo še danes poznajo in igrajo v nekaterih predelih Bližnjega in Srednjega vzhoda.

MINI ZANIMIVOST:

PLAZILSKI PES

Južnoafriški znanstveniki so odkrili dobro ohranjeno fosilno okostje davnega prednika psa, ki je živel pred 250 milijoni let. Seveda ne gre za psa, kot ga poznamo danes, marveč za plazilca, ki je bil podoben psu in se je tudi hranil podobno, na kar opozarja izrazito zobovje s podočnikoma in sekalci. Žival je bila razvojno na poti preobrazbe iz plazilca v sesalca.

Še kričijo

Ogroženi kričavi žerjav ušel izginotju

Kadar se dandanes piše o redkih živalskih vrstah, potem je običajno slišati slabe novice. Zaradi strahovitih sprememb, ki jih je povzročil v svetovnem okolju človek, vsako leto izgine kakšna redka živalska ali rastlinska vrsta, nekatere med njimi še prej, kot jih lahko znanost preuči in spozna. Redke so vesele novice, zato slednja gotovo zasluži nekaj pozornosti.

Zadnje štetje kričavih žerjavov je pokazalo, da se je število teh redkih ptic povečalo na okroglih 200, od tega jih blizu 140 živi v divjini, ostale pa v živalskih vrtovih in v posebnih vzgajališčih. Kričavj žerjav, ki se ponaša z lepo snežno barvo, na glavi pa rdečo in črno liso, živi samo na območju ZDA in Kanade. Med zelo ogrožene ptice spada že nekaj desetletij. Leta 1957 je živelo vsega 21 primerkov teh ptic, in to kljub temu da so jih že desetletje poprej strogo zaščitili. Če bi se za ptice na zavzeli ljubitelji in poznavalci narave, bi danes kričavega žerjava poznali samo še na slikah in v filmih.

Žerjavi so družabne ptice in žive v velikih jatah, natančneje, so živeli, saj danes v naravi leta samo še ena jata teh ptic. V zadnji jati kričavih žerjavov na svetu leta 140 ptic.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Lojze Cestnik:

Čolnar s Kolpe

Tistega vročega nedeljskega popoldneva sem se odpravil na Hrvaško. Na hitro sem se poslovil od domačih in po bližnjicah pohitel proti Brezju. Udrti kolovozi in zapuščene steze so me vodili, pot in čas pa sem si krajšal z razmišljanjem in sanjarjenjem o lepši in srečnejši prihodnosti. Tisti čas sem si od vsega najbolj želel imeti svoje kolo. Kako hitro bi šel od ene vasi do druge!

Ob poti so se greli zeleni kuščarji. Ko sem se jim približal so jo na vrat na nos ubrali v zavetje med praprotjo, da je zašumelo po suhem listju. Razen njih na dolgi in samotni poti nisem srečal žive duše.

Ko sem prispel v Hrast, ni bilo zunaj videti nobenega človeka. Najbrž so vsi počivali in si v senci gasili žejo s prijetno dišečim »drajsanom«. Pri neki bajti sem potrkal in zaprosil za požirek vode, stari pa mi je prinesel v lončku »drajsana« namesto vode in me povabil: »Odi v hižo!« Vabilo sem žal moral odkloniti, ker je bila pred menoj še dolga pot. Krepko sem potegnil iz lončka ter ga podal staremu nazaj. On pa: »Gutni iše malo, gutni!« Kako se mi je prileglo!

Zahvalil sem se zanjo ter stopil iz prijetno hladne veže. Zunaj je kar puhtelo od vročine. V vaški mlaki so se kvakale žabe, črni ponirki so se neugnano podili med gostim trsjem. Sonce je neusmiljeno pripekalo na izsušeno, razpokano zemljo. Ko sem stopal naprej in je Hrast ostal za menoj, je kmalu potegnil blagodejen vetrček.

Naglo sem koračil skozi Drenovec mimo Vinice pod Kučerom h Kolpi. Kmalu sem zaslišal šumenje jezu pod viniškim gradom.

Na bregu sem se odpočil v senci vrbovega grma, čez čas pa sem začel klicati čolnarja preko Kolpe: »Ho hej, ho hej!«

Na hrvaški strani se je v soncu kopala vasica Spahiče, na bregu pa se ni zganilo nič živega, kot da je vasica izumrla. Ponovno sem zaklical in razmišljal, kod hodi stari čolnar, če ne vleče drete v hladni senci. A nazadnje sem ga le zagledal, kako gre med kočami z veslom v roki. Primajal se je do čolna ter se okorno zbasal vanj. Zaveslal je po mirni gladini in se počasi bližal mojemu bregu.

»Bog, dečko,« me je vljudno pozdravil, ko je čoln zadel ob breg. Stopil sem v čoln in sedel nasproti čolnarju, ki je nastavil roko in dejal: »Samo dinar.« Poiskal sem kovanec in mu ga stisnil v žuljavo dlan.

»Vedno plačilo vnaprej, kajne,« sem dejal.

»Pazi, mladi dečko, kaj čo ti povedat. En pot sem preko Kupe pelal tri mlade fakine. Kada smo došli do brega, poskakali su van iz čuna i bižali, da jih ni vrag ne bi vlovil. I tako, viž, sem nadrljal i ostal bez penez. Vražju jim mater hajdučko!« je odgovoril.

Zazrl sem v starca, v njegovo robačo iz domačega platna, v močno zdelane opanke, nataknjene kar na boso nogo, na preluknjan klobuk, zamaščen od potu in prašen, da se je svetil kot pološčen, pa sem si mislil: »Le kako more kdo tej revščini odvzeti tisti ubogi novčič?«

Izmenjala sva še nekaj besed in počasi prispela na hrvaško stran. Skrbno je priklenil čoln, se še enkrat ozrl po njem, če ni kaj pozabil, nato pa zabrundal: »Kaj čmo, po sem ga več i šundral.«

Videti je bilo, da mu ta mali, skromni čolnič veliko pomeni.

Sedla sva v senco ob Kolpi in nadaljevala pogovor. O marsičem mi je pripovedoval, pravil mi je o fiškalu Šubašiču iz Vukove gorice, o dr. Mačku in od drugih. Odsotno sem ga poslušal ter zrl v tolmun deviško čiste Kolpe. Velike ribe so plavale sem ter tja, na površje je prihitela jata ribic in pohitela drugam.

Sonce se je začelo nagibati k zatonu in vstal sem, da krenem dalje.

«Zbilja smo divanili i bogme smo se zaštentali,« je dejal starec. Poslovila sva se. On je oddrsal proti svoji koči, jaz pa sem stopil na zaraslo stezo proti »luziani«...

Starega čolnarja sem videl še enkrat, ko sem se vračal na kranjsko stran, potem pa nikoli več. Gotovo že dolgo počiva v svoji hrvaški zemljici.

POTA IN STRANPOTA

§

dežurni poročajo

GOREL AVTOMOBIL — 8. marca ob 19.40 je prišlo do požara na osebnem avtomobilu Novomeščanke Lidije Špehek. Vzrok ognja je bila bencinska črpalka v motorju. Dan žena je Špehkovo stal najmanj 5 tisočakov.

OKRADEN AVTOMOBIL — Neznan storilec je 9. marca okoli 12.30 iz osebnega avtomobila, parkiranega pri naselju Jablan, odnesel več vrednostnih papirjev, osebnih dokumentov in gotovine v skupnem znesku dveh tisočakov. Lastnica premičnin je bila Magda Bartel iz Gotne vasi.

VLOM V BIFE — V noči na 8. marec je nekdo vlomil v Dolenjkin bife na Ljubljanski cesti v Novem mestu. Neznanec je s polic vzel nekaj žganih pijač in cigaret, postrgal tudi nekaj drobiža, nato pa po ogledu kuhinje in garderobe, kjer pa je ostal praznih rok, odšel v noč.

ŽEPNA TATVINA — 4. marca ob 22.10 je nekdo Leopoldu Poglavcu s Kuzarjevega Kala zmaknil iz žepa denar in dokumente. Žepar je »zaslužil« 1.100 din.

KJE SO VLEČNE VERIGE? — Še v čas med 16. in 19. novembrom 1990 sega tatvina v gozdu Radoha, kjer je nekdo novomeškim gozdarjem s parkiranega traktorja odpel in odnesel osem vlečnih verig. Gozdarji so oškodovani za 2.960 din, ni pa znano, zakaj je dogodek šele sedaj zašel na strani policijskih poročil.

PRIJELI AVTOMOBILSKEGA TATU

NOVO MESTO - 21-letni V. B. iz Potočne vasi je osumljen, da je 6. marca ob 17.10 na novomeškem Glavnem trgu ukradel osebni avto P — 126 in se z njim odpeljal proti Kočevju. Vožnja ni bila dolga, pri Gornjem Polju so ga ustavili topliški miličniki, fanta prijeli, avto pa vrnili lastniku Milanu Jereletu iz Novega mesta.

PADLA IZ ČETRTEGA NADSTROPJA

NOVO MESTO — V nedeljo, 10. marca, nekaj po 15. uri je 33-letna Štefka Petrinčič v 4. nadstropju stanovanjskega bloka na Ragovski ulici v Novem mestu pomivala kuhinjsko okno. Med delom pa ji je spodrsnilo in je omahnila na tla. Hudo poškodovano so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

GOSPODARSKI KRIMINAL NA DOLENJSKEM (2)

Trgovke za svoj in znančev žep

Kaj se je dogajalo v duty free prodajalni na novomeškem Glavnem trgu?

Slovenski kriminalisti so napovedali razmahu gospodarskega kriminala neizprosen boj. Tudi novomeška UNZ v tem ni izjema, pričujoči zapisi govore o nekaterih v zadnjih mesecih na Dolenjskem odkritih primerih tovrstnih kriminalnih dejanj, katerih »avtorji« so praviloma vodilne osebe delovnih organizacij, podjetij ali trgovin.

NOVO MESTO — Leta inflacij so bila (in nemara še bodo) za trgovce časi, v katerih sta se jim cedila med in mleko. Tistim seveda, ki so znali iz dneva v dan spreminjajoče se cene izkoristiti za popravek lastnega standarda in blaginjo. A tudi v časih, ko inflacija ni bila štiriali trištevilčna, so se našli, ki so »pridelali« kaj za svoj ali znančev žep, kot na primer Novomeščanka M. S., s katere početjem so se v minulem letu kar nekaj časa ukvarjali tudi kriminalisti novomeške UNZ. M. S. je bila zaposlena v zdaj že »pokojni« Duty free prodajalni na novomeškem Glavnem trgu, večina njenih grehov pa sega v lanski marec in april, ko naj bi se med drugim ukvarjala tudi s prepovedanim trgovanjem cigaret Marlboro.

V trgovini so tiste dni pričakovali podražitev cigaret, zato je M. N., znanec trgovke M. S., nabavil kar dostojno zalogo cigaret Marlboro — zanje je odštel po 24 DEM za zavitek — in čakal novih cen. Ko so te prišle, naj bi bila M. S. cigarete vrnila v prodajo, le da tokrat po novi ceni, ki je znašala nič več in nič manj kot 36,5 DEM za zavitek škatel marlboroja. Prijatelju M. N. je s tem — tako pač pravi kazenska ovadba, ki so jo zoper M. S. vložili kriminalisti novomeške UNZ — pridobila najmanj 2.187,50 din protipravne premoženjske koristi. Ob preiskavi pa so bili odkriti še nekateri grehi M. S.

Po navedbah kazenske ovadbe, poslane temeljnemu javnemu tožilcu, naj bi bila M. S. v času med 28. decembrom 1989 in 29. majem 1990 preko novomeškega Servisa za zaposlovanje študentov in dijakov zaposlovala osebe, ki pa pogojev za tovrstno zaposlitev niso izpolnjevali. Ovadba pravi, naj bi se bila s tem na račun Emona Commercea, lastnika prodajalne, izognila plačilu davkov in prispevkov na osebni dohodek v skupnem znesku 40.738,50 din. Ob tem naj ne bo odveč omeniti še nekaj: prav zavoljo podobnih kršitev, storjenih z zaposlovanjem oseb, ki za službo preko študentskega servisa ne izpolnjujejo najosnovnejših pogojev — mnogi med njimi nimajo ne študentskega ne dijaškega statusa — je v rokah novomeškega temeljnega javnega tožilca še ena kazenska ovadba. Dogaja se, da se takšnih načinov zaposlovanja poslužujejo celo podjetja, seveda zato, da si prihranijo denar, ki bi ga sicer morala nameniti za plačilo davkov in prispevkov na osebne dohodke.

Toda povrnimo se znova v bivšo Duty free prodajalno na novomeškem Glavnem trgu. Preiskava zoper M. S. je odkrila tudi, kako naj bi bila ta nagovorila M. K., da poslovne listine, izstavljene pri prodaji blaga in ki so izkazovale dejanski inkaso, uniči, namesto njih pa sestavi nove, seveda primerno prirejene. Ob tem je dobro vedeti tudi, naj bi trgovke v omenjeni prodajalni imele celo ustrezen črni devizni fond v blagajni, dostop do njega pa naj bi imele prav vse. Da je fond lahko obstajal, je bilo seveda potrebno sproti popravljati in prirejati uradne listine ter dokumentacijo. Kazenska ovadba pravi, da so nekaj originalov našli raztrgane v smeteh.

• In kakšna je usoda lani oddane kazenske ovadbe zoper M. S. iz Novega mesta temeljnemu javnemu tožilcu? Slednji pravi, da preiskava še ni končana, kar seveda pomeni, da obtožnica še ni bila vročena sodnikom.

B. BUDJA

Ogenj potoval po ceveh

Eksplozija in požar v Krkinih Izolacijah v Bršljinu — Škode kar za 1,650.000 din

NOVO MESTO — V sorazmerno kratkem času je prišlo v novomeški tovarni zdravil Krka že drugič do eksplozije in nato še do požara, ki sta povzročila kolektivu ogromno škodo. Pred nedavnim je počilo v mehanični delavnici v Ločni, tokrat je 5. marca prišlo do eksplozije v Izolacijah v Bršljinu.

Preiskava, ki so jo opravili uslužbenci novomeške UNZ, je pokazala, da je ob 3.45 zjutraj prišlo na proizvodnem traku obrata, ker izdelujejo znamenito izolacijsko sredstvo, novoterm imenovano, do manjše eksplozije. Ta sama po sebi ne bi bila prav nič tragična, ako ognja ne bi potegnilo v odsesovalno cev v neposredni bližini, nato pa je po cevi »potoval« do filtrov, ki stojijo na dvorišču delovne organizacije. V teh filtrih se zbirajo razni prašni delci in ostanki novoterma, ki jih je ogenj seveda zanetil. Škoda, ki jo je povzročila taka verižna reakcija, je bila ogromna, prve ocene govorijo o znesku 1,650.000 din. Vedeti je treba, da je ogenj poškodoval tako trdilno komoro kot cevovod, opremo in elektroinstalacijo, popolnoma pa je uničil tudi tri filtre.

OBČNI ZBOR AVTO-MOTO DRUŠTVA

SEVNICA — Tukajšnje AMD vabi vse člane v soboto, 16. marca, ob 17. uri na redni občni zbor v društvene prostore za Kruljevino. To AMD se lahko pohvali s poslovno uspešnim preteklim letom. Tako deluje pod njegovim okriljem tudi radeška avto šola, veliko dela pa ima tudi vlečna služba. Prizadevni predsednik Franci Praznik se je zadnja leta skupaj s člani trudil za poživitev družabnega življenja v društvu. Sicer pa v Sevnici niso zadovoljni z delom Avtomoto zveze, ki se do društev obnaša preveč mačehovsko.

Nehote ustrelil prijatelja, nato si je sodil sam

Ponedeljkova tragedija v Novem mestu

NOVO MESTO — Minuli ponedeljek, 11. marca, zvečer je Novo mesto bliskovito obšla novica o tragediji, ki se je pripetila na domu Ivana Balabaniča, stanujočega v ulici K Roku. Kot pravi skopo policijsko poročilo, je Ivan tega večera okoli 19.15 doma v družbi prijateljev razkazoval neprijavljen revolver. Ali je Balabanič vedel, da je nabit, verjetno ne bo nikoli dokončno pojasnjeno, nesreča je pač hotela, da se je orožje med razkazovanjem sprožilo, in krogla je zadela v glavo Novomeščana Slobodana Galamiča. Slednjega so z rešilcem nemudoma odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer se zdravniki v trenutku, ko nastajajo te vrstice (torek dopoldne), še borijo za njegovo življenje.

Ko je Balabanič videl, kaj je storil, se je z istim revolverjem ustrelil sam. Bil je na mestu mrtev.

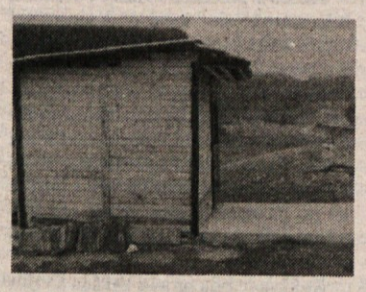

STRANIŠČE ALI BODOČA OKREPČEVALNICA? — Kdor bi si objekt na posnetku, ki stoji na parkirišču pod karteljevskim klancem, ogledal nekoliko podrobneje, bi zagotovo pomislil, da gre za zasilno stranišče, toda iz desk sumljive kvalitete zbita baraka je predvidena — če verjamete ali ne — za okrepčevalnico voznikom ob dolenjski magistrali med Ljubljano in Zagrebom. Njen lastnik — gre za uslužbenca novomeškega Pionirja — je novomeške inšpektorje celo zaprosil za ogled prostorov, namenjenih gostinski dejavnosti. Že bežen pogled na pričujoči posnetek pove, kakšen je bil odgovor inšpektorjev novomeške UIS, kar je po svoje prav škoda, kajti nadvse zanimivo bi bilo videti končno podobo »motela«, njegovo ime, vrsto ponudbe, predvsem pa odziv voznikov. A na srečo obstaja meja, preko katere še takšen pohlep po denarju ne more in ne sme. (Foto: B. B.)

Kupca je zakon pustil na cedilu

Novi zakon o trgovini ni uresničil pričakovanj potrošnikov — Tržni inšpektorji opozarjajo na nepravilnosti ob tednu cvička in novoletnem sejmu

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, TREBNJE — Čeprav je bil novi zakon o trgovini sprejet z velikim pompom in zagotovili, kako zaščiten bo poslej potrošnik, kažejo ugotovitve, do katerih so prišli v minulem letu tržni inšpektorji novomeške UNZ, nekaj povsem drugega. Še zmeraj je po dolenjskih trgovinah veliko blaga pomanjkljivo označenega s cenami in deklaracijskimi podatki, da goljufanja pri blagajnah, številnih reklamacij in še česa ne omenjamo, niti ne tega, seveda, kako je možnosti za ukrepanje še zmeraj odločno premalo.

Potrošniki tako še naprej ostajajo bolj ali manj prepuščeni sebi in svoji iznajdljivosti, tudi pri tem, kako se ubraniti vse številnejših prodajalcev in akviziterjev po hišah. Večina teh nima niti ustreznih dovoljenj za takšno početje, nemalokrat se jim pridružijo še tujci. Tako eni kot drugi so v primerih posredovanja inšpektorjev ostali brez blaga, čakala jih je še pot k sodniku za prekrške; toda očitno je zakonodaja premila, da bi takšno prodajo izkoreninila. Trgovinam sorodne pomanjkljivosti so trgovski inšpektorji lani odkrili tudi v gostinskih lokalih. Veliko je bilo takih, kjer niso imeli označenega odpiralnega časa ali so imeli nepravilno označene cene hrane in pijače. Take in podobne kršitve so seveda vodile k sodnikom za prekrške. Sicer pa bodi dovolj, če ob tem zapišemo, kako so tržni inšpektorji lani opravili kar 1765 pregledov, napisali 112 odločb zavoljo takšnih in drugačnih pomanjkljivosti in napak, sodnikom za prekrške napisali 146 predlogov za uvedbo postopka, zaradi kršitev, ki sodijo že na kazensko področje, pa temeljnemu javnemu tožilcu predali 46 kazenskih ovadb.

• V sicer zelo posplošenem poročilu tržnih inšpektorjev o lanskem delu je ena sama konkretnost: opozarjajo namreč, kako sta bili prireditvi »Teden dolenjskega cvička« in »Novoletni sejem« polni nepravilnosti. Pa najsi gre za samo organizacijo — pri tej posebej omenjajo pridobivanje potrebnih dovoljenj od pristojnega občinskega organa — ali potek prireditev. Opozorilo je prišlo brez dvoma o pravem času, dolenjski vinogradniki se namreč te dni pospešeno pripravljajo na nov teden dolenjskega cvička, ki bo v začetku maja.

Nemalo teh so »zakrivili« obrtniki, bodisi zaradi neoznačevanja delovnega časa na obratovalnicah, zaračunavanja previsokih cen, nesolidnega opravljanja storitev, bodisi zaradi nedovoljenega opravljanja gospodarskih dejavnosti. Slednjega je posebno veliko v zadnjih mesecih, ko je število nezaposlenih iz dneva v dan večje. Zato ne bi bilo napak, ako bi temu poglavju izvršni sveti dolenjskih občin namenili kakšno besedo.

• Izredno zanimiva je ugotovitev, kako je vse več zasebnih prodajaln primerno urejenih in opremljenih. Za nameček: inšpektorski pregledi pri zasebnikih niso ugotovili nobenih večjih nepravilnosti.

B. B.

KDO JE POVOZIL PEŠCA?

KRŠKO — V petek, 8. marca, ponoči je 40-letni Miran Krevelj z Dunaja pri Krškem pešačil po levi strani ceste med Krškim in Brestanico. Hodil je skoraj dva metra od levega roba ceste, ko je iz Ponikev z osebnim avtom pripeljal 31-letni Martin Kovač iz Ponikev. Slednji je pešca prepozno opazil in ga navzlic zaviranju zadel, Krevlja je vrglo na avto, nakar je po 40 metrih padel na nasprotni vozni pas. Kot vse kaže, naj bi bil tam ponesrečenca povozil še neznan avtomobilist, ki naj bi bil potem odpeljal naprej proti Sevnici. Vse okoliščine tega dogodka na krški UNZ še raziskujejo.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Minulo nedeljo, 10. marca, okoli poldneva so v gostilno Petra Badovinca na Jugorju stopili trije mladeniči. Naročili so si polno mizo izbranih jedi ter hrani primerno količino in kvaliteto pijače. S slastjo so zaužili prineseno, nato pa s polnimi želodci stopili na svež zrak. Od tod se je za njimi izgubila sleherna sled. Račun je poravnala natakarica.

• Prejšnji četrtek med 12.30 in 18.30 je nekdo na Kamenski gori pri Otočcu vlomil v tam parkirani golf Romana Faleskinija iz Vavte vasi. Možakar je imel v vozilu nekaj naše in tuje valute, dinarji in orli so se kar lepili na vlomilske prste. Prenos lastništva je opravilo za kakih 6 tisočakov bankovcev.

• Na 1. marca dan med 14. in 14.30 uro je neznanec stopil v pisarno trebanjskega Zavoda za urbanistično načrtovanje in meni nič tebi nič z računalnika odklopil printer ter ga odnesel neznano kam. Načrtovalci niso opazili tega početja, očitno so bili z mislimi in dejanji znova na Pavlinovem hribu, biseru trebanjskega urbanističnega reda.

• V noči na minulo nedeljo je bilo v otoški diskoteki izredno živahno. Celo tako, da je s točilne mize neopazno izginil Iskrin dva tisočaka vreden telefon.

• V času med 24. februarjem in 10. marcem je nepridiprav z balkona zidanice v Novi gori pri Drašičih v Beli krajini odnesel kakih 30 kvadratanih metrov lesene obloge. Ljubljančan Milan Pavlovič je tako ob vsaj 4 tisočake, iz česar se da sklepati, da opaž še ni bil montiran in prebit. Na srečo lastnika in zmikavta.

NAŠLI GRANATE

ČRNOMELJ — Delavci črnomaljskega Cestnega podjetja so 7. marca ob 8.30 med delom na lokalni cesti v naselju Grič našli štiri topovske granate, kalibra 100 mm. Za njihovo uničenje je poskrbel črnomaljski pirotehnik.

POMLADANSKI POŽAR

PLEŠIVICA — Spomladansko zažiganje trave je že zanetilo prvi požar. 8. marca okoli 15. ure je gorela suha trava na hribu Plešivica, z ognjem pa so opravili gasilci PGD Dvor. Zgorelo je kakih 2000 kvadratnih metrov trave.

PODLEGLA POŠKODBAM

NOVO MESTO — Iz novomeške bolnišnice smo prejeli 7. marca obvestilo, da je tega dne hudim poškodbam, ki jih je dobila v prometni nezgodi 1. marca pri Biču, podlegla 34-letna Ika Uglješič.

DELOVNA NEZGODA V IMV

ČRNOMELJ — 4. marca ob 6.30 je prišlo v črnomaljskem IMV na liniji za ploskovno lepljenje do hude delovne nezgode, v kateri se je poškodoval 20-letni Milan Bajuk iz Velike Lahinje. Med rednim čiščenjem stroja se je Bajuk preveč približal stroju, tako da sta mu valja zagrabila roko in jo do zapestja potegnila v zarezo. Mladenič je bil hudo ranjen in odpeljan v ljubljanski Klinični center.

Šampanjec ni teknil vsem enako

Slovesnosti ob predrtju predora na trasi bodoče avtoceste med Karavankami in Bregano na rob

MALENCE — Lepo in vljudno je, da so nas organizatorji slovesnosti ob predrtju dvocevnega predora »Mali Vrh« na trasi bodoče dolenjske štiripasovne avtoceste(?) uvrstili med povabljence. Toda napak je bilo pričakovati, kako bodo Dolenjci, katerih črni davek na tako imenovani cesti smrti sega v stotine življenj, pozabili na krvavo preteklost in sedanjost ter s kozarci šampanjca v rokah pozdravili tak dogodek, kot je brez kančka slabe vesti prejšnji teden storil republiški minister za promet in zveze Marjan Krajnc, potem ko je ošvrknil novinarje in jim naprtil krivdo za v javnosti ustvarjeno podobo o črni sedanjosti in nič manj črni prihodnosti slovenskega cestnega omrežja. Naj mi moj cestni minister ne zameri, če okrivljena stran znova ne bo ravnala tako, kot bi bilo njemu in oblasti všeč. Premalo je namreč dokazov na njegovi in preveč na tej strani.

Vsem bi bilo bržkone najbolj všeč, ako bi lahko zapisali le to, kako se gradnja 6.750 metrov dolgega odseka avtoceste med Malencami in Šmarjem-Sap bliža h koncu, kako pomembna etapa v tej gradnji je bilo prebitje dveh predorov na Malem Vrhu (enega, dolgega 408, in drugega, dolgega 395 metrov), predvsem pa, kako bodo dela tekla naprej in kdaj bo avtocesta stopila tudi na tla Dolenjske. Ministru se o tem ni zdelo vredno govoriti, raje je po svoje dokazoval, kako nesramni so tisti, ki govorijo in pišejo o nekakšnem »cestnem lobiju«. A je tudi to po svoje razumljivo. Predor na Malem Vrhu, skozi katerega se je minister v eno stran sprehodil, sodi k odseku, ki naj bi bil prometu predan čez eno leto. Malo je verjetno, da se bo to tudi zgodilo. Kdaj se bomo vozili po njem, zagotovo ne more nihče napovedati, zelo gotovo pa je moč reči, da se delovna mehanizacija še lep čas (beri leta!) ne bo preselila na Dolenjsko. Minister Krajnc to dobro ve, vedel je to tudi tri ali štiri tedne nazaj, ko je v Novem mestu dokazoval svojo dolenjsko pripadnost s praznimi obljubami.

Prejšnji teden je Republiški sekretariat za informiranje ob »izjemno razburljivih javnih polemikah, ki zadevajo denar, namenjen za cestno gospodarstvo v osnutku proračuna Republike Slovenije za leto 1991, poslal sredstvom javnega obveščanja dopis, v katerem predstavlja svoje videnje »predproračunskih izigravanj in zavajanja javnega mnenja«. Trdi sicer, kako je prioriteta gradnje posameznih odsekov določena izključno na osnovi strokovne metodologije, da pa predloženi program ni usklajen s finančnimi možnostmi Slovenije. Ali z drugimi besedami: Republiški sekretariat za promet in zveze si lahko svoje letošnje zahteve, vključno z načrtovanimi 125,950.100 din za pričetek del na odseku med Višnjo Goro in Bičem, zatakne za uho. Pa ne le zato, ker ni denarja. Dodatno in močno orožje v rokah tistih, ki cestni dinar raje namenjajo reji konjske črede za potrebe SLO, je namreč februarski pregled stanja projektne dokumentacije in pridobljenih upravnih soglasij za ceste. Ta kaže, kako na tem področju ni bilo še domala nič narejenega, brez lokacijskega soglasja in dovoljenj je tudi predvidena novogradnja Višnja Gora — Bič. In če vemo, koliko časa vzamejo usklajevanja v lokacijskem postopku, odkupi zemljišč pa na podlagi izdane odločbe izdelava projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja, potem res ni razloga, da bi Dolenjci s kakšnim posebnim veseljem nazdravili predrtju predora na Malem Vrhu. Avtoceste jim ni približal niti za milimeter.

Za delavce ljubljanske SCT je bila to pomembna delovna zmaga, za ministra Krajnca priložnost, ko je lahko z mikrofonom zažugal novinarjem, za uporabnike cest dogodek, s katerim je bila napovedana skorajšnja povezava dveh že obstoječih avtocestnih odsekov, za Dolenjce pa je bil to dan, enak mnogim, ko so znova zaman iskali odgovor na vprašanje, koliko časa bodo še preštevali mrtve na svoji cesti smrti.

• Odsek med Malencami in Šmarjem-Sap bo dolg 6750 metrov in bo ena najzahtevnejših gradenj. Na njem bosta namreč kar dva dvocevna predora, eden na »Debelem Hribu« in drugi na »Malem Vrhu«; ob slednjem bo tudi viadukt »Reber«, katerega en vozni pas bo dolg 610, drugi pa 585 metrov. Kot zanimivost zapišimo, da sta na začetku odseka v dolini Malence polovici avtoceste med seboj ločeni za več kot 150 metrov.

B. BUDJA

Iz neznanega vzroka je zapeljal v smrt

32-letni Jože Peterlin iz Novega mesta je bil takoj mrtev

DRAGA — V četrtek, 7. marca, ob 5.35 je magistralna cesta Ljubljana — Zagreb pobrala še eno življenje, tokrat 32-letnega Jožeta Peterlina iz Novega mesta.

Peterlin se je z osebnim avtom R-4 peljal iz ljubljanske smeri proti Zagrebu in iz povsem neznanega vzroka pri vasi Draga zapeljal na levi vozni pas, po katerem je takrat nasproti vozil tovornjak s priklopnikom, za čigar krmilom je sedel 54-letni bolgarski državljan Bogomil Stančev. Najsi je ta še tako zaviral in na vse pretege skušal trk preprečiti, mu to ni uspelo. Peterlinova katrca je silovito treščila v prednji levi del tovornjaka. Posledice so bile krute: v razbiti pločevini je bil ob življenje Jože Peterlin. Resda je materialna škoda ob takih dejstvih nepomembna, pa vendar zapišimo, da so jo ocenili na 55 tisočakov.

MINA V VINOGRADU

METLIKA — 9. marca popoldne je 31-letni Martin Režek iz Radovice pri Metliki v svojem vinogradu, ki leži v neposredni bližini stanovanjske hiše, našel mino. Strokovnjaki so ugotovili, da gre za ostanek II. svetovne vojne, za katerega uničenje je pirotehnik že poskrbel.

KRONIKA NESREČ

Z MOTORNIM KOLESOM V SKALO — 60-letni Anton Lindič iz Vinice pri Šmarjeti se je 5. marca ob 16.45 peljal na kolesu z motorjem po lokalni cesti med Žalovičami in Šmarjeto. Na prehodu z levega v desni nepregledni ovinek je zapeljal preblizu desnemu robu ceste, pri tem oplazil obcestne skale, izgubil oblast nad motorjem in nato trčil v skalo ter padel po vozišču. Lindič se je v nezgodi hudo poškodoval in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, škodo na zviti pločevini pa so ocenili na 500 din.

MED VZVRATNO VOŽNJO ZADEL PEŠAKINJO — 4. marca je 50-letni Franc Pavlin iz Gorenjega Vrhpolja okoli 8.35 zapeljal službeno kombinirano vozilo Renault traffic izpred gostišča Pri vodnjaku na Glavni trg. To je počenjal vzvratno in pri tem spregledal 72-letno pešakinjo Jožefo Murn iz Novega mesta. Ženico je zadel in zbil po cesti, pri čemer se je hudo poškodovala in so jo odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

ČASTEN PORAZ NOVOMEŠKIH ODBOJKARJEV — Boro Jović (na posnetku v akciji) je bil najboljši mož povratnega srečanja prvega kroga končnice za naslov državnega prvaka v odbojki med novomeškim Pionirjem in beograjskim Partizanom. Novomeščani so, čeprav niso dobili niti enega samega niza, vendarle drago prodali svojo kožo; v Beogradu so skupaj osvojili 24, v Novem mestu pa 30 točk. Za sedanjo Pionirjevo postavo brez dvoma časten iztržek, ki pa hkrati tudi pove, kakšna usoda bi takšno ekipo brez okrepitev čakala prihodnjo sezono v A 1-ligi. (Foto: B. B.)

Igralcem odmor, upravi obveze

S pričakovanim porazom proti Partizanu so pionirjevci končali letošnjo doslej najuspešnejšo sezono — Po boju za točke sedaj boj za okrepitve

Presenečenja ni bilo. Ne v Novem mestu ne v Subotici, Osijeku, Beogradu. Končnica državnega odbojkarskega prvenstva za naslov letošnjega državnega prvaka je brez dvoma pokazala dovolj realno razmerje v jugoslovanski odbojki. Še zlasti je to pomembno za igralce novomeškega Pionirja, nove člane A 1 zvezne lige, ki so se lahko na svoji koži prepričali o moči svojih jutrišnjih nasprotnikov. Beograjski Partizan, zagotovo najresnejši kandidat za naslov, je bil in bo, neglede na vse morebitne okrepitve Novomeščanov-pionirjevcem pretrd oreh.

To je dovolj nazorno pokazalo tudi povratno srečanje prvega kroga končnice za naslov državnega prvaka prejšnji teden v športni dvorani pod Marofom. Le od časa do časa so bili pionirjevci enakovreden nasprotnik Beograjčanom; za slednje je bilo očitno, da se niso preveč naprezali. Novomeški odbojkarji so to izkoristili v prvem in tudi v drugem nizu — v tem so vodili celo s 5:1, ko pa so partizanovci videli, da je vrag odnesel šalo, so seveda zaigrali bolj zbrano in rezultat v pičlih desetih minutah obrnili sebi v prid. Tretji niz je bil potem zgolj še formalnost, prinesel je najslabšo odbojko in igro mačke z mišjo. Neglede na končni razplet pa je moarlo biti kakih 800 gledalcev v novomeški športni dvorani zadovoljnih s prikazano igro, saj je na delu videlo ta čas zagotovo najboljšo jugoslovansko ekipo, le da so se mnogi ob tem spraševali, kakšne so možnosti Novomeščanov za obstanek v tako elitnem odbojkarskem razredu. V Pionirjevem taboru ta čas še mrzlično iščejo okrepitve; niti mreže vodijo v več mest in klubov, celo izven državnih meja. Očitno je le, da je klubska uprava svoje delo vzela dovolj resno, tudi njej je več kot jasno, da bo brez dveh ali treh okrepitev Pionir obsojen na enoletno životarjenje v A 1-zvezni ligi.

V II. zvezni ženski ligi se Kočevkam obetajo črni tedni. Po dobri jeseni enostavno ni več moč prepoznati ekipe, niza poraz za porazom; nič čudnega ne bo, če bo že v soboto na mestu, ki vodi iz drugoligaške druščine. V prihodnjih šestih kolih, kolikor jih je še do konca letošnjega prvenstva, bo potrebno zmagati vsaj še dva ali celo trikrat, če bodo Kočevke hotele doseči tisto, kar se je jeseni zdelo že gotovo: zagotoviti si obstanek v II. zvezni ligi.

S podobno klavrnimi predstavami spomladi nastopajo tudi igralke novomeškega Pionirja v I. republiški ligi, le da bo njihova jesenska zaloga zadostovala, da obdržijo tudi v prihodnje mesto med najboljšimi republiškimi ligaši. Vendarle bi kazalo, ne glede na to, da ima klubska uprava ta čas obilico dela z moško ekipo, spregovoriti kakšno o vzrokih pomladanskih slabih iger deklet. Tudi o tem, zakaj se je trener Prah tako zlahka odrekel pomoči dveh žužemberških igralk: Brulčeve in Podolske, ki sta bili med stebri novomeške ekipe. Vse bolj na dlani je, da med pionirjevkami nekaj škriplje. Resnično bi bilo škoda, ako bi ekipa, ki bi se po napovedih nekaterih morala celo potegovati za naslov prvakinj in vstop v II. zvezno ligo, končala tako klavrno in nečastno, kot kažejo njeni sedanji rezultati.

B. B.

Še četrta zmaga Podbočja

V kvalifikacijah za vstop v I. SKL Podbočje še brez poraza — V soboto v Idriji — Labodovkam ni uspelo

PODBOČJE — Če košarkarjem Podbočja uspe še na sobotnem gostovanju v Idriji, potem I. republiška liga že ima prvega novega člana. Ekipa Podbočja je namreč v dosedanjih štirih kolih kvalifikacij za vstop v I. SKL dosegla štiri prepričljive zmage, v soboto se pričenjajo povratna srečanja.

Igralci Podbočja so minulo soboto igrali doma proti ekipi Polzele Savinje in gladko zmagali s 93:74. Gostitelji so vodili od prvih sekund in prednost večali od minute do minute. Sredi drugega dela je ta znašala že 27 točk, predvsem po zaslugi Mišela Krajcarja, ki je bil brez dvoma prvi mož srečanja. V zadnjih minutah so gostje razliko omilili na «dostojnih« 19 točk, brškone po zaslugi tega, ker so bili igralci Podbočja z mislimi že v Idriji. Tam bo v soboto tekma 5. kola med Iskro in Podbočjem, ob Olimpiji največjima kandidatoma za vstop v I. SKL. Spomnimo se, da je prvo tekmo prepričljivo s 106:85 dobilo Podbočje. Zato bi bilo veliko že, ako bi si v Idriji priigrali poraz z manj kot 21 koši. Nobena skrivnost pa ni, da bo Podbočje skušalo doseči še kaj več.

Za razliko od Podbočja pa so igralke novomeškega Laboda že sklenile nastop v kvalifikacijah za vstop v I. žensko SKL. Celjska Metka uje bila zanje pretrd oreh; Celjanke so to dokazale že v športni dvorani pod Marofom, boljše od Novomeščank pa so bile tudi v soboto na svojem parketu. Zmagale so s 67:55 in si na ta način priigrale mesto med najboljšimi republiškimi ligašicami. Labodovke bodo kaj takega poskušale doseči v novi sezoni.

Novotehna na pragu presenečenja

Novomeščani končali prvenstvo v II. ZNTL

NOVO MESTO — V II. zvezni namiznoteniški ligi so minulo soboto in nedeljo odigrali tekme predzadnjega in za Novomeščane tudi zadnjega kola. Najzanimiveje je bilo zagotovo v Novem mestu, kjer je vrsta Novotehne gostila ekipi Mundusa in mariborske Strojne, za katero igra bivši Novomeščan Hribar. Prav slednjemu gre zasluga, da so Mariborčani v Novem mestu odnesli celo kožo in imajo še vse možnosti za osvojitev naslova prvakov.

Igralci Novotehne so tokrat pokazali odlično igro, s katero so si dokončno zagotovili mesto v II. zvezni ligi tudi v prihodnji sezoni. Zaenkrat so celo na imenitnem petem mestu, ki so si ga prislužili z zmago nad Mundusom s 5:3. Poglejmo posamične izide: Novotehna — Mundus 5:3 (Jakobčič —Belaj 0:2, Jamšek — Vidaček 2:0, Ori — Pranjković 0:2, Jamšek — Belaj 2:0, Kočevar — Pranjković 0:2, Ori — Vidaček 2:0, Jamšek — Pranjković 2:0, Ori — Belaj 2:0) in Novotehna — Strojna 4:5 (Jakobčič — Hribar 0:2, Jamšek — Horvat 2:0, Ori — Grbič 1:2, Jamšek — Hribar 0:2, Kočevar — Grbić 0:2, Ori — Horvat 2:1, Jamšek — Grbič 2:1, Ori — Hribar 2:1, Kočevar — Horvat 0:2).

Regijska prvaka sta Kosova in Pavlovič

Vrsta strelskih tekmovanj v Novem mestu

NOVO MESTO — Minulo soboto, 9. marca, je novomeška občinska strelska zveza pripravila regijsko prvenstvo v streljanju z zračno puško za člane, članice in mladince. Največ uspeha so imeli semiški in novomeški strelci ter strelke; prvim je pripadlo 5 medalj, Novomeščanom pa kar osem.

V ekipni razvrstitvi je med člani zmagal Semič, drugo je bilo Trebnje, 3. Novo mesto; pri članicah so bile najboljše Novomeščanke, med mladinci pa Semič, drugi so bili Novomeščani. In posamično? V članski konkurenci je bil prvi Pavlovič, drugi Ivanetič (oba Semič), tretji pa Cugelj (Trebnje); pri članicah je zmagala Kosova pred Pavličevo in Gobčevo (vse Novo mesto), med mladinci pa Bobnar (Novo mesto) pred Štukljem (Semič) in Lukanom (Novo mesto).

Le tri dni poprej je bilo v športni dvorani pod Marofom občinsko prvenstvo srednjih šol v streljanju z zračno puško. Med dvajseterico najboljših je zmagal Karlič (Gostinska šola), Lukan (Center usmerjenega izobraževanja) je bil drugi, Bobnar (Gimnazija) pa tretji. Pri dekletih je slavila Jarčeva (Ekonomska šola) pred Stevanovičevo in Fabjanovo (obe Gimnazija), ekipno pri fantih Gimnazija, pri dekletih pa Ekonomska šola.

V počastitev 8. marca, dneva žena, je bilo v četrtek v športni dvorani tradicionalno občinsko tekmovanje. Med ženskami je ekipno zmagala Krka pred Novolesom in Pionirjem, posamično pa Pavličeva (Krka), druga je bila Purebrova (Novoles) in tretja Gobčeva (Pionir). Med moškimi je zmagal Manojlović (Novoles).

Blato je preprečilo žogi pot v mrežo

Pričel se je spomladanski del prvenstva v SNL

NOVO MESTO — V nedeljo se je pričel spomladanski del prvenstva v slovenski nogometni ligi. Igralci novomeškega Elana, ki so bili med zimskim premorom zavoljo lastne malomarnosti pri registraciji igralcev ob dve točki za zeleno mizo, so doma igrali s trboveljskim Rudarjem. Za elanovce, ki so se z izgubo točk znašli med ekipami, ki jim še kako gori pod petami, je bila uvodna tekma nadvse pomembna.

Blatno in razmočeno igrišče je bilo krivo, da Novomeščani že na startu niso vknjižili obeh točk. Kar trikrat je blato preprečilo žogi pot v mrežo; za nameček je gostujoči vratar v 78. minuti ubranil Plevnikov strel, ki so ga mnogi videli že v golu. Navzlic temu da se je tekma končala brez zadetkov, je bilo kakih 300 gledalcev zadovoljnih z igro, elanovcem v uteho pa ostaja, da bodo s takšno igro zagotovo dosegli želeni cilj — obstanek v ligi. Nemara jim bo športna sreča milejša že v nedeljo, ko potujejo v Medvode, kjer niso brez možnosti za ugoden izid.

NAJVEČ ZMAG MLADIM SEVNIČANOM

ZAGORJE — V prostorih OŠ Tone Okrogar je bilo letošnje ekipno pionirsko šahovsko prvenstvo Zasavja in Posavja. Med mlajšimi pionirkami je zmagala Sevnica pred Zagorjem, pri starejših pionirkah Sevnica pred Krškim in Brežicami, pri mlajših pionirjih Zagorje pred Sevnico in Krškim ter pri starejših pionirjih Trbovlje pred Zagorjem, Krškim, Sevnico in Brežicami.

J. BLAS

REPČEVI DVA NASLOVA DRŽAVNE PRVAKINJE

HERCEGNOVI — Mlade plavalke krškega Celulozarja so se znova imenitno odrezale. Letošnjo bero medalj so na državnem mladinskem prvenstvu, ki je bilo minuli vikend v Hercegnovem, še povečale. Natalija Repec je postala državna prvakinja na 200 in 400 metrov prosto in dosegla čas 2:07,44 oziroma 4:25,68, v disciplini 100 metrov delfin pa bila sedma. Njen uspeh je dopolnila še Sergeja Gradišek, ki je bila na 50 metrov prosto tretja, na 400 m prosto peta, na 200 metrov prosto druga in na 100 m delfin osma.

Šport

KRATKE IZ RIBNICE IN KOČEVJA

- V srečanjih 15. kola prve republiške kegljaške lige sta kočevski ekipi zabeležili polovične uspehe, obe sta igrali z nekdanjimi člani prve lige, Tekstino iz Ajdovščine. Člani so tekmo izgubili s 5083:5174, čeprav so v svojih vrstah imeli najboljšega posameznika srečanja Kržeta, ki je podrl 884 kegljev. Veliko uspešnejše so bile članice, zmagale so namreč z 2353:2284. Obe ekipi čaka do konca prvenstva še ogorčen boj za obstanek.
- Ko zaigrajo resno in zavzeto, so rokometaši ribniškega Inles Rika očitno sposobni premagati sleherno ekipo v Sloveniji. Najbolje sta to pokazali prijateljski tekmi, eno z vodilno ekipo druge zvezne lige, celjsko Pivovarno Laško, drugo pa z Ajdovščino. Prvo so Ribničani dobili z 31:29, drugo pa igrali neodločeno 28:28. Tomšič je na obeh srečanjih dosegel 13 zadetkov.
- Namiznoteniški igralci Melamina igrajo po načrtih. V srečanju z Gorico so zmagali z 8:1 in tako potrdili visoko tretje mesto na lestvici. Ni nepomembno tudi, da so Kočevci najtežja srečanja že odigrali in da jih sedaj čakajo vsaj na papirju lažji nasprotniki.
- Mladi rokometaši Inlesa Rika, rojeni leta 1976 in mlajši, so se uvrstili v republiški finale, potem ko so na škofjeloškem polfinalnem turnirju premagali ekipi Šešira in Ferrotehne. S takšno igro bodo »lesarji« med kandidati za končni uspeh za finalnem turnirju.
- Navzlic nemajhni zamudi bodo v Kočevju vendarle opravili tradicionalno izbiro najboljših športnikov občine. Slovesnost bo 22. marca, dotlej pa morajo predstavniki klubov posebni komisiji dostaviti predlog kandidatov za laskave nazive.

- Alpinistični odsek novomeškega planinskega društva je že lanskega novembra pričel s teoretičnim delom alpinistične šole, te dni so se pričele praktične vaje. Tako je bil 23. in 24. februarja organiziran odhod v plezalni center Črni kal, kjer sta tečajnika Matjaž Grum in Bernarda Pust uspešno preplezala nekaj smeri tja do 5. težavnostne stopnje. Naj ob tem ne bo odveč vabilo, da so vrata društva odprta za vse ljubitelje gora in planin, ki se lahko članom vsak četrtek od 19. ure najprej pridružijo v društvenih prostorih na Novem trgu.
- Dvorana sevniškega gasilskega doma je bila pred dnevi kar premajhna za vse člane PD Lisca, ki so se hoteli udeležiti občnega zbora. Na njem so za novega predsednika izvolili prizadevnega gozdarja in ljubitelja planin Jožeta Praha, medtem ko so dosedanjega predsednika Lojzeta Motoreta imenovali za častnega predsednika. V vrstah sevniških planincev je ta čas 842 članov; ne tako dolgo nazaj so bili celo blizu številke tisoč, toda mile zime so očitno opravile svoje. Sicer pa se marljivost in prizadevnost društva meri po čem drugem, ne le po članstvu. Tudi s tem, da so sevniški planinci lani na 84 organiziranih izletov privabili 1765 udeležencev, da so markisti pregledali oznake na 250 kilometrih planinskih poti in še čim. Ob tej priložnosti je Elka Grilc, vodja sekcije upokojencev, prejela srebrni planinski častni znak, učitelj Karel Alič pa bronastega. (A. Ž.)

Plakete športnikom leta

Proglasili najboljše črnomaljske športnike — V delavskih športnih igrah najuspešnejša Iskra

ČRNOMELJ — Pretekli teden so v Črnomlju na krajši slovesnosti razglasili dobitnike plaket iz občine za športne uspehe v preteklem letu ter podelili pokale najboljšim ekipam in posameznikom na delavskih športnih igrah v letošnji sezoni.

Za najboljšega športnika v črnomaljski občini v preteklem letu so proglasili Jožeta Ivanetiča, člana strelske družine Semič, ki je lani dosegel vrsto uspehov, trenutno pa vodi med posamezniki v drugi slovenski ligi. Najboljša športnica je že drugič zapored postala Ingrid Mihelič, članica šahovskega kluba Stari trg. Med drugim je lani postala republiška šahovska prvakinja med pionirkami. Najprizadevnejša športna organizacija je Partizan iz Vinice, ki je delavna ne le na športnem področju, ampak se je izkazala tudi pri številnih prostovoljnih akcijah. Naslov najprizadevnejšega športnega delavca si je prislužil Slavko Pavlakovič, učitelj na semiški osnovni šoli, sicer že dolga leta eden najbolj delavnih športnih delavcev v krajevni skupnosti Semič. Posebno priznanje pa je črnomaljski odbor za šport podelil članu šahovskega kluba Stari trg Urošu Kobetu, ki je kljub svoji rosni mladosti že postal mojstrski kandidat. Na lanskem državnem šahovskem prvenstvu je zasedel 8. mesto, je pa tudi občinski in regijski prvak v namiznem tenisu in strelstvu ter uspešen rokometaš.

Na delavskih športnih igrah, ki so bile končane pred kratkim, se je pomerilo 39 moških in 10 ženskih ekip. V malem nogometu je bil najboljši Kovinar, v odbojki pri moških Iskra, pri ženskah pa Dom starejših občanov. V košarki se je najbolj izkazal Belt, v šahu osnovna šola Stari trg, v namiznem tenisu Belt, v kegljanju pri moških Rudnik Kanižarica, pri ženskah pa Ljubljanska banka. V streljanju je bila ekipno pri moških in pri ženskah najboljša Iskra, med posamezniki pa Tomislav Stonič (Iskra) in Nežka Rauh (Iskra).

M. B.-J.

NAJPRIZADEVNEJŠI — Med športnimi organizacijami v črnomaljski občini je bil v preteklem letu najprizadevnejši viniški Partizan. Njegov predstavnik (na desni) prejema iz rok predsednika skupščine občin plaketo za uspešno delo.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

PLAY OFF ZA NASLOV DRŽAVNEGA PRVAKA, 1. krog, povratno srečanje:

PIONIR — PARTIZAN (BEOGRAD) 0:3 (-11, -10, -9)

Pionir: Jović, Povšič, Gavrilović, Petković, Marić, Smrke, Brulec, Berger, Travižan, Goleš, Mestnik.

OSTALI REZULTATI: Crvena zvezda — Bosna 1:3, Spartak — Vojvodina 0:3, Željezničar — Mladost Monter 1:3.

V drugi krog so se uvrstili Partizan, Bosna, Vojvodina in Mladost Monter.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 12. KOLO: LIK KOČEVJE — JEDINSTVO ELIR 1:3 (-7, 10, -12, -12)

LIK Kočevje: Levstik, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun, N. Briški, Hočevar, Drobnič, M. Briški, Starc.

LESTVICA: 1. Pula 24, 2. Jedinstvo Elir 20... 7. Celje 8, 8. LIK Kočevje 8, 9. Nova Gorica 6, 10. Poreč 6.

Pari prihodnjega kola: Pula — LIK Kočevje, Jedinstvo Elir — Poreč, Celje — Nova Gorica itd.

I. SOL, ženske, 16. KOLO: KOPER CIMOS — PIONIR 3:0 (8, 1, 9)

Pionir: Barun, Ostroveršnik, Kučera, Hočevar, Fabijan, Koncilja, K. Vernig, J. Vernig, Poreber, Hlača.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 30 ... 6. Pionir 18 itd.

V naslednjem kolu igrajo: Fužinar — Pionir, Mislinja —Koper Cimos, itd.

rokomet

II. ZVEZNA LIGA, ženske, 18. KOLO: MLINOTEST — OPREMA 22:21 (14:9)

Oprema: Štefanišin, Kovač-Jerič, Guštin 4, Vuk, Križman 1, Jerič 6, Bejtović 5, Dragičević, Kersnič, Klarič 2, Petek 3, Lindič.

LESTVICA: 1. Modea Šparta 32 ... 9. Borovo 11, 12. Burja Centrocoop 10, 13. Branik 8, 14. Oprema Kočevje 6, 15. Lokomotiva 0.

Pari prihodnjega kola: Oprema Kočevje — Burja Centrocoop, Branik — Lokomotiva, Velenje — Borovo itd.

SRL, moški, 16. KOLO: LIPLAS GROSUPLJE — INLES RIKO 23:28 (12:14)

Inles Riko: Lapajne, Djokić 3, Mohar 2, Šilc, Pajnič, Mihelič 2, Lesar 11, Tomšič 6, Fajdiga 3, Jurič 1, Jakšič, Škaper.

POMURKA BAKOVCI — KRŠKO 34:20 (18:6)

Krško: Brodnik, Rakar, Martinčič, Keše 4, Vrtovšek 4, Iskra 5, Voglar 5, Urbanč 2, Kozinc 3.

DOBOVA — Jadran 24:24 (14:12)

Dobova: Jurkas, B. Levec 4, Bratanič, R. Levec, Černoga, S. Deržič 2, Žibert, Glaser 15, I. Deržič 3, Večerič, Polovič, Škofca.

LESTVICA: 1. STT Rudar 29, 2. Pomurka Bakovci 26, 3. Inles Riko 24 ... 10. Dobova 13, 11. Velika Nedelja 10, 12. Ormož 7, 13. Krško 5, 14. Emens Dol 4.

Pari prihodnjega kola: Inles Riko — Ormož, Krško —Ferrotehna, Emens Dol — Dobova, STT Rudar — Šešir itd.

košarka

KVALIFIKACIJE ZA UVRSTITEV V I. SKL, moški, 4. kolo: PODBOČJE — POLZELA SAVINJA 93:74 (44:40)

Podbočje: Krajcar 34, Krošelj 28, Vego 14, Krivokapič 7, F. Rozman 4, Jurečič 4, Strgar 2, Gramc, B. Rozman.

V 5. kolu igra Podbočje v gosteh z idrijsko Iskro

KVALIFIKACIJE ZA UVRSTITEV V 1. SKL, ženske, zadnje kolo: METKA — LABOD 67:55 (37:28)

Labod: Šetina 1, Zupančič 19, D. Verstovšek 15, Žagar 3, Čavlovič 7, N. Verstovšek 11.

V I. SKL se je uvrstila ekipa celjske Metke.

namizni tenis

II. ZVEZNA LIGA, moški, 10. KOLO: NOVOTEHNA — MUNDUS 5:3 in NOVOTEHNA — STROJNA MARIBOR 4:5

LESTVICA: 1. Bosna 30, 2. Strojna Maribor 30 ... 5. Novotehna 14, 6. Mundus 12, 7. Ilirija 10 itd.

nogomet

ŠNL, 16. KOLO: ELAN — RUDAR (Trbovlje) 0:0

Elan: Črv, Kroni, Kolenc, Milanovič, Pavlin, Primc, Božovič, Mesojedec, Plevnik, Matijašič, Kostrevc.

LESTVICA: 1. Slovan 25 ... 11. Elan (-2) 14, 12. Vozila 13, 13. Steklar 12, 14. Mura 12, 15. Partizan Hmezad 11, 16. Medvode 7.

V prihodnjem kolu igrajo: Medvode — Elan, Mura — Steklar, Ingrad Kladivar — Partizan Hmezad itd.

Znova poraz z zadetkom razlike

Kdaj bo konec že domala neverjetne nesrečne serije rokometašic kočevske Opreme? — V soboto doma z Burjo — Krčani še upajo

Nismo vraževerni, toda po vsem, kar se v letošnjem prvenstvu II. zvezne lige dogaja rokometašicam kočeske Opreme, bo pravi čudež, ako bodo dekleta do konca ligaških bojev dosegle še kak drug rezultat, kot je poraz z enim zadetkom razlike. Pa četudi jih sedaj čakajo, vsaj na papirju, lažji nasprotniki, njihovi neposredni tekmeci v boju za obstanek.

18. kolo je prineslo novo dramo, tokrat na parketu športne dvorane v Ajdovščini. Rokometašice Mlinotesta so v srečanju s kočevsko Opremo vodile ob polčasu 14:9, z dobro igro nadaljevale tudi prve minute nadaljevanja, potem pa so Kočevke vzele stvari v svoje roke. V zadnjih desetih minutah so dosegle kar 11 zadetkov, gostiteljice vsega 4, in zmagovalca so odločile zadnje sekunde. Kot je v takih primerih že pravilo, so igralke Opreme znova ostale praznih rok, vendarle je njihova igra velika spodbuda pred odločilnimi dvoboji.

Resda je do konca še vsega šest kol, v katerih morajo Kočevke zmagati vsaj tri- ali štirikrat, če hočejo obstati v drugoligaški družbi, toda če jim bo športna sreča pomagala vsaj v teh odločilnih trenutkih, potem vse še zdaleč ni izgubljeno. Sicer pa bo že po soboti vse veliko jasnejše, v Kočevju bo namreč na sporedu derbi začelja, v katerem se bosta pomerili ekipi Opreme in Burje. Morebitni poraz bi pomenil dokončno slovo od II. zvezne lige.

Kot za Kočevke, ni vse izgubljeno niti za Krčane, ki nastopajo v I. slovenski ligi.

Resda so v soboto močno izgubili v Murski Soboti proti Pomurki, toda za morebiten beg s predzadnjega mesta na lestvici potrebujejo zmago v prihodnjem kolu nad Ferrotehno, ob tem pa še kak podoben uspeh in seveda spodrsljaj Ormoža, njihovega neposrednega tekmeca v boju za obstanek. Izid njunega dvoboja bo bržkone do zadnjega kola negotov. Vse ostalo pa je bolj ali manj znano: prvak bo trboveljski Rudar, Ribničani, ki so tokrat v Ljubljani presenetljivo gladko opravili z grosupeljskim Liplasom, bodo bržkone tretji. Ali je to za ekipo, ki je neskrito napovedovala naskok na vrh lestvice, dovolj, je seveda drugo vprašanje.

GLIVAR TRETJI V POREČU

POREČ — Na startu zadnje, četrte kolesarske dirke za lovoriko poreške Riviere, se je v nedeljo zbralo kar 125 tekmovalcev iz 26 klubov Jugoslavije, Avstrije in Italije. Na cilj jih je zaradi močnega vetra in dežja pripeljalo le 30; 140 kilometrov dolgo preizkušnjo je dobil Rnjaković (Čukarički Beograd), drugi je bil Lizde (Rog), tretji pa Glivar (Krka). V skupnem končnem seštevku za lovoriko poreške Riviere je zmagal Lizde (Rog), najboljši Novomeščan pa je bil Ravbar na 4. mestu, Fink je bil 7., Glivar 8. in Eržen 9. Ekipno je zmagal Rog, 2. je bila Krka, 3. italijanska Caneva, 4. Sava itd.

VEBROVI TURNIR ZA DAN ŽENA

NOVO MESTO — V počastitev dneva žena je bil na kegljišču doma JLA tradicionalni turnir, na katerem je nastopilo 22 tekmovalk, med njimi tudi 73-letna Slavka Jerman, članica Društva upokojencev. Zmagala je Vebrova (Novo mesto) s 402 podrtima kegljema, sledijo pa: Vidmar (Semič) 384, Flisar 368, Škedelj (obe Novo mesto) 350, Jerman (Društvo upokojencev) 347, itd.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 15. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.15 in 14.45 — 1.55 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
KLOBUK KLOBUK
SIMENON, TV naniz., 8/13
11.05 VIDEO STRANI
15.00 VIDEO STRANI
15.10 SVET NA ZASLONU, ponovitev
15.40 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.10 NOVINARSKE ZGODBE, češka naniz.
18.20 ZGODBE O POLUHCU, lutkovna igrica, 5/12
18.35 PASJA PRIPOVED ALI KAKO JE BILO..., češka naniz., 6/6
19.05 RISANKA
19.18 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 ŠKANDALI, angl. dok. serija, 4/4
21.45 POPOLNI VOHUN, angl. nadalj., 3/7
22.45 DNEVNIK 3, VREME
23.05 SOVA:
DRAGI JOHN, amer. naniz., 4/24
MESTO ŽENSK, italij. film
1.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 16.30 SP v umetnostnem drsanju — 17.30 Studio Maribor — 19.00 Domači ansambli: ansambel Krt (ponovitev) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30 SP v umetnostnem drsanju — 22.00 Satelitski programi — 23.40 Yutel — 0.40 Satelitski programi

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Povejte, kaj naj počnem (oddaja za otroke) — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Satelitski program — 13.50 Carmen (opera) — 16.20 Video strani — 16.35 Poročila — 16.40 TV koledar — 16.50 Pokličimo 93 — 17.00 Razstava znanstvenih knjig — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Povejte, kaj naj počnem (oddaja za otroke) — 18.45 Polna hiša (amer. naniz., 13/13) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Otroci noči (amer. film) — 21.35 Duoptrija — 22.20 Dnevnik — 22.40 Slike časa — 23.40 Poročila

SOBOTA, 16. III.

SLOVENIJA 1

8.10 — 0.40 TELETEKST
8.25 VIDEO STRANI
8.35 TV MOZAIK
8.35 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 4. lekcija
9.00 RADOVEDNI TAČEK
9.10 ŠTIRIDESET ZELENIH SLONOV (2/7)
9.30 ZGODBE O POLUHCU
9.45 NOVINARSKE ZGODBE: MALI OGLAS, češka naniz.
9.55 ALF, amer. naniz.
10.20 PERISKOPOV RAČEK
10.30 EX LIBRIS: V ZNAMENJU PTIC
11.30 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
12.35 NAŠA PESEM
13.05 VIDEO STRANI
15.00 VIDEO STRANI
15.10 FLUID, ponovitev 2. dela koncerta
15.50 ŽARIŠČE, ponovitev
16.20 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 EMMINA SENCA, danski mlad. film
18.35 ZDAJ PA PO SLOVENSKO
19.00 ŽE VESTE?
19.10 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 KRIŽKRAŽ
22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.30 SOVA:
NA ZDRAVJE!, amer. naniz., 3/30
TWIN PEAKS, amer. nadalj., 9/21
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

13.00 Satelitski programi — 13.55 SP v umetnostnem drsanju (prenos) — 17.00 Satelitski programi — 19.00 Muppet show — 19.30 Dnevnik — 20.15 Zamejci v Cankarjevem domu — 21.25 Filmske uspešnice: Slither (amer. film) — 22.55 Yutel — 23.50 Satelitski programi

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Spored za otroke — 10.00 Izbor šolskega programa — 11.30 Divji svet živali — 12.15 Izbrali smo za vas — 13.15 Tarzanove newyorške dogodivščine (amer. film) — 14.25 Mikser M (zabavna oddaja) — 15.10 Sedmi čut — 15.20 Narodna glasba — 15.50 Ciklus kratkih filmov B. Marjanovića — 16.25 TV teden — 16.40 Poročila — 16.45 TV razstava — 17.00 Ex libris — 17.45 Berači in sinovi (TV nadalj., 9/13) — 18.40 Risana serija — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Pogovor tedna — 20.15 Tekmovanje (amer. film) — 22.30 Dnevnik 2 — 22.50 Športna sobota — 23.10 Fluid (zabavnoglasbena oddaja) — 23.55 Poročila

NEDELJA, 17. III.

SLOVENIJA 1

8.30 — 0.20 TELETEKST
8.45 VIDEO STRANI
8.55 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
PASJA PRIPOVED ALI KAKO JE BILO..., ponovitev češke naniz., 6/6
10.15 V ZNAMENJU ZVEZD, nemška do. serija, 2/12
10.45 MUPPET SHOW
11.10 VIDEOMEH
11.40 OBZORJE DUHA
12.05 IZBOR POPEVKE ZA EVROVIZIJO, ponovitev
13.05 NAGRADA DANNYJA KAYA, 1. del
14.05 SAGA O FORSYTHIH, angl. nadalj., 9/26
14.55 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 DOLGOLASE POŠASTI, amer. film
18.30 MALI KONCERT
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 DONATOR, nadalj. HTV, 3/3
20.55 PODARIM - DOBIM
21.15 ZDRAVO
22.35 DNEVNIK 3, VREME
22.55 SOVA:
KREMPLJI IN PRASKE, amer. naniz., 3/16
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 7.del
0.10 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 15.15 SP v umetnostnem drsanju; 13.15 smučarski skoki
13.10 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.00 Okavango - dragulj Kalaharija (angl. poljudnoznan. oddaja, 3/3) — 21.05 Poslanstvo (dok. oddaja) — 21.35 Smučarski skoki (posnetek) — 22.35 Športni pregled — 23.20 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar — 10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05 Serijski film — 13.55 Družinska oddaja — 14.25 Nedeljsko popoldne — 18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski program — 20.50 Tuja dok. serija — 21.40 Dnevnik 2 — 22.00 Glasba za lahko noč — 23.00 Športni pregled — 23.45 Poročila

PONEDELJEK, 18. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.55 in 15.05 — 0.40 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
10.45 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ZDRAVO
18.30 SPORED ZA OTROKE
RADOVEDNI TAČEK
ALF
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 POLJUBI ME, franc. drama
21.40 OSMI DAN
22.30 DNEVNIK 3
22.50 400 LET SLOVENSKE GLASBE, 11. oddaja
23.15 SOVA:
AVTOŠTOPAR, amer. naniz., 12/16
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 8. del
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.10 Podarim-dobim — 17.30 Studio Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Rezervirano za šanson — 20.30 Po sledeh napredka — 21.00 Sedma steza — 21.20 Omizje — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Otroška serija — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.10 Video strani — 12.20 Izbrali smo za vas — 16.30 Video strani — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Šolski program — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Otroška serija — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Boljše življenje (humor. serija) — 21.00 Zunanja politika — 21.30 Dnevnik 2 — 21.50 Kinoteka — 23.25 Poročila

TOREK, 19. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 14.00 in 14.35 — 23.35 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.00 ŠOLSKA TV
ZEMLJEPISNE POSEBNOSTI, 5/14
10.55 ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 6. lekcija
11.25 SEDMA STEZA
11.45 OSMI DAN
12.30 vOMIZJE, ponovitev
15.00 MOZAIK, ponovitev
ANGLEŠČINA - FOLLOW ME, 6. lekcija
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK - ŠOLSKA TV
18.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VČERAJŠNJE SANJE, angl. nadalj., 4/7
21.00 NOVOSTI ZALOŽB
21.10 ARSEN DEDIĆ
21.50 DNEVNIK 3, VREME
22.10 SOVA:
HAGGARD, angl. naniz., 3/7
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 9. del
23.25 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00 Slovenski ljudski plesi — 19.30 Dnevnik — 20.00 Danes v skupščini — 20.30 Žrebanje lota — 20.35 Umetniški večer: Sahakespeare na TV: Rihard III. (angl. drama) — 0.20 Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30 Program za otroke — 10.00 Šolski program — 12.00 Poročila — 12.20 Izbrali smo za vas — 16.30 Video strani — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 Šolski program — 17.30 Hrvaška danes — 18.15 Program za otroke — 18.45 Preteklost v sedanjosti — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Deset zapovedi (serijski film) — 22.55 Žrebanje lota — 21.00 V velikem planu (kontaktna oddaja) — 22.20 Dnevnik 2 — 22.40 Kinoklub — 0.15 Poročila

SREDA, 20. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 12.20 in 15.05 — 0.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ŽIVŽAV
9.50 POLJUBI ME, franc. drama
11.20 VČERAJŠNJE SANJE, angl. nadalj., 4/7
12.10 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
SLOVENIJA - POMLAD, dok. oddaja, 2/6
17.35 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
ZDAJ SI ODRASEL FANT, amer. film
21.45 DNEVNIK 3, VREME
22.05 MARLBOROV MUSIC SHOW
22.35 SOVA:
ALF, amer. naniz. 29/39
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz. 10 del
V ZNAMENJU ZVEZD, nemška dok. serija, 3/12
0.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 18.30 Mostovi — 19.00 Studio Maribor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Danes v skupščini — 20.30 Nogomet Dinamo:CZ (v polčasu Planica) — 22.15 Mednarodno delavsko gibanje (7/8) — 23.30 Nogomet Porto:Bayern

TELEVIZIJA NOVO MESTO
vaš kanal
v novomeškem Kabelskem razdelilnem omrežju na kanalu 3

ČETRTEK, 21. III.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.00 in 15.05 — 24.00 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
10.50 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 MOZAIK, ponovitev
16.00 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
17.05 ŽIVAL - ČLOVEK, 4/5
17.55 PO SLEDEH NAPREDKA
18.35 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
18.50 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 SIMENON, TV naniz., 9/13
21.10 TEDNIK
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SOVA:
JAZ IN TI, angl. naniz., 1/10
KRIMINALNA ZGODBA, amer. naniz., 11. del
23.50 VIDEO STRANI

Gospodje, slabo vas slišimo

Čeprav imajo v Vinici edini slovenski klub prijateljev Televizije Slovenija, je Bela krajina z vidnostjo te osrednje slovenske televizijske bajte slabo pokrita. Nič boljše ni s slušnostjo ljubljanskega radia. Gospodom iz Ljubljane ne bom solil pameti s podatki, kje se jih slabo vidi in sliši, saj imajo meritve in podatke o tem skrbno spravljene v pisarniških predalih. Rad bi jim samo povedal: »Gospodje, slabo vas slišimo in vidimo.« Ponekod. S pretvornikom na Trdinovem vrhu so bile stvari le delno sanirane, za boljšo slišnost in vidnost bo treba storiti še marsikaj. Predvsem na tako imenovanih demografsko ogroženih območjih, kamor del Bele krajine gotovo sodi. Če se že tako trudimo, da bi slovenski glas slišali naši bratje Korošci, bi bilo prav posvetiti kanček pozornosti tudi Belokranjcem, ki se še vedno prištevamo med Slovence. Prebivalci tik pod Gorjanci, na sončni strani, seveda, vlečejo na ušesa, da bi slišali program ljubljanskega radia, krajanstvo v obkolpskih vaseh pa ostri in ostri sliko, vendar ne uzre Dnevnika z Zdravljico v špici. Je potem kaj čudnega, če ta živelj spremlja, gleda in posluša hrvaške programe? Ljudje v šali, a tudi resno, govorijo, da ne bodo več plačevali radijske in televizijske naročnine ljubljanski gospodi, ampak zagrebški. Iz te moke seveda ne bo kruha, akoravno smo vsi za tržno obnašanje in za plačevanje tistega, kar uporabimo. Pa sploh ne gre za to slednje, teh nekaj vrstic sem napisal, da bi prebudil speče, a nezadovoljne gledalce oziroma poslušalce. Belokranjci smo vse preveč tiho, še posebno takrat, kadar smo za kaj prikrajšani.

TONI GAŠPERIČ

Tomažu videorekorder

Še ena nagradna igra

NOVO MESTO — Videoteka Alfa iz Pugljeve 5 je v februarju skupaj z Dolenjskim listom razpisala nagrade za tiste, ki si bodo v tem mesecu izposodili najmanj pet originalnih kaset v tej videoteki. Kupone je bilo potrebno poslati na dopisnici skupaj s kuponom iz Dolenjskega lista. V soboto so pripravili žrebanje. Alja Pezelj je izvlekla 12 dopisnic. Nagrade bodo izžrebani lahko dvignili v soboto ob 16. uri v videoteki Alfa. Prvo nagrado, videorekorder, bo prejel Tomaž Derepasko z Zagrebške 14. Pet servirnih mizic v vrednosti 200 din, ki jih poklanja Kovinska galanterija iz Suhorja, pa naslednji: Damjan Klevišar iz Valantičeve 3, Toni Mestnik iz Lobetove 11 in Viktor Šlajkovec iz Bršljina 65. Tretjo nagrado, darilni bon trgovine Jasna iz Bršljina v vrednosti 500 din, prejme Sebastijan Windisch iz Jerebove 20, darilni bon v vrednosti 300 din frizerskega salona Zlata Anton Drenik, Nad mlini 41, darilni bon za 200 din iz Rajske ptice pa dobi Boris Gorjanc iz Lebanove 8. Dve nagradi je prispevala tudi videoteka Alfa. Vikend paket izposoje kaset v vrednosti 120 din dobita Brajan Bajraktarević iz Šegove 76 in Anton Drenik, Nad mlini 41.

J. P.

DVANAJST NAGRAD — Alja Pezelj je izvlekla srečneže

DOBER SEJEM, TRGOVCI SE NE DAJO

SEVNICA — Redni sobotni sevniški sejem je bil neprimerno boljši kot tisti pred mesecem dni, ko so prodali le dva pujska. Tokrat jih je menjalo lastnika od 153 ponudenih 33. Posel je najbolje cvetel prodajalkam čebuljčka. Branjevka pri Plauštajnerjevih je prodala vso zalogo rdečega čebuljčka, tako beli kot rdeči je pošel drugi, ki ponavadi prodaja na Glavnem trgu. Na tem koncu bo od Gregorjevega sejma naprej rasla lepa čebula iz nad sto kilogramov dolenjskega čebuljčka. Ne bo pa glede vsega treba čakati samo na sejme. Semen ne manjka v ostalih sevniških trgovinah, še več, celo Mercatorjeva tehnična trgovina je pod streho nasproti loncev in drogerije uredila prodajni prostor z grabljami, semeni in zaščitnimi sredstvi, čeprav je na drugi strani proge. Kmetijski oskrbni center. Oglašujejo celo nasvete agronoma. Torej res strokovna prodaja, manjka le še več denarcev v žepih kupcev.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 22. februarja do 1. marca so v brežiški porodnišnici rodile: Snežana Kocjan iz Gregovc — Jožico, Vesna Škof-Marčun iz Brezine — Kristino, Tatjana Vinetič iz Brežic — Matica, Ana Herakovič iz Brežic — Luka, Jožica Perc iz Trnovca — Milana, Andreja Čepin iz Reštanja — Martino, Melita Zupančič iz Sevnice — Romano, Doroteja Fumić iz Globočic — Luka. Čestitamo!

V času od 1. do 8. marca so v brežiški porodnišnici rodile: Vesna Cimerman iz Domaslovca — Teo, Slavica Špan iz Curnovca — Uroša, Nedeljka Pavlovič s Senovega — Davorja, Advija Ibrišimovič iz Laduča — Dijano, Marija Jurman iz Loč — Niko, Ruža Bratuša iz Bistrice ob Sotli — Roka, Helena Budna s Senovega — Moniko, Brigita Budič iz Obrežja — Kristina, Romana Kežman iz Podvinj — Tadejo, Majda Gluščič iz Celin — Mateja, Ana Srpčič iz Zasapa — dečka, Andreja Brence iz Krškega — Ivano. Čestitamo!

- *Absurdno je, da ima Slovenija, ki je prva začela z demokratičnimi procesi v Jugoslaviji, danes še edina od republik tridomni parlament in staro ustavo. (M. Švarc)*
- *Demos trpi zaradi nezavednega freudovskega ponavljanja boljševiškega modela. (M. Švarc)*

Stane Željko

Stanetova pikica

SUHOR — Staneta Željka iz Suhorja poznajo mnogi od blizu in daleč, saj je veseljak, da mu težko najdemo para. Pri tem mu pomaga mini harmonika. S seboj jo nosi in vozi že 35 let. »Če pridem v gostilno kjerkoli po Sloveniji in vidim, da je doma žalost, skočim po svojo pikico in jo potegnem. Kolikokrat sem se tako tudi zaradi nje zastonj najedel in napil,« se pohvali Stane. Ta inštrumentek, ki po višini meri slabih 20 centimetrov, je Stane kupil v ljubljanski starinarnici. Že takrat je bila harmonika stara, glas pa je imela takšen, kot ga ima še danes. Stane se spominja, da je bil nekoč zaradi te harmonike celo tri ure zaprt.« To me je izučilo. Če smo ponoči igrali na ulici in so prišli miličniki, sem harmoniko hitro skril pod plašč, miličniki pa so spraševali, kje je muzikant. Pokazali smo jim, za katerim vogalom ga je vzela noč,« pripoveduje svoje zgodbe hudomušni Stane, ki se svoje harmonike še najraje spominja z dopusta na morju. Tam so na njene zvoke plesali Nemci, na koncu pa so mú dali toliko mark, da bi lahko kupil novo veliko »hohnerco«. »Zaenkrat bo še ostala pri meni in prečula še kakšno noč, saj brez nje ni več Staneta iz Suhorja,« je dejal in potegnil svojo pikico.

J. PAVLIN

Gostje iz tujine že ostajajo doma

Krkina Zdravilišča lani med najuspešnejšimi — Za 7 odst. več nočitev tujih gostov, lahko pa bi jih bilo še več — Bo letošnji rezultat krojila politika?

NOVO MESTO — V novomeški Krki so že v preteklih letih precej vlagali v svoj zdraviliški turizem, tako v povečanje kapacitet kot v izboljšanje ponudbe in kvalitete nasploh. Rezultati niso izostali, saj so Krkina Zdravilišča med najboljšimi in najuspešnejšimi naravnimi zdravilišči v Sloveniji. V celoti gledano, je bilo poslovanje Krkinih Zdravilišč lani zelo dobro, Krka je tudi na tem področju med vodilnimi v Sloveniji. Za letos se je, žal, bati, da ne bo povsem tako, saj negotove razmere tujce odvračajo od Jugoslavije nasploh.

Skupno število lanskih nočitev je bilo v vseh enotah zdravilišč za odstotek večje kot v letu poprej. Največ, za 8 odstotkov, so povečali število nočitev na Otočcu in v Strunjanu, za 4 odst. v Šmarjeških in za 3 odst. v Dolenjskih Toplicah. V poslovni enoti Gostinstvo Novo mesto pa so jim nasprotno nočitve lani upadle, kar za 40 odst. V vseh enotah razen Gostinstva je bila večja tudi zasedenost kapacitet, na Otočcu, v Strunjanu in Šmarjeških Toplicah kar za 9, v Dolenjskih Toplicah pa za 5 odstotkov. Povsod se je bistveno povečal obseg dela zdravstvenih služb, največ, kar za 91 odst., v Strunjanu. Tudi lanski finančni rezultat Zdravilišč ni bil slab, ustvarila so 230 milijonov dinarjev prihodka, od tega 28 odst. deviznega.

Precej pa se je spremenila struktura gostov, ki so jih imeli lani v Krkinih Zdraviliščih. Socialni zavarovanci porabijo v Šmarjeških Toplicah že dobro polovico vseh storitev, v Dolenjskih Toplicah celo tri četrtine, v Strunjanu pa le še 40 odst. Število oskrbnih dni socialnih zavarovancev je tudi najbolj izrazito porastlo, v Dolenjskih za 21, v Šmarjeških Toplicah pa celo za 35 odst. Več so imeli lani tudi samoplačnikov, v obojih Toplicah za 5, v Strunjanu pa za 10 odstotkov; v Šmarjeti in Strunjanu odpade nanje 15 odstotkov storitev. Za polovico manj so imeli lani gostov, ki jih pošiljajo na zdravljenje podjetja, ki so pač v veliki meri v velikih težavah. Občutno pa je poraslo povpraševanje po preventivnih pregledih. Borci, nekoč kar omembe vredni gostje toplic, so danes le še simbolično zastopani.

Največje povečanje števila nočitev tujih gostov so lani zabeležili v Šmarjeških Toplicah, skoraj za petino. Na Otočcu je bilo tujcev več za 12, v Strunjanu pa za 6 odstotkov. V Dolenjskih Toplicah so tuji gostje imeli skoraj za petino manj nočitev. Manjši je bil predvsem obisk gostov samoplačnikov iz Avstrije, Nemčije, Nizozemske, za katere je v Dolenjskih Toplicah v primerjavi s konkurenco premalo udobja. Razmere bo gotovo popravila predvidena gradnja. Krkina Zdravilišča je lani obiskalo največ Italijanov (40 odst.), poleno desetino Nemcev, Avstrijcev in Nizozemcev. Precej je poraslo število nočitev francoskih in izraelskih gostov.

Z. L.-D.

- **Tujih gostov je bilo lani v Krkinih Zdraviliščih za 7 odstotkov več kot leto poprej, a 8 odstotkov manj, kot so načrtovali. Gotovo se imajo jugoslovanskim političnim zapletom zahvaliti, da so samo avstrijski gostje v času od septembra do decembra odpovedali okrog tri tisoč nočitev. Že napovedane obiske na Otočcu je odpovedalo precej Italijanov, manj je bilo tudi ameriških gostov. S tujimi gosti pa utegne biti letos iz istih razlogov še slabše.**

DVA FESTIVALA

MARIBOR — Radio Maribor je že začel pripravljati Festival narečnih popevk Maribor 91, ki bo verjetno 5. oktobra v Mariboru. Skladbe, s katerimi se bodo glasbeniki potegovali za festivalske naslove, bodo organizatorji sprejemali do 25. marca na naslov: Radio Maribor, Ilichova 33, Maribor, »Za festival«. Do 1. aprila pa se lahko glasbeniki prijavijo za sodelovanje na ptujskem popevkarskem festivalu, ki bo od 6. do 8. septembra. Besedila in melodije zanj sprejema Radio Tednik Ptuj, Raičeva 6.

Varstvo okolja kot način življenja

Iz obsežnega poročila o problematiki varstva okolja v občini Novo mesto s programom potrebnih ukrepov

Varstvo okolja tudi pri nas pridobiva pomen, moralo pa bo še bolj, če hočemo biti del razvitega sveta; navsezadnje pa tudi kvaliteta našega življenja in naša prihodnost menda nista čisto nepomembni stvari. Republika Slovenija je s svojim dolgoročnim planom do leta 2000 in tudi s srednjeročnim planom nedavno končane petletke od občin zahtevala, naj s svojimi družbenimi plani zagotovijo tak razvoj, da se razmere na področju varstva okolja ne bodo poslabševale. Na podlagi ugotovljenega stanja bi morale po potrebi sprejeti tudi sanacijske programe z ukrepi za postopno sanacijo razmer ter to dejansko tudi izpeljati.

Poročilo o problematiki varstva okolja v občini Novo mesto s programom potrebih ukrepov za izboljšanje razmer je bilo na dnevnem redu občinske skupščine trikrat, leta 1987, leta 1989 in tretjič pred dobrim mesecem, ko ga je parlament pohvalil kot zelo kvalitetnega. Ta poročila pripravljajo v občinskem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora, v kar se je lani preimenoval sekretariat za urbanizem in varstvo okolja prav zato, da bi izpostavili poudarjeno občinsko skrb za varstvo okolja, ki ima posebno mesto tudi v občinskem družbenem planu. Za ugotovitev dejanskega stanja na področju varstva okolja je bila v novomeški občini v zadnjih petih letih narejena že vrsta dragih meritev, študij in programov, ki so dobra osnova za nadaljnje odločitve in ukrepanje, marsikaj pa tudi še manjka.

BOLJŠI ZRAK S PLINOM

O problematiki hrupa smo že pisali. Po onesnaženosti zraka pa spada območje Novega mesta v tretji kakovostni razred. To pomeni, da je zrak občasno že onesnažen nad dovoljeno mejo, ne dosega pa kritične meje. Stalne meritve žveplovega dioksida in dima opravlja Hidrometeorološki zavod Slovenije od leta 1986 dalje na novomeškem Glavnem trgu, v kurilni sezoni 1986/87 je bilo opravljenih več dodatnih meritev v mali Bučni vasi in na meteorološki opazovalnici. Izmerjene koncentracije žveplovega dioksida nikjer niso dosegle najvišje dovoljene koncentracije. Simulacija onesnaženosti novomeškega zraka pa je pokazala, da je ta najslabši na območju Kandije. V kurilni sezoni 1988/89 so bile opravljene dodatne meritve, ki so pokazale podobne rezultate. Nekoliko večje koncentracije žveplovega dioksida so namerili na Glavnem trgu, koncentracije dima pa so bile nekoliko višje v Kandiji. Prašnih delcev ni bilo na nobenem merilnem mestu nad dovoljeno mejo. Spomladi leta 1990 so bile v Bršljinu opravljene meritve onesnaženosti zraka s fenoli in formaldehidi, ki so pokazale, da mejne količine niso bile presežene. Na zahtevo krajanov so meritve ponavljali lansko jesen, prav tako meritve prašnih usedlin. Na rezultate še čakajo.

K onesnaževanju zraka seveda največ prispeva novomeška industrija, od te pa Krka, IMV Revoz, Novoteks pa Novoles in Opekarna Žalog. Od 1.661 ton SO_2 v letu 1989 ga je industrija prispevala kar 71,4 odstotka, sledijo kotlovnice z 12,6, drobna kurišča z 11,5 in promet s 4,5 odstotka. Tudi onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom se povečuje: od leta 1987 do 1990 je bila večja za četrtino. Republiški cilj — zmanjšanje tega onesnaževanja do konca leta 1990 — tako ni bil dosežen, računati pa je, da bo možno doseči cilj o 30-odstotnem zmanjšanju onesnaženosti zraka z SO_2 do konca leta 1993 (glede na leto 1980); do takrat naj bi namreč največji industrijski onesnaževalci zamenjali dosedanja goriva s prihajajočim plinom. Onesnaženost zraka zaradi prometa je največja na območju starega jedra Novega mesta in v območju bolnišničnega kompleksa. Promet prispeva v zrak kar 63,7 odstotka dušikovih oksidov, poleg tega pa je tudi velik onesnaževalec zraka s svincem, ogljikovodiki, ogljikovim monoksidom in prahom, ki se dviga izpod koles. Onesnaženost zraka zaradi tehnoloških emisij ni bila izmerjena. Sicer pa Zavod za socialno medicino in higieno zdaj pripravlja obširno študijo o onesnaženosti novomeškega zraka.

PREMALO SMETI NA DEPONIJI

V organiziran odvoz odpadkov na eno najbolje urejenih komunalnih deponij v Sloveniji v Leskovcu je bilo konec leta 1990 vključenih 56 odstotkov prebivalstva v občini, medtem ko je republiško povprečje za 10 odst. višje. Program širjenja odvoza odpadkov iz vseh naselij v občini se uresničuje počasneje, kot je bilo načrtovano. Smetnjake zdaj sicer kupujejo iz smetarine, ne pa ljudje sami, kljub temu je ponekod še vedno precejšen odpor do organiziranega odvoza odpadkov, ki ga je seveda treba plačati. Marsikdo se zagovarja, da odpadkov za odvoz sploh nima, hkrati pa je v občini precejšnje število za okolje in pitno vodo močno nevarnih črnih odlagališč. Precej teh v vsakoletni veliki očiščevalni akciji odstranijo, a ob letu so mnoga spet polna! Premalo se ljudje poslužujejo tudi ugodnosti brezplačnega odvoza kosovnih odpadkov, ki ga dvakrat na leto organizira Komunala. Dinos opravlja le reden odvoz steklovine, rednega odvoza ostalih sekundarnih surovin pa ni in Dinos za to nima interesa. V izdelavi je poseben program za zbiranje in odvoz sekundarnih surovin, na osnovi katerega bo pridobljen izvajalec za to delo na tržnih osnovah. Z vsem tem naj bi pripomogli k odpravi nevarnih črnih odlagališč in k večji urejenosti krajev in okolja nasploh, za kar pa bo potrebno predvsem še veliko osveščevalnega in izobraževalnega dela —tako otrok kot odraslih — ter poostren inšpekcijski nadzor. Malo je bilo v Sloveniji nasploh in tudi v občini narejenega za varno odlaganje posebnih odpadkov. Posledica ni le kopičenje sodov z njimi na tovarniških dvoriščih, ampak tudi slabšanje kvalitete vodotokov in vodnih virov na ta račun. Nekatera podjetja so že zgradila lastna začasna skladišča, dokler ne bo zgrajeno skupno odlagališče. Sicer pa sploh ni natančno znano, koliko teh odpadkov je v občini, zato bo letos nastavljen kataster le-teh, ki ga bodo stalno dopolnjevali.

Posebna skrb je posvečena varstvu voda. Ker hidrometeorološki zavod Ljubljana le dvakrat letno spremlja stanje reke Krke, vzorce pa odvzema le na 6 mestih, kar je premalo za celovito oceno razmer, je konec leta 1990 raziskave reke Krke in tudi njenih pritokov na območju novomeške občine opravil Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto v sodelovanju s Hidrometeorološkim zavodom in Kemičnim inštitutom Ljubljana. Analize so pokazale, da priteče Krka v občino že onesnažena, da se stanje poslabšuje od Straže proti Novemu mestu, onesnaženost pa doseže vrh pod osrednjo novomeško čistilno napravo pri Tovarni zdravil, saj ta čistilna naprava zaradi preobremenjenosti dela ne opravlja, kot bi ga morala. Krka je ponekod v tako slabem stanju, da spada v tretji kakovostni razred. Med najbolj onesnažene pritoke sodi Bršljinski potok, ki je v četrtem kakovostnem razredu, sledijo Sušica, Težka voda, Šajser, Toplica in Kobila. K takemu stanju največ prispeva industrija (Krka, Novoteks, Novoles, Splošna bolnišnica itd.), pa tudi komunalne odplake niso povsem nedolžne. Vedeti pa je treba, da ima v občini vodovod 84 odstotkov prebivalstva, na čistilne naprave pa so speljane le odplake tretjine prebivalstva! Tu so, kot rečeno, še črna odlagališča ter kot stalna nevarnost razlitje kakšne nevarne snovi z gorivi vred. Vse to vpliva na kvaliteto vodotokov in pitne vode, saj je tu kraški svet.

REŠITEV: ČISTILNE NAPRAVE

Med najučinkovitejše ukrepe za čistejšo Krko sodi prečiščevanje industrijskih in čimvečjih količin komunalnih odplak. Trenutno sta v gradnji lastna čistilna naprava Tovarne zdravnil Krka, ki bo z razbremenitvijo sedanje čistilne prispevala k njenemu boljšemu delu, ter čistilna naprava v Dolenjskih Toplicah. Za čistilne naprave v Žužemberku, Straži, Mirni Peči, Šentjerneju in Škocjanu, s katerimi bi vključenost prebivalstva v čiščenje odplak dvignili na 59 odstotkov, je potrebna dokumentacija več ali manj nared, vse pa je zdaj odvisno od denarja. Za teh pet naprav s kanalskim sistemom bi po grobi oceni potrebovali 137 milijonov dinarjev, še 119 milijonov pa za 18 manjših čistilnih naprav, katerih gradnja bi bila ekonomsko tudi upravičena, z njimi vred bi bile v čiščenje vključene odplake 72 odstotkov prebivalstva. Za izboljšanje stanja morajo svoje čistilne naprave zgraditi v Novoteksu, Novolesu, Iskri Šentjernej, Splošni bolnišnici, v Iskri Žužemberk pa jo morajo sanirati. Koliko bo vse to stalo, ni ocenjeno, to je naloga posameznih podjetij. Z vodo iz vodovodov pa je, kot rečeno, oskrbovanega 84 odst. prebivalstva v občini. Vsi vodni izviri so kraški; temu primerna je kvaliteta vode, ki se še slabša. V sistemih, s katerimi upravlja Komunala, je voda pod stalnim nadzorom, drugje le enkrat letno. za sanacijo razmer oz. vodovodnih sistemov je Komunala že pripravila poseben program; prednost bodo imeli sistemi, ki oskrbujejo večje število ljudi. Za dolgoročno zagotovitev kvalitetne pitne vode pa že od leta 1986 v občini potekajo geološke raziskave. Dosedanje raziskave so pokazale, da je najkvalitetnejša voda na območju Gorjancev, zato bi moralo biti to območje varovano pred vsemi posegi. Na podlagi raziskav so bile že zajete dodatne količine vode v Družinski vasi in v Stopičah in sanirani nekateri manjši vodovodni sistemi.

O onesnaženosti tal v občini še ni podatkov. Raziskave tal bodo opravljene letos. Zavod za socialno medicino in higieno bo nosilec naloge, s pomočjo katere naj bi ugotovili, kakšen vpliv na zdravje ljudi imajo SO_2, fluoridi, fenoli; letos bo pripravljen tudi desetletni pregled obolenj v občini, da bi videli, če je kakšno obolenje pri nas pogostejše kot sicer v Sloveniji. Letos so v planu tudi raziskave vpliva onesnaženega zraka na hiše itd. Aktivnosti, potrebne za nadzor nad stanjem na področju varstva okolja in za postopno sanacijo razmer, so v novomeškem občinskem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora strnili kar v 28 točk, ki jih je parlament potrdil. Kako tudi ne, saj gre za naše življenje in prihodnost naših otrok. Ko bi se tega le vsi in vedno, pri vsakem početju, zavedali!

Z. L.-D.

VRATA ZA POPLAVLJENCE — Kočevski zasebni mizar Marjan Jurič je te dni dokončal vhodna vrata za hišo Andreja Kranjca iz Luč pri Mozirju. Gre za hišo, ki je darilo kočevske občine družini, kateri je lanska poplava porušila hišo. Juričev prispevek k tej hiši pa so vhodna vrata (na fotografiji). Mizar Jurič in njegova žena Katica sta povedala, da sta se takoj odločila pomagati poplavljencem. Najprej sta nameravala to storiti z denarjem, na nasvet predsednika občinskega izvršnega sveta Lada Lenassija pa sta nato izdelala vrata za novo hišo. (Foto: J. Primc)

NAJPREJ PROSTOVOLJNO

RIBNICA — Na zadnji seji zborov občinske skupščine Ribnica so z večino glasov sklenili, da se odlok o prenehanju lastninske pravice na območju zazidalnega načrta Hrastje sprejme kot osnutek in ne kot predlog. Po dolgotrajni razpravi je namreč prevladalo mnenje, da je potrebno poizkusiti s prostovoljnim odkupom zemlje na tem območju, odlok o prenehanju lastninske pravice pa naj bi sprejeli le za tiste lastnike, ki ne bi hoteli prodati zemljišč. Nasprotniki tega mnenja (ki so bili preglasovani) pa so trdili, da s prostovoljnim odkupom gotovo ne bo dosti uspeha in da to pomeni le zavlačevanje začetka gradnje.

Bo grad končno obnovljen?

GRADAC — Gradaški grad že lep čas buri duhove. Pred časom se je za ta slikoviti grad začela zanimati skupina italijanskih petičnih lovcev, ki že leta hodijo na lov v te kraje. Grad bi odkupili ali pod določenimi pogoji vzeli v najem. Bili so že večkrat na pogovorih s prejšnjim predsednikom metliškega izvršnega sveta, vendar je vsa zadeva zastala zaradi težav in neurejene zakonodaje oziroma nerazčiščenih stvari na tem področju. Kasneje, že v mandatu sedanjega izvršnega sveta, se je za grad začel zanimati neki švedski poslovnež, vendar tudi iz tega ni bilo nič. Pred kratkim pa so Metličani ponovno navezali stike z Italijani.

Na pogovoru pred dobrim mesecem dni so se dogovorili, da bo metliški izvršni svet dobil nove ponudbe za adaptacijo gradu. Ponudbi sta izdelala ljubljanska Slovenija ceste-Tehnika (SCT) in novomeški Pionir in sedaj je na Italijanih, da se odločijo. Seveda bo za dokončno odločitev pomembno tudi to, kako (hitro) se bo uredilo stanje pri nas, ki gotovo ne spodbuja večjih tujih naložb. Kot stvari kažejo sedaj, naj bi italijanski lovci grad vzeli v najem za določeno dobo, za to pa ga naj bi adaptirali. Petični lovci, zbrani v eksluzivnem lovskem klubu Zlati zajec, so zainteresirani predvsem za apartmaje, sobe, klubske in druge prostore, ne pa tudi za lastno kuhinjo, restavracije in podobno. Vse te tako imenovane gostinsko-turistične dejavnosti se naj bi razvile v Gradcu in bi jih Italijani koristili in seveda plačevali. Vse to pa bi gotovo pritegovalo tudi ostale goste in turiste, kar je za razvoj kraja nedvomno perspektivno in koristno.

Prostori v starem delu gradaškega gradu, za kar se Italijani zanimajo, merijo okoli 1.400 m². Po sedanjih ponudbah naj bi adaptacija veljala od 1000 do 2000 DEM za kvadratni meter, odvisno od tega, za kakšno ureditev prostorov bi se investitorji odločili, za bolj skromno ali razkošnejšo. Kakorkoli že, to je nedvomno priložnost, da se zaustavi propadanje gradaškega gradu, še več, da grad in z njim kraj zaživi novo življenje. Take priložnosti se pač ne ponujajo vsak dan, zato ne kaže predolgo odlašati in omahovati.

A. B.

Nesramnosti

- *Življenje je nenehen boj med moškim in njegovimi sovražniki in žensko in njenimi prijateljicami.*
- *Naš nebeški oče je izumil človeka zato, ker je bil razočaran nad opico.*
- *Specialist je človek, ki zelo veliko ve o zelo malo in ki postopno ve vedno več o vedno manj, dokler končno ne ve praktično vsega o skoraj ničemer.*
- *On je tiste vrste moški, ki bi najraje celo umrl v lastnem objemu.*
- *Ko so Alberta Schweitzerja vprašali, kaj misli o civilizaciji, je odgovoril, »Dobra ideja, nekdo bi jo moral začeti uresničevati.«*
- *Vprašanje ni, kdaj se je civilizacija začela, ampak kdaj se bo.*
- *Preživnina za ločeno ženo je, kot bi kupoval oves za crknjenega konja.*
- *Zakon je kot boksarski turnir. Uvodni boji so pogosto dosti boljši kot glavni spopad.*
- *Zgodovina je nekaj, kar se ni nikoli zgodilo, napisal pa jo je nekdo, ki ni bil nikoli tam.*
- *Odličnega zdravnika imam. V trenutku me je postavil na noge. Prodati sem moral avto, da sem mu plačal račun.*
- *Z nestabilnostjo ekonomije se lahko kosa samo nestabilnost ekonomistov.*
- *Univerze ne delajo bedakov, samo razvijajo jih.*
- *»Krepost je v sredini,« je dejal vrag, ko je sedel med dva pravnika.*
- *Zgodovinar je neuspešen romanopisec.*
- *Psihiater je človek, ki te prepriča, da so bili tvoji starši zgube, ker se je izkazalo, da si ti navadna uš.*
- *Imam dva sina. Eden je politik, drugi pa tudi ni nič prida.*
- *Advokat je učen gospod, ki ti pred sovražniki reši posest in jo obdrži zase.*

- *Mnogi živijo samo iz strahu pred smrtjo.*
- *Ženska je brez odgovora samo, če je brez jezika.*

Njegov življenjski uspeh

Bilo je tisti čas dneva, ko je mesto polno nakupovalcev in ko se v bifejih le s težavo prereneš k točilni mizi. Na glavnem trgu sta se srečala Francelj in Jože. Pa pravi prvi drugemu:

»Glej, že nekaj časa opazujem Lojzeta na oni strani ceste, kako se srečno smehlja. Znanci in prijatelji pa ga ustavljajo in mu stiskajo roko, kot da bi mu k nečemu čestitali. Pa menda ni dobil vnuka ali zadel na loteriji?«

»Kakšen vnuk neki! Tudi na loteriji ni zadel, pač pa se je zgodilo nekaj še precej več — invalidsko so ga upokojili.«

»Res ne vem, čemu tako veselje, saj izgleda Lojze pri šestdesetih precej zdelan in zrel za pokoj. Zadnje čase je menda več preležal v bolnišnici, kot bil v službi, zato komisija res ni imela pretežnega dela.«

»Pusti to,« ga prekine Jože, »odkar so vsi tako množično pohiteli vlagati zahtevke za upokojitev, je tudi invalidska komisija vsa pasja. Ne prideš skozi in ne prideš. Presneto malo jih zanima, če podjetje zate nima lažjega dela in če si odveč. Raznim pijančkom in običajnim hrbteničarjem je odklenkalo. Intelektualcem pa sploh mora manjkati najmanj pol glave.«

»A tako, praviš, je s to rečjo? Saj takrat, ko je diplomiral, res ni bil še polovico toliko vesel.«

»Diploma je prava figa,« je vzkliknil Jože, »kaj boš z njo, če pa ne dobiš službe! Pokojnina je najbolj zanesljiva, nikdar prvega ne izostane.«

»No, eno pa je tudi gotovo,« je rekel spet sogovornik, »lepega vraga se je rešil v službi. Podjetje je pred stečajem in reorganizacijo in najbrž bi ga od skrbi še pobralo.«

Mislil je še nekaj reči, toda Jože se je na hitro poslovil, češ da se mu zelo mudi. »Naročen sem pri specialistu, in če bo vse po sreči, bom tudi jaz vložil,« je še zaklical nazaj in odhitel.

SLAVKO KLANČIČAR

NOVO ORODJE ZA SADJARJE IN VINOGRADNIKE — Podjetji Primeks iz Nove Gorice in Intermarc iz Novega mesta sta minuli teden pripravili predstavitve novega pnevmatskega rezalnega orodja italijanske firme Campagnola. O tem, kako z manj truda naredimo bolje in več, so se lahko prepričali v Krškem, na Bizeljskem, v Sevnici, Metliki in na Trški gori (na sliki). Ob tem je podjetje Intermarc, ki ima svojo prodajalno v Stopičah, prikazalo tudi vrsto pripomočkov za vinogradništvo. (Foto: J. Pavlin)

V PETIH DNEH PET — Pri Strajnarjevih v Dolenjih Ponikvah pri Trebnjem so dobili v prvih dneh novega leta pet teličkov v petih dneh. Ena krava je dala kar dva telička. V sodobno urejenem hlevu redijo Strajnarjevi dvajset glav živine. Dela je dosti, Strajnarjeva hčerka Andreja ga opravlja vestno, saj opravila na kmetiji ne smejo nikoli zastati. (Foto: Fanika Mališič)

STARO VINO — STAR PRIJATELJ — Po izidu in dobri prodaji četrte kasete ansambla Tonija Verderberja Staro vino — star prijatelj vabijo starotrške fante nastopat po vsej Sloveniji. Pred kratkim so bili v Murski Soboti na predstavitvi novega časopisa Marjanca, kjer so se odlično odrezali. V Odrancih pri Murski Soboti pa so fantje sodelovali v oddaji murskosoboškega radia. Poleg tega se ansambel Tonija Verderberja dviga na domala vseh lestvicah narodno zabavnih ansamblov slovenskih časopisov in radijskih postaj. Starotrške »narodnjake« je bilo videti tudi v televizijski oddaji Videomeh. (T. G.)

JUBILEJNI KONCERT — Črnomaljski moški pevski zbor Belt je preteklo soboto pod vodstvom Majde Veselič pripravil samostojen koncert ob 10. obletnici obstoja. Zapel je 18 pesmi; kot gost večera pa se je predstavil mojster na elektronski harmoniki Silvester Mihelčič. Pevci so ob tej priložnosti v avli črnomaljskega kulturnega doma pripravili razstavo o svojem delu, študent likovne umetnosti Robi Lozar pa razstavo o tem, kakšen naj bi bil zelen Črnomelj. Slovesnosti so se med drugimi udeleželi predstavniki pevskega zbora iz Šmartna pri Litiji, ter pevskega zbora »Dr. Bogdan Derč« z Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, s s katerima beltovci tesno sodelujejo. Ob tej priložnosti je sindikat podjetja Belta podelil pediatrični kliniki v Ljubljani denarno pomoč. (Foto: M. B.-J.)

MARNOVA ZLATOPOROČENCA — 2. marca sta po 50 letih znova stopila pred oltar Jožefa in Janez Marn iz Jezera pri Trebnjem. Janez je kot najstarejši sin ostal doma na kmetiji. Življenje, ki mu ni bilo vedno naklonjeno, si je lepšal s pesmijo. Kmalu po poroki se je namreč začela vojna, med katero je bil 18 mesecev zaprt, doma pa so mu zaplenili vse premoženje. Po vojni je moral kupovati polja, da sta z ženo lahko preživljala osem otrok. Čeprav ni bilo lahko, sta danes ponosna nanje, toliko bolj, ker jima je uspelo, da sta prav vse izšola. (R. M.)

dolenjka novo mesto

trgovsko podjetje na debelo in drobno
Novo mesto, Glavni trg 23,

razpisuje

javno licitacijo

za odprodajo poslovnih prostorov in zemljišča parc. št. 249 in 2677/1, obe k.o. Vrhpolje,

ki bo dne 25. 3. 1991 ob 12. uri na kraju samem. Podrobne informacije o licitaciji so na vpogled na krajevnem uradu v Šentjerneju in na oglasni deski podjetja.

KOMUNALA TREBNJE, p.o.
Goliev trg 9

OBVESTILO

Občane trebanjske občine obveščamo, da bomo **v soboto, dne 23. 3. 1991,** organizirali odvoz **kosovnih odpadkov** iz gospodinjstev pod naslednjimi pogoji:

1. Odvoz kosovnih odpadkov se bo izvajal iz naselij oziroma gospodinjstev, iz katerih že odvažamo komunalne odpadke, iz ostalih naselij oziroma gospodinjstev pa lahko občani na komunalno deponijo na Cviblje kosovne odpadke pripeljejo sami.
2. Kosovne odpadke je potrebno primerno zložiti, povezati oziroma zapakirati ter jih odložiti na določen dan do 7. ure zjutraj ob poti, kjer običajno pobiramo odpadke.
3. Kosovni odpadki iz gospodinjstev so:
   — pohištvo,
   — gospodinjski aparati,
   — sanitarni elementi in
   — drugi kosovni predmeti iz gospodinjstva
4. Odpadne sekundarne surovine, kot so papir, staro železo in steklo, bo zbirala Surovina po istem dnevnem razporedu. Tudi odpadne sekundarne surovine morajo biti pripravljene na enak način kot kosovni odpadki.
5. Deponija komunalnih odpadkov na Cvibljah bo odprta navedenega dne od 7. do 15. ure.

KOMUNALA TREBNJE
SUROVINA TREBNJE

Poslovni sistem
Mercator, d.d., Ljubljana

Mercator — Standard, d.o.o.
Novo mesto, Glavni trg 3

vabi k sodelovanju

VODJA SPLOŠNO KADROVSKEGA SEKTORJA

Pogoji:
— višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri
— štiri leta delovnih izkušenj pri podobnih delih
— celovitost strokovnega znanja, izkazana v dosedanjem delu

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Mercator-Standard, kadrovsko splošni sektor, Novo mesto, Glavni trg 3, v osmih dneh po objavi.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v petnajstih dneh po sprejemu sklepa pristojnega organa.

OBRTNO ZDRUŽENJE
METLIKA
Partizanski trg 5

razpisuje
prosta dela in naloge

TAJNIKA

Kandidat za tajnika mora izpolnjevati naslednje pogoje:
— srednja ali višja izobrazba ekonomske smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— organizacijske sposobnosti, razvidne iz dosedanje zaposlitve

Kandidat bo sprejet za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Kandidati naj pošljejo svoje vloge s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Obrtno združenje, Metlika, Partizanski trg 5.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po izteku prijavnega roka.

SOP IKON

SOP IKON, p.o.
Industrija klimatsko-odpraševalnih naprav
Krška cesta 6
68311 Kostanjevica na Krki

Delavski svet podjetja razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTORJA PODJETJA

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— visoka ali višja strokovna izobrazba tehnične ali ekonomske smeri
— 5 let ustreznih delovnih izkušenj
— znanje enega tujega jezika (angleški, nemški, francoski ali italijanski)

Kandidati morajo ob prijavi predložiti program dela za mandatno obdobje. Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in program dela pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: SOP IKON Kostanjevica na Krki, Krška cesta 6, 68311 Kostanjevica na Krki, s pripisom »Za razpisno komisijo.«
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po sprejetju sklepa o izbiri.

Zasebna AVTO ŠOLA
ŠOLT d.o.o. Metlika

organizira
tečaj CPP kategorije A in B, ki bo dne 18. marca v Metliki.
— **tečaj je brezplačen**
— **prva ura vožnje in izpitna vožnja brezplačni**
— **ura vožnje 180 din**
— **nudimo možnost obročnega odplačevanja**
— **začetne ure vožnje v Metliki**
— **poučujemo na vozilih golf in renault 5 (tudi ob sobotah in nedeljah).**
Prijave in informacije na tel. (068) 58-183 ali Market, Mestni trg 7, Metlika.

KRKA

Krka, tovarna zdravil, p.o., Novo mesto
Komisija za cenitev in odprodajo

razpisuje
javno licitacijo, na kateri želi razprodati sledeča rabljena sredstva:
— **cisterne (železne, nerjaveče, emajlirane, plastične)**
— **pisarniški pribor (računski stroji, fotokopirni stroji, pisalni stroji)**
— **pisarniško pohištvo in drugo**
Plačilo in prevzem kupljenih sredstev na dan licitacije. Licitacija bo v Ločni v torek, 26. 3. 1991, ob 14.30.

STANOVANJSKO KOMUNALNA BANKA LJUBLJANA D.D.
61000 ljubljana · kraigherjev trg 1 telefon: (061) 216-644 telex: 31606 telefax: 314-549, 215-124

Kadrovska komisija
Stanovanjsko-komunalne banke, d.d.,

objavlja
prosti delovni mesti v

POSLOVNI ENOTI KOČEVJE:

1. pridobivanje in vodenje sredstev pravnih oseb
Pogoja:
— visoka izobrazba ekonomske ali družboslovne smeri
— dve (2) leti delovnih izkušenj

2. vodenje odseka blagajne in likvidature
Pogoja:
— višja izobrazba ekonomske ali družboslovne smeri
— dve (2) leti delovnih izkušenj

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi oglasa v organizacijsko-kadrovski sektor Stanovanjsko-komunalne banke, d.d., Kraigherjev trg 1, 61000 Ljubljana.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po objavi oglasa.

Etos **KRŠKO d.o.o.**

— *ekonomsko, tehnično, organizacijsko in pravno svetovanje*
— *izvajanje računalniških tečajev in organiziranje drugih oblik strokovnega izobraževanja*
— *organiziranje in registriranje podjetij*
— *vodenje računovodstva in knjigovodstva*
— *izvajanje storitev AOP centra*
— *izdelovanje pravnih in drugih aktov podjetij*
— *administrativne storitve*
— *vodenje sanacijskih in stečajnih postopkov*
— *računalniško programiranje*
— *izvajanje zunanje kontrole bolniškega staleža*
— *druge storitve*

PROBLEMI SO ZA NAS PRILOŽNOST IN IZZIV!
Pokličite nas po telefonu (0608) 32-510, 31-746

KRILA KRŠKO

TEČAJI:
- MOTORNO LETENJE
- PROSTO LETENJE
- LETENJE Z JADRALNIMI PADALI

USLUGE :
- AERO VLEKA
- REKLAME IN RAZGLASI
- PANORAMSKI LETI Z MOTORNIM ZMAJEM

INFORMACIJE:
- MOTORNO LETENJE : 0608 - 31 - 323
- PROSTO LETENJE : 0608 - 79 - 322

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da je po sklepu izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto, sprejetem na seji dne 19. 2. 1991 (sklep je objavljen v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 2/91 z dne 28. 2. 1991)

JAVNO RAZGRNJEN
OSNUTEK LOKACIJSKEGA NAČRTA PRIMARNE MESTNE MREŽE PLINOVODA NOVO MESTO — II. FAZA
od 28. februarja do 30. marca 1991 v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2, I. nadstropje.

JAVNA OBRAVNAVA
osnutka lokacijskega načrta bo v torek, 19. marca 1991, ob 18. uri v prostorih Skupščine občine Novo mesto, Novi trg 6, soba 68/II.
Do poteka javne razgrnitve osnutka lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na kraju razgrnitve ali pa jih pošljete Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine, Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.
Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalci lokacijskega načrta, predstavniki investitorja in Zavoda, ki bodo k osnutku podali podrobnejšo obrazložitev in prisotnim dajali pojasnila.

Vabljeni!

Zavod za družbeno planiranje
in urbanistično načrtovanje
občine Novo mesto

PCN

trgovska dejavnost
na veliko in malo
NOVO MESTO, d.o.o.
Srebrniče 1

objavlja

LICITACIJO
za prodajo osnovnega sredstva:

viličar TU 32
nosilnost 3,2 t, letnik 90
izklicna cena 200.000 din

Pričetek licitacije bo v ponedeljek, 18. 3. 1991, ob 8. uri v Srebrničah pri Novem mestu.
Ogled je možen v soboto, 16. marca, v času od 6. do 13. ure.
Interesenti vplačajo pred licitacijo v blagajno podjetja 10-odst. varščino.
O ostalih pogojih licitacije bodo kupci obveščeni na sami licitaciji.

IZDELUJEMO
VZIDLJIVE ŠTEDILNIKE
štedilnike s pečico — cena 7.900 din
štedilnike s pečico in bojlerjem — cena 9.400 din
štedilnike za etažno centralno ogrevanje s pečico — cena 11.900 din
Vrata za krušno peč — cena 2.200 din
V CENI NI VRAČUNAN PROMETNI DAVEK

FURLAN

Dolenjska cesta 451, Ljubljana
61291 ŠKOFLJICA
Tel. (061) 666-007

DOLENJSKI LIST

— oglase
— razpise
— licitacije

sprejemamo tudi po **telefaxu**

068/24-898

PODJETJA, OBRTNIKI, OBČANI

! POZOR !

S A L O M O N O V

OGLASNIK

TRŽNO-INFORMATIVNI TEDNIK, KI VAM PRIHRANI VEČ, KOT STE ZANJ PLAČALI.

BREZPLAČNI MALI OGLASI!

K SODELOVANJU VABIMO ZUNANJE SODELAVCE ZA:
— ULIČNO PRODAJO
— KOMERCIALO

PISMENE PONUDBE NA:
SALOMONOV OGLASNIK
ŠEGOVA 37
68000 NOVO MESTO

TKI GLOBOKO p.o.
TRGOVINA NA VELIKO IN MALO

vam nudi pod ugodnimi pogoji:

— gradbeni material
— stavbno pohištvo
— inštalacijski material
— profilna železa
— peči za centralno ogrevanje
— bakreno in pocinkano pločevino
— barve in lake
— kmetijske stroje
— umetna gnojila in škropiva

Za stranke poslujemo: vsak dan od 7. — 19. ure in v soboto od 7. — 13. ure
OBIŠČITE NAS IN SE PREPRIČAJTE!

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE d.d., LJUBLJANA, MESTNI TRG 26

K sodelovanju vabimo delavki, ki bi v manjšem POČITNIŠKEM DOMU v PIRANU opravljali pogodbeno delo

SERVIRKE — KUHINJSKE POMOČNICE
za serviranje hrane, prodajo pijač, pomoč pri delu v kuhinji in pri pospravljanju

KUHINJSKE POMOČNICE
za pomoč pri kuhinjskih opravilih, pospravljanju sob in drugih prostorov

Prednost pri sklenitvi pogodbe o delu imajo delavke z izkušnjami pri podobnih delih.
Delo traja od 1. junija do 15. septembra 1991.
Pisne prijave z opisom delovnih izkušenj sprejemamo osem dni po objavi na naslov:
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE d.d., Ljubljana, Mestni trg 26, Kadrovski oddelek.

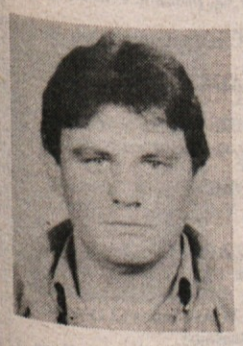

ZAHVALA

Končan je boj,
končano trpljenje,
le tiho h grobu pristopite in mir mi zaželite.

V 29. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil sin, brat in stric

JOŽE KUČIČ

iz Črneče vasi pri Kostanjevici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in okoliškim vasem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrazili sožalje, darovali vence ter pokojnika pospremili na zadnji poti. Hvala SOP IKON, Lipa, Iskra Kostanjevica, Emona Ljubljana, Kostanjeviškemu oktetu, govorniku Kopleniku ter g. župniku za opravljen pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: ata, mama, brat in sestre z družinami

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, RIBNICA IN TREBNJE

V 2. številki Skupščinskega Dolenjskega lista, ki je izšla z datumom 28. februar 1991, so objavljeni dokumenti:

OBČINA ČRNOMELJ
— Popravek odloka o lokacijskem načrtu za centralno čistilno napravo Črnomelj
— Popravek odloka o zazidalnem načrtu za območje urejanja S 2/10 Štorov hrib v Črnomlju, objavljenem v Skupščinskem Dolenjskem listu št. 14 z dne 28. 11. 1990
— Sklep o razpisu nadomestnih volitev za izvolitev delegata v zbor združenega dela skupščine občine Črnomelj
— Objava izida nadomestnih volitev

OBČINA METLIKA
— Odlok o razpisu nadomestnih volitev delegata v zbor združenega dela skupščine občine Metlika
— Odlok o uvedbi prispevka za kritje stroškov pri vzdrževalnih delih na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih v občini Metlika
— Odlok o zagotavljanju sredstev za izvajanje programa zdravstvenega varstva na nivoju občine

OBČINA NOVO MESTO
— Program priprave prostorskih izvedbenih aktov, ki jih bo v skladu z družbenim planom občine Novo mesto za obdobje od leta 1986 do leta 1990 in njegovimi spremembami in dopolnitvami sprejela skupščina občine Novo mesto v letu 1991
— Sklep o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta primarne mestne mreže plinovoda v Novem mestu — II. faza
— Odredba o določitvi najvišjih cen

OBČINA RIBNICA
— Odredba o izvajanju preventivnih ukrepov zaradi odkrivanja in preprečevanja živalskih kužnih bolezni v letu 1991 v občini Ribnica

OBČINA TREBNJE
— Sklep o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka na območju krajevne skupnosti Šentrupert
— Odlok o uvedbi agromelioracijskega postopka na območju Račje selo—Blato in Roje—Trebanjski Vrh

lesna
slovenj gradec

PREDSTAVNIŠTVO AVGUŠTINČIČ FRANC
GRADAC 112
tel. (068) 57-121

— sumo vrata
— izolir okna
— pamo obloge

35% POPUSTA

Po ugodnih cenah nudimo še: iverne plošče, vhodna vrata, strešna okna, podstrešne stopnice, ladijski pod, marmorne police in stopnice, parket, betonska galanterija.
Zagotovljen prevoz do gradbišča. Se priporočamo!

V SPOMIN

Zopet prišla je pomlad,
pri meni pa tišina, mir in mrak.

12. marca je minilo leto, odkar nas je zapustil

ALOJZ ŠILER

iz Prečne

Velika je praznina in bolečina, odkar te ni med nami. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Bolečine si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.

V 61. letu nas je po težki bolezni zapustila draga mama, stara mama, sestra in teta

JULIJANA RUPAR

iz Grmovelj 11

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja kolektivu Krka — oddelek ATB, HSO, specifika in sindikatu ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoči: vsi njeni

α ZLATA VERIGA

alpha oglase sprejemamo na tel.: 068/28-121

ZAVAROVALNICA TRIGLAV NOVO MESTO — *Praviš, da ti bo potekla registracija avtomobila? In zdaj ne veš, pri kateri zavarovalnici bi zavaroval svoj avto? Jaz ti pravim, da ostani pri tisti zavarovalnici, kjer si bil doslej. Njihov novi naslov tako veš. Zdaj so na Zagrebški 2 v nekdanjem hotelu Kandija v Novem mestu. Po mojem se splača zavarovanje pri njih. Priznajo ti vse dosedanje popuste, če pa boš sklenil zavarovanje na poslovni enoti v Novem mestu, dobiš še za 10 odst. popusta. Pa kaj bi ti našteval. Obišči jih ali pa jih pokliči na tel. 068/25-696, 25-602 in 25-167.*

LEPOTA CVETJA — *Kdor da kaj nase in na svojo ljubo ženo, dekle, mamo, sestro ali ljubico, se bo v teh dneh zagotovo oglasil v cvetličarni. V IKEBANI (tel. 068/57-184) na Otoku v Gradacu in v CVETLIČARNI (tel. 068/59-001) na Mestnem trgu 1 v Metliki vas čakajo ves marec. Holandska zveza.*

UGODNE CENE V MERCATORJU
M-GRADIŠČE TREBNJE: *Blagovnica Trebnje in Železnina Mirna*
M-JELKA RIBNICA: *Železnina Ribnica in Hrib v Loškem Potoku*
M-STP METLIKA: *v skladišču gradbenega materiala*
Na teh naslovih dobiš v Mercatorjevih trgovinah stenske in talne keramične ploščice, klasični in lamelni, hrastov in bukov parket. PO IZJEMNO UGODNIH CENAH.

BCS & INTERMARC & batuje

Tehnična trgovina v Stopičah pri Novem mestu. Na zalogi celoten program kosilnic in motokultivatorjev BCS. Traktorski plugi, mulčarji in rotacijske drobilke BATUJE. Vrtne kosilnice na pogon in nahrbtne. Vse to prodaja INTERMARC v Stopičah. Tel. 068/43-806.

KERAMETAL NOVO MESTO — *Keramika, kopalniška oprema, ves gradbeni material in sploh veliko izbiro imajo v tej trgovini. Nakup na tri čeke ali s posojilom stanovanjske zadruge s 3 odst. obrestmi. Šmihel pri Novem mestu, tel. 068/22-947.*

LAMMA — *Nova tehnična trgovina. Notranja in zunanja vrata LIKO. Okna KLI. Stanovanjska oprema. Lesna galanterija. Mizarski material in pribor. LAMMA, Ulica talcev 9 (pod pokopališčem), v Trebnjem. So čisto novi in treba je videti. Tel. 068/45-372.*

MERCATOR STANDARD NOVO MESTO — *Spet so pripravili nekaj za kupce. Za sladkosnedneže. V vseh prodajalnah za 20 odst. cenejši KEKSI Kraš in Koestlin. Bonboni in čokolade. In potem še vino Slovin. Pobrskajte po policah!*

AKUMULATORSTVO TASEV & MUNJA ZAGREB
Priznana akumulatorska delavnica Blaža Taseva iz Novega mesta je prevzela zastopstvo tovarne MUNJA v Sloveniji.
AKUMULATORSTVO TASEV prodaja kompleten proizvodni program tovarne MUNJA. Akumulatorji za vse znamke in tipe avtomobilov ter traktorjev po tovarniških cenah. Vedno na zalogi. Tasev opravlja redne servise, odpravlja napake v garancijskem in izvengarancijskem roku. Trgovcem in podjetjem ter mehanikom nudi posebne ugodnosti.
TASEV, Novo mesto, Partizanska 11, tel. 068/23-826.
PRILOŽNOST, KI NI ENKRATNA

PROTRONIX — *Servis za električno orodje Black in Decker ter Iskro. Na zalogi rezervni deli. Popravila v garancijskem in izven garancijskega roka. Pokličite na Metliško cesto v Črnomlju na tel. 068/51-898.*

KUPON ZA POPUST
Diskontne cene za moko. 25 kil moke po 6,7 din kila. Južnoafriški izvrstni sadni sokovi po 24 din. Pralni prašek oskar, tri kile saamo 79 din. Vsak dan 5% popusta za nakup v vrednosti nad 500 din. V petek, soboto in nedeljo 4% popusta že za nakup nad 100 din. IN SE POSEBNA UGODNOST: KDOR BO NAKUPIL ZA 1000 DIN IN BO PRILOŽIL IZREZEK IZ TEGA OGLASA, DOBI ŠE 5% POPUSTA.
DISKONT KOKOS BREŽICE

Podjetje Avtopromet, gostinstvo in turizem

Gorjanci p.o.

Vavta vas 36, p. Straža pri Novem mestu,

objavlja

prosto delovno mesto za

VODJO MEDNARODNEGA PROMETA

Od kandidata pričakujemo:
— pripravljenost spoznavanja in obvladovanje tržišča transportnih storitev doma in v tujini,
— vzpostavljanje korektnih poslovnih odnosov ter tekoče vzdrževanje poslovnih stikov s poslovnimi partnerji.

Za obvladovanje tako širokega kroga opravil morajo kandidati imeti:
— visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali prometne smeri,
— aktivno znanje angleškega, nemškega ali francoskega jezika in pasivno obvladovanje enega izmed navedenih jezikov.

Izbranemu kandidatu bomo ponudili:
— sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas s polnim delovnim časom, s posebnim pogojem poskusnega dela v trajanju treh mesecev,
— zanimivo in dinamično delo, vezano s potovanji v tujino, saj se delo opravlja pretežno izven sedeža podjetja,
— vloženemu delu primeren osebni dohodek,
— možnost rešitve stanovanjskega problema z dvosobnim stanovanjem v Novem mestu.

Pisne ponudbe z dokazili pošljite na naslov:
GORJANCI Vavta vas 36, pošta Straža, v 15 dneh po objavi.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR — KINO — SLUŽBO IŠČE — SLUŽBO DOBI — STANOVANJA — MOTORNA VOZILA — KMETIJSKI STROJI — PRODAM — KUPIM — POSEST — ŽENITNE PONUDBE — RAZNO — OBVESTILA — PREKLICI — ČESTITKE — ZAHVALE

tedenski koledar

Četrtek, 14. marca — Matilda
Petek, 15. marca — Klemen
Sobota, 16. marca — Herbert
Nedelja, 17. marca — Jedert
Ponedeljek, 18. marca — Ciril
Torek, 19. marca — Jožef
Sreda, 20. marca — Klavdija

LUNINE MENE
16. marca ob 9.10 — mlaj

kino

BREŽICE: 15. in 16. 3. (ob 20. uri) ameriški vohunski film Brez izhoda. 17. 3. (ob 18. in 20. uri) ameriški vojni letalski film Mempihs Belle.

KRŠKO: 14. 3. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Zarota v San Franciscu II. 17. 3. (ob 18. uri) ameriška pripovedka Legenda. 19. 3. (ob 20. uri) ameriški akcijski film Kletka.

KRMELJ: 16. 3. ameriški akcijski film Bolničarji na kolesih.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 14. in 15. 3. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Bruc. 16. in 17. 3. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Air Amerika. 18. in 19. 3. (ob 19.30) MGL Lažnivka (za red A in B). 20. 3. (ob 18. uri) ameriški western Mladi revolveraši. 20. 3. (ob 20. uri) ameriški akcijski triler Strah pred pajki.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 15. do 17. 3. (ob 19. uri) ameriški film Čuvaj časa. 18. in 19. 3. (ob 19. uri) ameriški film Nori bolničarji. 20. 3. (ob 19. uri) ameriški film Žar v telesu.

SEVNICA: 15. in 17. 3. ameriška komedija Bolničarji na kolesih. 18. in 19. 3. ameriški erotični film Seks v zaporu.

čestitke

Dragi JOŽICI KOČMAN iz Vavte vasi ob 60-letnici in bližnjem godu želimo veliko zdravja in zadovoljstva. Sestre in brata. 1870

kmetijski stroji

PLUG obračalnik (oračo) za TV prodam. ☎ (0608)81-963. 1717

ZETOR 5011, letnik 1983, original kabina, prodam. Fabjan, Gradišče 9, Šentjernej, ☎ 42-967. 1744

MOTOKULTIVATOR HONDA 600 s priključki prodam. Papež, Hrastovica, Mokronog, ☎ 49-536. 1759

MOTOKULTIVATOR GORENJE MUTA s priključki ugodno prodam. Ciril Kastelic, Vcselova 2/16, Grosuplje, ☎ (061)772-427. 1762

SAMONAKLADALKO PIONIR 17 prodam. Matija Gerdin, Razbore 13, Velika Loka. 1770

MOTOKULTIVATOR HONDA, 4 KS, malo rabljen, prodam. ☎ 51-943. 1783

MANJŠO traktorsko prikolico ugodno prodam. ☎ (067)57-239. 1792

ZAMENJAM traktor Univerzal 340, skoraj nov, za večjega, do 60 KS. ☎ 60-304. 1796

ŽIVINSKO prikolico, močno, zaprto, ugodno prodam. ☎ 47-488. 1800

TRAKTORSKI obračalnik 225 prodam. Albin Jordan, Dobrava 27, Škocjan, ☎ 41-153. 1805

DVOOSNO neregistrirano prikolico za traktor prodam. Cena 1.500 DEM. Stanko Grabrovec, Mahovnik 59, Kočevje. 1824

TRAKTOR IMT 558, z gozdarskim vitlom »ikon«, prodam. Franc Krhin, Ostrog 34, Šentjernej. 1845

GRABLJE za kosilnico BCS prodam. ☎ (0608)32-064. 1855

TRAKTOR Ferguson 533 prodam. Nadu, Vranoviči 13, Gradac. 1857

OBRAČALNIK za seno SIP Favorit 220 prodam. Pekolj, Zagorica 7, Dobrnič. 1888

TRAKTOR URSUS 360, rabljen, 350 ur, ugodno prodam. Gorišek, Vrhpolje 80, Šentjernej, ☎ 42-919. 1890

TRAKTOR STEIER, 30 KS, in Ferguson 35 prodam. Anton Mrgole, Zbure 5, Šmarješke Toplice. 1906

TRAKTOR IMT 542, 800 delovnih ur, prodam. Jerman, Gorenja vas 6, Mokronog, ☎ 49-724. 1911

kupim

TELEFONSKO ŠTEVILKO na območju Šentjerneja kupim. Šifra: »NUJNO«. 1836

MLADEGA majhnega črnega psička z dolgo kodrasto dlako kupim. ☎ 24-479, po 15. uri. 1889

KUPIM 100 kostanjevih kolov. ☎ 28-250

motorna vozila

R 4 GTL, letnik 1981, registrirana do 25. oktobra 1991, ugodno prodam. ☎ (0608)69-388. 1711

ZASTAVO 101 GTL, karambolirano (desni blatnik), letnik 1985, prodam za 2500 DEM. ☎ 73-237. 1712

Z 128, letnik 1988, in motor Tomos E—90 prodam. ☎ 57-622, zvečer. 1713

R 5 DIESEL, nov, ugodno prodam. ☎ 26-760. 1721

128, letnik 1987, prevoženih 36.000 km, prodam. ☎ 26-517, po 19. uri.

Z 101, letnik 1986, prodam. ☎ 22-067. 1722

JUGO 55, star 17 mesecev, prevoženih 10.000 km, prodam. ☎ 42-569. 1724

APN 4 in čelado prodam. ☎ 24-793. 1725

Z 750, letnik 1980, obnovljen, registriran do maja, in kompresor (120 l) prodam. Anton Kremesec, Rosalnice, Metlika. 1726

PRODAM Daihatsu turbo diesel SHARADE. ☎ 061/789-074.

R 4 GTL, letnik 1989, prevoženih 20.000 km, prodam za 7.400 DEM. Abolnar, Adamičeva 29, Novo mesto. 1727

JUGO 45 A, letnik 1987, lepo ohranjen, prodam. ☎ 28-496. 1729

ZASTAVO 750 LE, letnik 1984, registrirano do januarja 1992, prodam. Stane Žagar, Groblje 49, Šentjernej. 1731

ALFA ROMEO 33 1,5, letnik 1985, prevoženih 43000 km, odlično ohranjen, in hrastove deske ter plohe prodam. Cena po dogovoru. ☎ (068)65-230, interna 22, po 15. uri. 1732

Z 750, letnik 1978, prodam. ☎ 20-201. 1733

FIAT 850 COUPE, registriran do 28.2.1991, dobro ohranjen, prodam. Zvone Uhernik, Dobrava 85, Otočec. 1734

OPEL KADETT 1,3 SBERLINA, letnik 1980, 5 vrat, odlično ohranjen, prodam. ☎ (068)27-450. 1735

Z JUGO 1,1, letnik 1988, prodam. Bojanec, Ždinja vas 14, Otočec. 1736

JUGO 45, letnik 1985, registriran do januarja 1992, 1500 kosov rabljene strešne opeke, prodam. Roman Zelič, Ob potoku 7, Novo mesto. 1737

ZASTAVO 128, letnik 1986, prodam. ☎ 73-024, Tone Hrastar, Vrh pri Pahi 10, Otočec. 1738

PRODAM R4 GTL, letnik 88. Informacije na ☎ 068/23-585.

FIAT 850, registriran do avgusta, ugodno prodam. Darko Kalem, Slakova 7, Novo mesto. 1739

JUGO 45, letnik 1981, prodam ali menjam za 126 P. Plavec, Vrhovo 16, Mirna Peč. 1740

Z 101 GTL, letnik 1985, registrirana do oktobra 1991, ugodno prodam. ☎ 65-642. 1742

126 P, letnik 1989 in VW, letnik 1972, prodam. Jože Bučar, Golek 25, Krško, ☎ (0608)33-520. 1743

JUGO 45, 29.12.1986, prodam. ☎ (068)26-443. 1745

LADO RIVO 1300, maj 1989, prodam. ☎ 84-880. 1746

JUGO 45, letnik 1984, registriran do novembra 1991, prodam. Sonja Penca, Mali Slatnik, Novo mesto. 1747

Z 101, letnik 1988, 27.000 km, prodam. ☎ 27-557. 1748

Z 750, letnik 1984, registrirano do marca 1992, prodam. Slavko Jerman,- Gor. Lakenc 19, Mokronog, ☎ 49-371. 1749

R 4, letnik 1983 prodam za 2.900 DEM. ☎ (068)65-070. 1750

MANTO 16 S, letnik 1977, in yamaho 125, prodam. Hajsinger, Dobe 27, Kostanjevica. 1752

ZASTAVO 126, novo, registrirano do 20.2.1992, prodam. ☎ 26-648. 1753

JUGO KORAL 55, letnik 1989, 19.000 km, prodam. ☎ (068)21-237, popoldne. 1754

126 P, star eno leto, ugodno prodam. ☎ 47-682. 1755

JUGO 45, letnik 1989, registriran do marca 1992, prodam. ☎ 22-979. 1758

Z 101, letnik 1983 V Brezov log 49

FIAT 750, letnik 1981, in fiat 126 PGL, letnik 1987, ugodno prodam. Anton Zupančič, Stavča vas 20. Dvor. 1763

FIAT 850, letnik 1971, 60.000 km, registriran, prodam za 1600 DEM. ☎ 84-683. 1765

Z 750, letnik 1978, prodam za 350 DEM. Blažič, Ždinja vas 1, Otočec. 1771

JUGO 45 AX, oktober 1987, registriran do oktobra 1991, avtoradio-kasetofon, zvočniki Pionir, preproge, zaščiten, ugodno prodam. ☎ (0608)79-197. 1774

Z 101 LE, letnik 1979, registrirano, z generalno obnovljeno karoserijo, prodam. ☎ (0608)75-543. 1775

ZASTAVO 128 SKALA, letnik 1989, prodam. ☎ 65-179. 1777

Z 101 SKALA, letnik 1988, ugodno prodam. V. Sajtl, Gor. Gradišče 5, Šentjernej, ☎ 42-006. 1779

Z 101, letnik 1984, mediteran, ugodno prodam. ☎ 44-216. 1780

LADO SAMARO, letnik 1988, registrirano celo leto, prodam. ☎ (0608)69-242. 1781

Z 750, letnik 1981, poceni prodam. Zlatko Ribič, Dolga Raka 4, Raka. 1782

JUGO KORAL 45, januar 1990, bel, 5.800 km, registriran do 19.2.1992, prodam. ☎ (0608)82-569. 1789

R 4 GTL, 1986 in R 5, nov, prodam. ☎ 25-779. 1793

R 4, letnik izdelave 1987, ugodno prodam. Potok 51, Straža, ☎ 85-328. 1795

Z 128, letnik 1984, registriran do oktobra 1991, prodam. Milan Vrtačič, Pristavica 1, Šentjernej. 1799

JUGO 55, star 6 mesecev, prodam. ☎ 43-528. 1801

Z 128, letnik 1989, prodam. ☎ (068)21-180. 1804

MOTORNO KOLO BMW 450 prodam. ☎ (068)50-125. 1807

126 P, starejši letnik, nujno prodam za 1400 DEM. Robek, Grmovlje 34, Škocjan. 1809

SAMARO, letnik 1987, prodam. ☎ (0608)75-628. 1810

126 P, letnik 1981/82, registriran do oktobra, sedlo za konja, torri enduro, glasbeni center Gorenje RS 2000, stereo hi-fi, 100 W z zvočniki, in pisalni stroj Olimpia prodam. Ivanka Grubar, Mestne njive 11, Novo mesto. 1812

GOLF JGL, letnik 1981 in R 4 GTL, letnik 1989, prodam. ☎ 23-601, po 15. uri. 1815

JUGO 45 KORAL, november 1989, prodam. ☎ 21-972. 1816

Z 128, avgust 1989, rdeče barve, prodam. ☎ (0608)79-412. 1817

JUGO KORAL 55, letnik 1989, prodam. ☎ (068)65-157. 1821

R 4 GTL, star 10 mesecev, prodam za 9000 DEM. ☎ (068)73-459, 27-739. 1822

JUGO 45, letnik 1986, prodam. ☎ 57-275, po 15. uri. 1823

JUGO 45, letnik 1989, prodam. ☎ 73-203. 1825

Z 750, letnik 1978, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Bayer, Žabja vas 23, Novo mesto. 1828

JUGO KORAL 55, oktober 1989, dodatno opremljen in zaščiten, prodam. ☎ 52-190. 1829

SAMARO 1300 S, julij 1990, in nerabljeno Emo central, 23000 kkal., prodam. ☎ 49-545. 1830

NOV MOTOR za R 4 GTL, Z 750, letnik 1980, prodam. ☎ 86-181. 1831

JUGO 45, letnik 1989, zelo ugodno prodam. ☎ 28-714. 1835

ZASTAVO 750, november 1984, prodam. ☎ 28-317, popoldne. 1838

R 4 GTL, letnik 1985, registriran do 3/92, ugodno prodam. Alojz Zupančič, Sevno na Trški gori 4, Otočec. 1840

YUGO 55, letnik november 1989, prodam za 6.500 DEM dinarske protivrednosti. ☎ 44-441. 1841

JUGO 55, letnik 1989, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (0608)34-803. 1842

TOMOS AVTOMATIK, star eno leto, prodam. ☎ 43-718. 1843

AUDI 100 DIESEL, letnik 1985, prevoženih 85.000 km, avtomatik, dodatno opremljen, registriran do 8/91, garažiran, zelo dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (047)36-174. 1844

SUZUKI 750 GSX prodam ali menjam za avto. ☎ 85-143. 1846

126 P, letnik november 1988, 21000 km, prodam. ☎ 22-441, interna 447, dopoldne. 1848

R 4 GTL, letnik 1987, registriran do marca 1992, prodam za 5700 DEM. ☎ (068)65-555. 1849

TOYOTO COROLLO, registrirano do januarja 1992, po ugodni ceni prodam. ☎ (068)28-121. 1850

JUGO 45 KORAL, letnik 1989, ugodno prodam. ☎ 49-093. 1851

R 4 GTL, letnik 1985, prodam. ☎ 76-541. 1852

126 PGL, letnik 1991, prodam. Mira Cimerman, Partizanska 14, Novo mesto, ☎ 21-095, interna 535, dopoldne. 1853

JUGO 45, star 7 mesecev, prodam. Anica Makše, Rdeči Kal 15, Dobrnič. 1854

Z 101, letnik 1983, prodam. Janez Lenart, Tomažja vas 25, Škocjan. 1856

GOLF JX, bencinar, bel, 3 vrata, 7/86, 56.000 km, kasko, prodam za 12.500 DEM. Ostrovršnik, Cerklje ob Krki 62, ☎ (0608)69-159, v soboto popoldne in nedeljo. 1859

OPEL KADET 16 i, limuzina, na brezsvinčeni bencin, z veliko dodatne opreme, star 15 dni, registriran, prodam. Informacije na ☎ (041)344-547. 1860

JUGO KORAL 65, letnik 1989, prodam. ☎ (068)76-379. 1861

CITROEN AX TRE, 5 prestav, letnik 1988, prodam. ☎ (068)51-591, popoldne. 1866

SAMARO 1300/3 V, 5 prestav, letnik 3/89, registrirano do 3/92, 22.500 km, z dodatno opremo, garažirano, ugodno prodam. ☎ (068)22-863. 1869

VARTBURG KARAVAN, letnik 1976, ugodno prodam. ☎ (0608)82-962, po 15. uri. 1871

Z 750, letnik 1985, registrirano, prodam. Prodam tudi marcedes 406 D s kasonom. ☎ (068)49-137. 1872

JUGO KORAL 60, letnik 1989, z dodatno opremo, prodam. ☎ (0608)34-791. 1873

LADO 1300, letnik 1988, prodam. Anton Turk, Gor. Stara vas 11, Šentjernej. 1874

GOLF DIESEL, 1986, prodam. Mirko Haralovič, Globočice 10, Kostanjevica. 1875

Z 101, letnik 1978, prodam. Božič, ☎ 22-511, interna 519 do 14. ure. 1877

JUGO 55, letnik 1989, prodam. Anton Tomažin, Ragovo 6, Novo mesto. 1880

LADO SAMARO 1300, letnik 1987, registrirano do junija, prodam. ☎ (0608) 69-235. 1881

SUZUKI 1,6, jubilejni model, letnik 1990, prodam. Zagrebška 21, Novo mesto. 1882

Z 101, letnik 1979, neregistrirano, vozno, ugodno prodam. Milan Duh, Površje 3, Raka. 1883

JUGO KORAL 45, nov, rdeče barve, in golf JGLD, S paket, 5 vrat, letnik 1984, prodam. ☎ 45-117. 1884

R 4, letnik 1987, in jugo 45, letnik 1989, prodam. ☎ 45-369. 1885

Z 128, letnik 1989, prodam. ☎ (0608)67-706. 1886

JUGO KORAL 45, 7/89, rdeč, 9.000 km, prodam. Ravbar, Gregorčičeva 12, Dolenjske Toplice. 1887

Z 128, letnik 1986, prodam. Alojz Strgar, Gorjupova 3, Kostanjevica, ☎ (0608) 60-315. 1891

126 P, letnik 1986, prodam. ☎ 24-475. 1892

YAMAHO XS 1100 prodam ali menjam za avto. ☎ (068)45-319. 1893

OPEL KADETT 1,6 D, letnik 1985, prodam. Barbič, Šmihel 22, Novo mesto, ☎ 26-158. 1894

126 P, letnik 1987, prodam. ☎ 26-805. 1895

R 4 prodam za 3.200 DEM. Knafelc, Milke Šobar 4, Šmihel, Novo mesto. 1896

R 4, letnik 1977, registriran do 10.2.1992, in motor za R 4 prodam. Kolenc, Zalog, Škocjan, po 16. uri. 1899

Z 128, letnik 1987, prodam. Mazovec, C. herojev 66, Novo mesto, ☎ (068)26-778. 1900

Z 101, letnik 1986, ohranjeno, prodam. ☎ 44-270. 1902

R 4 GTL, letnik 1986, prodam. ☎ 27-918. 1903

KARAMBOLIRAN R 5, letnik 1990, in golf diesel, letnik 1983, prodam. ☎ 84-358. 1904

126 PGL, star 18 mesecev, brezhiben, prodam. Brezina 4, Brežice, ☎ (0608)62-389. 1907

AX 11 TRE, letnik 1988, prodam. ☎ 20-545. 1909

126 PGL, letnik 1988, v dobrem stanju, zelo ugodno prodam. ☎ (0608)61-112, Marjan Sumrak, Mali Vrh 18 b, Globoko. 1910

Z 128, letnik 1989, prodam. Alojz Jarc, Ivanja vas 6 a, Mirna Peč. 1914

JUGO KORAL 60, letnik november 1989, prevoženih 7700 km, in 126 P, letnik 1988, prodam. Informacije na ☎ (068)20-487, po 17. uri. 1915

ZASTAVO 750 LE, letnik 1983, prodam. Marija Mikec, Postaja 7, Mirna Peč. 1916

GOLF DIESEL, star 15 mesecev, kovinske barve, prodam. ☎ 21-213. 1920

FIAT 750, letnik 1985, prodam. Jožica Kavčič, Orehovec 41, Kostanjevica. 1921

ALFA ROMEO 33 1,3 S, letnik 1988, 38000 km, prodam. ☎ (0608)67-102. 1922

LADO RIVO 1500, letnik 1988, ugodno prodam. ☎ 56-727. 1923

R 4, letnik 1983, in kovinsko cisterno za olje (2300 l) prodam. ☎ 49-600. 1925

LADO SAMARO, letnik 1987, prodam. ☎ 21-207, dopoldne, 27-500, popoldne. 1930

Z 128, leto 1986, prodam. ☎ 64-083. 1931

R 4 GTL, lepo ohranjen, prodam za 6500 DEM dinarske protivrednosti. Pod Trško goro 20, ☎ 24-172. 1934

Z 101, letnik december 1989, prevoženih 12000 km, rdeče barve, ugodno prodam. Informacije na naslovu: Sever, Zagrebška 18, Novo mesto. 1935

Z 750, letnik 1978, registrirano do leta 1992, ugodno prodam. Martin Lekše, Staro sejmišče 39, Šentjernej. 1937

Z 101 SKALA, letnik 1989/2, ugodno prodam. Sonja Gajič, Slavka Gruma 20, ☎ 26-861. Ogled možen vsak dan od 17. do 20. ure. 1938

obvestila

CANDY SERVIS ☎ 22-668, K Roku 17, Novo mesto. 1086

ROLETE, ŽALUZIJE in lamelne zavese izdelujemo in montiramo. ☎ (061)451-924, (061)375-742. 1161

GRADITELJI, POZOR! Po konkurenčnih cenah izdelujemo peči in bojlerje za centralno in solarno ogrevanje. ☎ (063)39-878. 1467

PEČENJE velikega asortimana peciva za vse vrste praznovanj in porok. Marija Vuk, Ul. 1. maja 6, Metlika. 1766

PRODAJA GOSPODINJSKEGA PLINA v Trebnjem obvešča cenjene stranke, da imajo na zalogi tehnične pline: acetilen, kisik, argon, CO2 in dušik. Jeklenke menjate prazne za polne. Ivan Starič, ☎ 44-901. 1772

JARKICE- RJAVE, nesnice, stare 8 tednov, bomo prodajali 23. marca in 6. aprila. Sprejemamo naročila. Se priporoča Strugar, Švibnik, Črnomelj, ☎ 52-774 ali 52-919. 1818

CANDY SERVIS za pralne stroje in oljne gorilce. Jože Ponikvar, Kočevje. Cenjenim strankam sporočam nove telefonske številke: (061)857-035, (061)861-356, (061)861-488. 1832

PIŠČANCE, enodnevne bele, težke, rjave nesnice in grahaste, že prodajamo: Valilnica Humek, Irča vas 18, tel.: 24-496, 68000 Novo mesto.

PRODAJAM VSE VRSTE SADNIH SADIK
po 40 din, cepljene trte po 12,5 din.
Kata Vrbanek, Vivodina 13 pri Metliki,
tel. (047) 75-900

VALILNICA
KUHELJ, Šmarje 9,
68310 Šentjernej
tel. (068) 42-524
Obvešča stranke, da lahko naročijo enodnevne in tudi večje bele, rjave in grahaste piščance. Za naročilo se priporočamo!

TILIA, d.o.o.
TEHNIČNA TRGOVINA
Bršljin 21, N. mesto

PRODAJA IN MONTAŽA ZA:
— *vodovod*
— *ogrevanje*
— *elektriko*

PONUDBA MESECA:
— *televizorji*
— *škarje, samokolnice*
— *peči, radiatorji*
— *školjke, pipe*
— *kabli, stikala*

Zaščitite
svoje stanovanje, hišo ali poslovni prostor pred vlomom, tatvino ali požarom.
Dobava in montaža varnostnih sistemov vseh vrst
RADEJ, Florjanska 85, Sevnica, tel. 0608 82-008, po 13. uri ali v soboto in nedeljo.

BELE PIŠČANCE, brojlerje, stare tri tedne, in rjave jarkice, stare 7 dednov, prodajamo od 16. marca dalje. Prevolšek, Čatež pri Trebnjem, ☎ 45-024. 1858

FRIZERSKI SALON »Ivica«, Straža, obvešča cenjene stranke, da od 15.3.1991 dalje posluje z novim delovnim časom in sicer: v ponedeljek in torek od 13. do 20. ure, v sredo, četrtek in petek od 7. do 20. ure, v soboto od 7. do 13. ure. Se priporočamo! 1908

4-TEDENSKE PIŠČANCE, bele, rjave, prodam. Jablan 23, Mirna Peč.

preklici

PREKLICUJEM vse nakupe od Ivana Skala, Sodji Vrh 11, Semič, brez vednosti Franca Skala, Oskoršnica 2 C, Semič. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. 1720

ALOJZ IN SILVA JOŽEF, Herinja vas 11, Otočec, prepovedujeva vožnjo in hojo po najini parceli Jamnik — Grčevje, ker je to zasebna pot. Kdor tega na bo upošteval, ju bova sodno preganjala. 1723

posest

HIŠO z delavnico, vseljivo, ob cesti Šentjernej — Kostanjevica, ugodno prodam. ☎ 99352 - 97266. 1607

POSESTVO, s stanovanjsko hišo in pripadajočimi gospodarskimi objekti, v bližini Sevnice, oddam v najem. Šifra: »LEPA PRILOŽNOST«. 1714

ZAZIDLJIVO PARCELO z vso urejeno dokumentacijo v Semiču prodam. Možno obročno odplačevanje. ☎ 50-123. 1741

PARCELO za vikend v bližini Novega mesta, temelji, elektrika na parceli, prodam. ☎ 28-336. 1751

VINOGRAD, star 8 let, na žici, v Osredku, prodam. Jožefa Rostohar, Golek 2, Krško. 1757

ZAZIDLJIVO parcelo v Šmarjeti, v izmeri 550 m², prodam. ☎ 24-070. 1760

MEŠANI GOZD (51 arov) pri vasi Vrh pri Ljubnu ugodno prodam. Marija Novak, Pugljeva 2, Novo mesto, ☎ (068)21-612. 1764

VINOGRAD v Beli krajini ugodno prodam. ☎ (064)34-418. 1767

PARCELO (666 m²) z zidanico, leseno vikend hišico, s 120 mladimi trtami, vodo in elektriko, v Kotu pri Semiču, 5 minut od železniške postaje, prodam. ☎ (061)341-465 ali (061)373-270. 1768

7 AROV vinograda na Mihovcu pri Podgradu prodam. Pavla Perko, Pristava 15, Novo mesto. 1769

1 ha GOZDA v Koritnici pri Studencu prodam ali zamenjam za primerno parcelo v bližini Brestanice ali Senovega. ☎ (0608)79-214. 1773

VINOGRAD na žici, obdelan, 12 arov, z zidanico, na Radovici v Beli krajini prodam. Bračika, Gotna vas 40, ☎ (068)26-051. 1820

NJIVO, velikost 8000 m², v Cerkljah ob Krki (Račja vas) prodam. Cena po dogovoru. Informacije: Matjaž Zajelšnik, Ljubljanska 21, Kostanjevica na Krki, ☎ (0608)60-054, od 7. do 14. ure. 1863

PARCELO, 2880 m², na lepi dostopni legi (vinograd, sadovnjak, njiva), v bližini Metlike, prodam. Kuzma, Dol. Težka Voda 37, ☎ 43-709, popoldne. 1864

NA TRŠKI GORI pri Krškem prodam parcelo (34 arov), vikend do I. faze, 400 trt. ☎ (0608)32-535, po 17. uri. 1867

GRADBENO PARCELO na Raki pri Krškem, v velikosti 850 m², prodam. Parcela je komunalno opremljena (voda, elektrika, dostop). Pridobljeno je gradbeno dovoljenje, vplačana sprememba namembnosti zemljišča. ☎ (0608)33-345. 1879

ZAZIDLJIVO PARCELO (700 m²), z nekaj gradbenega materiala, in 2200 m² travnika, ugodno za vinograd, prodam. ☎ (068)42-839, po 20. uri. 1912

VINOGRAD, 300 žlahtnih trt, v Poganki pri Sevnici prodam. ☎ (0608)81-833. 1919

HIŠO, primerno za gostinstvo, z lokacijsko dokumentacijo, s stanovanjem, centralnim ogrevanjem, telefonom, na ugodni lokaciji v Novem mestu ugodno prodam. ☎ 23-385. 1926

ZIDANICO z vinogradom ter del sadovnjaka v Gradišču pri Trebnjem prodam. ☎ (068)44-318. 1927

VINOGRAD na žici v Ručetni vasi pri Črnomlju oddam v najem. Kličite na ☎ 23-694, dopoldne ali zvečer. 1929

TRAVNIK (30 arov) v Šentjurju pri Velikem Gabru, prodam. ☎ (061)881-455. 1932

GRADBENO PARCELO v Korniču na Krku prodam. ☎ (051)614-720 ali 446-686. 1933

prodam

KALANE KOLE za vinograd prodam. ☎ 25-535 od 8. do 13. ure. 1709

KITARSKI ojačevalec Roland Bolt 60, malo rabljen, prodam za 950 DEM. ☎ (068)42-062. 1715

PSICO LABRADOR, rodovniško, staro 14 mesecev, prodam. ☎ (0608)32-266. 1716

PONY KOLO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. ☎ 28-706, zvečer. 1719

STARO HRASTOVO kaščo (4 x 6 m), primerno za brunarico, prodam. Jože Klobučar, Šentjošt 16, Novo mesto. 1728

MOTORNO ŽAGO STIHL 045 elektronik in nov bojler (80 l), kombiniran (centralna, elektrika), prodam. Jože Gros, Štrit 11, Škocjan. 1730

HARMONIKI, 96— in 48—basno, prodam. ☎ 45-427. 1756

MOŠKO in žensko kolo, 5 prestav, prodam. ☎ 24-070. 1761

20 ČEBELJIH družin skupaj s panji prodam. Panji so novi AŽ 10 satarji z osmukalniki. ☎ 56-044, zvečer. 1776

DVE AVTOPRIKOLICI, ročne izdelave, prodam vsako po 5.000 din. Miroslav Matoš, Ljubljanska 41, Novo mesto. 1778

DIATONIČNO HARMONIKO izdelave Melodija (C,F,Be), staro 8 mesecev, prodam. ☎ (068)49-767. 1784

KROMPIR igor prodam za seme. ☎ (061)785-167. 1785

KROMPIR, jedilni in semenski, ugodno prodam. ☎ 40-133, od 16. do 20. ure. 1786

RABLJEN pralni stroj Gorenje prodam. ☎ 21-316. 1788

PEČI za centralno ogrevanje prodajam po naročilu. ☎ (0608)89-163. 1790

ŠIVALNI STROJ Ruža Bagat, nov, nerabljen, poceni prodam. ☎ Majes, 25-643. 1791

2 m3 smrekovih plohov prodam. ☎ 56-618. 1794

KOLERABO poceni prodam. ☎ 76-359, zvečer. 1797

KOZO, brejo, kunce za razplod in otroško posteljico prodam. ☎ 27-714, zvečer, po 19. uri. 1798

TELEVIZOR FISCHER, ekran 66, rabljen, prodam. ☎ (068)84-554. 1802

AVTOMOBILSKO prikolico, nosilnost 500 kg, prodam. ☎ (068)52-522. 1806

PLETILNI STROJ Mio Standard, in bojler (5 l) prodam. ☎ 22-547. 1811

PUJSKE za rejo in zakol, težke od 20 do 120 kg, prodam. Frašler, ☎ (068)84-626. 1819

PEČ za centralno, novo, prodam. ☎ 40-001. 1827

GRADBENO barako prodam. ☎ 24-218. 1834

POHIŠTVO za otroško sobo (pograd ležišče) ugodno prodam. ☎ (068)28-744. 1837

KOBILO, brejo, delovno, prodam. Golob, Vel. Slatnik 15, Novo mesto. 1839

MIZARSKO tračno žago, novo, prodam. ☎ (061)861-611, interna 233, dopoldne, (061)866-135, popoldne. 1847

VILIČAR Indos (2 t) prodam. Rateč 14 b, Brusnice. 1862

TV KAMACROWN, ekran 53 cm, prodam. ☎ 25-226. 1868

KOZOLEC z dvema oknoma, star 6 let, prodam. ☎ (068)40-306. 1876

V SOBOTO, 16. marca ob 15. uri bomo razprodajali rabljeno gostinsko opremo. Zainteresirani naj se zglasijo v bivši gostilni Luzar v Škocjanu 24. 1897

CISTERNO za gnojevko (220 l), prodam ali menjam za govedo. Bevc, Gorenje vas 24, Šmarješke Toplice, ☎ 73-532. 1901

NEMŠKI INDUSTRIJSKI in gospodinjski šivalni stroj ter krojilni nož prodam. ☎ (061)852-144. 1913

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: ***Dolenjski list Novo mesto, p.o.***
UREDNIŠTVO: ***Drago Rustja*** *(glavni urednik in direktor),* ***Marjan Legan*** *(odgovorni urednik),* ***Andrej Bartelj, Marjan Bauer*** *(urednik Priloge),* ***Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič*** *in* ***Ivan Zoran.***
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 18 din, *naročnina za 1. trimesečje* ***200 din;*** *za delovne in družbene organizacije* ***400 din;*** *za tujino* ***40 ameriških dolarjev*** *ali* ***70 DM*** *(ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.*
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase ***240 din,*** *na prvi ali zadnji strani* ***480 din;*** *za razpise, licitacije ipd.* ***260 din.*** *Mali oglasi do deset besed* ***200 din,*** *vsaka nadaljnja beseda* ***20 din.***
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: ***52100-603-30624.*** *Devizni račun št.:* ***52100-620-970-25731-128-4405/9*** *(LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).*
NASLOV: ***Dolenjski list,*** *68001* ***Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130.*** *Telefoni: uredništvo* ***(068) 23-606, 24-200,*** *naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij* ***23-610,*** *mali oglasi in zahvale* ***24-006;*** *računovodstvo* ***22-365,*** *telefax:* ***24-898.*** *Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi:* ***Grafika Novo mesto, p.o.*** *Tisk:* ***Ljudska pravica, Ljubljana.***

UGODNO PRODAM kvalitetno seno, hrastove plohe (5, 13), bukova drva, vprežni voz (15 col) ter kosilnico BCS. Škrbec, Jugorje, Brusnice. 1924

NEMŠKE OVČARJE brez rodovnika, stare 7 tednov, prodam. ☎ (0608)70-024. 1928

CO2 APARAT z jeklenko (360 amperov), omaro za dnevno sobo in bukova drva prodam. Janez Blažič, Jezero 7, 68210 Trebnje. 1936

razno

IŠČEM opremljen lokal za butik v Brežicah. Nevenka Franko, Slomškova 11, Brežice. 1787

V VARSTVO vzamem dva otroka (do septembra 1991). Grubar, Mestne njive 11, Novo mesto. 1813

NARODNOZABAVNNI ansambel išče dobrega klaviaturista in pevca (drugi bas). Naslov v oglasnem oddelku. 1826

V PONEDELJEK 11. 3. 1991, sem na poti Šmihel — Novo mesto zgubila zlato ogrlico. Poštenega najditelja čaka nagrada. Cvetka Šušteršič, Šukljetova 13, Novo mesto, ☎ 27-122. 1865

GOSTINSKI LOKAL (60 m²), s teraso, v Krškem, oddam v najem za 5 let ali več. Šifra: »DELNO PREDPLAČILO«. 1917

službo dobi

PRIKUPNO DEKLE išče kava bar v Metliki. ☎ (068)60-652. 1718

KV MIZARJA zaposlim takoj. ☎ (068)84-633, po 15. uri. 1808

POTREBUJEMO več akviziterjev za prodajo konfekcije na terenu. Odličen zaslužek. ☎ (68)26-330. 1878

KOMUNIKATIVNIM osebam nudim honorarno delo na terenu. Zaslužek do 20.000 din. Dobimo se v četrtek, 14.3., ob 19. uri v hotelu Sremič v Krškem. Informacije pri recepciji. 1898

BISTRO PA-PI na avtobusni postaji redno zaposli dekle za pomoč v strežbi. Iščemo tri dekleta za strežbo v poletnih mesecih. ☎ 24-410, po 20. uro. 1905

službo išče

DIJAKINJI, 18-letni, iščeva zaposlitev (paziva otroke, pospraviva stanovanje). Resni interesenti naj se javijo na ☎ 44-170, popoldne. 1814

POPRAVEK

Pri zahvali MARIJE MIHALIČ s Potov Vrha je prišlo do napake. Žalujoči se zahvaljujejo patru Luki in ne gospodu Lapu, kot je to pisalo v zahvali. Se opravičujemo!

V SPOMIN

19. marca bo minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, ata, stari ata, brat in stric

SERGEJ SEKAČ

Hvala vsem, ki se ga spominjate in prižigate svečke na njegovem grobu.

Vsi njegovi

V SPOMIN

6. marca je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustila draga žena, mama, stara mama in tašča

ANA ČADONIČ

Zilje 31, Vinica

Iskreno se zahvaljujemo vsem tistim, ki jo ohranjate v lepem spominu.

Žalujoči: mož Jože, sinova Alojz in Jože z družino in hčerka Marjana

---

V SPOMIN

FRANCIJU TURKU

iz Ostroga pri Šentjerneju

Mineva žalostno leto dni, odkar več tebe, dragi Franci, ni. Kruta usoda tako je hotela, iz naših rok te vzela, položila v tihi kraj, kjer z očetom prebivaš zdaj. Tiha vajina je gomila, nam ostala je praznina, bolečina.

Vsi tvoji

ZAHVALA

Ljubil si polje, ljubil si dom
vendar od nas odšel si v večni dom.

V 68. letu nas je zapustil naš mož, ata, stari ata, brat, stric, tast in svak

FELIKS AUPIČ

z Vrhka 11 pri Tržišču

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za pomoč, darovano cvetje, maše, sveče, izražena sožalja ter spremstvo na zadnji poti. Hvala delavcem tovarn Jugotanin Sevnica, Lisca Krmelj, Kolinska ter Dana Mirna in mesnice Radeče. Posebna zahvala govorniku za poslovilne besede, pevcem iz Mokronoga za zapete žalostinke in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Niti zbogom nisi rekla,
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših boš ostala.

Mnogo prezgodaj nas je zapustila naša draga

MALČI ROŽMAN

roj. Kunič

iz Mal. Lahinje

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč, darovano cvetje ter izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki ste pokojno pospremili na njeni zadnji poti.

Njeni najdražji

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata, strica in prijatelja

SREČKA OZIMKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in dobrim sosedom za ustno in pisno izražena sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo k njegovemu zadnjemu počitku, kakor tudi za poslovilna govora obema govornikoma. Lepa hvala GD Novoteks Novo mesto, GD Dol. Kamence, GD Žužemberk, GD Reber, moškemu pevskemu zboru Žužemberk za globoko čuteče poslovilne pesmi in obema gospodoma duhovnikoma za opravljen pogrebni obred. Posebna zahvala velja za veliko pomoč in iskreno sočustvovanje v teh težkih dneh zakoncem Filip in Vavpotič.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila draga mama

ANA KRANJC

roj. ŽELEZNIK

z Laz pri Bučki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom in znancem za nesebično pomoč, podarjeno cvetje, darovane maše in spremstvo pokojnice k večnemu počitku. Posebno zahvalo izrekamo družini Hočevar, pevcem za zapete žalostinke ter gospodu župniku za lepo opravljen pogrebni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Pomlad na vrt bo tvoj prišla,
in čakala, da prideš ti.
Sedla bo na rožna tla
in jokala, ker te ni.

Ob nenadni in boleči izgubi moža, očeta, starega očeta in dedija

IVANA GRABRIJANA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, kolektivom Komet Metlika, OŠ Podzemelj, Belt Črnomelj, Veletekstil Ljubljana in Zvezi borcev Adlešiči, govornikoma, ženskemu pevskemu zboru in gospodu župniku za opravljen obred.

Žalujoči: žena Marica in otroci z družinami ter ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

Pomlad na vrt bo tvoj prišla
in čakala, da prideš ti.
Sedla bo na rožna tla,
in zajokala, ker te ni.

V 72. letu nas je nepričakovano in prezgodaj zapustila naša

MARIJA MANTELJ

roj. Mrvar

z Gor. Vrha 10, Dobrnič

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za pomoč, darovano cvetje in izrečeno sožalje. Še posebno zahvalo smo dolžni vaščanom Gorenjega Vrha in Šmavra ter družinama Šuštaršič z Gor. Vrha in Zupančič iz Svetinj. Zahvaljujemo se g. župniku za lepo opravljen obred in pevcem za ganljivo zapete žalostinke. Hvala vsem, ki ste pokojno v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Ivan, hčerki Marinka in Joži z družinama, brat Jože z ženo Jožico in ostalo sorodstvo

---

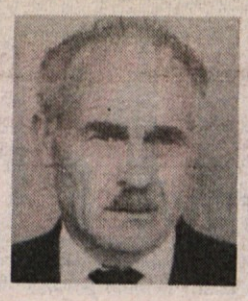

ZAHVALA

Delo, trud in trpljenje,
dragi ata, tvoje je bilo življenje.

FRANC MIKLAVČIČ

iz Volčičeve 5, Novo mesto

Ob boleči izgubi našega dragega očeta se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, darovali vence, cvetje, sveče, nam pisno in ustno izrazili sožalje in našega očeta pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala Alojzu Derčarju iz Podgore, sosedu Srpčiču, LB SB Celje, MKZ Krka Straža, Mariji Tretinjak ter gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: vsi njegovi najdražji

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame, babice in prababice

BARBARE VESELIČ

Jurasove mame iz Adlešičev

se zahvaljujemo vsem, ki ste v tem času bili z nami. Posebej se zahvaljujemo pevskemu zboru iz Adlešičev in Žužemberka, govornikoma Mariji Jankovič in Alojzu Cvitkoviču, sosedom za vsestransko pomoč in organizacijo pogreba in gospodu župniku za opravljen obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 77. letu nas je nenadoma zapustila naša draga mama, stara mama, tašča in teta

PAVLA KONCILJA

roj. Tomažin

Slovenska vas 39, Kočevje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sovaščanom, prijateljem, gasilskemu društvu Stara Cerkev, LIK Kočevje in Elektro Kočevje za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče. Hvala vsem, ki ste drago nam pokojnico tako številno pospremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo g. župniku za lepo opravljen obred in Matevžu Erjavcu za poslovilne besede ob njenem odprtem grobu.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 76. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče in ded

ERNEST KORENE

Žigrski Vrh 32, Sevnica

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, darovano cvetje, darovane sv. maše, izrečeno sožalje ter spremstvo na zadnji poti. Hvala konfekciji Lisca Senovo, M Kopitarni Sevnica, Tovarni Videm Krško–energetika in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem iskrena hvala!

Žalujoči: žena Neža, hči Slavica, sin Avgust in Lado z družinami

---

ZAHVALA

V 79. letu nas je za vedno zapustila draga mama, babica, tašča, sestra in teta

MARIJA GAZVODA

roj. Zalar

Mihovec 11

Ob boleči izgubi naše drage mame, se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence, cvetje, sveče, sv. maše in se v tako velikem številu poslovili od pokojne. Posebna zahvala kolektivom IMV Adria, Revoz, Gozdarstvo Novo mesto, Ključavničarstvo D.K. Ig, dr. Vodniku za obiske in zdravljenje, sosedi za poslovilne besede, g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

Portret tega tedna

Borut Mokrovič

Kdor ve, da je Borut Mokrovič diplomiral na zagrebški strojni fakulteti, se verjetno sprašuje, kaj neki ga je zaneslo v turizem. On pa kratko pravi: »Tu sem, ker sem želel delati doma.« In tako je zdaj že peto leto direktor Term Čatež, podjetja, ki zadnje čase veliko vlaga v večje zmogljivosti in v boljšo kakovost svojih storitev.

Mokrovič je februarja v imenu svojega podjetja prevzel veliko priznanje za dosežke na gospodarskem področju, ki ga podeljuje Območna gospodarska zbornica Posavja. Priznanja je bil vesel, saj, kot pravi, se človek težko oceni sam. Ko pa te ocenijo drugi, je to potrditev, da delaš prav. In ravno tako potrjevanje ga spodbuja, da vedno išče nekaj novega in da si upa vztrajati na svojih idejah.

A tudi ideje ne padajo z neba, ampak zorijo na neutrudnem sprotnem učenju in pridobivanju vedno novih znanj. Poklic menedžerja je nekaj posebnega, še posebej pri nas, saj se mora človek zanj usposobiti z lastno prakso in s samostojnim učenjem. Borut Mokrovič zato vsak dan nekaj ur posveti branju in študiju. Zadnje čase, ko imajo menedžerji vendarle večje pristojnosti, ga poklic še bolj veseli. »Osnovna problema v podjetjih sta organiziranost in motivacija. Delavcem ni bilo dano, da bi sami delali selekcijo in tako dobili motivacijo za delo. V Termah danes sledimo povprečnim avstrijskim plačam, a le malokdo ve, koliko pritiskov je bilo treba, da smo prišli do takih rezultatov,« pravi.

V koži menedžerja, ki upravlja družbeno podjetja, mu ni lahko. Spremlja ga dvojna vloga, saj v delavskem svetu zastopa interese delavcev, medtem ko mora po drugi strani skrbeti za čimvečji dobiček. Za njim ni nobenega lastnika, na katerega bi se lahko izgovarjal, ko je treba koga odpustiti. »Zakaj bi ga? V čigavem interesu?« se sprašuje, ko si prizadeva, da ne bi prišlo do socialnih tragedij in nepotrebnega odpuščanja. Dobro se namreč zaveda, da imajo menedžerji velike pristojnosti, delavci pa še nobene sindikalne zaščite.

Kljub temu si upa trditi in tudi dokazati, da je družbeno podjetje v turizmu lahko za 20 odst. bolj učinkovito kot zasebno, saj razpolaga z več kapitala in ima možnost nižjih vhodnih cen. Seveda pa motivacija ni tako velika in to je ena glavnih slabosti. Borut Mokrovič se je že pred tremi leti začel intenzivno zanimati za delničarstvo, tako da so bili v Termah nanj pripravljeni. Njegova ideja je, da bi del podjetja s prodajo delnic prešel v zasebno lastnino. Ob tem ne pozabi poudariti, da ne nameravajo storiti koraka za 30 let nazaj in uvesti klasičnega kapitalizma.

Daleč so že časi, ko se je moral pred družbenopolitičnimi organizacijami zagovarjati zaradi idej, ki so danes vsakdanjost. Takrat se je vsak direktor moral prilagoditi okolju, zdaj pa upa, da politika ne bo več imela glavne besede v podjetjih. Še vedno pa je prepričan, da mora človek, dokler je mlad, najmanj po sedmih letih zamenjati delovno okolje, da bi bil lahko še naprej ustvarjalen. Tudi sam ne misli odstopati od takega stališča. Ko mu bo zmanjkalo idej, se bo umaknil.

B. DUŠIČ-GORNIK

Le povprečne salame ob jubileju

V Sevnici so pripravili že trideseto salamijado — Najboljši lanski prvonagrajenec gostilničar Franc Štritof — Natančno delo komisije

SEVNICA — Sevniški mučeniki so letos že tridesetič pripravili salamiado, na kateri je natančna komisija v znani Vrtovškovi gostilni pod vodstvom upokojenega posavskega veterinarskega inšpektorja Borisa Starihe ocenila kar 70 primerkov. Dva je izločila takoj na začetku. Najboljšo oceno, 84,4 točke, je za izgled in okus svojega suhomestnatega izdelka prejel gostilničar Franc Štritof iz Dečnih sel pri Artičah. Zanj je uspeh toliko večji, ker je prehodni valjar prejel že lani.

Po ocenjevanju je prvonagrajenec prinesel Štefan rujne kapljice ter pristavil, da se prično dobre salame delati že v hlevu, pri krmljenju prašičev, kar da ga ni prav nič sram priznati. Zagotovil je, da gostje pri njem vedno dobijo domače salame. Tudi druga nagrada je odromala na brežiški konec, k Jožetu Hudetu na Globoko. Sledila sta Sevničana Ada in Bojan Kozmus, na petem mestu pa je pristal mesar in tokratni rezalec salam Branko Jurič iz Brežic.

Nagrajenci so prejeli poleg ličnih, ročno izdelanih diplom tudi bogate praktične nagrade. Leskovška klet krškega Agrokombinata je naložila velik koš s steklenicami svojega vina ter dodala še vse orodje za delanje salam. Novogoriški MIP je prispeval mortadelo, težko 30 kilogramov, torej toliko kilogramov, kot šteje salamiada let. Ljubljanski črevar Jože Klopčič je najboljše izdelovalce salam nagradil s po tremi vrstami črev, tudi kitajskimi. Torej se za dobre salame tudi v prihodnjem letu ni bati. Sicer pa jih bo v Vrtovškovi gostilni tudi na čem rezati: Novolesov Ergo je namreč gostilničarju Franciju podaril lično in praktično mizico za sekanje mesa in, kajpak, za rezanje salam.

A. ŽELEZNIK

MIRENSKI ŠALJIVI PRAZNIK

MIRNA — Nekako v čast Karlu Friedrichu Hieronymusu bo kulturno umetniško društvo Svoboda z Mirne tudi letos pripravilo svoj izvirni festival laži, imenovan Kljukec. Besedila na temo laž bodo organizatorji prireditve sprejemali samo do 23. marca letos, in to na naslov: Kljukec, 68233 Mirna. Lažnivi zapisi bodo namreč romali še skozi sita ocenjevalcev, preden bodo najboljše sestavke javno prebrali 1. aprila na proslavi na Mirni. Žirija bo razdelila festivalu namenjeno pošto v tri skupine, in sicer v preproste laži, politične laži in otroške laži. »Svoboda« daje šaljivim Slovencem popolno svobodo ustvarjanja in bo vesela, če bo kateri od piscev tudi izbrskal iz časopisov in arhivov kako obljubo katerega od slovenskih javnih delavcev, ki se ni uresničila in zato zdaj zveni kot laž. Biserne iz letošnje zakladnice laži bodo nagradili. Najboljšemu dolenjskemu piscu tovrstnega sestavka bodo za nagrado celo leto brezplačno pošiljali glavno edicijo osrednje dolenjske časopisne hiše.

ČESEN V RIBNICI — V skoraj polni dvorani ribniškega Doma JLA se je pred dnevi predstavil osvajalec Lotseja, Tomo Česen. V skoraj dveurnem kramljanju je Česen odgovarjal na vprašanja Ribničanov, nanašajočih se na osvajanje najvišjih vrhov sveta. (Foto: M. Glavonjič)

ŽIVAHNO JE BILO TUDI PRI TINCI

BOŠTANJ — Pri Martini Lipar je bilo to nedeljo salamarsko tekmovanje, tokrat že peto po vrsti. Na ocenjevanje so prinesli 41 salam in 39 klobas. Med salamarji je zmagal Ivan Možic z Vrha pred Alojzem Udovčem iz Boštanja in Blažem Zakrajškom. Jure Šlogar, predsednik sveta krajevne skupnosti ali tudi mali boštanjski župan, je postal zdaj še prvi mož med klobasarji. Drugo najboljšo klobaso je na ocenjevanje prinesel Franc Simončič iz Radeč, tretjo pa znani kmet, gasilec in atlet Alojz Žalašček ml. iz Boštanja.

Četrto Emilio bo poslušal Jože iz Cegelnice

Žrebala je računovodkinja — Še en radio, aprila spet več nagrad

NOVO MESTO — Da bi imeli priložnost dobiti četrto Račkino Emilio prav vsi, ki so do zadnjega petka plačali trimesečno naročnino za Dolenjski list, je bilo žrebanje šele v torek, tik pred zaključkom redakcije.

Ker tedaj ni bilo blizu nobenega naročnika, je v predal s plačanimi položnicami posegla kar računovodkinja Dolenjskega lista Otilija Retelj, in z radiokasetofonom bo imel poslej opraviti Jože Kukman iz Cegelnice 38 pri Novem mestu. Po četrt stoletja zvestobe Dolenjskemu listu je nagrada gotovo prišla v prave roke.

Zvestih naročnikov in rednih plačnikov naročnine je še veliko, nekdo med njimi bo prišel na svoj račun že v teh dneh, ko bomo izžrebali dobitnika petega radia; več priložnosti pa bo aprila, saj bomo ob takratni izterjavi naročnine spet nagrajevali pravočasne plačnike.

Nagrade naj zaenkrat ostanejo še skrivnost, povejmo le, da jih pripravljamo skupaj z Račko, računalniško in z drugim blagom dobro založeno novomeško firmo, o kateri pestri in po cenah nedvomno ugodni ponudbi se lahko prepričate na Cesti kom. Staneta 34 v Novem mestu ali po telefonu in telefaksu (068) 21-058.

RAČKA, d.o.o.

Trebanjski koši so najboljši

V Trebnjem zanimiva razstava izdelkov domače obrti in kulinarike — Pletarstvo ima že tudi podmladek

TREBNJE — Tu so 7. marca odprli nekajdnevno razstavo izdelkov domače obrti in kulinarike. S predstavitvijo, ki je bila letos četrtič, so trebanjski rokodelci okolico že opozorili, da znajo delati napol pozabljene predmete. Zdaj bo šlo nemara za to, da svojo obrtniško spretnost tudi kar najbolje vnovčijo.

Slednje bi verjetno Trebanjcem položil na srce tudi Ingo Paš, slovenski minister za turizem. Na nedeljskem polzasebnem obisku na razstavi je dejal, da je trebanjska predstavitev domače obrti dobra, vendar daje vtis, da ostajamo »na ljubiteljski ravni«. Izdelavo teh predmetov je potrebno razširiti v znamko tega področja in tudi Slovenije. Po njegovem je pri tem osnovni problem promocija in marketing. Kot bližnjico do možnih kupcev omenjenega rokodelskega blaga je predlagal, naj v prihodnje take razstave Trebanjci pripravijo na izvirnem kmečkem dvorišču, kjer bi se dalo videti mojstre te obrti pri delu.

Če deluje kot vabilo kupcem kakovost košar, škafcev, grabelj in podobnega razstavljenega bogastva iz ljudske tvornosti, se domačini lahko nadejajo dobre prodaje, saj so izdelki dobri. Po besedah dr. Janeza Bogataja, ki je nagovoril zbrane na otvoritvi razstave, so trebanjski pletarji najboljši v Sloveniji. Gledano v celoti, je trebanjska domača obrt takoj za ljutomersko, najboljšo v Sloveniji, sodi dr. Bogataj, ki je navrgel na otvoritvi, da si ni nobena stranka naložila skrbi za domačo obrt.

Od četrtkove otvoritve do nedelje se je v Trebnjem zvrstilo kar nekaj obiskov strokovnjakov za domačo obrt ter predstavnikov oblastnih ustanov in organov FAO. Ob otvoritvi in poznejših pogovorih so poudarili sodelovanje z ljubljanskim »Domom«, preko katerega Trebnje izdelke prodaja, pozornost šol v občini do domače obrti, večletno strokovno prisotnost dr. Bogataja in dejstvo, da se domača obrt v Trebnjem razvija v okviru Faovega razvojnega projekta.

L. M.

DOMAČA OBRT — Na trebanjsko razstavo izdelkov domače obrti so poleg občinskega zastopstva med drugimi prišli predstavniki slovenske turistične zveze, dveh republiških ministrstev, novomeške enote Kmetijskega zavoda Slovenije, FAO in poznavalci domače obrti. Na fotografiji: za domačinom Tonetom Zaletelom (levo) je vtise in predloge glede razstave nanizal tudi dr. Janez Bogataj (desno). (Foto: M. Luzar)

VABIJO NA SALAMIADO

RATEŽ — V soboto ob 15. uri bo v organizaciji Turističnega društva Ratež v gasilskem domu na Ratežu zabava s podelitvijo nagrad in pokušnjo salam, ki bodo sodelovale na salamiadi. Vse, ki bi se s svojimi izdelki še radi udeležili tekmovanja, obveščajo, da je rok za prijavo še do 14. ure v soboto v gostilni Vovko na Ratežu. Že uro pozneje istega dne se bo v gasilskem domu pričelo strokovno ocenjevanje prispelih vzorcev.

MERILI BODO PRITISK

BRŠLJIN — Krajevna organizac Rdečega križa, ki jo vodi Pavla Avbar, za prebivalce krajevne skupnosti uve merjenje pritiska. Poslej bodo to s str kovnim osebjem počeli vsak 1. in 3. čet tek v mesecu ob 17. uri v prostorih kr jevne skupnosti na Slakovi 3.

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Zaprte Delove trafike — Denar za čistilne naprave — Glede na razmere imajo v Jedrski previsoke plače — Žeblji na mostu — »Spotikanje« ob borce

Kaže, da je tale rubrika zaživela, ker bralci Dolenjskega lista, delavci, borci, brezposelni, prodajalci in drugi telefonirajo. Vendar se tudi vse bolj dozdeva, da smo se znašli v času, ko človek mora nekomu potožiti. Na primer časopisu, ker je predsednik predaleč in bog previsoko.

Tako smo v četrtek zabeležili pripombo, da so Delovi kioski v Novem mestu preveč časa zaprti. To da je slabo in čudno, ko pa bi nekateri, ki so brezposelni, prav radi delali v teh trafikah tudi v omenjenem času, če bi bili za to tudi v Delu. V novomeški Delovi podružnici so pojasnili, da so kioski zaprti zato, ker v firmi Delo zahtevajo ob vsaki menjavi prodajalca v trafiki inventuro. Pri enodnevni zamenjavi bolne prodajalke, vzemimo, ta direktiva pomeni zelo veliko dela pravzaprav brez koristi, zato se v novomeški Delovi podružnici tej praksi izogibajo in so kioski odprti tako, kot se je naši sogovornici zdelo narobe.

Franci iz Novega mesta je vprašal, kako trenutno stoji Ekoline, lani začeta nagradnja akcija, s katere izkupičkom naj bi plačali neko čistilno napravo. Vprašanje smo sporočili Jožetu Splichalu, ki je povedal, da akcija še teče. Trenutno je v obtoku še 1.000 do 2.000 kartic. Kaj bo z denarjem od te akcije, še ni odločeno. Sestali naj bi se organizatorji in drugi, na primer Zeleni, in se na sestanku dogovorili, za kaj in kam nakazati omenjeni denar. Če ima Franci kartico, naj jo pač odda in s tem pripomore k čimprejšnjemu koncu akcije, če pa se mu kartice ne zdijo bistvene, bo to verjetno povedal v enem prihodnjih četrtkov.

Nihče tudi še ni rekel zadnje besede o cesti od Žuničev do Preloke. Dušan Videtič iz okolice Žuničev — če je po telefonu priimek zvenel narobe, se opraivčujemo — je vprašal, kdaj bodo gradili ta cestni odsek. V Cestnem podjetju Novo mesto so zagotovili, da njihovo podjetje je zainteresirano, da bi gradnjo tam nadaljevali, vse pa je odvisno od republiškega denarja. Sredstva so močno vprašljiva, zato v Cestnem podjetju skoraj ne verjamejo, da bi cesto gradili letos. V to podjetje smo posredovali tudi obvestilo, da je na mostu v Dobrovi pogledalo iz plohov na svetlo zelo veliko žebljev. Občanu, ki nam je to sporočil, lahko povemo, da so v Cestnem podjetju obljubili popravilo.

Bolj skriti pa so naslovniki pripomb, kot je ta: dovolj mi je čečkanja o davkih, o težavah kmetov, raje pišite, kako bi vlada rada čez noč obogatela. Tudi je vprašanje, koga vprašati za natančen odgovor na četrtkovo vprašanje, zakaj je elektrika tako draga, če imajo elektrikarji dosti denarja za zelo visoke plače, kakršne da so v Jedrski v Krškem. Lačna vrana sito pita, je še pribil Francelj iz Posavja. Po njegovem tudi ni prav, da se v enakem odstotku višajo najmanjše in največje pokojnine. Bolj bi se morale povečati najnižje. Koga vprašati za svet, nemara velja tudi pri drugem pomisleku že omenjenega Dušana. Slednji je na TV videl, da se razvija turizem v zgornjem toku Kolpe, pa ga zanima, ali ni zaradi turizma možno onesnaženje Kolpe v spodnjem toku.

Anton Drugovič iz Loč je rekel, da v trebanjski skupščini ravnajo narobe, ker so se zapičili v borčevske pravice. O tem je bral v zadnjem Dolenjskem listu. Uhanova vprašanja so slišati po njegovem kot belogardistova kritika. Kot borci se nismo šli borit niti za komunizem niti za vero, šli smo se borit za svobodo. Spotikati se danes ob bolne borce je zato nepošteno, je rekel Drugovič.

že nekaj čez 19. uro se je nekdo pritožil nad imeni avtomobilov, kot so v malih oglasih zapisana v Dolenjskem listu. Dejal je, da je vendarle pomembno, ali piše opel vectra ali vektra, renault campus ali kampus in podobno.

M. LUZAR

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. **Pokličete nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnil.**

DAN ŽENA TAKO IN DRUGAČE

KOČEVJE — Na koncertu noneta Rog v počastitev dneva žena, ki je bil 7. marca, je bilo le okoli 30 poslušalcev. Na prireditvi v discu hotela Pugled, ki je bila 8. marca in namenjena mlajšim, pa je bilo okoli 1.000 plesalcev in plesalk. Tudi naslednji večer, ko je pela Tanja Cazerman, je bilo prodanih prek 100 vstopnic, ta večer v disku pa je bil namenjen starejšim. Obiskovalci diska niso le iz Kočevja, ampak tudi iz ribniške, delniške in novomeške občine. Z dosedanjim obiskom komaj odprtega diska v hotelu Pugled so organizatorji več kot zadovoljni. 15. marca bo spet disko za mlajše, 16. marca bo v disku gostovala slovenska pevka Mika, 23. marca pa bo Vlado Kreslin predstavil svojo kaseto in takrat bo na »sporedu« tudi štajerska kuhinja.

J. P.

studio D — DESET NAJBOLJŠIH

Lestvica narodnozabavne glasbe Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado FRANCU BRDNIKU iz Smlednika. Nagrajencu čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

1 (1) Vprašal bom zvezde — DOLENJSKI FANTJE
2 (6) Mami za praznik — ANSAMBEL RAZPOTNIK
3 (4) Zvezdna noč — ANSAMBEL J. ŠUMAHA
4 (2) Primi brž kupico — ANSAMBEL T. HERVOLA
5 (7) Poročna — HENČEK
6 (3) Stara ura — LIPA
7 (9) Zakaj ljubezen mine — ALFI NIPIČ & NJEGOVI MUZIKANTI
8 (5) Zimska — ANSAMBEL L. SLAKA
9 (8) Staro vino, star prijatelj — ANSAMBEL T. VERDERBERJA
10 (—) Samotna domačija — FANTJE IZPOD ROGLE

Predlog za prihodnji teden: Pri nas se poje — ANSAMBEL R. PRAPROTNIKA.

Glasujem za: .....

Moj naslov: .....

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

kozerija

VZRAVNAN BO STAL POD ZASTAVO

— Ate, strici na oblasti se kregajo.

— To ni nič novega, Mali.

— Vem, toda zdaj se kregajo zaradi zastave.

— Kaj pa jim ni všeč?

— Eni bi radi imeli zastavo z zvezdo, drugi pa brez nje.

— Se bodo že dogovorili!

— Kajne, ate, zastava z zvezdo je bila partizanska.

— Menda.

— Nič menda, bila je. Tako je rekla učiteljica. Tista brez zvezde pa je bila od onih drugih.

— Misliš reči: od belih.

— Ja, od belih.

— Bilo bi boljše, da pustiš te reči pri miru in se primeš knjige.

— Motiš se, ate, to so zelo pomembne reči.

— Za kogar pač so.

— Za vse nas, za Slovence, ate!

— V sobo!

— Zastava je, ate, simbol, ponos. Zastave obešamo za praznike, ob slovesnostih, zastave nosijo gledalci na športna srečanja.

— Kakšna bo zastava, ni tvoj problem.

— Pa je. To je problem tudi strica Jožiča Repiča.

— Vse si pomešal.

— Pa nisem, da veš! Strica Repiča so vrgli iz službe.

— Je pač pil in zabušaval.

— Stric Repič nikoli. Nogo so mu dali zato, ker je postal »tehnološki višek«.

— Tudi na te stvari se spoznaš, kajne?

— Stric Repič ima tri otroke.

— Pa kaj?

— Zdaj bodo lačni.

— Za takšne primere imamo socialno službo.

— Brez denarja je.

— K nam za mizo gotovo ne bodo sedali.

— Ni štos v tem, ate. Vic je v zastavi.

— Zdi se mi, da se ti že malce blede.

— Stric Repič se bo veliko bolje počutil, če bo stal lačen s svojo družino pod našo, slovensko zastavo. Ponos pa je tudi nekaj, ate.

TONI GAŠPERIČ